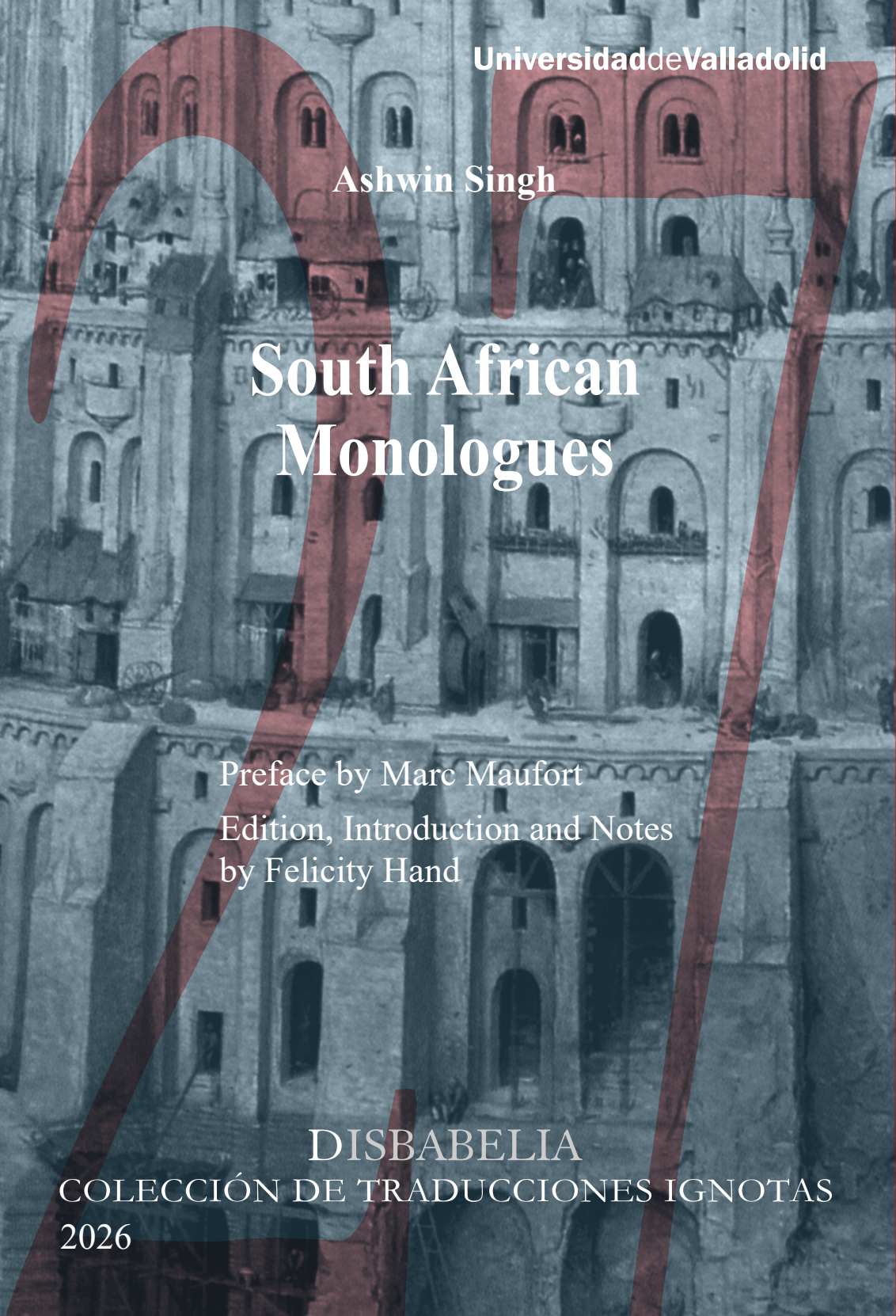

Universidad de Valladolid

Ashwin Singh

South African Monologues

Preface by Marc Maufort

Edition, Introduction and Notes
by Felicity Hand

DISBABELIA

COLECCIÓN DE TRADUCCIONES IGNOTAS

2026

South African Monologues

Research Group *Ratnakara. Indian Ocean Literatures and Cultures.*

Universitat de Lleida. <https://ratnakara.org/>

Research project: *Imaginarios acuáticos: Nuevas orientaciones en la lectura de obras del océano Índico y del Atlántico.* INDAOC Reference: PID2022-141118NB-I00.

Sponsored by MCIN/AEI/ 10.13039/501100011033

COLABORACIÓN: Grupo de Investigación Reconocido de Traducción Humanística y Cultural (GIR TRADHUC). Universidad de Valladolid.

<https://www5.uva.es/tradhuc>

En conformidad con la política editorial de Ediciones Universidad de Valladolid (<http://www.publicaciones.uva.es/>), este libro ha superado una evaluación por pares de doble ciego realizada por revisores externos a la Universidad de Valladolid.

South African monologues. Ashwin Singh, Marc Maufort, pr., Felicity Hand, ed., lit., anot. y trad. Ediciones Universidad de Valladolid, ed. 2026

418 p. ; 22 cm Disbabela, Colección de Traducciones Ignotas ; 27
ISBN 978-84-1320-414-7

1. Literatura africana (inglesa) 2. Monólogos I. Singh, Ashwin II. Maufort, Marc, pr. III. Hand, Felicity, ed. lit., pr., anot. y trad. IV. Mas Solé, Guillem, trad. V. González Aguilar, Inés, trad. VI. Arada, Nuno Miguel, trad. VII. Popescu, Andreea, trad. VIII. Zarandona, Juan Miguel, trad. IX. Ouzarf Ouchen, Sanac, trad. X. Torre Muñoz, Judith de la, trad. XI. Rabiet, Christophe, trad. XII. Pistoresi de Luca, Ivana trad. XIII. Rodríguez Saavedra, Alba trad. XIV. Universidad de Valladolid, ed. XV. Serie

821.111-27(680)

Ashwin Singh

South African Monologues

Preface by Marc Maufort
Edition, Introduction and Notes
by Felicity Hand

EDICIONES
Universidad
Valladolid^{de}

DISBABELIA

Colección de Traducciones Ignotas

Universidad de Valladolid

DIRECTOR

Juan Miguel ZARANDONA FERNÁNDEZ (University of Valladolid, Spain)

SECRETARIA

Cristina ADRADA RAFAEL (University of Valladolid, Spain)

COMITÉ DE REDACCIÓN

Sabine ALBRECHT (Friedrich-Schiller Universität Jena – Jena – Alemania)

Vivina ALMEIDA CARREIRA (Instituto Politécnico de Coimbra – Portugal)

Carmen CUÉLLAR LÁZARO (Universidad de Valladolid, España)

Elena DI GIOVANNI (Università di Macerata – Macerata – Italia)

Marie Hélène GARCÍA (Université d'Artois – Arras Cedex – Francia)

Inés GONZÁLEZ AGUILAR (Universidad de León, España)

Rubén GONZÁLEZ VALLEJO (Università di Macerata – Macerata – Italia)

Iwona KASPERSKA (U. Adam Mickiewicz de Poznań, Polonia)

Maurice O'CONNOR (Universidad de Cádiz, España)

María PASCUAL CABRERIZO (Universidad de Valladolid, España)

Tamara PÉREZ FERNÁNDEZ (Universidad de Valladolid, España)

María RECUENCO PEÑALVER (Universidad de Málaga / University of Cape Town, Sudáfrica)

Sara RUPÉREZ LEÓN (Universidad de Valladolid, España)

Jaime SÁNCHEZ CARNICER (Universidad de Valladolid, España)

María Teresa SÁNCHEZ NIETO (Universidad de Valladolid, España)

Este libro está sujeto a una licencia "Creative Commons Reconocimiento-No Comercial – Sin Obra derivada" (CC-by-nc-nd).

Ashwin Singh, Valladolid, 2026

ISBN: 978-84-1320-427-7

Diseño: Ediciones Universidad de Valladolid

COMITÉ CIENTÍFICO

Álvaro ABELLA VILLAR (U. Complutense de Madrid, España)
Rosa AGOST (Universitat Jaume I, Castelló, España)
Susana ÁLVAREZ ÁLVAREZ (Universidad de Valladolid, España)
Alberto ÁLVAREZ LUGRÍS (Universidade de Vigo, España)
Román ÁLVAREZ RODRÍGUEZ (Universidad de Salamanca, España)
Saeed AMERI (Universidad de Birjand, Irán)
Juan Pablo ARIAS TORRES (Universidad de Málaga, España)
Miguel AYERBE LINARES (Universidad de País Vasco, España)
Mona BAKER (University of Manchester, Reino Unido)
M.^a del Carmen BALBUENA TOREZANO (U. de Córdoba, España)
Xaverio BALLESTER GÓMEZ (Universitat de València, España)
Christian BALLIU (ISTI – Bruxelles, Bélgica)
Josu BARAMBONES ZUBIRIA (Euskal Herriko Unibertsitatea /
Universidad del País Vasco, España)
George BASTIN (Université de Montréal, Canadá)
Klaudia BEDNÁROVÁ-GIBOVÁ (Universidad de Prešov, Eslovaquia)
Lieve BEHIELS (Lessius Hogeschool, Antwerpen – Bélgica)
Carmen BESTUÉ SALINAS (Universitat Autònoma de Barcelona, España)
Freddy BOSWELL (Summer Institute of Linguistics, Dallas, EE. UU.)
Hassen BOUSSAHA (Université Mentouire-Constantine, Argelia)
Marta BRESCIA-ZAPATA (Universitat Autònoma de Barcelona, España)
Vicent BRIVA IGLESIAS (Dublin City University, Irlanda)
Míriam BUENDIA CASTRO (Universidad de Granada, España)
Antonio BUENO GARCÍA (Universidad de Valladolid, España)
Teresa CABRÉ CASTELLVÍ (Universitat Pompeu Fabra, España)
Ingrid CÁCERES WÜRSIG (Universidad de Alcalá, España)
Philippe CAIGNON (Concordia University, Montreal, Canadá)
José Ramón CALVO FERRER (Universidad de Alicante, España)
Helena CASAS TOST (Universitat Autònoma de Barcelona, España)
Carlos CASTILHO PAIS (Universidade Aberta, Lisboa, Portugal)
Nayelli CASTRO (University of Massachusetts, EE. UU.)
Pilar CELMA VALERO (Universidad de Valladolid, España)
José Tomás CONDE RUANO (Universidad del País Vasco, España)
María Sierra CÓRDOBA SERRANO (McGill University, Montreal, Canadá)

José Antonio CORDÓN GARCÍA (Universidad de Salamanca, España)
María del Pino DEL ROSARIO (Greensboro College, NC, EE. UU.)
Jorge DÍAZ CINTAS (University College London, Reino Unido)
Oscar DIAZ FOUCES (Universidade de Vigo, España)
Álvaro ECHEVERRI (Université de Montréal, Canadá)
Luis EGUREN GUTIÉRREZ (Universidad Autónoma de Madrid, España)
Pilar ELENA GARCÍA (Universidad de Salamanca, España)
Martín J. FERNÁNDEZ ANTOLÍN (Universidad Europea Miguel de Cervantes, Valladolid, España)
Alberto FERNÁNDEZ COSTALES (Universidad de Oviedo, España)
Purificación FERNÁNDEZ NISTAL (Universidad de Valladolid, España)
Maria FERNANDEZ-PARRA (Swansea University, Reino Unido)
Marco A. FIOLA (Glendon College, York University, Toronto, Canadá)
Olivier FLÉCHAIS (Africa Training Institute, Fondo Monetario Internacional / Asociación Internacional de Intérpretes de Conferencias [AIIC])
Javier FRANCO AIXELÁ (Universidad de Alicante, España)
Christy FUNG-MING LIU (The Education University of Hong Kong, China)
Yves GAMBIER (University of Turku, Finlandia)
Pilar GARCÉS GARCÍA (Universidad de Valladolid, España)
Ángeles GARCÍA CALDERÓN (Universidad de Córdoba, España)
Isabel GARCÍA-IZQUIERDO (Universitat Jaume I de Castelló, España)
Francisca GARCÍA LUQUE (Universidad de Málaga, España)
Carmen GIERDEN VEGA (Universidad de Valladolid, España)
Susana GIL-ALBARELLOS (Universidad de Valladolid, España)
Juliana Aparecida GIMENES (Universidade Estadual de Campinas, Brasil)
Simone GRECO (Università di Bari Aldo Moro, Italia)
Pierre-Paul GRÉGORIO (Université Jean Monet, Saint Étienne, Francia)
Amal HADDAD (Universidad de Granada, España)
Theo HERMANS (University College London, Reino Unido)
César HERNÁNDEZ ALONSO (Universidad de Valladolid, España)
Rebeca HERNÁNDEZ ALONSO (Universidad de Salamanca, España)
María José HERNÁNDEZ GUERRERO (Universidad de Málaga, España)
Carlos HERRERO QUIRÓS (Universidad de Valladolid, España)
Juliane HOUSE (Universität Hamburg, Alemania)
Miguel IBÁÑEZ RODRÍGUEZ (Universidad de Valladolid, España)
Laurence JAY-RAYON (University of Massachusetts-Amherst, EE. UU.)

Louis JOLICOEUR (Université Laval, Québec, Canadá)
Jana KRÁLOVÁ (Universidad Carolina, Praga, República Checa)
Elke KRÜGER (Universität Leipzig, Alemania)
Masako KUBO (Universidad de Salamanca, España)
Francisco LAFARGA (Universitat de Barcelona, España)
Juan José LANERO FERNÁNDEZ (Universidad de León, España)
Jorge LEIVA (Universidad de Málaga, España)
Brigitte LÉPINETTE (Universitat de València, España)
Daniel LÉVÊQUE (Université Catholique d'Angers, Francia)
LIANG Linxin (School of Foreign Languages, Huazhong University of Science and Technology / HUST, China)
Belén LÓPEZ ARROYO (Universidad de Valladolid, España)
Ramón LÓPEZ ORTEGA (Universidad de Extremadura, España)
Rachel LUNG (Lingnan University, Hong Kong, China)
Anna MALENA (University of Alberta, Edmonton, Canadá)
Carme MANGIRON (Universitat Autònoma de Barcelona, España)
Elizabete MANTEROLA AGIRREZABALAGA (Universidad del País Vasco UPV/EHU, España)
Josep MARCO BORILLO (Universitat Jaume I de Castelló, España)
Hugo MARQUANT (Institut Libre Marie Haps, Bruxelles, Bélgica)
Petra MRÁČKOVÁ VAVROŠOVÁ (U. Carolina, Praga, Chequia)
Paola MASSEAU (Universidad de Alicante, España)
Anna MATAMALA (Universitat Autònoma de Barcelona, España)
Roberto MAYORAL ASENSIO (Universidad de Granada, España)
Ahmed Kissami MBARKI (Universidad de Granada, España)
Carmen MELLADO BLANCO (U. de Santiago de Compostela, España)
Maria MOLCHAN (Universidad Carolina, Praga, Chequia)
Lucía MOLINA (Universitat Autònoma de Barcelona, España)
Carlos MORENO HERNÁNDEZ (Universidad de Valladolid, España)
Naòmi MORGAN (University of Free State, Bloemfontein, Sudáfrica)
Jeremy MUNDAY (University of Leeds, Reino Unido, España)
Ricardo MUÑOZ MARTÍN (Università di Bologna, Italia)
Micaela MUÑOZ CALVO (Universidad de Zaragoza, España)
Ana MUÑOZ MIQUEL (Universitat de València, España)
Christiane NORD (U. de Hochschule Magdeburg-Stendal, Alemania)
Vanda OBDŘÁLKOVÁ (Universidad Carolina, Praga, República Checa)

Pilar ORERO (Universitat Autònoma de Barcelona, España)
Ulrike OSTER (Universitat Jaume I de Castelló, España)
Isabel PARAÍSO ALMANSA (Universidad de Valladolid, España)
Patricia PAREJA RÍOS (Universidad de La Laguna, España)
Luis PEGENAUTE RODRÍGUEZ (Universitat Pompeu Fabra, España)
Jesús PÉREZ GARCÍA (Universidad de Valladolid, España)
Salvador PEÑA MARTÍN (Universidad de Málaga)
Jana PERŠKOVÁ (Universidad de Bohemia del Sur, Chequia)
Julia PINILLA MARTÍNEZ (Universitat de València, España)
Lionel POSTHUMUS (University of Johannesburg, Sudáfrica)
Fernando PRIETO RAMOS (Université de Genève, Suiza)
Marc QUAGHEBEUR (Archives et musée de la littérature, Bélgica)
Manuel RAMIRO VALDERRAMA (Universidad de Valladolid, España)
Bashir Mahyub RAYAA (Universidad de Granada, España)
Roxana RECIO (Greighton College, EE. UU., España)
Mohammad Reza REZAEIAN DELOUEI (Universidad de Birjand, Irán)
Emilio RIDRUEJO ALONSO (Universidad de Valladolid, España)
Ashley RIGGS (Università Ca' Foscari di Venezia, Italia)
Patricia RODRÍGUEZ MARTÍNEZ (University of Swansea, Swansea, País de Gales, Reino Unido)
Sara ROVIRA ESTEVA (Universitat Autònoma de Barcelona, España)
Stanislav RUBÁŠ (Universidad Carolina, Praga, Chequia)
Pilar SÁNCHEZ-GIJÓN (Universitat Autònoma de Barcelona)
María SÁNCHEZ PUIG (Universidad Complutense de Madrid, España)
Julio-César SANTOYO MEDIAVILLA (Universidad de León, España)
Rosario SCRIMIERI MARTÍN (U. Complutense de Madrid, España)
Míriam SEGHIRI (Universidad de Málaga, España)
Alba SERRA VILELLA (Universitat Autònoma de Barcelona, España)
Alicia SILVESTRE MIRALLES (Universidad de Zaragoza, España)
Sara SOLÁ PORTILLO (Universidad de Málaga, España)
María Laura SPOTURNO (Universidad Nacional de La Plata, Argentina)
Madeleine STRATFORD (Université de Québec en Outaouais, Canadá)
Encarnación TABARES PLASENCIA (Universitt Leipzig, Alemania)
Lourdes TERRÓN BARBOSA (Universidad de Valladolid, España)
Miguel TOLOSA IGUALADA (Universidad de Alicante, España)
Teresa TOMASZKIEWICZ (Adam Mickiewicz U., Poznań, Polonia)

Esteban TORRE SERRANO (Universidad de Sevilla, España)
Giuseppe TROVATO (Università Ca' Foscari Venezia, Italia)
José Ramón TRUJILLO (Universidad Autónoma de Madrid, España)
Giona TUCCINI (Universidad de Ciudad del Cabo, Sudáfrica)
Carmen VALERO GARCÉS (Universidad de Alcalá de Henares, España)
Raymond VAN DEN BROECK (Lessius Hogeschool, Antwerpen, Bélgica)
Sylvie VANDAELE (Université de Montréal, Canadá)
Mireia VARGAS URPI (Universitat Autònoma de Barcelona, España)
Miguel Ángel VEGA CERNUDA (Universidad de Alicante, España)
M.ª Esmeralda VICENTE CASTAÑARES (U. de Extremadura, España)
María Carmen África VIDAL CLARAMONTE (U. de Salamanca, España)
Marcel VOISIN (Université de Mons-Hainaut, Bélgica)
Melissa WALLACE (University of Texas at San Antonio, Texas, EE. UU.)
Kim WALLMACH (Stellenbosch University, Ciudad del Cabo, Sudáfrica)
WANG Bin (University of Shanghai for Science and Technology, China)
Myriam WATTHEE-DELMOTTE (U. Catholique de Louvain, Bélgica)
Corinne WECKSTEEN-QUINIO (Université d'Artois, Francia)
Ella WEHRMEYER (North-West University, Sudáfrica)
Jesús ZANÓN (Universidad de Alicante, España)

TABLE OF CONTENTS

PREFACE

Arduous Creolization: The Dramaturgy of Ashwin Singh, MARC MAUFORT23

INTRODUCTION

Ashwin Singh's Drama: Major Themes and Concerns, FELICITY HAND29

'REOCA LIGHT' IN TRANSLATION43

La llum de Reoca, trans. GUILLEM MAS SOLÉ45

La lumière de Reoca, trans. INÉS GONZÁLEZ AGUILAR77

La luce di Reoca, trans. IVANA PISTORESI DE LUCA 111

A luz de Reoca, trans. NUNO MIGUEL ARADA 145

Lumina din Reoca, trans. ANDREEA-MARIA POPESCU 181

La luz de Reoca, trans. JUAN MIGUEL ZARANDONA 213

'HIGH STAKES' IN TRANSLATION 249

Alt risc, trans. SANAE OUZARF OUCHEN AND JUDITH DE LA TORRE MUÑOZ 251

Enjeux risqués, trans. CHRISTOPHE RABIET 277

La posta in gioco, trans. IVANA PISTORESI DE LUCA 305

Moito en xogo, trans. ALBA RODRÍGUEZ SAAVEDRA 331

Mize mari, trans. ANDREEA-MARIA POPESCU 355

Apuestas arriesgadas, trans. FELICITY HAND 379

As always, in memory of our dear friend Farhad Khoyratty
(1972-2020) who left us much too soon.

ACKNOWLEDGEMENTS

First and foremost, our most sincere thanks go to the translators of these two monologues who have wholeheartedly and selflessly made this volume possible. We thank all our colleagues in the Ratnakara research group who have encouraged us to go ahead with this project. Special thanks are due to our steadfast and courageous leader, Esther Pujolràs-Noguer, who has supported this project and offered her valuable advice right from the start. Thanks are due to our friends and colleagues from the University of Lleida (Núria M, Núria C, and Isabel) and the Autonomous University of Barcelona (Sara and Nick). I (Felicity) wish to express my gratitude to my co-editor, Juan, whose insights, efficiency and plain hard work have made my contribution straightforward and immensely rewarding.

We are also most grateful to the playwright himself, Ashwin Singh, who has patiently dealt with our queries, and we look forward to reading and seeing more of these excellent monologues in the not-too-distant future.

Ashwin Singh. Durban, March 2025. Photo credit: Felicity Hand.

PREFACE

PREFACE

Arduous Creolization: The Dramaturgy of Ashwin Singh

MARC MAUFORT

Université Libre de Bruxelles (ULB)

marc.maufort@ulb.be

<https://orcid.org/0000-0003-1385-7428>

In the introduction to our 2020 collection of essays, *Forays into Contemporary South African Theatre: Devising New Stage Idioms*, my co-editor and I suggested that, in the post-apartheid era, South African drama moved beyond the protest theatre template that had characterized so many of the works of the prior period, as illustrated in the plays of such dramatists as Athol Fugard, Barney Simon, Zakes Mda, Maishe Maponya, Paul Slabolepszy and Matsemela Manaka (Marc and Jessica Maufort, p. 1). Following in the wake of Greg Homann, we argued that such transformations were triggered by the legacy of Desmond Tutu and Nelson Mandela's dream of a "rainbow nation," which would enable people from various ethnic heritages to live in peaceful harmony (Homann, p. 123). These changes were also fostered by the Truth and Reconciliation Commission's attempts to come to terms with the traumas of apartheid. These societal transformations brought about the emergence of the new stage idioms of such playwrights as Greg Homann, Mike van Graan, Craig Higginson, Lara Foot, Omphile Molusi, Nadia Davids, and Amy Jephtha, to cite only a few examples. In an echo of Edouard Glissant, my co-editor and I chose to describe this polyphonic diversification as a process of creolization, as it reflected the cultural entanglements characterizing the heterogeneity of contemporary South African society. Glissant's thought was inspired by Gilles Deleuze's and Felix

Guattari's notion of the rhizome: "The root is unique, a stock taking all upon itself and killing all around it. In opposition to this, they propose the rhizome, an enmeshed root system, a network spreading either in the ground or in the air, with no predatory rootstock taking over permanently" (Glissant, p. 11). To Glissant, rhizomatic development stands at the core of creolization: it functions as a way of renegotiating the various colours of the South African rainbow in a non-hierarchical way. I would argue that Ashwin Singh's plays translated in this anthology, being predicated in the voice of the South African Indian community, add a further layer to the colour chart of the nation's "rainbow." Both *Reoca Light* and *High Stakes* contribute to the dramatization of the creolized nature of South Africa, thus allowing the myth of the rainbow dream to more fully come into its own.

While Ashwin Singh, through his own ethnic background, contributes to a creolization of the South African stage, the characters of *Reoca Light* and *High Stakes* unveil the fraught path leading to the implementation of the rainbow dream in South Africa. These two plays can be viewed as a diptych dramatizing the difficulties of creolization in different keys. *High Stakes* can be regarded as the flipside of *Reoca Light*. If *Reoca Light* concludes on a celebration of the spirit of endurance of the Indian community, the dark overtones of *High Stakes* mirror the sense of chaos that still plagues post-apartheid South Africa today. Both plays are conceived as monologues, in which the main character takes on different roles, thus suggesting the notion of a fluid self as well as a polyphonic pattern. These two solo-performance works, which foreground storytelling, are so emotionally rich that every reader will have their favourite scenic moments. What follows is only a brief record of how this critic was impacted by the stories revealed in the two plays.

The setting of *Reoca Light* alternates between Natal sugarcane plantations, and the town of Reoca, an Indian suburb in Durban. Sunil, a descendant of Indian indentured workers forced to relocate to South Africa, is the central protagonist of this work. His father Manoj and his uncle Johnny, two shopkeepers, recently had to face armed robbery, a sign of the arduous process of creolization, of the difficulty of creating harmony between racial constituencies in contemporary South Africa. However, Sunil keeps fond memories of a *locus amoenus* of sorts, the little hut behind the shop symbolizing the possibility of human

friendship. There he met the most important people in his life. He first evokes the memory of a black man named Themba Dlamini, who was once willing to sacrifice himself for Sunil's sake. The young protagonist once stole the Allan Donald ball of the son of his rich Indian neighbours, the Singhs. Themba accused himself of being the real thief in order to protect his friend, thus suggesting the possibility of overcoming the racial divide. Further, Sunil facilitated the love relationship between his uncle Johnny, who is Tamil, and Auntie Mina, of Hindi extraction. Sunil enables their meeting in the magical hut, where creolization between formerly incompatible Indian cultural backgrounds becomes possible on South African soil. Finally, Sunil focuses on his father, Manoj, the man who through his kindness "helped create the light of Reoca" (p. 183). Manoj once betrayed Sunil's mother by having a sexual relationship with Mrs Singh, which makes the son absolutely furious. He resents being deprived of his idealized vision of his father, which suggests some Oedipal overtones. By betraying the mother figure in the hut, the father somehow desecrated Sunil's *locus amoenus*. Still, when the father offers to burn the hut down, Sunil objects, saying: "I'll always cherish the other things that happened there. So much of my life story resides there" (p. 183). It would appear, then, that Reoca light is flawed, like its creator. Nevertheless, the same light helped Sunil mature: he is now able to understand that things often contain their opposite, that light also implies darkness. This can also be detected in the final scenes, in which Sunil reasserts his wish to call South Africa his new home: "no one can completely chase away the Mohans from Reoca" (p. 185). Moreover, he feels positive about the process of creolization at work in Reoca: "...I saw a white couple moving into Reoca. And two black families moved here last year... There are boundaries" (p. 185). The last words, uttered by the family ancestor Areendum, celebrate the legacy of hope the Indian family was able to develop in South Africa: "We must shout it to the world—I, Areendum, with my wife Pallavi, and my friend Biswas, came to this unknown land. We were fooled by selfish, savage people. They tried to make us forget who we were. But we didn't forget; We survived. We grew. We dreamed. And we did something. This is our home" (p. 186). As a play, then, *Reoca Light* asserts a fusion between the Indian identity of the family and its new South African cultural context, a sign of the creolization of the rainbow dream.

While *Reoca Light* suggests a reaffirmation of the belief in the enmeshment of ethnicities in contemporary South Africa, *High Stakes* underlines the arduous nature of such a process of creolization. The title of this monologue does not only refer to the central metaphor of the work, i.e. gambling, it also foregrounds the magnitude of the challenges South Africa as a nation is facing. In counterpoint to *Reoca Light*, *High Stakes* focuses on a female protagonist, Gita, who is eventually engulfed in the chaos of post-apartheid South Africa, which is tragically likened to a gambling addiction. *High Stakes*, in contrast to Singh's earlier play, dramatizes the nightmarish aspects of Nelson Mandela's rainbow dream. As it takes place in the ironically named Rainbow Casino in Durban, this play requires, as indicated in the production notes, an expressionistic setting. Indeed, the setting features a slot machine on wheels, while lighting "fluctuates between cold blues, warm ambers and an occasional sinister red to reflect heightened stress" (p. 1). As in *Reoca Light*, Gita performs the roles of different characters, thus suggesting a polyphonic design. Her gambling is so compulsive that the reader cannot help but being reminded of the feverish atmosphere of Dostoevsky's *The Gambler*, of which this work offers a recontextualized version. From the start, the rainbow dream and its idealized vision of creolization come under severe criticism. Gita tells us about her son Anesh's struggle against white racism and reveals he even started a new organization, ironically named DNA- the Durban North Alliance: "He says he started the organisation to promote healthy intercultural relations...to break stereotypes and build tolerance and understanding...you know, unity in diversity...our own little Rainbow district..." (p. 6). However, none of Anesh's projects come to fruition. As Gita exclaims: "What a Rainbow Nation!" (p. 6). She further claims that people seek equality in gambling as a way of counteracting the country's politics and to escape the pipe-dreams of a difficult instance of creolization. Ironically, this proves to be a false solution, as gambling only leads to more chaos. For instance, as she bemoans the death of her husband, Gita "goes into a surreal mode—she holds the slot machine and dances with it, as if it is her husband" (p. 9). Needless to say, this eroticization of gambling only leads to a further disintegration of her identity. Gita's son Anesh himself subsequently acknowledges the difficulty of interracial creolization in contemporary South Africa. As he thinks Indians are sidelined in South

Africa, he decides to organize an association meant to foster minority rights, “because Indians are caught between Black political power and White economic power” (p. 12). Such cultural in-betweenness can lead to an impasse, he seems to suggest. Towards the end of the play, Gita is pursued by a gangster named Naveen, from whom she borrowed a sum of money she is unable to reimburse, as her gambling remains unsuccessful. In the hope of escaping Naveen, she leaves the casino and hopes to get a taxi. In a melodramatic turn of events, Naveen is hit by the taxi and severely wounded. At that point, Gita is engulfed into chaos: as she tries to call for medical assistance, she realizes the battery of her cell phone is dead. In an ironic decision again underlining the emptiness of the rainbow dream, she then decides to walk to the Rainbow Café in order to seek help. Even though she sounds confident, the play concludes with an ominous open ending, as both her future and that of Naveen definitely remain uncertain.

I hope my short preface will whet the appetite of readers and will encourage them to appreciate the new stage idioms devised by Ashwin Singh in *Reoca Light* and *High Stakes*. As he celebrates the resilience of a South African Indian community struggling with the woes of an arduous creolization, Singh undoubtedly reinvigorates the colour chart of Nelson Mandela’s imagined rainbow.

WORKS CITED

- Glissant, Édouard (1997). *Poetics of Relation*. Trans. Betsy Wing. University of Michigan Press. <https://doi.org/10.3998/mpub.10257>
- Homann, Greg (2025). “Claiming Western Texts for Contemporary South African Theatre. Issues of Relevance and the Dead-end-Pursuit of National Identity.” In Greg Homann and Marc Maufort (Eds.), *New Territories: Theatre, Drama, and Performance in Post-Apartheid South Africa*. (pp. 105-127). Peter Lang.
- Maufort, Marc and Montfort, Jessica (2020). A Fraught Process: Devising New Stage Idioms for Post-apartheid South Africa. In Eds. Marc Maufort and Jessica Maufort (Eds.), *Forays into Contemporary South African Theatre. Devising New Stage Idioms* (pp. 1-20). Brill/Rodopi. https://doi.org/10.1163/9789004414464_002

Singh, Ashwin (2013). *Reoca Light*. In *Durban Dialogues, Indian Voice. Five South African Plays* (pp. 163-186). Aurora Metro Books.

Singh, Ashwin (2022). *High Stakes*. Unpublished playscript.

INTRODUCTION

Ashwin Singh's Drama: Major Themes and Concerns

FELICITY HAND

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

felicity.hand@uab.cat

<https://orcid.org/0000-0002-3766-6266>

Ashwin Singh is an attorney, academic, playwright, director, actor, and filmmaker. His plays have received national and international exposure, being performed throughout South Africa as well as in India and London. *To House* (2003) was his first play and *Free-Fall* (2022) is his latest. His first anthology of plays, *Durban Dialogues, Indian Voice. Five South African Plays* was published in 2013 by London-based Aurora Metro Books, publishers of his second anthology, *Durban Dialogues, Then and Now* in 2017. Singh has also been published as a playwright in the collective anthologies, *New South African Plays* (Aurora Metro Books, 2006) and *The Catalina Collection* (Catalina UnLtd, 2013). His debut novel, *Shooting*, based on the play of the same title was published by MicroMega Publications in 2020.

Singh is a three-time national award winner in the Performing Arts Network of Southern Africa's Playreading Festival [PANSA] with his plays *To House* (2003); *Duped* (2011) and *Reoca Light* (2010). He is also a respected stage and radio actor, having performed in a number of dramatic and comic productions. The stage productions, many of which are his own work, include *To House*, *Spice 'n Stuff*, *Marital Blitz*, *PopCom*, *Culture Clash*, *Into the Grey*, *High Stakes*, and *Free-Fall*. The radio productions include *Psycho Art*, *Switch Hitch*, and

GrandAsia Lodge. Singh also played a lead role in award-winning UK director James Brown's short film about child abuse, *One Wedding and A Funeral*, and his short film *Playtime* (2024), which deals with survival in an unfeeling society, with a special focus on a young girl's determination to secure a cure for her terminally ill brother, won the Best Short Film at The Reels International Film Festival and The Ideal International Film Festival in 2025. Further nominations are likely to produce new awards in 2026.

Singh has also ventured into documentary feature films, including *The Cane Cutters' Transcendence* (2021) about Indian identity, which was awarded the best documentary feature at The Global Indian Film Festival, The Ideal International Film Festival and The Reels International Film Festival, plus an Honourable Mention at the Brighton Rocks International Film Festival. His second venture in this genre, *Durban: Creolized Creative City* (2025) which celebrates Durban's hybrid identity, has been elected at numerous festivals including The Idyllwild Festival of Cinema (California, USA, 2026); The Global Nonviolent Film Festival (Online Canadian Festival, 2025); The Motion Pictures International Film Festival (USA and Nigeria, 2025) and The Sydney Lift Off Film Festival (Sydney, Australia, 2025) among many others. Singh is a former board member of the Catalina UnLtd Theatre Company and has been a scriptwriting and business mentor for the Playhouse Company's development programmes over the past decade. The Singh Siblings (Pty) Ltd and the Playhouse Company have been the most prominent producers of Singh's works and will be celebrating twenty-five years of continuous work in 2026.

Ashwin Singh's plays unravel the dilemmas that contemporary South Africans are facing. In his first performed play, *To House* (2003), Singh's characters "are deliberately drawn from a cross section of contemporary South African society; their differences are the backbone of the piece, which examines their coexistence and resultant behaviour when thrust together in a housing complex" (Lawson, 2020, p. 128). Ageing together with the loss of white privilege and the resentment against positive discrimination, aimed to promote the black underclass, feature strongly in this debut play and in a later work, *Into the Grey* (2017), both of which make a strong call for cross-ethnic empathy (Hand, 2020). Likewise, in *Spice 'n' Stuff* (2006) and *Shooting* (2009)

past hopes are seen to be frustrated by the failure of the post-apartheid governments to free society of racism, classism and male chauvinism. The playwright shows how traditional masculine values are being slowly reconfigured alongside a shift in racist and classist attitudes and this points to his determination leading him to deal with topics such as gender violence and the ills of patriarchy. Like many of his contemporary playwrights, such as Mike van Graan and Paul Slabolepszy, the satirical side of Singh's plays encourages his audience to "laugh at the stereotypes internalized through apartheid oppression and national exclusion" (Rose, p. 165).

The two one-person plays that have been translated for this anthology, *Reoca Light* and *High Stakes*, illustrate the breadth and insight that his work produces. His monologues are possibly his best-known work outside of South Africa. *Reoca Light* (2010) has been translated into Gujarati (Joshi-pura) and this volume celebrates their translation into Catalan, French, Italian, Portuguese, Galician, Romanian and Spanish. Among the many critical appreciations, Howard Loxton, in his review of the London performance of *Reoca Light*, wrote that "these personal stories are international in their relevance and understanding of human foibles" (2019). Likewise, Professor Pallavi Rastogi claims the universality of Singh's oeuvre: "Durban infuses Ashwin's work with its specific complexities. Yet, Ashwin is not a local writer: he is a generous and expansive humanist whose plays speak to everyone" (2020, pp. 138-139). Another theatre critic has remarked on Singh's well-drawn characters and the combination of humour and beautifully poignant moments (Smart, 2017).

Singh's characters are not limited to people of Indian descent as he incorporates whites, blacks and coloureds into his plays. However, it is also true that he is one of the few South African playwrights to feature members of the Indian community on the stage. In South Africa people of Indian origin represent just under 3% of the total population and are largely concentrated in Durban (KwaZulu Natal) and Johannesburg. Under apartheid Indians were classified just below the whites, which did not endear them to the majority black population who saw them as exploitative tradesmen, endogamic and racist or "stuck in the middle" as Vahed and Desai (2017) so graphically state. Singh's plays provide a wide range of characters that audiences can

identify with, feel empathy for, or perhaps even despise. In his latest full-length play, *Free-Fall* (2022) Singh does not romanticise the early generation as the playwright has created a highly dubious character, Selvan Reddy, an opportunist who ran in the tricameral elections of 1984. These elections allowed parliamentary representation for Coloureds and Indians but conclusively banned black Africans from the franchise, thus enforcing the divide and rule policy that openly discouraged any cross-ethnic alliances and somehow encouraged the notion among the blacks that Indians looked down on them.

In an earlier play, *Into the Grey* (2017), two young men: Logan, an Indian medical student, and Sandile, a Zulu about to graduate from law school, meet and have to prove their democratic credentials to each other. It is Logan's passionate defence of his South Africanness that speaks volumes about the future of minorities in the post-apartheid era.

I'm not an Indian. Not as you define it. I eat bunny chows, but I don't like brandy and coke... I drink Castle Lager. I don't support the Indian cricket team [...] Yes, like many Indians, I'm studying medicine... but I'm not going to emigrate to London when I qualify. I want to serve **my African brothers and sisters**. Tell that to your comrades next time they mock me again. (2017, scene ii, p. 26; my emphasis)

It has to be said that this passage elicited much laughter from Durban audiences as Singh plays with the clichés about Indians in South Africa. Clearly the playwright's project to bring to the fore the stories of South African Indians without resorting to stereotyping, involves dealing with characters of different backgrounds. Singh's design to shy away from rigid ethnic categories is one of the many strengths of his work and he succeeds in highlighting the diversity of this community and revealing the often hidden discrimination that they underwent during the apartheid era and even in democratic South Africa.

THE MONOLOGUES

Ashwin Singh's theatre is more text-based rather than performative but in many of his plays, in particular *Reoca Light*, the past features largely as a way to explore how it continues to have repercussions on people's lives in the present. A plurality of voices shows a diverse range of positions within a community and, it must be acknowledged, one-handers are also more cost efficient, which in part explains why his monologues have been performed abroad more frequently.

Monologues clearly represent a uniquely engaging theatrical experience as they can be used as a vehicle to address social crises, for example, the changes in the conventions of traditionally accepted female behaviour, especially in Indian or amaZulu society or how masculinity has been reconceptualised in the post-apartheid era. Singh's use of monologues is an ideal way to reach out to the audience in a personal, highly enriching way as they cannot help either identifying with the actor or laughing at their parodic performance because of the multiple roles they may be playing. Moreover, if we agree that post-apartheid theatre remains a forum for negotiating new ethnic, class and gender identities, transformational plays like monologues need to allow the possibility for rethinking communal experiences and for emphasizing "the perviousness and fluidity of cultural identity" (Middeke et al., p. 7). One-person performances therefore reenact traditional African performances as well as incorporating a quintessential South African dramaturgical strategy that can be found in countless indigenous –by which I mean black, white, Indian and coloured, that is all South African– playwrights.

All seventeen characters in *Reoca Light* (2010) are performed by one sole actor –in the 2017 performance at the Durban Playhouse by the talented Rory Booth– and *High Stakes* (2023) is described as a "one-woman play" with one actor playing all eight characters –in the 2023 performance in Durban Sivani Chinappan delighted audiences. Important connections rather than tensions are established between various voices as the audience is offered a subject to be scrutinised but at the same time this subject reveals him or herself to be continuously in process. Ubuntu –the interconnectedness of individuals– claims a

truly collective response to monologues from the audience, thus these two plays explore communal traumas or dilemmas, not individual problems. *Reoca Light* traces the history of a family of indentured labourers, together with all the racism and hostilities suffered over the years. The play, however, is a celebration of the survival tactics of many similar families in their struggle to form part of the nation. *High Stakes* features one of the characters from an earlier play *Beyond the Big Bangs* (2013). Gita, a widow and very untypical grandmother, struggles to assert her identity by trying her luck at the casino.

Patrice Pavis claims that a monologue “addresses the spectator directly as an accomplice and a watcher-hearer” (Pavis, 1998, p. 219) and in the postcolonial context, one-person plays can be said to have emerged out of the African and Indian tradition of village storytelling. The storyteller would play a variety of characters, thus offering both knowledge transfer and entertainment value. As regards contemporary theatrical monologues, they both plant the self at the heart of the spectacle, which can be performative and provocative at the same time (Wallace, p. 16) and they also give voice to previously silenced persons, women, certain non-white ethnic groups, disadvantaged individuals, the elderly and so forth. Brian Singleton, in his work on Irish theatre, comments on the power of the monologue to rid audiences of any troubling guilt or psychological distress (p. 261), which is a way to cope with personal sins or traumas. Certainly, *High Stakes* can reach out to the audience as regards unwanted vices or addictions are concerned.

REOCA LIGHT

Singh’s best-known monologue, *Reoca Light*, was written in 2010 and performed at the Durban Playhouse in 2017 starring Rory Booth and co-directed by Ralph Lawson and Ashwin Singh. It has also been performed in London to great acclaim in the Tara Theatre, on 2-4 August 2019.¹ The play is set in an imaginary area of Durban, Reoca, based on the real-life neighbourhood Avoca, which was set aside for

¹ It was due to be performed in Gujerat, India on two occasions but the political climate in one case and a technical delay in another forced the cancellation of the play.

the Indian population in the early days of the apartheid regime. The play opens with Areendum Rastogi, an indentured labourer, one of hundreds shipped across the Indian Ocean to work in the canefields of Natal in the late nineteenth century. The audience learns from Rastogi's monologue that he and his wife have a hard life in South Africa, but he dreams of one day owning a shop. After this opening scene, we are propelled into the present where Sunil, Rastogi's great, great grandson, is inside his father's shop talking to a reporter who is searching for stories of the first Indian migrants. In a brief prologue and epilogue that frame the interview, Rastogi becomes the turbaned great, great grandfather whose dream was to run such a shop which Sunil is now shutting down. Rastogi's dream has therefore become true as his descendants are shop owners but in the 21st century, Indian families have acquired higher expectations. Sunil tells the history of the store and recalls the people who had a great influence in his life and those who crossed his path. The play does not romanticise the Indian community as class, ethnic and religious prejudices come to the fore (Govinden, 2020, p. 30).

Themba Dlamini, a Zulu who had a great influence on the young Sunil's cricket skills, is unfairly accused of stealing just because he is black, "these Indians think black men are thieves" (2013, p. 171) but it turns out that Manesh, the son of the wealthy Singh family, but "a snotty-nosed little shit" (2013, p. 169), was the thief. These examples reveal the diversity and individuality of the communities and how appearances can be deceptive if ethnic stereotypes are regarded as hard and fast truths.

Sunil recollects another special figure in his history, Uncle Johnny, while musing over old photographs:

Johnny Naidoo. I'd forgotten how many photos I had of him. So many memories. Ja, Uncle Johnny. A man of many guises. Teacher, advisor, political activist, butcher shop owner. (2013, p. 174)

Through Sunil's recollections of this man we see how even within the South Asian community, ethnic and religious rivalries run deep. Uncle Johnny encourages a young couple, whose parents are hotly against their relationship because the boy is coloured and a Christian

and the girl is Indian and Hindu. The young couple are allowed to spend time in the pizza hut behind the shop but the parents find out and keep them apart. Uncle Johnny, the romantic as Sunil calls him, believes that:

They'll find a way to be together again. In time. Nothing can stand in the way of true love. Their parents will have to bow to its majestic power and beauty. (2013, p. 177)

Singh is ruthless in his criticism of Indian hypocrisy as when Johnny takes a fancy to Auntie Mina, although both are widowed, her son Nishaal is adamant that their relationship is an abomination and an offense to “a tradition and value system that spans generations” (2013, p. 179). Nishaal presents a cultural programme on TV and continually preaches the need for unity among the Indian community but when it comes to his mother, he objects because Johnny is a Tamil speaker –so he is from the South– and his mother speaks Hindi –so a Northerner. The couple finally marry only when the troublesome son emigrates to Dubai on business.

Through Singh's –and the actor's– versatility in creating diametrically opposed characters, the play traces the challenges, triumphs, betrayals and resilience of Rastogi's descendants over 150 years. *Reoca Light* is about the forgotten little people of history. It is true that in one scene a freedom fighter is fleeing from the apartheid police but the plethora of characters in the play represent the ordinary, unsung heroes of the struggle days. Sunil tells the reporter that “the Reoca people just took to the new shop. It became their special meeting place [...] This is the light of Reoca. They come here to eat air” (2013, pp. 164-165).

It is this very ordinariness that represents the strength of the play. As Betty Govinden remarks, this allows the audience to appreciate “the extended and shared remembering, through story-telling, as the sole actor gets under the skin of a variety of persons and identities, inhabits different lives, and presents shared histories and vignettes from diverse, individual vantage points” (2020, p. 30). *Reoca Light* goes a long way towards dispelling the notion of a fixed Indianness, the stereotype of a wealthy, racist, endogamic business community. This monologue

showcases Singh's design to shy away from rigid ethnic categories and celebrate all the early migrants and their legacy.

HIGH STAKES

High Stakes was written in 2022 and first performed in 2023 at the Durban Playhouse, starring Sivani Chinappan and directed by Singh. It is a monologue about an elderly woman of Indian origin who spends her leisure time in a casino. The play is actually an offshoot of an earlier work, *Beyond the Big Bangs* (2013) which features Gita, the gambling granny, who inspired Singh to write the one-woman play *High Stakes* after the resounding success of the character. Singh himself has remarked that in a solo performance piece the actor has the opportunity to occupy the entire stage and to step into the shoes of the other characters who inhabit the world of the main character (Hand, 2025). In this way monologues can be highly liberating as the audience is unconsciously drawn into the foibles and frustrations of the different characters with amazing alacrity.

In *High Stakes* one actor plays all eight characters. Gita is a personal assistant, a community worker, a widow, a grandmother... and a gambler, who is in trouble because she owes money to a loan shark and he is coming to collect. She experiences a wide range of conflicting emotions as she wins, and loses, in various ways. Gita morphs into various characters and in the role of her son Anesh, s/he is asked by a radio journalist how he can justify starting a movement to focus on minority rights:

Indians are caught between Black political power and White economic power. At the moment we are like the Man United defence against the combined attack of Man City and Liverpool. Also, there are too many coconuts in the Indian community.²

² *High Stakes* has not been published yet so the quotations come from the playscript, courtesy of Ashwin Singh.

Indians as a whole are categorised even today as advantaged middlemen but while poorer Indian males obviously fail to conform to this stereotype, Indian women of all classes do even less. As far as gender constraints are concerned, Gita puts paid to the image of a “typical Indian granny” that remains in a subordinate position, especially if she is widowed, which resonates with Aunty Mina in *Reoca Light*. Gita responds angrily to comments by a certain Ms. Maharaj, into whom the actor morphs:

It makes me so sad to see you just killing your Saturday here at the casino. I mean, you’re an Indian granny.

(Gita responds) Hey, I was pissed off! Is that what I am? An Indian granny? And what is an Indian granny? Someone who waltzes around all day, happily doing the household chores. And who waits on her loving grandchildren...who don’t insult her...and swear at her...and pinch her and punch her. And who always wears a sari and goes to temple and all family weddings, whether she likes it or not. And on Saturday nights, now that her husband is dead, she quietly watches a nice Bollywood DVD.

An elderly middle-class Indian woman, addicted to gambling, may not be the ideal victim of the system, silenced by history. In his monologue Singh does not pass judgement on Gita, she is simply a vehicle for breaking down gender stereotypes and for creating empathy with older people. Pushpa, Gita’s friend, is in prison for defrauding her own son’s company because she lost all her money gambling. She was caught and sentenced to three years imprisonment. Gita feels great empathy for Pushpa despite what she did and recalls how her friends had great acting skills and could persuade an innocent young man to lend her some money:

[As Pushpa] Hello my son. Sorry to bring my burdens into your happy, lucky world. You see my daughter has abandoned me and gone gallivanting to Ballito beach with a strange man. I need to get home to take care of my little grandson. He has asthma and he’s all alone. But I have no money to go home. My daughter tricked me into coming here tonight. She said she was taking me for supper because we hadn’t gone

out since my husband was killed by a drunken taxi driver nine years ago. I just walked, er hobbled into the casino now to see if I could find a kind soul like you. Oh, I feel like those exploited mothers in all those beautiful Indian films. Please could you spare me R 50 so I can take the taxi home?

Pushpa is almost lionised in Gita's eye and by extension the audience is encouraged not to vilify her as the truth is that many people in the audience may also resort to gambling to increase their incomes.

Chrononormativity dictates that Gita should be happily knitting for her grandchildren at home, rather than merrily and foolishly gambling her pension money away. Anderson remarks that a strategy for Indian women who have managed to achieve a certain degree of economic independence from their male relatives is to hide the newly accrued resources (Anderson, 2024) but while monologue is clearly an efficient tool for social critique and for interrogating history and the historical subject, it is not so clear that the playwright challenges heteronormative representations of elderly Indian South African women in a positive way. Gita boasts about how skilled she has become and how much she enjoys the game:

Gambling is my jive. It makes me feel alive. Some grannies turn on the stove and bake for fun. Some grannies turn on the music and shake their bum. I turn off the rice and go roll the dice. You see, there's always a way when granny wants to play!

It is true that the stereotype of a traditional Indian grandmother is humorously undermined by placing a rebellious character literally centre stage, but *High Stakes* fails to denounce the danger of compulsive gambling as it downplays what has become a serious addiction. Gita escapes by the skin of her teeth, but the question remains whether she will have learnt her lesson.

THE TRANSLATIONS

The translators have done an excellent job in reflecting the subtleties of Singh's writing, his humour and sensitivity. Both monologues have presented a great challenge to keep faithfully to the

original but at the same time clarify the cultural references in an unobtrusive way. Footnotes have been used sparingly but, in some cases, they have been inevitable to bring the South African context closer to readers in the six linguistic areas. We have decided not to use a glossary as this impedes a fluid reading of the texts but the footnotes are intended to clarify any unfamiliar terms and to hint at Singh's irony and humour which may be slightly diminished through translation. The editors wish to thank our translators and reviewers most warmly for their efficiency, patience and enthusiasm for this project and Professor Marc Maufort for kindly agreeing to write the preface.

WORKS CITED

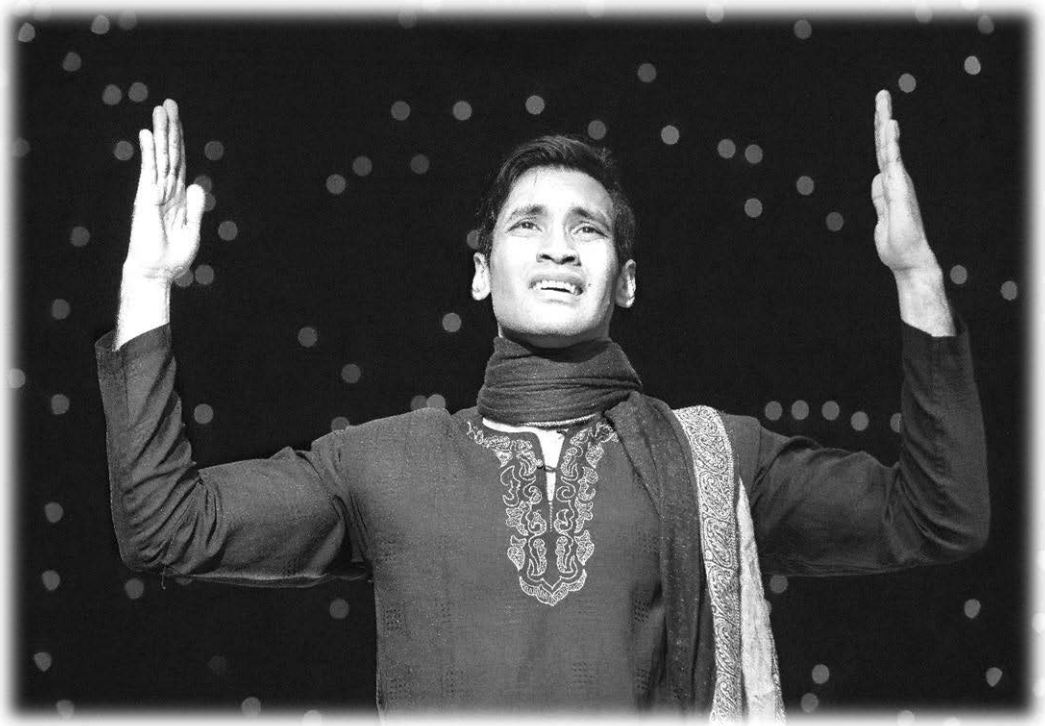
- Anderson, Siwan (2024). The Complexity of Female Empowerment in India. *Studies in Microeconomics*, 12 (1), 74-92. <https://doi.org/10.1177/23210222241237030>
- Borowski, Mateusz and Sugiera, Małgorzata (2006). Everybody's Stories: Monologue in Contemporary Playwriting from Quebec. In Clare Wallace (Ed.), *Monologues. Theatre, Performance, Subjectivity* (pp. 17-39). Litteraria Pragensia.
- Byron, Glennis (2003). *Dramatic Monologue*. Routledge.
- Govinden, Betty (2020). 'The Cartography of Struggle' in South African Theatre, with Particular Reference to *Reoca Light* by Ashwin Singh. In Felicity Hand (Ed.), *Durban Dialogues Dissected. An Analysis of Ashwin Singh's Plays* (pp. 25-38). African Sun Media. <https://doi.org/10.18820/9781928357650/03>
- Hand, Felicity (Ed.) (2020). *Durban Dialogues Dissected. An Analysis of Ashwin Singh's Plays*. African Sun Media. <https://doi.org/10.18820/9781928357650>
- Hand, Felicity (2026). Montando una imagen matizada de una democracia en evolución: una conversación con el dramaturgo Ashwin Singh. *Journal of Postcolonial Writing*, 62 (3), 424-439. <https://doi.org/10.1080/17449855.2025.2539244>
- Joshiyura, Pravan (2018). *Rioca No Surya* [રિઓક્સા સૂર્ય]. Gujarat Sahitya Academy.
- Lawson, Ralph (2020). A Director's Cut: Staging the Plays. In Felicity Hand (Ed.), *Durban Dialogues Dissected. An Analysis of Ashwin Singh's Plays*

- (pp. 123-134). African Sun Media. <https://doi.org/10.18820/9781928357650/09>
- Middeke, Martin, Schnierer, Peter Paul, and Homann, Greg (Eds.) (2015). *The Methuen Drama Guide to Contemporary South African Theatre*. Bloomsbury. <https://doi.org/10.5040/9781408176689>
- Pavis, Patrice (1998). *Dictionary of Theatre: Terms, Concepts and Analysis* (Trans. Christine Schantz). University of Toronto Press. <https://doi.org/10.3138/9781442673908>
- Singh, Ashwin (2013). *Durban Dialogues, Indian Voice. Five South African Plays*, Aurora Metro Books. <https://doi.org/10.5040/9781911501657>
- Singh, Ashwin (2017). *Durban Dialogues, Then and Now*. Aurora Metro Books. <https://doi.org/10.5040/9781917537001>
- Singh, Ashwin (2022). *High Stakes*. Unpublished playscript.
- Singleton, Brian (2006). Am I Talking to Myself? Men, Masculinities and the Monologue in Contemporary Irish Theatre. In Clare Wallace (Ed.), *Monologues. Theatre, Performance, Subjectivity* (pp. 260-277). Litteraria Pragensia.
- Vahed, Goolan and Desai, Ashwin (2017). Stuck in the Middle? Indians in South Africa's Fading Rainbow. *South Asian Diaspora*, 9 (2), 147-162. <https://doi.org/10.1080/19438192.2017.1319098>
- Wallace, Clare (Ed.) (2006). *Monologues. Theatre, Performance, Subjectivity*. Litteraria Pragensia.

‘REOCA LIGHT’ IN TRANSLATION

Rory Booth, *Reoca Light*, 2017 Durban Playhouse.

Photo credit: Val Adamson

La llum de Reoca
Una obra per a un actor

ASHWIN SINGH (1971)

TÍTOL ORIGINAL: *Reoca Light. A One-Man Play*
(2010; estrenada el 2017)

TRADUCTOR AL CATALÀ:

GUILLEM MAS SOLÉ
Universitat de Lleida (UDL)
guillem.mas@udl.cat
<https://orcid.org/0009-0004-0085-4767>

ESPAI

Les antigues plantacions de canya de sucre de Natal i el poble de Reoca,³ un suburbi indi de Durban (Sud-àfrica).

PERSONATGES

Aquesta és una obra d'un sol actor.

ESCENOGRAFIA

La major part de l'obra té lloc en una part delimitada d'una petita botiga de queviures i a la cabana que hi ha just darrere. No cal que el públic vegi tota la botiga ni tota la cabana. El personatge principal, en Sunil, ha de ser al taulell de la botiga i es mourà al voltant del taulell a mesura

³ Reoca és un lloc imaginari que combina els noms de les àrees urbanes d'Avoca i Red Hill, a Durban, tradicionalment habitades per població d'origen indi.

que es vagin revelant els diferents personatges. Després pot alternar entre la botiga i la cabana. Gran part del gènere de la botiga està desat en caixes, i en Sunil continua empaquetant altres articles a l'inici de l'obra. La primera i l'última escena, que tenen com a protagonista el rebesavi d'en Sunil, n'Areendum, tenen lloc en una plantació típica de canya de sucre a la dècada de 1870. Totes dues escenes es representen amb una il·luminació especial. En la primera escena, el taulell de la botiga i qualsevol altre element de la botiga o de la cabana encara no han d'estar instal·lats, ja que n'Areendum ha d'ocupar el mateix espai que més endavant esdevindrà la botiga i la cabana. El taulell es col·loca després de la primera escena.

ESCENA 1

*S'ENCÉN UN FOCUS PUNTUAL SOBRE N'AREENDUM
MOHAN RASTOGI, al centre de l'escenari, enmig dels
camps de canya de sucre de Natal cap a la dècada de
1870.*

AREENDUM:

El sol ja es pon, Biswas. Només una estona més, no et preocupis. Te'n sortiràs. Després podràs descansar bé aquesta nit. I demà et trobaràs millor. Has de sopar amb nosaltres avui. La Pallavi està fent *dhal* de pèsols.⁴ Hmm... m'encanta el *dhal* de pèsols. (*Mira al voltant*). No, tranquil, ara no està mirant cap aquí. Podem parlar. Aquest matí he tornat a parlar amb el senyor Worthington. Per què em mires així? Ja t'he dit que no és un mal home... és correcte. Li he explicat què vull fer. Potser d'aquí uns anys. Obrir una botigueta. De coses bàsiques, ja saps. I m'ha dit que ell creu que se'm podria donar bé. I està molt content amb la feina que la Pallavi li fa a casa. Així que ha dit que potser

⁴ El *dhal* (o *dal*) és un plat tradicional del subcontinent indi elaborat amb llegums secs i partits, especialment llenties, però també pèsols o cigrons pelats. Es cuina amb ceba, tomàquet i diverses espècies (entre les quals, cúrcuma, comí i coriandre) i se serveix com un guisat espès, normalment acompanyat d'arròs (*dal bhat*) o pa sense llevat (*roti*, *chapati*, *naan*).

ens podria ajudar. I que potser... potser en el futur podríem portar una botiga a la seva finca. (*Pausa*). Ja sé que penses que només somni. Però t'asseguro que ho deia seriosament. Hem de provar aquestes coses, Biswas. Hem d'intentar fer-nos una vida millor. Ajudar la nostra gent. Sento que aquest és el meu *dharma*.⁵ (*Pausa*). Ja no podem tornar a l'Índia, Biswas. Aquesta és casa nostra.

Fosc.

Interludi musical de música clàssica índia.

ES COL·LOCA el taulell de la botiga.

ESCENA 2

S'ENCENEN ELS LLUMS SOBRE EL PERSONATGE PRINCIPAL, en Sunil, al centre de l'escenari, dins la botiga del seu pare. Està conversant amb un periodista local, el senyor Rajpaul.

SUNIL:

Senyor Rajpaul, mai ens hauríem imaginat que els germans Sewlal vendrien les seves botigues i marxarien de Reoca. N'Ajith i en Sujith: el carnisser i el forner. Mmm... recordo, de petit, com em deixava endur per l'olor dels *lamingtons*⁶ de xocolata, i el meu pare comprava el nostre pollastre de pagès preferit els dissabtes al matí. (*Pausa*). Van ser els Sewlal els que van deixar a la meua mare muntar la seva cabaneta de fusta darrere l'edifici de la botiga —la Tia Murkoo, li deien—; hi venia *murkoos* cruixents, *samoses* calents, *puri pathas* especiats...⁷ hmm, quantes delícies. I al meu pare li deien el Tiet Dolç.

⁵ Concepte hinduista que indica el propòsit únic i recte de cada individu, al qual s'ha de sotmetre, un cop descobert, per actuar en harmonia amb la natura i l'univers còsmic i poder respectar l'ordre establert i assolir la felicitat.

⁶ Pastís esponjós típic cobert de xocolata i coco.

⁷ Es tracta de tres menjars típics del sud de l'Índia. Els *murkoos* s'elaboren amb farina d'arròs i es fregeixen fins que es dauren. Les *samoses* són crestes de diverses formes

Cada divendres i dissabte a la tarda carregava la cistella amb les lllaminadures de la mare i sortia a vendre-les pel barri de Reoca. I a cada criatura li donava un caramel, comprés la família o no. *Ja*, allà va començar tot: darrere la fleca i la carnisseria dels germans Sewlal. Expliqui-ho bé als seus lectors, senyor Rajpaul. Abans del primer supermercat d'en Mohan ja hi havia la botigueta de la Tia Murkoo i el Tiet Dolç. (*Pausa. En Sunil empaqueta alguns articles*).

Sap, al meu pare el va sorprendre molt el preu tan baix amb què els germans van vendre els locals a ell i al Tiet Johnny. El Tiet Johnny va agafar la carnisseria de n'Ajith, i el meu pare va convertir la fleca d'en Sujith en una botiga de queviures. I la mare va portar els seus dolços de la part del darrere al davant. Cregui'm, senyor Rajpaul, en un tres i no res la gent de Reoca es va fer seva la nova botiga. Es va convertir en el seu punt de trobada especial. Què diu? *Ja*, gairebé immediatament, senyor Rajpaul. Hi va haver tanta gent que va acabar formant part de la botiga! Vam posar unes taules ben maques fora... i la gent s'hi podia passar hores, només xerrant. Fins i tot teníem els nostres propis nois dels encàrrecs.

*MÚSICA PER PRESENTAR ELS NOIS DELS ENCÀRRECS i
il·lustració de les seves maneres.*

“Eh, ensenya'm totes les cartes... que vas de trumfo. Quatre! Vine cap aquí, bro. Va, fot-li. (*Pausa*). Mira aquella tia. Fua! Està més bona que el curri de pollastre de ma mare!”.

Ja, hi havia lloc per a tothom al supermercat d'en Mohan i a la carnisseria d'en Johnny. Tal com deia el Tiet Johnny al meu pare: ...

JOHNNY:

“Mira-te'ls, Manoj. Sembla que siguin feliços quan són aquí. De vegades penso que tant de bo deixessin de fer reunions i em comprassin una mica més de xai. I segur que tu també deus pensar, si tan sols

farcides d'hortalisses i carn. El *puri* és un pa pla i cruixent que es farceix de salta *patha* picant. Tots admeten una gran varietat de formes i ingredients.

deixessin de parlar de com de bé ordeno la botiga i em compressin alguns queviures. Però està bé. On més poden anar? Aquesta és la llum de Reoca. Aquí venen a menjar aire”. (*Pausa llarga*).

Però ja s’ha acabat. S’ha acabat, senyor Rajpaul. M’és igual quantes històries més m’expliqui sobre com la gent de Reoca vol que el meu pare mantingui la botiga oberta. Ja no m’importa. Aquest darrer atac ha estat la gota que ha fet vessar el got. Gairebé no es pot ni moure. Fa dues setmanes que no diu ni mitja paraula. (*Pausa*). Vam sobreviure a la recessió. Fins i tot vam trobar la manera de mantenir la botiga oberta quan les factures mèdiques de la mare es van disparar. Però qui pot continuar després de quatre robatoris en dos anys? I tres pallisses? Vostè diu que els nostres veïns volen que no tanquem, però no van fer res per aturar els atacs contra el meu pare. (*Pausa*). No, què estic dient? Què haguessin pogut fer? Aquells malparits anaven amb AK-47.

Tres atacs, i la policia encara no ha fet cap progrés. Vull dir, sabem que són els mateixos lladres. (*Pausa*). Després del segon atac, quan el Tiet Johnny va decidir tancar la carnisseria, el meu pare encara seguia tossut: ...

MANOJ:

“No, no tanco. No em penso rendir a aquells animals. Entenc que en Johnny hagi de tancar. El van apallissar de valent. I ja és gran. No té suport familiar. Però nosaltres hem de continuar, Sunil. La policia atraparà aquests païos. No gosaran tornar”.

Però ara li han trencat l’esperit. Senyor Rajpaul, ahir a l’hospital el vaig mirar als ulls, i vaig entendre el que volia dir: ...

MANOJ:

“Recordes quan et vaig explicar, Sunil, com el meu pare m’havia parlat del teu rebesavi, n’Areendum Mohan Rastogi. I de com somiava, mentre tallava canya, en tenir una botigueta algun dia. Nosaltres vivíem el seu somni. Per què ha hagut d’acabar així?”. (*Pausa llarga*).

D’acord, prou, senyor Rajpaul. No tinc res més a dir. Si us plau, marxi. Ja en té prou per al seu article. Si us plau. (*Fa un gest a Rajpaul perquè se’n vagi*). I, si us plau, no ho converteixi en una columna de

xafarderies, com fa de vegades amb els seus articles. (*Pausa. Sunil empaqueta algunes coses uns segons. S'atura, i de sobte surt corrent*).

Senyor Rajpaul! Senyor Rajpaul! Perdoni la meva mala educació. És que estic... cansat. Si té més preguntes, ja sap, alguna cosa més concreta... bé, seré aquí a la botiga demà al matí. Per última vegada.

Fosc.

ESCENA 3

S'ENCENEN ELS LLUMS quan en Sunil entra a la botiga. Trepitja un sobre.

SUNIL:

Què és això? (*Recull el sobre, l'obre i en llegeix el contingut en veu alta*).

“Hola, Sunil. Perdona, no t’he pogut esperar aquest matí. M’ha sortit una altra feina urgent. Hi ha una cosa que m’agradaria molt saber. No et preocupis: no busco xafarderies. Només vull una mica de context històric...”. (*Sunil deixa de llegir*).

Bé, senyor Rajpaul, això està bé de saber. (*Continua llegint*).

“El teu amic Selvin m’ha dit que havies escrit unes quantes històries sobre coses que havien passat darrere de la teva botiga. I a la vostra cabaneta. Sobre el teu antic empleat, en Themba Dlamini, i el Tiet Johnny i d’altres. Però que no les has publicades. En Selvin diu que poca gent coneix aquests fets...”. (*S’atura de nou*).

És cert. I els qui ho saben, ho recorden de maneres diferents. (*Continua llegint*). “Si us plau, comparteix algunes d’aquestes històries amb nosaltres. Per exemple: és veritat que el teu pare i el Tiet Johnny van amagar l’activista polític, en Zaakir Ally, a la vostra cabana l’any 1988?”. (*Acaba de llegir*).

Vaja, vaja, senyor Rajpaul. Com ho ha descobert? Això no li vaig dir a en Selvin. (*Pausa; en Sunil reflexiona*). Sí, vam amagar el senyor Ally a la nostra botigueta.

Era a l'inici de la meva adolescència. (*Se sent música dels anys 80*).

El meu pare i el Tiet Johnny acabaven de quedar-se la botiga. Però vam conservar la nostra cabaneta, exactament on sempre havia estat, com a record d'on havia començat tot. I també per guardar-hi estoc extra. (*Pausa*). Jo tot just començava a descobrir alguns dels horrors de l'apartheid. I aquell cap de setmana, el gran món cruel va irrompre a Reoca. L'amic del Tiet Johnny, en Bobby Nair, li va demanar que amagués en Zaakir durant el cap de setmana, mentre el moviment de lliberació decidia on enviar-lo a continuació. Qui pensaria en anar-lo a buscar a la petita Reoca? Però la policia el seguia de ben a prop. Van registrar les nostres cases. Així que el meu pare i el Tiet Johnny van colar en Zaakir a la botigueta. Jo sentia curiositat. L'havia de veure. Així que el dissabte al vespre em vaig escapolir fins allà. Senyor Ally. Soc en Sunil. Soc... el fill d'en Manoj Mohan. Està... bé aquí dins?

ZAAKIR:

"Entra, noi. Tanca la porta. A poc a poc i en silenci. Ai, jo també hauria de fer silenci. Vigila amb aquesta veu tan potent, Zaakir. M'alegra que hakis vingut. Em cal companyia. Ah, et sembla estrany el meu accent? És que m'he vist obligat a viure la major part de la vida fora del meu país... Anglaterra, Irlanda, Suïssa. (*Pausa*). Així que ets fill d'en Manoj, eh? (*Pausa*). Digues, saps jugar als escacs? Bé, no passa res. Ja te n'ensenyo jo. Vinga. Seu".

I així el gran activista em va ensenyar a jugar als escacs. I quan vam acabar la partida, em va dir: ...

ZAAKIR:

"Un dia jugaràs als escacs amb un gran mestre. I no jugaràs al criquet darrere la botiga. A no ser que tu vulguis. Jugaràs a criquet a l'estadi Wanderers, si realment ho vols. Crearem aquest món per a tu. (*Pausa*). Però no oblidis mai la partida d'escacs que vas jugar un cop aquí, en aquesta cabaneta. Perquè aquest és el lloc més complet que mai viuràs".

I aleshores vam sentir cops ferotges. I vaig sentir els policies cridar: "Sabem que ets aquí dins, Ally. Ja et tenim!".

Encara avui no sé qui el va traïr. Però recordo com va saltar per la finestreta i va fugir com aquella gasela magnífica que havia vist per televisió. I els guepards darrere seu, caçant sense pietat la seva presa.⁸ Però aquell dia no el van atrapar. No ho van fer mai. (*Pausa*). Ell va ajudar a crear el nostre món nou, i després es va convertir en un altre heroi oblidat de la lluita. (*Pausa*). Sí, senyor Rajpaul, en Zaakir Ally va amagar-se un temps a la nostra cabana. (*Pausa*). I n'hi va haver d'altres que també s'hi van amagar. En moments diferents. En Themba, el Tiet Johnny, fins i tot el meu pare. (*Pausa*). No sé si el seu article podrà captar aquests moments, senyor Rajpaul. Ja sé que busca una perspectiva. Tothom sap el que passava setmana rere setmana dins i davant de la botiga. Però no pas darrere. (*Pausa*). Vatua, potser... potser ja és hora que expliqui aquestes històries. D'acord, senyor Rajpaul. Li explicaré algunes de les coses que van passar al darrere. Sobre els tres homes que més han influït en la meua vida. La història darrere la botiga.

Fosc.

ESCENA 4

S'ENCENEN ELS LLUMS SOBRE EN SUNIL AL CENTRE DE L'ESCENARI. Porta un bat i una pilota de criquet, que farà servir ocasionalment durant l'escena. Sona un fragment de l'himne nacional.

⁸ A banda de referir-se als típics reportatges de natura africana, on els ràpids guepards cacen gaseles, tot sud-africà associa les gaseles saltadores del Cap (*Antidorcas marsupialis*), o *springboks*, animal símbol de la nació i de l'equip de la selecció nacional de rugbi, i els guepards (*cheetahs*) a l'equip de rugbi professional de la ciutat de Bloemfontein, a la província del Free State.

SUNIL:

Era el començament del nostre món nou. El món que el meu pare i el Tiet Johnny havien desitjat. El món que en Zaakir Ally m'havia promès. Va ser llavors, el primer any de sènior a l'institut, que vaig conèixer en Themba Dlamini, l'home que em va ensenyar l'*on-drive*. el llançament ofensiu, el més difícil per jugar al criquet.

Abans de venir a treballar amb nosaltres, en Themba feia de jardiner i manetes per a la família Singh. Els Singh eren la família rica del nostre carrer. Vivien en una casa elegant, de dues plantes, en un turonet que s'aixecava davant la nostra botiga.

Hi havia en Papa Singh: ...

SR. SINGH:

“Ciutadans, amics, hem d'aturar la decadència del nostre poble. Junts. Com hem permès que s'hagi tornat així de brut, així de deixat? Els nostres avis s'estaran regirant a la tomba. Aquesta és casa nostra. Fem-la bonica de nou”. En Papa Singh sempre parlava com si tingués una pastanaga gegant al cul. No el suportava ningú. Quan es va presentar a regidor, només va treure sis vots. Abans de la nova Sud-àfrica anava dient que l'ANC⁹ eren terroristes; a la Sud-àfrica nova, tot eren lloances. (*Pausa*).

Després hi havia la Mama Singh: ...

SRA. SINGH:

“Hola, noies. Reena, deixa de mirar el meu *panjabi*.¹⁰ Em fas passar vergonya. Sí, sí, l'he comprat en el meu últim viatge a Dubai”.

⁹ El Congrés Nacional Africà, o *African National Congress* (ANC), en anglès, és un partit polític fundat el 1912 que posteriorment protagonitzaria el moviment d'alliberament nacional contra el govern de la minoria blanca. El 1994 va guanyar les primeres eleccions de l'era *postapartheid*, en les quals Nelson Mandela (1918–2013) es va convertir en el primer president negre de la nació. Des d'aleshores ha guanyat totes les eleccions nacionals, tot i que cada vegada amb menys suport.

¹⁰ Vestimenta tradicional del nord de l'Índia que consisteix en una túnica acompanyada d'uns pantalons folgats.

La Mama Singh no deia gran cosa. Ella es desplaçava de la *boutique* a la perruqueria, i de tant en tant a la nostra botiga. (*Il·lustrar*). La gent la trobava preciosa, sobretot quan batia les pestanyes. Però a mi no m'agradava el que hi veia, en aquells ulls.

I després hi havia el seu fill únic, en Manesh. Golden, li deien. Un mocós repel·lent.

MANESH:

“El meu pare és enginyer. El teu pare només és botiguer. Vosaltres només teniu una botiga. Nosaltres, tres fàbriques. Però igualment pots jugar a criquet amb mi”.

La Mama i el Papa Singh enviaven el seu Golden a qualsevol activitat extraescolar que trobessin: piano, karate, teatre... (*Il·lustrar*). Era inútil en tot. Excepte en criquet. Llançava fort. I em feia anar amunt i avall, quan jugàvem darrere la botiga. (*Il·lustrar els gestos exagerats dels dos nois*). I el seu pare, de vegades, ens espiava per damunt de la tanca, animant en Golden.

SR. SINGH:

“Així m'agrada, fill. Tira'l enrere. I ara, una ben alçada. Sí! Fora! No, no, Golden, no el vulguis humiliar. Sigues cavaller. El noi s'hi esforça”.

Els Singh també tenien dos gossos: en Bruno i en Deeno. En Bruno era un figura: el gos alfa del districte. Devot amb els Singh i ferotge amb els forasters. (*Il·lustrar les accions d'en Bruno*). Quan trotava carrer avall, tots els gossos del barri es ficaven als caus. No tenien la mateixa por d'en Deeno. En Deeno el babau, li dèiem. Gras i mandrós. Els cadellts se li acostaven, el grataven i el reptaven a perseguir-los, però ell no es movia mai. Els Singh li importaven una merda. Però estimava en Themba. Sempre remenava una mica la cua quan el veia.

THEMBA:

“Deeno, demà anirem caminant fins a l'estació. El meu cosí ve a passar tres dies. Tallarà la gespa del senyor Pillay. I el de la senyora Govender.

Ei, Deeno, fas mala cara. Haurem de sortir ben d'hora si volem arribar a temps a l'estació. No pateixis, noi. A tu també t'arribarà el dia”.

En Themba parlava poc. Però quan parlava, hi havia seny en el que deia. I treballava sense descans. Tothom envejava que uns estirats com els Singh tinguessin un jardiner tan extraordinari. Fins que, de sobte, tot es va acabar. Després d'una gran celebració familiar, algunes joies dels Singh van desaparèixer. En Papa Singh estava enrabiat. Però a qui podia culpar? No tenia collons d'acusar els parents, així que va fer el que molta gent del districte feia: va culpar la criada i el jardiner. “Conxorxa”, va dir. I els va acomiadar a tots dos. Aquell vespre vaig trobar en Themba assegut a la nostra cabana.

THEMBA:

“Au, perdona, Sunil. Si us plau, no li diguis al teu pare. Eh... el senyor Singh m'ha fet fora. I ha dit que ja no puc dormir a l'annex. Ara no tinc on anar. Només volia esperar-me aquí una estoneta”.

S'hi va estar molt de temps. El pare i el Tiet Johnny el van contractar d'ajudant per a tot. I li van deixar fer de la cabana casa seva.

I així és com vaig acabar passant totes les tardes i vespres de divendres amb en Themba. Li encantava el criquet. I n'havia après molt amb els anys, parlant amb la gent, escoltant retransmissions, mirant partits a la seva tele portàtil. I ara era el meu mentor.

THEMBA:

“Au, au, vinga, Sunil. No estàs movent els peus. Que hi ha cola a la línia del terra? Estàs clavat. Va, va. Te la està llançant a *gir* lent. Avança-li, entra-li a la bola. Ei, t'hauré d'ensenyar a ballar com un negre. Aleshores t'hi avançaràs decidit”.

En Themba, home de poques paraules, tenia molt a dir sobre criquet. I jo l'escoltava. Era un bon entrenador. I tot i que només jugàvem darrere la botiga, ara semblava que hi hagués una mica de màgia.

Au, vinga, llença, Selvin. (*Posant accent australià*). D'acord, en Selvin Moodley a la carrera. Ve cap aquí. Curta. En Mohan la fot per sis! Ho heu vist? Ha passat per sobre la tanca dels Singh. (*Recupera el*

seu accent en adonar-se d'on ha anat a parar la pilota). Merda. Ei, Manesh, passa la pilota. Sé que ets aquí. Va, passa-la, Manesh. On dimonis l'estàs tirant? Quin idiota. Ei, Deeno, atura la pilota. Au va... se n'ha anat a la claveguera. Deeno! La tenies davant del morro i no l'has aturada. Quin tros de dropo. *(Pausa)*. Sí, en Deeno semblava haver-se'n anat amb en Themba de casa dels Singh. Però això és tot el que es movia.

Cada divendres a la tarda, criquet amb l'entrenador. I cada divendres al vespre, sopar tradicional amb el xef zulu. La cabana on havia assaborit els *murkoos* de la mare ara feia olor deliciosa de salsitxa i *pap*¹¹. I després de sopar, en Themba m'explicava històries del seu poble.

THEMBA:

"Ei, Sunil, cada divendres a la nit, al nostre poble, tothom es troba al turó. I cadascú porta el menjaret que pot. Per compartir-lo. I el cap porta la cervesa. Ell fa un discurs però ningú l'escolta. Tothom espera que els joves comencin a tocar el tambor i les noies a ballar. I després tothom s'hi afegeix, fins i tot la meva àvia. Ballar fins dissabte al matí. *(Pausa)*. Saps, a Reoca també ho teníeu, això. No sé per què es va acabar".

Aquell any, esperava amb candeletes a que arribessin els divendres. *(Fa uns quants cops de bat; se senten crits de graderia)*.

I llavors un dia va desaparèixer de la botiga el nostre regal especial de la tieta de l'Índia, un talismà de bona sort: un prisma ornamental de cristall.

MANOJ:

"No m'ho puc creure. Qui voldria robar el nostre ornament de cristall? I per què? Com s'han colat al despatx del darrere? *(Pensa un moment)*. Espera. Vaig deixar la porta oberta uns minuts mentre parlava amb la senyora Singh. Però qui podria colar-se... què, Sharmilla? *(Pausa;*

¹¹ Es tracta d'un puré o farinetes bullides de blat de moro o d'altres cereals, barrejades amb llet o aigua, i d'un aliment bàsic que serveix per acompanyar altres plats o que es consumeix de manera individual. És típic de les comunitats negres de Sud-àfrica.

abaixa la veu). No, no, no assenyalis en Themba. Ell no. Va, Sharmilla. En Themba és amb nosaltres des de fa més d'un any. No hi ha ningú més honest que ell". (*En Sunil fa girar la pilota de criquet mentre parla amb en Themba*).

Ja sé què estàs pensant, Themba. "Els meus patrons no m'acusen d'haver robat el seu ornament preuat, però, en el fons, creuen que he estat jo". I t'emprenya, perquè és el naixement de la nova Sud-àfrica i aquests indis encara pensen que els negres són lladres. Però, de debò, ningú no pensa que ho hakis fet tu, Themba. Confiem en tu.

THEMBA:

"No estava pensant això, Sunil. Pensava... que la botiga ara va bé. No em necessita tant. I en Bongani ja hi és. (*Pausa*). A més, ara ja ets bo al criquet: au, capità de l'escola. Vull dir, no ets tan bo com aquell Ishaan de l'altra banda de Reoca, però ei, aquell ningú el pot batre. Tu ets molt bo. Ja no em necessites. (*Pausa*). La meva germana m'ha dit que la nostra mare està malalta, i crec que he d'anar a ajudar-la".

Em sap greu, Themba. Però pots anar-hi un temps i tornar. Per ajudar-me a preparar el campionat inter-escoles. (*Es toca el cap*). Ah! L'idiota d'en Manesh, ha tornat a fotre una de les seves pilotes aquí! Des que el seu pare li va prohibir jugar per aquí, les tira expressament cap a casa nostra. Sí, és veritat, Themba. Vol que li vagi a buscar. Està malalt. Ei, Manesh, no penso anar darrere de la teva pilota. Està rodolant carrer avall. (*Amaga la pilota darrere l'esquena; la mira*). Ostres... és la nova pilota d'Allan Donald.¹² Amb marques per a les preses diferents. Quin cabró més sortós. Saps què? Li penso donar una lliçó. Em quedaré aquesta pilota. No em miris així, Themba. No se la mereix. (*Hi rumia*). Hum... mira, me la quedaré una temporada. Després la hi torno. Ei, Manesh, la teva pilota ha anat a la claveguera. Ho sento, nano. (*Pausa*).

Encara recordo aquella mirada d'en Themba: "No ho facis, Sunil. Tu no ets un lladre. No necessites les joguines del nen ric".

¹² Llegendari jugador de criquet sud-africà nascut el 1966, creador de la seva pròpia gamma de productes esportius.

Però no li vaig fer cas. I, de tant en tant, jugava amb la meva joguina nova. Qui m'havia d'enxampar? En Manesh ja no podia jugar amb mi. El seu pare passava poc per aquí. I la seva mare no sabia que era la seva pilota. (*Pausa*). No vaig comptar amb en Bruno. Coneixia la joguina del seu amo. Així que un dia va començar a bordar-me com un boig. I, coses del destí, en Papa Singh i en Golden treien a passejar la bèstia per un altre recorregut. En Bruno se'm va llançar al damunt, em va tombar d'esquena i em va prendre la pilota.

MANESH:

“Què estàs fent, noi? Què és això? (*Examina la pilota*). Eh, és la meva pilota. La meva pilota d'Allan Donald! Me l'havies robat! Lladre!”.

SUNIL:

No, no l'he robada. És meva. Fa mesos que la tinc.

MANESH:

“Mira aquí. *M. S.* Les meves inicials”.

SR. SINGH:

“Vaja, vaja. Tal mestre, tal alumne. Què passa, noi? No podies esperar que el teu pare te'n comprés una per Nadal? L'havies de tenir ara mateix. I encara la presumeixes. Ni tan sols ets capaç de jugar-hi d'amagat. Porc arrogant!”.

SUNIL:

La vaig trobar al costat de la claveguera. En Manesh la devia haver picat massa fort. No sabia que era seva. No l'he robada. (*Pausa*).

Aleshores vaig veure que el meu pare havia sortit al darrere. Vaig notar que no em creia. Tenia la mirada avergonyida. (*Pausa*).

Ho sento. Només la volia fer servir una estona.

SR. SINGH:

“I bé, què pensa fer, senyor Mohan? El seu fill és un lladre! Hauria de posar una denúncia, sap? Aleshores aprendries la lliçó de veritat. Lladre!”.

THEMBA:

“En Sunil no és cap lladre. El lladre soc jo. Vaig trobar la pilota. Sabia que era d'en Manesh. I vaig dir a en Sunil que l'havia trobada, i que se la quedés. Així que vaig robar la pilota del seu fill. Igual que vaig robar les vostres joies. I igual que també vaig agafar l'ornament del senyor Mohan. No cal que les dues famílies es barallin. Ho ha fet en Themba. *Ja*, ho ha fet el noi. Els ho pagaré a tots dos. Però si us plau, no em porteu a la policia. Me'n vaig de Reoca ara mateix”.

I quan el Sr. Singh es va llançar cap a en Themba, amb un brill cruel als ulls, va passar una cosa increïble. En Deeno va aparèixer del no-res i va empènyer el Sr. Singh a terra. Després va arrencar a córrer carrer amunt, com mai no l'havíem vist moure's. Tothom es va quedar de pedra. Després tothom va començar a parlar alhora. El Sr. Singh insultava en Themba. El meu pare feia de detectiu, perquè no es creia la confessió d'en Themba. El Tiet Johnny, en sentir l'enrenou, va venir a fer de mitjancer. I, al cap d'uns minuts, vam veure en Deeno que tornava corrent cap a nosaltres, amb alguna cosa a la boca. Al darrere, cridant a ple pulmó, venia la Sra. Singh.

SRA. SINGH:

“Atureu aquest quisso! Ha agafat una cosa de casa. De l'habitació d'en Manesh. És un lladre, igual que el seu amic”.

I en Deeno va deixar anar allò que havia “robat” de l'habitació d'en Manesh. Era el nostre prisma de cristall. El Sr. Singh va quedar glaçat.

SR. SINGH:

“Això era a l'habitació d'en Manesh, Sunitha?”.

SRA. SINGH:

“Eh... sí, crec que sí. Sí, és això. Déu meu. És d'en Manoj”.

SR. SINGH:

“Tu has agafat això, Manesh? Tu, noi?”.

MANESH:

“Jo... nosaltres... nosaltres no ho tenim això. Com és que ells ho tenen? Jo... jo només m'agradava mirar-lo”.

El Sr. Singh li va clavar una bufetada monumental. Però en Bruno va bordar ferotgement i es va abalançar sobre en Deeno, clavant-li una queixalada. Tant de bo pogués dir que en Deeno va lluitar com un heroi i que al final va guanyar. Però ell ja havia fet la seva part. Vam intentar separar en Bruno, però quan ho vam aconseguir, ja havia donat la mossegada mortal. En Deeno, el gos mandrós que havia saltat a rescatar el seu veritable amo, que havia posat la veritat davant nostre, era mort. *(Pausa)*.

Aquell dia no hi va haver més càstigs. Els fills van reconèixer la seva falta. Els pares van acordar resoldre-ho en privat. En Themba va enterrar en Deeno i va marxar de Reoca. Però va tornar algunes vegades. A visitar la tomba d'en Deeno. I a veure'm jugar alguns partits. *(Fa un gest d'agraïment amb la mà)*.

Themba Dlamini. Qui mai va demanar que la democràcia li regalés un BMW ni una casa a Umhlanga. Només una oportunitat justa per ser qui podia ser. Ara porta una empresa de jardineria amb el seu cosí i és el cap de camp del millor club de criquet de Phoenix.

I els Singh? S'han convertit en una de les famílies venerades de Reoca. Ja no se'n fa burla, dels rics de la mansió del turó. No. El Sr. Singh dona generosament a caritat. La Sra. Singh fa campanya contra l'abús de dones i infants. I el Golden és el metge de capçalera del barri.

Tothom coneix els Singh. Pocs recorden en Themba. Ningú no recorda en Deeno.

Fosc.

ESCENA 5

S'ENCENEN ELS LLUMS SOBRE EN SUNIL AL CENTRE DE L'ESCENARI. Mira un àlbum de fotografies.

Johnny Naidoo. Havia oblidat quantes fotos en tinc. Quants records. *Ja*, el Tiet Johnny. Un home de moltes cares. Mestre, conseller, activista polític, amo de carnisseria. (*Pausa*). Ell em va inspirar per fer-me mestre.

JOHNNY:

“No et sentiràs mai més complet que en el moment que vegis aquella espurna als ulls d’una criatura. I sabràs que no han estat els mitjans, ni internet, ni tan sols els pares, qui han encès la màgia. Has estat tu. Les teves idees, la teva compassió, la teva empenta. Sigues mestre, noi. Encén un altre foc”.

I després hi havia en Johnny, l’home del xai.

JOHNNY:

“No, dona, deus estar confosa. Si hi ha una cosa de la que en sé més que de poesia és de carn. Quan et venc xai, és xai: ni be, ni cabra. Deu ser la *masala*¹³ que fas servir. No pateixis, dissabte a la tarda vinc a casa teva i et preparo un bon curri de xai a la brasa. Ja li veuràs el punt. Mentrestant, et regalo aquest pollastre de corral net i tallat. Pregunta a les dones pel meu pollastre fresc”.

¹³ Barreja de diverses espècies típica de la cuina índia.

I, és clar, les dones l'aplaudien. Per a elles, el Tiet Johnny no podia fer res mal fet. Les encisava amb el seu enginy i elegància. A mi també. De fet, l'únic moment que no em venia de gust ser amb ell era quan presumia dels seus dies d'esportista.

JOHNNY:

“Digueu-me l'esport i jo l'he jugat. Futbol, criquet, tennis, *gooly-gunda*.¹⁴ Fins i tot feia salt d'alçada, saltava per sobre l'estenedor de roba de la mare. I de llargada, un cop vaig saltar del nostre pati al del veí i vaig caure de ple al galliner. Ningú em podia igualar. Però en aquells temps no hi havia oportunitats per als indis. Si no, ara estaria llegint les meves gestes”.

Però hi havia un costat del Tiet Johnny que ningú no coneixia –el que vaig descobrir als primers anys del nou mil·lenni–: en Johnny romàntic.

A Reoca les mostres d'afecte no es feien gaire en públic. Era un poblet indi. Però uns anys després que morís la seva dona, vaig veure que el Tiet Johnny treia un plus d'encant cada vegada que la vídua, la Tia Mina, entrava a la carnisseria.

JOHNNY:

“Ja, gràcies pel suport, Mina. No, no, els diners són correctes: t'he posat mig quilo de franc. Ja sé que t'agrada la meva salsitxa... eh, vull dir, la de pollastre. (*Pausa*). Eh, l'altre dia vaig trobar unes sardines ben maques a bon preu. Les volia fer aquest cap de setmana, el meu fill i la nora se'n van, saps? Però el meu amic Bobby no pot venir: té una celebració familiar. És una llàstima –sardines tan bones– massa per menjar-me-les sol. Eh... tens cap casament, aniversari, o funeral aquest cap de setmana?”.

¹⁴ Variació d'un joc ancestral característic del sud d'Àsia, el *gulli danda*, que requereix dos bats de fusta, anomenats *gilli* i *danda*. Aquest joc és considerat l'antecedent del criquet contemporani.

Però el culte Tiet Johnny no aconseguia fer una invitació clara. Així que, quan un dia em va convidar a fumar un puro d'amagat a la nostra cabana, vaig pensar que volia assessorament romàntic.

JOHNNY:

“Havia de sortir de casa. Allò ja és insuportable amb les normes de la nora. Sobretot els dimarts i dijous... quan va al temple. Torna passada de voltes, com si entrés en trànsit. No aguanto aquella dona massa estona. ‘Deixa les sabates fora abans d’entrar a la sala. No miris futbol després de les vuit. Només pots passejar el gos els dissabtes al matí. No rentis els plats, el teu mètode no va bé.’ Prefereixo fugir fins aquí i fumar-me el meu puro en pau. Soc presoner de la casa que vaig construir. No l’hauria d’haver signada al seu nom quan va morir la meva dona. A partir d’allà va començar el disbarat. I el meu fill... és un fatxenda de primera”.

I vam començar a veure’ns cada dimarts i dijous al vespre, pizza calenta i uns quants puros. I ell m’explicava històries, incidents a la botiga, aventures amb el Tiet Bobby, un món que sentia que s’apagava.

JOHNNY:

“Ei, Sunil, hauries de passar temps amb el Tiet Bobby. Et dic que aquell vell té energia. I és entremaliat. Li agradava seure al porxo de la botiga i mirar les senyores. Un dia, just quan li acabaven de fer un bypass, va sentir la veu sexy de la Tia Selvie. Eh, en pocs segons va passar de comatós a fogós. Però ella li va etzibar una mirada i el cor li va baixar de revolucions de seguida. Tot i així, ni tan sols ell pot seguir-li el ritme al senyor Arjun. Aquell vell sí que és un bon peça. Les dues germanes de la seva dona van venir a visitar-lo un dia, i s’hi van quedar per sempre. La gent diu que són com dues dones extra per al paio. A la seva dona li diem mestressa; a la germana del mig, mestressa de la cuina – perquè s’hi està vint-i-quatre hores –, i a la més jove, mestressa del sofà – perquè es passa el dia asseguda pintant-se les ungles –”.

El senyor Arjun sembla que vol una dona per a cada habitació de la casa. (*Riallada curta*).

SUNIL:

Tiet Johnny, què se'n va fer de la trobada comunitària mensual que fèieu? Ho recordo de quan era petit. Era genial. Recordo que fèieu xai a l'ast i posàveu música *chutney*.¹⁵ Venia tothom.

JOHNNY:

“Ja, no sé per què ho vam deixar estar. Suposo que a la següent generació no li importava tant. Moltes coses estan canviant, ara, al nou mil·lenni. Fins i tot la nostra botiga ja no és tan popular. Sunil, les escriptures hindús diuen que és una mala època –en diuen Kaljuk–,¹⁶ quan els fills es giren contra els pares. Moltes cultures pronostiquen que son temps difícils”.

Però, sigui bona o dolenta l'època, l'amor romàntic sempre troba la manera de mostrar-se al món. Un dia, el Tiet Johnny i jo vam ser interromputs pels riures del Jason i la Jayshree.

JOHNNY:

“Ei, prou petonets. Què us penseu, que aquesta cabana és un motel? Jason, ja sé que ets un noi entremaliat, però tu, Jayshree, m'has sorprès”.

JASON:

“No, Tiet Johnny, només era un petó innocent. Necessitàvem un lloc on parlar. I perquè li poguéssim llegir el meu poema a la Jayshree. Els nostres pares no ens deixen veure'ns. No, no és perquè jo sigui de color i ella índia. Sinó perquè jo soc cristià i ella és hindú. De fet, el seu pare ha dit que, si no m'allunyo de la seva filla, em tallarà les extremitats i

¹⁵ El *chutney* és un condiment agredolç de la cuina índia que dona nom a un estil musical, barreja de ritmes indis i caribenys, que ha estat popularitzat pel cinema musical de Bollywood.

¹⁶ Quarta i pitjor de les edats de l'hinduisme, marcada pel declivi moral, els conflictes i la devastació. Va començar l'any 3102 aC, amb la mort de Krishna, i durarà 432.000 anys. Pren el nom de la deessa Kali, la divinitat de la mort i la destrucció. També ofereix una oportunitat perquè els homes i les dones recapacitin i practiquin la meditació, la caritat i totes les virtuts.

m'enroscarà les cames a les espatlles i els braços al cul. Mira'm, Tiet Johnny. No crec que pogués caminar amb les mans”.

JOHNNY:

“Calla, noi. Parles massa. Deixa'm veure el poema”. (*Johnny llegeix en silenci*). “Vaja, no està malament. Un parell d'errors gramaticals. I l'ortografia és massa americana. Però les paraules i les idees són boniques. Jayshree, estimes aquest noi? Ah. Ja veig, pels ulls, que sí. Estalvia'm els detalls. Bé, en Sunil i jo anirem a fer un tomb. Vosaltres us quedeu a la cabana i parleu. Quan tornem d'aquí a quinze minuts, no us vull veure”.

I, quan vam tornar quaranta-cinc minuts després, ja no hi eren. Havien deixat una nota d'agraïment molt dolça. Així que vam convidar en Jason i la Jayshree el dijous següent. I el següent. I el següent... Es van convertir en convidats d'honor a la nostra nova pizzeria. El Tiet Johnny servia la pizza i jo posava l'entreteniment. (*Sona un fragment de Kuch Kuch Hota Hai*¹⁷ *mentre en Sunil fa playback i balla*).

Però un dia algú ens va delatar, i els pares van venir a la cabana. Ens van escridassar i es van emportar els enamorats.

JOHNNY:

“Ja trobaran la manera d'estar junts. Amb el temps. Res no pot aturar l'amor de veritat. Els pares hauran d'inclinar el cap davant el seu poder i bellesa”.

SUNIL:

Saps què, Tiet Johnny? Crec que ja és hora que tu també inclinis el cap davant la majestat de l'amor. Estic cansat de veure't gairebé decidit amb la Tia Mina. Hem de portar aquest afer del davant de la botiga al darrere. Vull dir, no podem deixar que la nostra pizzeria tanqui.

¹⁷ Producció molt popular de la indústria cinematogràfica índia de Bollywood, estrenada el 1998. Es tracta d'una clàssica comèdia romàntica musical en llengua hindi, rodada en diversos països i que va obtenir nombrosos premis.

JOHNNY:

“Sunil, no provis de fer res. O et quedes sense puros. (*Pausa*). Sunil... jo no puc estar amb la Mina. Està molt unida al seu fill, en Nishaal, i ell no vol que estiguem junts. Veig com em mira quan li parlo a la carnisseria. I el Tiet Bobby m’ha dit que li va sentir dir al cosí que no hauríem d’estar junts. Perquè ella és hindi i jo tamil”.¹⁸

La vella guerra hindi/tamil. Pensava que, com a mínim, aquest prejudici s’estava esvaint. I quin hipòcrita, en Nishaal. Sempre parlant, al seu programa de televisió, de com d’units han d’estar els indis. (*Pausa. En Sunil s’anima*).

En Nishaal era una mena de celebritat local, presentador d’un programa de cultura índia a la tele. Sempre presentava passat de voltes, amb un accent anglicitzat après a l’estranger. Força molest un diumenge al matí.

NISHAAL:

“I així els Maharaj han portat la seva contribució cultural a un nou nivell. No n’hi havia prou amb construir un temple. Ni amb fer un casal. No. Ara aixequen un recinte cultural. I un servidor l’administrarà. Estigueu tranquils: ningú no quedarà fora. Hindi, tamil, urdu, gujarati, promourem totes les llengües. L’hinduisme, l’islam, el cristianisme, totes les nostres religions seran respectades. Demostrarem al món que som un de sol, més enllà de les celebracions dels 150 anys. Aquesta és l’ànima índia”. (*Fa una dansa curta i extravagant amb música típica de Bollywood*).

Però no deixaria que la hipocresia d’en Nishaal aturés el meu pla. El romanticisme havia de tornar a la pizzeria. Així que vaig enganyar la Tia Mina perquè vingués a la cabana, dient-li que la mare necessitava urgentment el seu consell sobre un assumpte delicat. I vaig dir al Tiet

¹⁸ La principal divisió lingüística de l’Índia és la que separa les llengües indoeuropees del nord de la nació de les llengües dravídiques del sud. L’hindi és la principal del primer grup i el tàmil, del segon. Amb la independència de l’Índia es va posar en pràctica una política de dues llengües oficials, l’hindi i l’anglès, que va ser molt contestada, sobretot des del sud dravídic. Això es va unir a molts altres recels ètnics pluriseculars entre el sud i el nord. Entre els centenars de llengües parlades al país, avui dia vint-i-dues tenen algun tipus de reconeixement oficial.

Johnny que havia aconseguit puros cubans. (*Pausa*). Al principi estaven tan tallats –com adolescents tímids. I al menú d'avui, pizza de pollastre *tikka*¹⁹ i te gelat. El Tiet Johnny em va dedicar una mirada de “ja t’ho faré pagar”. I la Tia Mina només va dir: ...

MINA:

“Ets un noi entremaliat, Sunil. Sempre he sabut que eres un noi entremaliat i ben plantat”.

I així la tia hindi i el tiet tamil es van trobar. Però només per tres nits de pizza. Després, el nostre voltor cultural local ens va rebentar el sopar.

NISHAAL:

“És una vergonya. El meu pare deu estar-se regirant a la tomba. Ves a casa, mare. Abans no embrutis més la imatge que tinc de tu. I tu, Sunil –no... Prou. Saps que, quan vaig dir als pares d'en Jason i la Jayshree el que els deixaves fer aquí, vaig pensar que la seva reacció et faria reflexionar. Però ara has caigut encara més baix. Què ets, un proxeneta?”.

SUNIL:

Hipòcrita de merda. L'únic motiu pel qual et molesta que ta mare vegi el Tiet Johnny és que ell és tamil. No et posis en posició de superioritat moral. Això és simple i bonic.

NISHAAL:

“Estàs interferint en l'ordre de les coses, criatura. Aquesta és la nostra manera de viure a Reoca. Una tradició i un sistema de valors que travessen generacions. Com goses imposar-nos les teves creences contaminades? Què en saps tu, de cultura?”.

Què en sé jo, de... Però no tenia intenció d'escoltar-me. Va agafar sa mare i, a empentes, la va ficar al cotxe. Jo vaig córrer darrere d'ell,

¹⁹ Pollastre desossat i tallat a trossos acompanyat de pebrots i ceba.

disposat a ensenyar-li una mica de cultura molt bàsica. (*Clou els punys*). Però el Tiet Johnny em va subjectar amb una força sorprenent.

JOHNNY:

“Deixa-ho, Sunil. Hi ha una altra manera. Una manera més silenciosa”.

Em vaig desempallegar dels seus braços. Però no podia avançar. El món es va quedar completament silenciós. Vaig sentir el cos lleuger. De sobte vaig veure els déus hindús somrient-me suaument. I àngels ballant al seu voltant. Vaig notar una llum dins meu. (*En Sunil cau de genolls; sona música com d'estat de trànsit durant uns segons*).

La manera més silenciosa del Tiet Johnny va consistir a continuar parlant amb la Tia Mina quan ella venia a la camisseria i a sopar amb ella a la nostra pizzeria l'any següent, exactament el mateix dia que jo ho havia organitzat per primer cop, el 22 de setembre. I ho van tornar a fer l'any següent, el dia 22. I una altra vegada el 2003. I cada any, d'alguna manera, en Nishaal havia de volar a Joburg a gravar alguna cosa per a la tele, just aquell dia.

No compartia la via silenciosa del Tiet Johnny i la Tia Mina. Jo volia que diguessin a en Nishaal que se n'anés a pastar fang. Volia que mostressin al món que un prejudici mesquí no pot aturar un amor dolç. Però no hi vaig interferir. Recordava el que havia vist i sentit el dia que en Nishaal va boicotejar el meu pla. I, a més, la meua manera kamikaze d'estimar m'havia portat poca cosa bona i molta decepció.

I un dia, el 2004, en Nishaal va fer el salt a Zee-TV²⁰ i se'n va anar a Dubai. La Tia Mina es va negar a deixar Reoca. Uns mesos més tard, ella i el Tiet Johnny es van casar. (*Pausa*).

Així que, noi, al final ha anat bé, eh? T'has endut la noia.

JOHNNY:

“En Jason també s'endurà la seva. I tu, amb el temps. A vegades t'has de girar i caminar enrere. Estirar-te una estona. Deixa que el món passi de llarg. Després podràs tornar a córrer”.

²⁰ Canal de televisió molt popular que emet en llengua hindi.

El Tiet Johnny Naidoo. L'home de moltes cares. Un líder de la comunitat. I el meu amic. (*Pausa*). Ell i la Tia Mina encara viuen a la seva bonica caseta de Reoca. Tot el veïnat els mira per trobar-hi guia. Hindi i tamil. Al tiet el mantenen ocupat en la jubilació. Però cada 22 de setembre, troba una estona per veure'm a la vella cabana. Per menjar pizza i fumar uns quants puros.

Fosc.

ESCENA 6

S'ENCENEN ELS LLUMS mentre en Manoj recull al final de la jornada.

MANOJ:

“D’acord, aquest ha estat l’últim client d’avui. Uf! Quin dia més llarg. (*Mira a fora*). Sharmilla, tothom ja ha marxat cap a casa. Hora de tancar. Gràcies per quedar-te més estona avui, amor”. (*Mira la botiga amb nostàlgia i es treu el davantal, a poc a poc*). “Ha estat un bon dia. Un altre bon dia”. (*Va cap a darrere del taulell i s’ajup per guardar el davantal. Quan l’actor s’aixeca, ja encarna en Sunil. En Sunil avança*).

SUNIL:

Manoj Mohan, el botiguer. (*Pausa*). Uns quants brètols del barri, inclòs en Manesh Singh, de vegades se’n reien de mi: “El teu pare és botiguer, el teu pare és botiguer. Porta un davantal. Porta un davantal”. (*Pausa*). De vegades penso que hi ha blancs i negres que es burlen dels seus companys indis d’una altra manera, quan no els senten: “Aquell tio no s’ha de preocupar. Si aquí no li va bé, pot anar a treballar a la botiga del pare”. Com si tots els joves indis tinguessin un pare amb una botiga de queviures. O un tiet amb una de menjar per emportar. Em pregunto què dirien si sabessin com va començar per a nosaltres. A la nostra cabaneta. (*Pausa*).

Encara no he acabat aquesta història del meu pare. (*Pausa*). Érem al bell mig de la recessió. Després dels dos primers assalts. El Tiet Johnny havia tancat la carnisseria i va aconsellar al pare que fes el mateix. Però en Manoj Mohan va seguir tossudament endavant. Després d’un impàs

el primer any del nou mil·lenni, el negoci havia tornat a revifar. Però la crisi econòmica global va acabar colpejant també la petita Reoca. I, tot i així, el pare va persistir. Recordo que un dia el Tiet Johnny va dir: ...

JOHNNY:

“El teu pare és un home valent, Sunil. Jo vaig sentir que havia de tancar la carnisseria. Però ell encara manté viu el nostre lloc especial. Aquell home és el cor i l'ànima de Reoca”.

El cor i l'ànima de Reoca. Sé que la gent estima el meu pare. Però el veuen com l'home de bon cor que s'està darrere el taulell i escolta les seves vides mentre ven queviures i laminadures. L'home que va ajudar a encendre la llum de Reoca. No saben que era un crac de la biologia a l'escola. Que volia anar a la universitat però els seus pares no s'ho podien permetre. No sabran com va defensar ferotgement el seu fill quan el cínic Bimal va dir: ...

BIMAL:

“Vols fer-te mestre. Vols anar a la uni. No te'n sortiràs. On coi vols estudiar? Acabaràs deixant els estudis com el teu cosí Vinesh. El que has de fer és treballar a la botiga del teu pare”.

MANOJ:

“Fora de casa meva, imbècil pretensions! Com t'atreveixes a insultar el meu fill? No en saps res, d'ell. Ves-te'n i guarda't els teus comentaris de merda per a tu. Si algú de la família em diu que l'has tornat a insultar, t'asseguro que serà l'última vegada que obres la boca”.

I si diguéssis als veïns que cada divendres a la tarda comprava flors per a la mare? Em creurien? I no em puc oblidar de la seva imitació de l'actor Amitabh Bachan.²¹ A cada gran celebració familiar, després d'un parell de whiskys, emergia en Manoj, l'estrella de Bollywood.

MANOJ:

“Bé, qui és avui la noia afortunada? Qui ballarà amb l'Amitabh?”.
(*Dansa curta d'Amitabh amb música de pel·lícula*).

²¹ Llegendari productor, presentador de televisió i actor indi de Bollywood, nascut el 1942.

L'endemà d'una d'aquestes grans festes vam descobrir que la mare tenia càncer de mama. Ella va combatre'l amb aquell esperit indomable que sempre li corria per les venes. I nosaltres vam batallar per pagar totes les factures. La meva germana va intentar ajudar, tot i que ella i el seu marit acabaven d'anar a Joburg i gairebé no arribaven a finals de mes. Jo hi aportava una part del sou de mestre. Això és el que feies si eres de Reoca. I aleshores va arribar el tercer robatori.

MANOJ: (*Esporuguit*)

“Us he donat tot el que hi havia al despatx. I a la cabana. Això és tot el que queda a la botiga. Agafeu-ho. Però si us plau, no em torneu a pegar. (*Es protegeix*). Ah! Prou! Quin sentit té? Us ho he donat tot. (*Torna a ajupir-se*). Ja, castigar-me per no tenir-ne prou. Idiotes!” (*Crida*).

Jo mirava, amb el Tiet Johnny, els meus pares als seus llits d'hospital.

JOHNNY:

“Has de dir al teu pare que tanqui la botiga, Sunil. Ja son massa robatoris... bé, encara que sigui durant un temps. T'ajudaré amb el que calgui. És el meu amic de tota la vida. I ella és la meva germana”.

SUNIL:

No pateixis, Tiet Johnny. Vull dir... ara tu també tens la hipoteca de la casa nova... anirà bé. Ens en sortirem. (*Pausa*).

I ens en vam sortir. El pare va tornar a la botiga. I la mare va tornar a fer-ho tot. (*Pausa*).

Però un dia em va trucar, molt amoïnada pel pare.

SHARMILLA:

“Passa cada divendres a la nit, Sunil. Fa dos mesos. S'escapa durant dues o tres hores. Em diu que va a jugar a *thunee* amb en Gonaseelan i els amics. Però no m'ho crec. Sé que va al casino a jugar. He preguntat a la mare d'en Gonaseelan i m'ha dit que el Gona cada divendres està tirat a la seva habitació. I una vegada, en Francis va dir que va veure el

teu pare al casino. Vull dir, ja sé que la botiga no va bé i tenim tantes factures per pagar. Però provar de treure diners jugant al casino és una bogeria. Has de parlar amb ell, Sunil. No em molestava quan, de tant en tant, apostava als cavalls. Allò era per divertir-se. Però això és inacceptable. Has de parlar-hi”.

MANOJ:

“La teva mare s’està tornant paranoica. Juguem a *thunee* els divendres. En Gonaseelan s’hi afegeix quan no va begut. I pel que fa a en Francis, no sé què diu. Deu haver vist el meu fantasma al casino”. (*Pausa*).

Però ell es veia incòmode. I la mare quasi mai s’equivocava. Unes setmanes més tard no vaig poder resistir-ho. El divendres al vespre vaig conduir cap a Reoca i em vaig amagar. Quan el pare va sortir amb el cotxe, el vaig seguir. Al cap de pocs minuts va aturar-se a la botiga i va anar cap al darrere. Vaig esperar una estona, però no tornava al cotxe. Què hi feia, al darrere? Espera... potser juga una partida il·legal de pòquer a la cabana. No, pare. Vaig baixar i vaig anar decidit cap a la cabana. Sentia una veu de dona. Vaig obrir la porta de cop. I vaig veure... vaig veure la Sra. Singh vestit-se de pressa. El meu pare tot just havia tingut temps de posar-se els pantalons curts. Fastigosos! Putos fastigosos! Això és el que has estat fent els divendres a la nit. Tirar-te aquesta puta! (*A la Sra. Singh*). Tu no parlis! Fora d’aquí, pècora! (*Fa el gest d’agafar el pare pels cabells per arrossegar-lo fora*). I tu, surt de la cabana de la meva mare. (*A la Sra. Singh*). Fot el camp, puta. I tu, queda’t on ests, vell fastigós. (*Pausa*).

Jo sabia que no era cap vell fastigós. S’estava fent vell. I s’havia embrutat moltes vegades. Les mans. Els genolls. Les sabates velles. Sempre per tenir cura de la família. I fins aquell moment, era el millor home que havia conegut mai. (*Pausa*).

Mai no hauria pensat que et veuria amb una altra dona. Ho sents a tot arreu. Tantes relacions fora del matrimoni. Però mai hagués pensat que tu... I doncs, vell? Per què? Va, no hi ha ningú més. Som només tu i jo. I Déu. Per què? (*Pausa*).

No em va respondre. Quan aquella nit vaig marxar amb el cotxe, vaig pensar que potser no li tornaria a parlar mai més. No vam parlar – cara a cara ni de cap altra manera – durant gairebé un mes. Fins que un

dia va fer una cosa a l'antiga. Em va enviar una carta. (*En Sunil llegeix la carta, però l'actor es transforma en Manoj i la llegeix en veu alta*).

MANOJ:

“Vaig venir a casa teva l'altre dia però no hi eres. I no m'agafes el telèfon. Així que he pensat que t'escriuria. No et vaig respondre aquell dia. Perquè no tenia una resposta. Encara no sé per què em vaig deixar portar per aquell moment, aquell dia. O per què vaig tornar a veure-la a la cabana. Tant de bo no hagués estat a la cabana. Però el primer cop, ella només m'havia demanat de trobar-nos per parlar dels seus problemes matrimonials. No sabia on més anar, a Reoca. Puc posar excuses, com fan tants homes. Puc dir que la teva mare es recuperava de la malaltia, o que l'estrès dels robatoris em feia voler fugir. Però crec que només volia sentir-me diferent. I, per primer cop en molt de temps, no em vaig sentir només com un botiguer. La vella reina de la bellesa del barri em desitjava. I ella també se sentia diferent, no només l'esposa rica i complidora. Crec que tots dos volíem llençar el davantal una estona. Ho sento, fill. El que he fet no té justificació. Tant de bo em recordessis com aquell esbojarrat que feia córrer la família pel parc en els molts pícnic que vam gaudir. Crec que allò era el millor de mi”. (*Atura la lectura. L'actor torna a ser en Sunil*).

El vaig veure uns dies després, darrere la botiga. Ell volia desmuntar la cabana i cremar-la, perquè havia embrutat el llegat de la mare.

No la cremis. Deixa-la estar. Jo sempre estimaré les altres coses que hi van passar. Bona part de la meva vida és aquí dins. (*Pausa*). Si no t'hagués enxampat, hauries continuat veient-la?

MANOJ:

“No, fill. Allò s'estava apagant. El cap m'havia deixat de donar voltes. I començava a sentir només foscor”.

Foscor en la llum de Reoca. Aquella va ser l'última vegada que en vam parlar. Però no l'última que hi vaig pensar. A vegades m'enrabi. A vegades el veig dèbil, patètic. Dic que si jo tingués algú especial, no la trairia. I, de vegades, el veig ballant amb la mare. I ella

duu la flor que li donava cada divendres a la tarda. Li vaig dir que un dia li ho havia d'explicar a la mare. Però no ara. (*Pausa*).

No crec que li pugui explicar aquesta història, senyor Rajpaul. Tampoc no està completa. Potser li'n puc explicar una part. (*Pausa. S'acosta a la finestra*). Quan escrigui sobre el meu pare, escrigui que era el millor botiguer del ram. Però escrigui també com feia riure la gent amb la seva picardia. Com treballava fins a les sis, cada dia, en una fàbrica de sabates abans que obríssim la botiga. El seu somni de tornar a visitar la seva germana a l'Índia. Com li agafava la mà a la mare cada nit, fins que s'adormia, en els dies més durs de la malaltia. Expliqui a la gent que va fer alguna cosa. Que va portar la seva pròpia llum a Reoca. (*Pausa*).

Recupera't, pare. El món t'està esperant.

Fosc.

ESCENA 7

S'ENCENEN ELS LLUMS sobre en Sunil al centre de l'escenari. Plega el diari que llegeix.

SUNIL:

Gràcies, senyor Rajpaul. És un bon article. Molt honest. (*Pausa*). Així que puc respondre la pregunta que planteja al final? Mmm. ja. (*Obre el diari i llegeix en veu alta*). “¿Tornaran algun dia els Mohan a Reoca i reobriran el supermercat, perquè la gent del poble recuperi el seu antic punt de trobada?”. (*Pausa. Plega el diari*).

No estem fugint, senyor Rajpaul. És hora de canviar. Els meus pares han portat la botiga durant 22 anys. Han viscut a la seva caseta gairebé 40. El lloc necessita una reforma completa. Miri, jo només vull que vinguin a viure amb mi una temporada. Després ja decidiran què volen fer. Potser d'aquí a un any tornaran a Reoca. Potser el supermercat d'en Mohan tornarà a obrir alguna vegada. No deixarem

mai del tot Reoca. Com podria no pescar mai més al nostre riu, senyor Rajpaul, amb el Tiet Johnny explicant-me batalletes tot el dia? I he de venir aquí pels mangos més sucosos del món. Què en diu, senyor Rajpaul? Boníssims, eh? *(Pausa)*. Ja, pot dir-ho a la gent: ningú no farà fora del tot els Mohan de Reoca. *(Pausa)*. Saps què és curiós? Els meus pares, com tants indis, se'n van a un antic suburbi de blancs. Però l'altre dia vaig veure una parella blanca mudant-se a Reoca. I dues famílies negres van venir l'any passat. Ara aquest costat és aquell; el nostre costat és el seu; el seu costat és de tothom. No hi ha fronteres. Per això li vaig dir ahir a la mare: “*Mama*, és hora que tornis a ser la Tia Murkoo. M'enduc la nostra cabana i la posaré al meu pati. Que torni a ser la nostra botigueta. Que un altre poble tasti una estona els teus dolços, *Ma*. I que els fills d'aquella gent coneguïn el Tiet Dolç”.

I el pare em va dir: ...

MANOJ:

“Crec que els nostres avantpassats t'han parlat, fill meu. Això és el que va fer el teu rebesavi, Areendum Mohan Rastogi. Va construir una paradeta i s'hi va posar a vendre menjar. *Chapatís*²², farina de blat de moro, i tota mena de bunyols. Venia a la seva gent. I als seus opressors. Mai no va tenir la botiga que volia. Però va continuar igualment. Era un gran home”. *(Pausa. En Sunil s'emociona visiblement)*.

Torno a veure la llum, senyor Rajpaul. La noto. Oh, és preciosa.

LES LLUMS S'INTENSIFIQUEN i després s'esvaeixen fins a fosc.

ESCENA 8

FOCUS PUNTUAL SOBRE N'AREENDUM A L'EXTREM DRET DE L'ESCENARI. L'espai s'ha manipulat de manera que la botiga i la cabana hagin desaparegut i ara sembli una cambra amb un llit. La ubicació

²² Pa típic de farina de blat sense llevat i preparat a la paella.

d'aquesta escena, lluny de l'espai de la botiga, suggereix un desplaçament de posició per a n'Areendum. Està atenent en Biswas. El mira un moment, després s'aixeca i es gira d'esquena.

AREENDUM:

Com pots dir que la teva vida no ha significat res, Biswas? Quin és el teu llegat? Ja t'ho dic jo: un llegat d'esperança. Tallaves canya amb mi cada dia. I em sostenies quan em sentia feble. Em vas ajudar a aixecar una paradeta. I feies el menjar amb la Pallavi i amb mi. Perquè ara tinguem una mica de llibertat. (*Assenyala cap a fora*). Estic mirant els nostres amics. Veig alguns somriures. Alguns caminen amb determinació. Tu hi has contribuït, Biswas. La teva vida ha creat esperança per al teu fill. I per a les meves filles.

Ho hem de cridar al món: jo, Areendum, amb la meva esposa Pallavi i el meu amic Biswas, vam venir a aquesta terra desconeguda. Ens van enganyar gent egoista i salvatge. Van intentar que oblidéssim qui érem. Però no ho vam oblidar. Vam sobreviure. Vam créixer. Vam somiar. I vam fer alguna cosa. Aquesta és casa nostra.

SONA MÚSICA índia colpidora.

Fosc.

FI DE L'OBRA

La lumière de Reoca
Seul en scène

ASHWIN SINGH (1971)

TITRE ORIGINAL: *High Stakes. A One-Man Play*
(2010 ; première en 2017)

TRADUCTRICE VERS LE FRANÇAIS :

INÉS GONZÁLEZ AGUILAR

Universidad de León (ULE)

igonza@unileon.es

<https://orcid.org/0000-0002-3902-9332>

LIEU DE L’ACTION

Les anciennes plantations de canne à sucre du Natal et la ville de Reoca,²³ une banlieue indienne de Durban (Afrique du Sud).

PERSONNAGES

Cette pièce est un monologue théâtral porté par un seul acteur.

DÉCOR SCENIQUE

L'essentiel de la pièce se déroule dans une partie délimitée d'un petit magasin de proximité et dans la petite cabane qui se trouve derrière le magasin. Il n'est pas nécessaire que l'ensemble du magasin ou de la cabane soit visible pour le public. Le personnage principal, Sunil, se tient généralement au comptoir du magasin et se déplace autour de

²³ Reoca est un lieu imaginaire dont le nom combine les noms de deux zones urbaines à Durban, Avoca et Red Hill, traditionnellement habitées par une population d'origine indienne.

celui-ci au fur et à mesure que les différents personnages sont évoqués. Il se déplace entre le magasin et la cabane. Une grande partie des produits du magasin est entreposée dans des cartons. Au début de la pièce, Sunil continue de ranger et d'emballer certains articles. La première et la dernière scène, qui impliquent l'arrière-arrière-grand-père de Sunil, Areendum, se déroulent dans une plantation de canne à sucre typique des années 1870. Ces scènes doivent être traitées comme des séquences distinctes. Dans la première scène, aucun élément du magasin ou de la cabane ne doit encore être installé car Areendum occupe l'espace qui deviendra plus tard le magasin et la cabane dans les dernières scènes. Le comptoir est installé après la première scène.

SCÈNE 1

*LUMIÈRE CIBLÉE SUR AREENDUM MOHAN RASTOGI,
qui se tient au centre de la scène, dans les champs de
canne à sucre de Natal, dans les années 1870.*

AREENDUM :

Le soleil se couche, Biswas. Encore un petit moment. Tu vas y arriver, ne t'en fais pas. Ce soir, tu pourras bien te reposer. Et demain, tu iras mieux. Ce soir, tu dois venir manger avec nous. Pallavi prépare du *dhal* de lentilles.²⁴ Hmm... j'adore ça. (*Il regarde autour de lui*). Non, ne t'inquiète pas. Il ne regarde pas de ce côté maintenant. On peut parler. Tu sais, tout à l'heure, j'ai encore parlé avec M. Worthington. Pourquoi tu me regardes comme ça ? Je t'ai déjà dit que ce n'est pas un mauvais homme... il est correct. Je lui ai parlé de mon projet, tu sais. Peut-être dans quelques années. Ouvrir une petite boutique. Pour les choses de base, rien de plus. Il m'a dit qu'il pensait que je m'en sortirais bien. Et il est très content du travail que Pallavi fait chez lui. Il a dit que peut-

²⁴ Le *dhal* (ou *dal*) est un plat traditionnel du sous-continent indien, préparé à partir de légumineuses sèches et décortiquées, principalement des lentilles, mais aussi des pois ou des pois chiches pelés. Il est cuisiné avec de l'oignon, de la tomate et diverses épices (dont le curcuma, le cumin et la coriandre) et se présente sous la forme d'un ragoût épais, généralement servi avec du riz (*dal bhat*) ou du pain sans levain (*roti*, *chapati*, *naan*).

être, il pourrait nous aider. Peut-être même... qu'on pourrait gérer une boutique sur sa propriété. *(Pause)*. Je sais que tu crois que je suis un rêveur. Mais je t'assure, il était sincère. Il faut essayer, Biswas. Tenter d'obtenir une vie meilleure. Pour nous, pour notre peuple. Je sens que c'est mon *dharma*.²⁵ *(Pause)*. On ne peut plus retourner en Inde, Biswas. Ici, c'est notre maison maintenant.

Les lumières s'éteignent progressivement.
Interlude musical de musique classique indienne.
Le comptoir du magasin est installé.

SCÈNE 2

LES LUMIÈRES S'ALLUMENT SUR LE PERSONNAGE PRINCIPAL, Sunil, qui se tient au centre de la scène, à l'intérieur de l'épicerie de son père. Il est en conversation avec un journaliste local, M. Rajpaul.

SUNIL :

Vous savez, Monsieur Rajpaul, nous n'aurions jamais pensé que les frères Sewlal vendraient leurs magasins et quitteraient Reoca. Ajith et Sujith, le boucher et le boulanger. Hmm... je me souviens encore, enfant, attiré par l'odeur des gâteaux au chocolat lamingtons,²⁶ et de mon père qui achetait notre poulet fermier préféré le samedi matin. *(Pause)*. Ce sont les frères Sewlal qui avaient permis à ma mère d'installer sa petite cabane derrière la boutique —on l'appelait Tante Murkoo— elle vendait des *murkoos*, croustillants, des *samoosas* bien chauds, des *puri pathas* épicés,²⁷ hmm, tant de délices. Et on appelait

²⁵ Concept hindou qui désigne le but unique et juste de chaque individu, auquel il doit se conformer une fois découvert, afin d'agir en harmonie avec la nature et l'univers cosmique, de respecter l'ordre établi et d'atteindre le bonheur.

²⁶ Gâteau moelleux typique recouvert de chocolat et de noix de coco.

²⁷ Il s'agit de trois plats typiques du sud de l'Inde. Les *murkoos* sont préparés à base de farine de riz et frits jusqu'à obtenir une couleur dorée. Les *samosas* sont des petits friands

mon père Oncle Bonbons. Chaque vendredi et samedi après-midi, il chargeait un panier avec les friandises de ma mère et allait les vendre dans le quartier de Reoca. Et il offrait toujours un petit bonbon à chaque enfant, que les parents achètent ou pas. Oui, c'est là que tout a commencé, derrière la boulangerie et la boucherie des frères Sewlal. Vous écrirez ça à vos lecteurs, Monsieur Rajpaul. Avant la Superette de Mohan, il y avait la chaleureuse cabane de la tante Murkoo et l'Oncle Bonbons. (*Pause. Sunil range quelques articles*).

Vous savez, mon père a vraiment été surpris de voir à quel prix les frères ont vendu leurs locaux à lui et à l'oncle Johnny. L'oncle Johnny a repris la boucherie d'Ajith et mon père a transformé la boulangerie de Sujith en épicerie de proximité. Et ma mère a passé ses friandises de l'arrière à l'avant. Je vous le dis, Monsieur Rajpaul, les habitants de Reoca ont tout de suite adopté la nouvelle boutique. Elle est devenue leur lieu de rencontre privilégié. Quoi ? Oui, presque immédiatement, Monsieur Rajpaul. Vous savez, beaucoup de gens faisaient partie de cet endroit. Nous avons installé de jolies tables à l'extérieur... et les gens y passaient des heures, simplement à discuter. Nous avons même nos propres vendeurs, des jeunes garçons.

*MUSIQUE POUR INTRODUIRE LES JEUNES VENDEURS,
et illustration de leurs manières.*

« Hé, montre-moi toutes tes cartes... tu triches sur les couleurs ! Quatre balles ! Ja, viens par ici mon frère. *Dallah*²⁸ ! Vas-y ! (*Pause*). Hé, regarde cette nana ! Waouh ! Elle est plus brûlante que le poulet au curry de ma mère sur le feu ! »

Oui, il y avait une place pour tout le monde à la Superette de Moha et à la boucherie de Johnny. Comme disait l'oncle Johnny à mon père :
...

de formes variées, farcis de légumes et de viande. Le *puri* est un pain plat et croustillant, garni de *salta patha* épicée. Tous admettent une grande variété de formes et d'ingrédients.

²⁸ Veut dire : continuer, avancer, se mettre au travail.

JOHNNY :

« Regarde-les, Manoj. Ils ont l'air si heureux ici. Parfois, j'aimerais qu'ils arrêtent leurs réunions et qu'ils m'achètent un peu plus de mouton. Je suis sûr que toi aussi, tu te dis : si seulement certains cessaient de parler de la manière dont je range mon magasin et achetaient quelques-unes de mes provisions. Mais bon, où pourraient-ils aller autrement ? Ici, nous sommes la lumière de Reoca. Ils viennent "manger de l'air". » (*Longue pause*).

Mais maintenant, tout est fini. C'est terminé, Monsieur Rajpaul. Peu importe combien d'histoires vous me racontez sur le désir des habitants de Reoca de voir mon père garder le magasin ouvert. Je ne veux plus rien entendre. La dernière agression a été la goutte d'eau de trop. L'homme peut à peine bouger. Cela fait deux semaines et il n'a pas prononcé un mot. (*Pause*). Nous avons résisté à la récession. Nous avons même trouvé un moyen de maintenir le magasin à flot quand les factures médicales de ma mère sont devenues astronomiques. Mais qui pourrait continuer après quatre braquages en deux ans ? Et trois passages à tabac ? Vous dites que les habitants veulent que nous restions, mais ils n'ont rien fait pour empêcher les attaques contre mon père. (*Pause*). Non, qu'est-ce que je dis ? Que pouvaient-ils faire ? Ces salauds avaient des AK47.

Trois attaques, et toujours aucun progrès de la police. Nous savons bien que ce sont les mêmes agresseurs. (*Pause*). Vous savez, après la deuxième attaque, quand l'oncle Johnny a décidé de fermer sa boucherie, mon père est resté catégorique.

MANOJ :

« Non, je ne ferme pas. Je ne céderai pas à ces sauvages. Je comprends que Johnny doive fermer. Ils l'ont tabassé sauvagement. C'est un vieil homme, maintenant. Et il n'a pas de famille pour le soutenir. Mais nous devons continuer, Sunil. La police attrapera ces types. Ils ne reviendront plus jamais ici. »

Mais aujourd'hui, son esprit est brisé. Vous savez, Monsieur Rajpaul, quand je l'ai vu hier soir à l'hôpital, j'ai lu dans ses yeux ce qu'il voulait dire.

MANOJ :

« Tu te souviens, Sunil, de ce que je t'ai raconté ? Comment ton arrière-arrière-grand-père, Areendum Mohan Rastogi, rêvait, en coupant la canne à sucre, d'avoir un jour sa propre petite boutique. Nous vivions son rêve. Pourquoi fallait-il que ça se termine ainsi ? » (*Longue pause*).

Voilà, c'est tout, Monsieur Rajpaul. Je n'ai plus rien à dire. S'il vous plaît, partez. Vous en avez assez pour votre article. Allez-y. (*Il lui fait signe de partir*). Et surtout, ne transformez pas ça en rubrique de commérages. Comme vous le faites parfois. (*Pause. Sunil range quelques articles pendant quelques secondes, puis s'arrête et sort brusquement*).

Monsieur Rajpaul ! Monsieur Rajpaul ! Excusez ma rudesse. Je suis juste... fatigué. Si vous avez d'autres questions, vous savez, plus précises... eh bien, je serai là, demain matin. Pour la dernière fois.

Les lumières s'éteignent. Noir total.

SCÈNE 3

LES LUMIÈRES S'ALLUMENT alors que Sunil entre dans la boutique. Il marche sur une enveloppe.

SUNIL :

Qu'est-ce que c'est ? (*Il ramasse l'enveloppe, l'ouvre et lit à haute voix*).

« Bonjour Sunil. Désolé, je n'ai pas pu vous attendre ce matin. Une autre mission urgente est tombée. Il y a quelque chose que j'aimerais vraiment savoir. Ne vous inquiétez pas, je ne cherche pas des ragots. Je voudrais juste avoir une idée de l'histoire... » (*Sunil s'arrête de lire*).

Eh bien, Monsieur Rajpaul, ça fait plaisir à entendre. (*Il reprend sa lecture*).

« Votre ami Selvin m'a dit que vous aviez écrit quelques récits sur ce qui s'est passé derrière votre boutique. Et dans votre petite cabane. Sur votre ancien employé, Themba Dlamini, sur l'oncle Johnny et d'autres. Mais vous ne les avez jamais publiés. Selvin dit que peu de gens connaissent ces histoires... » (*Il s'arrête de lire*).

C'est vrai. Et ceux qui les connaissent les racontent différemment. (*Il reprend sa lecture*). « Partagez donc certaines de ces histoires avec nous. Par exemple, est-ce vrai que votre père et l'oncle Johnny ont caché le militant politique Zaakir Ally dans votre cabane en 1988 ? » (*Il arrête de lire*). Eh bien, eh bien, Monsieur Rajpaul. Comment avez-vous déniché ça ? Ce n'est pas moi qui l'ai dit à Selvin. (*Pause, Sunil réfléchit*). Oui, nous avons caché M. Ally dans notre cabane.

C'était au début de mon adolescence. (*Extrait de musique des années 80*).

Mon père et l'oncle Johnny venaient de reprendre la boutique. Mais nous avions gardé notre petite cabane, exactement à sa place d'origine. Comme un rappel de nos débuts. Et aussi pour *stocker* des marchandises. (*Pause*). Je commençais seulement à découvrir certaines horreurs de l'Apartheid. Et ce week-end-là, le grand méchant monde est venu frapper à Reoca. L'ami de l'oncle Johnny, Bobby Nair, lui avait demandé de cacher Zaakir pour le week-end, jusqu'à ce que le mouvement de libération décide où le déployer. Qui aurait pensé à le chercher dans la petite Reoca ? Mais la police était à ses trousses. Ils ont perquisitionné nos maisons. Alors mon père et l'oncle Johnny l'ont fait entrer discrètement dans la cabane. J'étais curieux. Je voulais le voir. Alors j'y suis allé en cachette, le samedi soir. Monsieur Ally. C'est moi, Sunil. Le fils de Manoj Mohan. Vous êtes... euh... bien installé ici ?

ZAAKIR :

« Entre, mon garçon. Ferme la porte. Doucement. Ah, je devrais me taire moi aussi. Attention à ta voix, Zaakir ! Je suis content que tu sois venu. J'ai besoin de compagnie. Ah, tu trouves mon accent étrange... eh bien, c'est parce que j'ai été forcé à passer la plus grande partie de ma vie hors de mon pays... Angleterre, Irlande, Suisse. (*Pause*). Alors,

tu es le fils de Manoj ? (*Pause*). Dis-moi, tu sais jouer aux échecs ? Tant pis. Je vais t'apprendre. Viens. Assieds-toi. »

Et ainsi, le grand militant m'a appris à jouer aux échecs. Et quand nous avons terminé la partie, il m'a dit : ...

ZAAKIR :

« Un jour, tu joueras aux échecs avec un grand maître. Et tu ne joueras plus au cricket derrière ta boutique. À moins que tu ne veuilles pas ça. Tu joueras au cricket au stade Wanderers, si tu le désires vraiment. Nous allons construire ce monde-là pour toi. Mais n'oublie jamais la partie d'échecs que tu as jouée ici, dans cette petite cabane. Car c'est l'endroit le plus complet que tu connaîtras jamais. »

Et puis nous avons entendu des coups violents à la porte. Et j'ai entendu les flics crier :

« On sait que tu es là, Ally. On vient te chercher ! »

J'ignore encore aujourd'hui qui l'avait dénoncé. Mais je me souviens de la façon dont il a bondi par la petite fenêtre. Et il s'est enfui comme le magnifique joueur de rugby des Springboks que j'avais vu à la télé. Et les joueurs de Cheetahs²⁹ se sont lancés derrière lui. Chassant leur proie sans merci. Mais ce jour-là, ils ne l'ont pas attrapé. Ils ne l'ont jamais attrapé. (*Pause*). Il a contribué à créer notre monde nouveau. Et il est ensuite devenu un autre héros oublié de la lutte. (*Pause*). Oui, Monsieur Rajpaul, Zaakir Ally s'est caché dans notre cabane, un temps. (*Pause*). Et d'autres aussi s'y sont cachés. À différentes époques. Themba, l'oncle Johnny, même mon père. (*Pause*). Je ne suis pas sûr que votre article puisse vraiment capturer ces moments, Monsieur Rajpaul. Je sais que vous cherchez un angle. Tout le monde connaît ce qui se passait semaine après semaine à l'intérieur et devant notre boutique. Mais pas derrière. (*Pause*). Pff... peut-être... peut-être qu'il

²⁹ Outre le fait de renvoyer aux reportages africains de nature, où les rapides guépards chassent les gazelles, tout Sud-Africain associe les gazelles sauteuses du Cap (*Antidorcas marsupialis*), ou *springboks*, animal symbole de la nation et de l'équipe nationale de rugby, ainsi que les guépards (cheetahs) à l'équipe professionnelle de rugby de la ville de Bloemfontein, dans la province de l'État libre (Free State).

est temps que je révèle ces histoires. D'accord, Monsieur Rajpaul. Je vais vous raconter certaines choses qui se sont passées derrière. L'histoire derrière la boutique.

Les lumières s'éteignent. Noir total.

SCÈNE 4

LES LUMIÈRES S'ALLUMENT SUR SUNIL AU CENTRE DE LA SCÈNE. Il tient une batte et une balle de cricket, qu'il utilise parfois durant la scène. Court extrait de l'hymne national.

SUNIL :

C'était le début de notre monde nouveau. Le monde dont mon père et l'oncle Johnny avaient tant rêvé. Le monde que Zaakir Ally m'avait promis. C'est alors, durant ma première année de lycée, que j'ai fait la connaissance de Themba Dlamini. L'homme qui m'a appris le drive fermé au cricket.

Avant de venir travailler chez nous, Themba était jardinier et homme à tout faire pour la famille Singh. Les Singh était la famille riche de notre rue. Ils vivaient dans une élégante maison à deux étages, sur une petite colline qui dominait notre boutique.

Il y avait Pappa Singh : ...

M. SINGH :

« Mes amis, il faut arrêter le déclin de notre ville. Ensemble. Comment laissons-nous cet endroit devenir si sale, si négligé ? Nos grands-parents doivent se retourner dans leurs tombes. C'est notre maison. Rendons-la belle à nouveau. »

Pappa Singh parlait toujours comme s'il avait une carotte géante coincée dans le cul. Personne ne l'aimait. Quand il s'est présenté aux élections locales, il n'a obtenu que six voix. C'était l'un de ceux qui

trahissaient l'ANC³⁰ de terroristes dans l'ancienne Afrique du Sud, mais dans la nouvelle Afrique du Sud, il affirmait que c'était un grand parti. (*Pause*).

Puis il y avait Mamma Singh : ...

MME SINGH :

« Bonjour mesdames. Reena, arrête de fixer mes habits comme ça. Tu me mets mal à l'aise. Oui, oui mesdames. J'ai acheté mon panjabi³¹ lors de mon dernier voyage à Dubaï. »

Mamma Singh ne parlait pas beaucoup. Elle flottait d'une boutique à l'autre, jusqu'au salon de coiffure et parfois elle passait dans notre magasin. (*Illustrer*). Tout le monde la trouvait magnifique, surtout quand elle clignait des yeux d'un air séducteur. Mais moi, je n'aimais pas ce que je voyais dans ses yeux.

Et puis il y avait leur fils unique, Manesh, surnommé « Golden. » Un petit merdeux arrogant.

MANESH :

« Mon père est ingénieur. Ton père n'est qu'un épicier. Vous n'avez qu'une boutique. Nous, on possède trois usines. Mais ce n'est pas grave. Tu peux quand même jouer au cricket avec moi. »

Mamma et Pappa Singh envoyaient leur fils Golden à toutes les activités extrascolaires possibles : piano, karaté, théâtre. (*Illustrer*). Mais il était nul partout. Sauf au cricket. Il savait lancer très vite. Et me faire courir dans tous les sens quand on jouait derrière le magasin.

³⁰ Le Congrès national africain, ou *African National Congress* (ANC) en anglais, est un parti politique fondé en 1912, qui jouera par la suite un rôle central dans le mouvement de libération nationale contre le gouvernement de la minorité blanche. En 1994, il remporta les premières élections de l'ère postapartheid, au cours desquelles Nelson Mandela (1918-2013) devint le premier président noir du pays. Depuis lors, il a remporté toutes les élections nationales, bien qu'avec un soutien de plus en plus faible.

³¹ Vêtement traditionnel du nord de l'Inde, composé d'une tunique accompagnée d'un pantalon ample.

(*Illustrer les gestes extravagants des deux garçons*). Son père venait parfois encourager Golden par-dessus la clôture.

M. SINGH :

« C'est bien mon fils. Repousse-le. Et maintenant, lance-lui une balle haute. Oui, tu l'as eu ! Non, Golden, ne lui fais pas un geste aussi méchant. Sois un gentleman. Le garçon fait de son mieux. »

Les Singh avaient aussi deux chiens, Bruno et Deeno. Bruno, c'était un caïd, le manitou du quartier. Dévoué aux Singh, féroce avec les étrangers. (*Illustrer les gestes de Bruno*). Quand il descendait la rue, tous les chiens se cachaient dans leur niche. Ils ne montraient aucune crainte envers Deeno. Nous l'appelions Deeno l'imbécile. Gros et paresseux. Les chiots venaient le taquiner, lui gratter le dos, le défier de les poursuivre. Mais il ne bougeait jamais. Il se fichait des Singh. Mais il adorait Themba. Sa queue battait toujours un peu quand il était là.

THEMBA :

« Deeno, demain on ira à la gare. Mon cousin vient passer trois jours chez moi. Il va tondre la pelouse de M. Pillay. Et celle de Mme Govender. Hé, Deeno, t'as l'air fatigué. On devra partir tôt pour arriver à l'heure. Ne t'inquiète pas, mon vieux. Ton heure viendra aussi. »

Themba parlait rarement. Mais quand il le faisait, c'était plein de sagesse. Et il travaillait sans relâche. Tout le monde enviait aux snobs Singh d'avoir un jardinier pareil. Jusqu'au jour où tout a basculé. Après une grande fête de famille, des bijoux avaient disparu. Pappa Singh était furieux. Mais qui accuser ? Il n'avait pas le courage de soupçonner ses proches. Alors, comme tant d'autres dans le quartier, il a accusé la femme de ménage et le jardinier. « Complot », disait-il. Et il les a renvoyés. Je l'ai trouvé ce soir-là, assis dans notre cabane.

THEMBA :

« Oh, désolé Sunil. Ne le dis pas à ton père. Euh... M. Singh m'a chassé. Il m'a renvoyé. Et il dit que je n'ai plus le droit de loger dans la

maison annexe. Alors je n'ai nulle part où aller. Je veux juste passer quelques jours ici. »

Il est finalement resté longtemps. Mon père et l'oncle Johnny l'ont embauché comme leur assistant. Et ils lui ont laissé la cabane comme maison.

Et moi, j'ai passé tous mes vendredis après-midis et soirs avec lui. Tu vois, Themba adorait le cricket. Il en avait appris beaucoup : en parlant avec les gens, en écoutant les commentateurs, en regardant des matchs à la télé portable. Et il est devenu mon entraîneur.

THEMBA :

« Oh là, Sunil. Tu ne bouges pas les pieds. Tu as de la colle sous les chaussures ? Allez, avance ! Il lance trop lent. Danse vers le guichet. Hé, je vais devoir t'apprendre à danser comme un Noir. Là, tu sauteras vers le guichet. »

Themba, l'homme de peu de mots, avait beaucoup à dire sur le cricket. Mais je l'écoutais. C'était un bon coach. Et même si on jouait juste derrière le magasin, il y avait comme de la magie.

Allez, lance la balle, Selvin ! (*Sunil imite l'accent australien*). Voilà Selvin Moodley. Il s'élance. C'est court. Mohan la frappe pour six points ! Oh regardez ça, la balle passe par-dessus la clôture des Singh ! (*Il reprend sa voix normale en voyant où la balle est tombée*). Oh merde. Hé Manesh, renvoie la balle. Je sais que t'es là. Allez, renvoie, Manesh ! Quoi ? Tu la balances où ? Regarde-moi cet idiot. Hé Deeno, arrête la balle ! Mais enfin... elle est dans le caniveau maintenant. Deeno, la balle était juste devant toi et tu n'as pas bougé. Quel poids mort ! (*Pause*). Oui, Deeno semblait avoir suivi Themba depuis les Singh. Mais c'est tout le déplacement qu'il a fait.

Chaque vendredi après-midi, cricket avec le coach. Chaque vendredi soir, dîner traditionnel avec le chef zoulou. La cabane où j'avais savouré les *murkoos* de ma mère était désormais remplie des

bonnes odeurs de saucisse et de *pap*.³² Après le repas, Themba me racontait des histoires de son village.

THEMBA :

« Hé Sunil, chaque vendredi soir dans notre village, tout le monde se retrouve sur la colline. Chacun apporte de la nourriture. Ce qu'il peut partager avec le reste. Et le chef apporte la bière. Il fait un discours, mais personne n'écoute. Ils attendent que les jeunes frappent le tambour et que les jeunes filles dansent. Et puis tout le monde se joint à eux, même ma *gogo*.³³ On danse jusqu'au samedi matin. (*Pause*). Tu sais, vous aviez quelque chose comme ça à Reoca. Je ne sais pas pourquoi ça s'est arrêté. »

Toute cette année-là, j'ai attendu les vendredis avec impatience. (*Il joue quelques coups de cricket et des bruits de foule se font entendre*).

Mais un jour, notre cadeau spécial –un petit prisme de cristal envoyé par ma tante en Inde– a disparu du magasin.

MANOJ :

« Je n'y crois pas. Qui aurait pris notre cristal ? Et pourquoi ? Comment ont-ils pu entrer dans l'arrière-magasin ? (*Il réfléchit*). Ah non, j'ai laissé la porte ouverte pendant quelques minutes en parlant à Mme Singh. Mais qui aurait pu entrer... Quoi, Sharmilla ? (*Pause, il baisse la voix*). Non, ne me montre pas Themba. Ce n'est pas lui. Allons, Sharmilla. Ça fait plus d'un an qu'il est avec nous. Personne n'est plus honnête que lui. » (*Sunil fait tourner sa balle de cricket tout en parlant à Themba*).

Je sais ce que tu penses, Themba. Mes patrons ne m'accusent pas d'avoir volé leur précieux cristal, mais au fond ils croient que je l'ai fait. Et tu es en colère parce que c'est la naissance de la nouvelle

³² Il s'agit d'une purée ou bouillie de maïs ou d'autres céréales, mélangée avec du lait ou de l'eau, très nourrissante, qui sert d'accompagnement à d'autres plats ou se consomme seule. Elle est typique des communautés noires d'Afrique du Sud.

³³ Formule familière pour désigner une grand-mère en langue zouloue.

Afrique du Sud, et pourtant ces Indiens pensent que les Noirs sont des voleurs. Mais franchement, personne ne croit que tu aies volé, Themba. On croit en toi.

THEMBA :

« Je ne pensais pas à ça, Sunil. Je pensais que le magasin tourne bien maintenant. Il n'a plus vraiment besoin de moi. Et Bongani est là. *(Pause)*. En plus, tu es bon au cricket maintenant, capitaine de l'école. Bon, pas aussi fort qu'Ishaan, de l'autre côté de Reoca, mais lui, personne ne peut le battre. Tu es très bon. Tu n'as plus besoin de moi. *(Pause)*. Ma sœur m'a dit que notre mère est malade. Je crois que je dois aller prendre soin d'elle. »

Je suis désolé pour ta mère, Themba. Mais tu pourrais la visiter et revenir ensuite. Pour m'aider à préparer le championnat inter-écoles. *(Il se tient la tête)*. Aïe ! C'est encore cet idiot de Manesh : il a renvoyé une balle expresse ici ! Depuis que son père l'empêche de jouer ici, il balance ses balles dans notre cour. C'est vrai, Themba, il veut que j'aille les chercher. Quel salaud ! Hé Manesh, je ne vais pas chercher ta balle. Elle roule dans la rue. *(Il cache la balle derrière son dos, puis la regarde)*. Hé, c'est la nouvelle balle Allan Donald,³⁴ avec les marques pour les prises. Quelle chance. Je vais lui donner une leçon. Je garde cette balle. Ne me regarde pas comme ça, Themba. Il ne la mérite pas. *(Il hésite)*. Bon, je la garde juste un peu. Après, je lui rends. Hé Manesh, ta balle est tombée dans le caniveau. Désolé, mon gars. *(Pause)*.

Je revois encore le regard de Themba : « Ne fais pas ça Sunil. Tu n'es pas un voleur. Tu n'as pas besoin des jouets d'un fils de riche. »

Mais je ne l'ai pas écouté. Et je jouais parfois avec mon nouveau jouet. Qui pouvait me dénoncer ? Manesh n'avait plus le droit de jouer avec moi. Son père venait rarement. Et sa mère ne saurait pas que c'était sa balle. *(Pause)*. Mais je n'avais pas compté sur Bruno, le chien. Il connaissait le jouet de son maître. Un jour, il s'est mis à aboyer furieusement contre moi. Et comme par hasard, ce jour-là, Pappa Singh

³⁴ Joueur de cricket sud-africain légendaire, né en 1966, créateur de sa propre gamme de produits sportifs.

et Golden passaient par un autre chemin avec le chien. Bruno s'est jeté sur moi, m'a renversé et a attrapé la balle.

MANESH :

« Qu'est-ce que tu fais, toi ? Qu'est-ce que c'est ça ? (*Il examine la balle*). Hé, mais c'est ma balle ! Ma balle Allan Donald ! Tu l'as volée ! Voleur ! »

SUNIL :

Non, je ne l'ai pas volée. C'est la mienne. Je l'ai depuis des mois.

MANESH :

« Regarde. M. S., mes initiales. »

M. SINGH :

« Eh bien, eh bien. Tel maître, tel élève. Qu'est-ce qui se passe, mon garçon ? Tu n'as pas eu la patience d'attendre que ton père t'achète cette balle à Noël ? Tu devais l'avoir tout de suite. Et tu oses jouer avec. Même pas en secret. Quel arrogant ! »

SUNIL :

Je l'ai trouvée à côté du caniveau. Manesh l'avait envoyée. Je ne savais pas que c'était la sienne. Je ne l'ai pas volée. (*Pause*).

Et puis j'ai remarqué que mon père était venu derrière moi. Je voyais bien qu'il ne me croyait pas. Il avait honte. (*Pause*).

Désolé. Je voulais juste jouer un peu avec.

M. SINGH :

« Alors, que vas-tu faire, M. Mohan ? Ton fils est un voleur ! Je devrais porter plainte. Il apprendrait la leçon. Voleur ! »

THEMBA :

« Sunil n'est pas un voleur. C'est moi. C'est moi qui ai trouvé la balle. Je savais que c'était celle de Manesh. J'ai dit à Sunil de la garder. Alors oui, je l'ai volée. Comme j'ai volé vos bijoux. Et le prisme de cristal de M. Mohan. C'est moi. Pas besoin que vos familles se déchirent. C'est Themba qui l'a fait. Oui, c'est moi. Je vous rembourserai. Mais ne m'amenez pas à la police. Justement, je quitte Reoca. »

Et alors que M. Singh avançait vers lui, un éclat cruel dans les yeux, un miracle s'est produit. Deeno est sorti de nulle part et l'a fait tomber. Puis il a filé à toute allure. Jamais je ne l'avais vu courir comme ça. Tout le monde était stupéfait. Puis tout le monde a parlé en même temps. M. Singh hurlait sur Themba. Mon père jouait au détective car il ne croyait pas à l'aveu de Themba. L'oncle Johnny accourait pour calmer la situation. Et quelques minutes plus tard, on a vu Deeno revenir, tenant quelque chose dans sa gueule. Derrière lui, Mme Singh criait : ...

MME SINGH :

« Arrêtez ce clébard ! Il a volé quelque chose dans la maison ! Dans la chambre de Manesh ! C'est un voleur, comme son ami ! »

Et puis Deeno a lâché ce qu'il avait « volé » de la chambre de Manesh : notre prisme de cristal. M. Singh était stupéfait.

M. SINGH : « C'était dans la chambre de Manesh, Sunitha ? »

MME SINGH :

« Euh... oui, je crois. Oui. Oh mon Dieu. C'est celui de Manoj. »

M. SINGH :

« Tu as pris ça, Manesh ? Vraiment tu as pris ça ? »

MANESH :

« Je... nous... nous n'avons pas ça. Comment ils l'ont eu ? Je... je voulais juste le regarder. »

M. Singh lui a donné une gifle énorme. Mais alors Bruno s'est jeté sur Deeno et l'a mordu sauvagement. J'aimerais pouvoir dire que Deeno s'est battu courageusement et a gagné. Mais il avait déjà accompli sa mission. Quand on a réussi à tirer Bruno, il avait déjà donné le coup fatal. Deeno, le chien paresseux, qui s'était levé pour défendre son vrai maître, qui avait révélé la vérité, était mort. *(Pause).*

Ce jour-là, il n'y a pas eu plus de sanctions. Les fils ont reconnu leur faute. Les pères ont décidé de régler ça en privé. Themba a enterré Deeno, puis il a quitté Reoca. Mais il est revenu quelques fois. Pour visiter la tombe de Deeno. Et pour me voir jouer au cricket. *(Il fait un geste de salut).*

Themba Dlamini. Il n'a pas demandé à la démocratie une BMW et une maison dans la zone résidentielle à Umhlanga. Juste une chance équitable d'être lui-même. Aujourd'hui, il dirige une entreprise de jardinage avec son cousin et il travaille pour le principal club de cricket de Phoenix.

Et la famille Singh ? Ils sont devenus l'une des familles respectées de Reoca. Fini les moqueries sur les riches du manoir. Non. M. Singh fait des dons généreux à la charité. Mme Singh milite contre les violences faites aux femmes et aux enfants. Et Golden est médecin généraliste. Tout le monde connaît les Singh. Peu de gens se souviennent de Themba. Personne ne se souvient de Deeno.

Les lumières s'éteignent. Noir total.

SCÈNE 5

LES LUMIÈRES S'ALLUMENT SUR SUNIL AU CENTRE DE LA SCÈNE. Il feuillette un album photo.

Johnny Naidoo. J'avais oublié combien de photos j'avais de lui. Tant de souvenirs. Oui, l'oncle Johnny. Un homme aux multiples visages : professeur, conseiller, militant politique, boucher. (*Pause*). C'est lui qui m'a inspiré à devenir enseignant.

JOHNNY :

« Tu ne te sentiras jamais aussi complet que le jour où tu verras cette étincelle dans les yeux d'un enfant. Et tu sauras que ce ne sont pas les médias, ni Internet, ni même les parents qui ont allumé cette magie. C'est toi. Tes idées, ta compassion, ton petit coup de pouce. Sois professeur, mon garçon. Allume un autre feu. »

Et puis il y avait Johnny, l'homme de mouton.

JOHNNY :

« Non, tante, vous devez vous tromper. S'il y a une chose que je connais mieux que la poésie, c'est bien la viande. Quand je vous vends du mouton, c'est du mouton. Pas de l'agneau, pas de la chèvre. C'est peut-être le *masala*³⁵ que vous utilisez. Pas d'inquiétude, samedi après-midi je viendrai chez vous et je vous préparerai un bon curry de mouton au feu de bois. Alors vous verrez la différence. En attendant, prenez gratuitement ce poulet préparé. Demandez aux dames : elles savent que mon poulet est toujours frais ! »

Et les dames criaient toutes leur approbation. Pour elles, l'oncle Johnny ne pouvait rien faire de mal. Il les charmait par son esprit et sa grâce. Moi aussi, j'étais charmé. La seule fois où je ne voulais pas l'écouter, c'était quand il se vantait de ses exploits sportifs.

³⁵ Mélange de plusieurs épices typique de la cuisine indienne.

JOHNNY :

« Vous citez le sport et je l'ai pratiqué. Football, cricket, tennis, *gooly-gunda*.³⁶ Je faisais même du saut en hauteur, par-dessus la corde à linge de ma mère ! Et du saut en longueur, un jour j'ai sauté de notre cour jusque dans celle du voisin, en écrasant son enclos à poules. Personne ne pouvait m'égaler. Mais à l'époque, il n'y avait pas d'opportunités pour les Indiens. Sinon, vous auriez lu dans les journaux mes grands exploits. »

Mais il y avait un côté de l'oncle Johnny que personne ne connaissait, que j'ai découvert au début du nouveau millénaire : Johnny le romantique.

Or, les gestes romantiques n'étaient pas vraiment affichés en public à Reoca. C'était une petite ville indienne. Mais quelques années après la mort de sa femme, j'ai remarqué que l'oncle Johnny devenait particulièrement charmeur quand la veuve, tante Mina, venait à la boucherie.

JOHNNY :

« Oui, merci pour ton soutien, Mina. Non, non, le prix est correct : j'ai mis un demi-kilo en plus, gratuit. Je sais que tu aimes mes saucisses... euh, enfin, les saucisses au poulet. (*Pause*). Tu sais, l'autre jour j'ai trouvé de belles sardines à bon prix. J'allais les cuisiner ce week-end mais mon fils et ma belle-fille partent. Mon ami Bobby ne peut pas venir : il a une fête de famille. Quel dommage, trop de sardines pour moi seul. Euh... tu n'as pas un mariage, un anniversaire, un enterrement prévu ce week-end ? »

Mais le savant oncle Johnny n'arrivait jamais à formuler une invitation claire. Alors, quand il m'a invité à fumer un cigare en cachette dans la cabane, j'ai cru qu'il voulait des conseils amoureux.

³⁶ Variation d'un jeu ancestral typique du sud de l'Asie, le *gulli danda*, qui nécessite deux bâtons en bois, appelés *gilli* et *danda*. Ce jeu est considéré comme l'ancêtre du cricket contemporain.

JOHNNY :

« Je devais sortir de la maison. C'est devenu invivable avec les règles de ma belle-fille. Surtout les mardis et jeudis... quand elle va au temple. Elle revient tout excitée, comme en transe. Je ne peux pas supporter ça. Laisse tes chaussures dehors avant d'entrer dans le salon ! Ne regarde pas le foot après 20 h ! Promène le chien seulement le samedi matin ! Ne fais pas la vaisselle, tu le fais mal ! Hé ! Je préfère m'enfuir ici et fumer mon cigare tranquille. Je suis prisonnier dans la maison que j'ai construite. Je n'aurais jamais dû la signer à leur nom après la mort de ma femme. C'est là que les ennuis ont commencé. Quant à mon fils, c'est un vrai faible. »

Et ainsi, l'oncle Johnny et moi avons commencé à nous retrouver chaque mardi et jeudi soir, pizza brûlante et quelques cigares. Il me racontait des histoires : sur la boutique, sur ses aventures avec l'oncle Bobby, sur un monde qu'il voyait disparaître.

JOHNNY :

« Hé Sunil, tu devrais passer du temps avec l'oncle Bobby. Je te dis que cet homme a encore de l'énergie ! Et c'est un vieux coquin. Il aimait s'asseoir devant la boutique et regarder les femmes passer. Une fois, juste après son opération du cœur, il a entendu la voix sexy de tante Selvie. En quelques secondes, il est passé de comateux à... en pleine forme. Mais elle lui a jeté un regard, et son cœur s'est calmé aussitôt. Mais même lui ne peut pas suivre ce vieux Arjun. Cet oncle-là est un gars dur ! Sa femme a deux sœurs. Elles sont venues en visite un jour... et elles ne sont jamais reparties ! On dit qu'elles sont devenues des tantes supplémentaires. Tu sais, on appelle sa femme "maman", sa sœur cadette "maman-cuisine", parce qu'elle est 24 h dans la cuisine, et la plus jeune "maman-salon", parce qu'elle reste toute la journée assise à se vernir les ongles. »

Ah, cet Arjun ! Un oncle qui a une tante pour chaque pièce de la maison. (*Il rit*).

SUNIL :

« Oncle Johnny, et le rassemblement communautaire mensuel, qu'est-ce qu'il en est devenu ? Je me souviens y être allé enfant. C'était super.

Vous faisiez un agneau à la broche et vous jouiez de la musique *chutney*.³⁷ Tout le monde venait. »

JOHNNY :

« Oui, je ne sais pas pourquoi ça a cessé. Peut-être que la nouvelle génération s'en fiche. Beaucoup de choses ont changé avec le nouveau millénaire. Même notre boutique n'est plus aussi populaire. Tu sais, les Écritures hindoues disent que nous vivons une mauvaise époque : le Kaljug.³⁸ Quand les enfants se retournent contre leurs parents. Beaucoup de cultures prédisent que ce temps est mauvais. »

Mauvais temps ou pas, l'amour finit toujours par se montrer. Un jour, l'oncle Johnny et moi avons été interrompus par les rires d'un jeune couple, Jason et Jayshree.

JOHNNY :

« Hé, arrêtez de vous embrasser ! Vous croyez que cette cabane est un motel ? Jason, je sais que tu es un petit coquin, mais Jayshree, toi, je suis surpris. »

JASON :

« Non, oncle Johnny, ce n'était qu'un petit baiser innocent. On avait besoin d'un endroit pour parler. Et pour que je lise mon poème à Jayshree. Nos parents nous interdisent de nous voir. Pas parce que je suis métisse et elle Indienne. Mais parce que je suis chrétien et elle hindoue. Son père a même dit que si je n'arrêtais pas, il me couperait les membres pour me les visser à la place de la tête et des fesses. Vous

³⁷ Le *chutney* est un condiment aigre-doux de la cuisine indienne, qui a donné son nom à un style musical mêlant des rythmes indiens et caribéens, popularisé par le cinéma musical de Bollywood.

³⁸ Quatrième et pire des âges de l'hindouisme, marquée par le déclin moral, les conflits et la dévastation. Elle a commencé en 3102 av. J.-C., avec la mort de Krishna, et durera 432 000 ans. Elle tire son nom de la déesse Kali, divinité de la mort et de la destruction. Elle offre également une opportunité aux hommes et aux femmes de réfléchir et de pratiquer la méditation, la charité et toutes les vertus.

imaginez, oncle Johnny ? Je ne pense pas pouvoir marcher sur les mains ! »

JOHNNY :

« Tais-toi, garçon, tu parles trop. Montre-moi ton poème ». (*Il lit en silence*). « Hmm, pas mal. Quelques fautes de grammaire. Et ton orthographe est trop influencée par les Américains. Mais tes mots sont beaux. Jayshree, tu aimes ce garçon ? Hmm, je le vois dans ton regard. Inutile de me dire plus. Bon, Sunil et moi allons marcher. Vous pouvez rester ici et parler. Nous reviendrons dans quinze minutes et vous serez déjà partis. »

Et en effet, ils étaient partis quand nous sommes revenus 45 minutes plus tard. Mais ils avaient laissé un petit mot de remerciement. Alors nous les avons invités à revenir. Puis encore. Ils sont devenus nos invités spéciaux dans notre nouvelle cabane à pizza. L'oncle Johnny servait la pizza et moi, je faisais le spectacle. (*Extrait de Kuch Kuch Hota Hai*,³⁹ *une comédie romantique de Bollywood. Sunil chante et danse en playback*).

Mais quelqu'un nous a dénoncés. Et leurs pères sont venus les chercher. Ils nous ont insultés et ont traîné les amoureux dehors.

JOHNNY :

« Ils trouveront un moyen d'être ensemble. Avec le temps. Rien ne peut arrêter le véritable amour. Leurs parents devront céder face à sa majesté. »

SUNIL :

« Tu sais, oncle Johnny, je crois qu'il est temps que toi aussi tu cèdes devant l'amour. Je suis fatigué de te voir hésiter avec tante Mina. Il faut

³⁹ Production très populaire de l'industrie cinématographique indienne de Bollywood, sortie en 1998. Il s'agit d'une comédie romantique musicale classique en langue hindi, tournée dans plusieurs pays et ayant remporté de nombreux prix.

que nous passions de la devanture de la boutique à l'arrière. On ne peut pas fermer notre cabane à pizza. »

JOHNNY :

« Hé Sunil, ne me joue pas tes tours ! Sinon plus de cigare pour toi ! (*Pause*). Tu vois, Sunil, je ne peux pas être avec Mina. Elle est très proche de son fils, Nishaal, et lui ne veut pas de nous. Je vois comment il me regarde quand je lui parle à la boucherie. Et l'oncle Bobby m'a dit qu'il l'a entendu dire à son cousin que nous ne devrions pas être ensemble. Parce qu'elle est hindie et moi tamoul⁴⁰. »

Ah, cette vieille querelle Hindi/Tamoul ! Je pensais qu'elle avait enfin disparu. Et quel hypocrite, ce Nishaal. Toujours à prêcher l'unité des Indiens dans son émission culturelle à la télé. (*Sunil prend une voix pompeuse*).

Nishaal était une sorte de célébrité locale, car il présentait une émission culturelle indienne à la télévision. Il présentait toujours ses émissions de manière exagérée, avec un accent anglicisé qu'il avait acquis pendant ses études à l'étranger. C'était assez dérangement un dimanche matin.

NISHAAL :

« Et donc les Maharaj ont élevé leur contribution culturelle à un nouveau niveau. Ce n'était pas assez de construire un temple. Ni une salle. Non. Ils construisent maintenant un centre culturel. Et c'est moi qui vais l'administrer. Soyez assurés : personne ne sera oublié. Hindi, Tamoul, Ourdou, Gujarati, toutes nos langues seront promues. L'hindouisme, l'islam, le christianisme, toutes nos religions seront respectées. Nous montrerons au monde que nous sommes unis, bien

⁴⁰ La principale division linguistique de l'Inde est celle qui sépare les langues indo-européennes du nord du pays des langues dravidiennes du sud. L'hindi est la principale du premier groupe et le tamoul, du second. Avec l'indépendance de l'Inde, une politique de deux langues officielles, l'hindi et l'anglais, a été mise en place, ce qui a été fortement contesté, surtout depuis le sud dravidien. Cela s'est ajouté à de nombreux autres ressentiments ethniques pluriséculaires entre le sud et le nord. Parmi les centaines de langues parlées dans le pays, vingt-deux d'entre elles disposent aujourd'hui d'une forme de reconnaissance officielle.

au-delà des célébrations des 150 ans. Telle est l'âme indienne ! » (*Il danse brièvement et de manière extravagante sur de la musique Bollywood*).

Mais je n'allais pas laisser son hypocrisie m'arrêter. La romance devait revenir à la cabane à pizza. Alors j'ai piégé tante Mina pour qu'elle vienne, en lui disant que ma mère avait besoin d'elle urgemment pour une affaire délicate. Et j'ai dit à l'oncle Johnny que j'avais trouvé de bons cigares cubains. (*Pause*). Ils étaient maladroits comme des ados au début. Et au menu, il y avait de la pizza au poulet *tikka*⁴¹ et du thé glacé. L'oncle Johnny me lança un regard de menace : « On réglera ça plus tard ». Et tante Mina me dit : ...

MINA :

« Tu es un vilain garçon, Sunil. J'ai toujours su que tu étais un vilain, mais beau garçon ».

Et ainsi, la vieille tante hindoue et le vieil oncle tamoul se sont rapprochés. Mais seulement pendant trois soirées pizza. Ensuite, notre vautour culturel local est venu gâcher la fête.

NISHAAL :

« C'est une honte. Mon père doit se retourner dans sa tombe. Rentre à la maison, mère, avant que je perde toute image de toi. Et toi, Sunil... comment peux-tu ? Quand j'ai dénoncé Jason et Jayshree, c'était pour te réveiller. Mais maintenant, tu es tombé encore plus bas. Tu es quoi ? Un proxénète ? »

SUNIL :

Espèce d'hypocrite ! Si tu refuses cette relation, c'est seulement parce qu'il est tamoul ! Ne joue pas les supérieurs. C'est une histoire simple et belle.

⁴¹ Poulet désossé et découpé en morceaux, accompagné de poivrons et d'oignons.

NISHAAL :

« Tu déranges l'ordre des choses, petit homme. C'est notre mode de vie à Reoca. Une tradition qui traverse les générations. Comment oses-tu imposer tes croyances contaminées ? Que connais-tu de la culture ? »

Il ne m'écoutait pas. Il a tiré sa mère par le bras et l'a forcée à monter dans sa voiture. Je voulais le frapper. (*Il sert les poings*). Mais l'oncle Johnny m'a retenu avec une force surprenante.

JOHNNY :

« Laisse tomber, Sunil. Il y a une autre voie. Plus silencieuse. »

Je me suis dégagé de l'étreinte de l'oncle Johnny. Mais je ne pouvais toujours pas avancer. Le monde est devenu complètement silencieux. J'ai senti mon corps devenir léger. Soudain, j'ai vu les dieux hindous me sourire gentiment. Et j'ai vu des anges danser autour d'eux. J'ai senti une lumière en moi. (*Sunil tombe à genoux et une musique retentit pendant quelques secondes qui le fait entrer en transe*).

Et en effet, ils ont continué leur amour discret. L'oncle Johnny continuait de parler à tante Mina lorsqu'elle venait à la boucherie et à dîner avec elle dans notre cabane à pizza l'année suivante, exactement le même jour que celui où j'avais initialement prévu le rendez-vous, le 22 septembre. Et l'année suivante, le 22 septembre. Et encore en 2003. Et chaque année, Nishaal était appelé à Johannesburg pour tourner quelque chose pour la télévision, précisément ce jour-là.

Moi, je voulais qu'ils l'affrontent. Je voulais qu'ils disent à Nishaal d'aller se faire voir. Qu'ils montrent au monde que les préjugés ne peuvent pas vaincre l'amour. Mais je n'ai pas interféré. Je me souvenais de ce que j'avais vu et ressenti ce jour-là, quand Nishaal avait interrompu mon plan. Et puis, mes propres aventures amoureuses m'avaient surtout apporté tromperie et désillusion.

Puis en 2004, Nishaal a eu sa percée à Zee-TV⁴² et a déménagé à Dubaï. Tante Mina a refusé de partir. Quelques mois plus tard, elle et l'oncle Johnny se sont mariés. *(Pause)*.

Alors, vieux, ça a marché ? Tu as eu cette femme !

JOHNNY :

« Jason aura aussi sa femme. Et toi aussi, un jour. Parfois, il faut s'arrêter, se mettre de côté, laisser le monde passer. Puis on se relève et on court de nouveau. »

Oncle Johnny Naidoo. L'homme aux multiples facettes. Un leader de notre communauté. Et mon ami. *(Pause)*. Il vit toujours avec tante Mina dans leur jolie petite maison de Reoca. Tout le quartier se tourne vers eux pour des conseils. Hindis et tamouls. Ils le tiennent occupé à la retraite. Mais chaque 22 septembre, il trouve le temps de me retrouver dans l'ancienne cabane. Pour une pizza et un cigare.

Les lumières s'éteignent. Noir total.

SCÈNE 6

Les lumières s'allument alors que Manoj range à la fin de la journée.

MANOJ :

« C'est bon, c'était le dernier client pour aujourd'hui. Ouf ! Quelle longue journée. *(Il regarde dehors)*. Sharmilla, tout le monde est rentré à la maison. Il est temps de fermer. Merci d'être restée plus longtemps aujourd'hui, mon amour. *(Il regarde la boutique avec émotion et retire lentement son tablier)*. C'était une bonne journée. Encore une bonne journée. *(Il passe derrière le comptoir et se penche pour ranger son tablier. Quand l'acteur se relève, il devient Sunil. Sunil avance)*.

⁴² Chaîne de télévision très populaire diffusant en langue hindi.

SUNIL :

Manoj Mohan, l'épicier. (*Pause*). Quelques gamins morveux du quartier, dont Manesh Singh, m'embêtaient parfois : « Ton père est épicier, ton père est épicier. Il porte un tablier. Il porte un tablier ». (*Pause*). Parfois, je pense qu'il y a des Blancs et des Noirs qui se moquent de leurs collègues Indiens d'une autre manière, quand ils ne les entendent pas : « Ce gars, pas de souci. Si ça ne marche pas ici, il peut aller bosser dans la boutique de son père ». Comme si chaque jeune Indien avait un père propriétaire d'une supérette. Ou un oncle qui possède un prêt-à-emporter. Je me demande ce qu'ils diraient s'ils savaient comment tout a commencé pour nous. Dans notre petite cabane. (*Pause*).

Je n'ai pas encore fini l'histoire de mon père. (*Pause*). C'était au milieu de la récession. Après les deux premiers cambriolages. L'oncle Johnny avait fermé sa boucherie, et conseillé à mon père d'en faire autant. Mais Manoj Mohan a continué. Après un creux au début du nouveau millénaire, les affaires avaient repris. Mais ensuite, la crise économique mondiale a frappé jusqu'à la petite Reoca. Et malgré tout, mon père a persisté. Je me souviens qu'un jour, l'oncle Johnny a dit : ...

JOHNNY :

« Ton père est un homme courageux, Sunil. J'ai dû fermer ma boucherie. Mais lui, il continue à faire vivre notre endroit spécial. Cet homme est le cœur et l'âme de Reoca ».

Le cœur et l'âme de Reoca. Je sais que les gens aiment mon père. Mais ils le voient comme l'oncle bienveillant derrière le comptoir, qui écoute leurs histoires de vie tout en leur vendant des provisions. L'homme qui a contribué à créer la lumière de Reoca. Ils ne savent pas qu'il était un prodige en biologie à l'école. Qu'il voulait aller à l'université mais que ses parents n'avaient pas les moyens. Ils ne sauront jamais à quel point il m'a défendu avec acharnement quand l'oncle Bimal, cynique, a dit : ...

BIMAL :

« Tu veux devenir enseignant ? Aller à la fac ? Tu n'y arriveras pas. Où crois-tu pouvoir étudier ? Tu finiras comme ton cousin Vinesh, un raté. Tu ferais mieux de travailler dans la boutique de ton père. »

MANOJ :

« Sors de ma maison, espèce de prétentieux ! Comment oses-tu insulter mon fils ? Tu ne sais rien de lui. Sors d'ici et garde tes propos dégoûtants pour toi. Si j'apprends encore que tu as insulté mon fils, ce sera la dernière fois que tu ouvriras ta bouche. »

Et si je disais aux gens de la ville qu'il achetait des fleurs à ma mère chaque vendredi après-midi ? Me croiraient-ils ? Et je ne dois pas oublier son imitation d'Amitabh Bachan.⁴³ À chaque grande réunion de famille, après deux whiskys, Manoj devenait la star du spectacle.

MANOJ :

« Alors, qui est la chanceuse aujourd'hui ? Qui va danser avec Amitabh ? » (*Il danse un court extrait façon Bollywood*).

C'est le lendemain d'une de ces grandes fêtes que nous avons découvert que ma mère avait un cancer du sein. Elle s'est battue avec cet esprit indomptable qui coulait toujours dans ses veines. Et nous, nous avons eu du mal à payer toutes les factures. Ma sœur a essayé d'aider même si elle venait d'emménager à Joburg avec son mari, et qu'ils avaient du mal à joindre les deux bouts. J'ai contribué avec une partie de mon salaire d'enseignant. C'est ce qu'on faisait quand on venait de Reoca. Et puis il y a eu le troisième cambriolage.

MANOJ : (*Terrifié*)

« Je vous ai donné tout ce qu'il y avait dans la caisse. Et dans la cabane. C'est tout ce qu'il reste dans la boutique. Prenez-le. Mais s'il vous plaît, ne me frappez plus. (*Il bloque le coup*). Aïe ! Arrêtez ! À quoi ça sert ?

⁴³ Producteur légendaire, animateur de télévision et acteur indien de Bollywood, né en 1942.

Je vous ai tout donné. (*Il esquive encore*). Oui, punissez-moi de ne pas avoir assez. Espèce d'idiot ! » (*Il crie*).

J'étais avec l'oncle Johnny à regarder mes parents dans leur lit d'hôpital.

JOHNNY :

« Tu dois dire à ton père de fermer la boutique, Sunil. Trop de cambriolages maintenant... au moins pour un moment. Je t'aiderai à m'occuper des choses. C'est mon vieil ami. Et c'est ma sœur. »

SUNIL :

Ne t'inquiète pas, oncle Johnny. Je veux dire... tu as tes paiements de maison maintenant... ça ira. On trouvera une solution. (*Pause*).

Et nous l'avons refait. Papa est retourné à la boutique. Et maman a recommencé à tout faire. (*Pause*).

Mais un jour, elle m'a téléphoné, très inquiète à propos de mon père.

SHARMILLA :

« Ça arrive tous les vendredis soir, Sunil. Depuis deux mois. Il disparaît deux, trois heures. Il me dit qu'il va jouer aux cartes avec Gonaseelan et ses amis. Mais je ne le crois pas. Je sais qu'il va au casino. J'ai demandé à la mère de Gona et elle m'a dit que son fils était ivre mort chaque vendredi soir. Et une fois, Francis a dit qu'il avait vu ton père au casino. Je sais bien que la boutique ne va pas bien, qu'on a tellement de factures à payer. Mais essayer de trouver de l'argent en jouant au casino, c'est de la folie. Tu dois lui parler, Sunil. Les paris sur les chevaux, ça ne me dérangeait pas, c'était pour s'amuser. Mais ça, c'est inacceptable. Tu dois lui parler, Sunil. »

MANOJ :

« Ta mère devient paranoïaque. On joue aux cartes les vendredis. Gonaseelan se joint à nous quand il n'est pas bourré. Quant à Francis,

je ne sais pas de quoi il parle. Il a dû voir mon fantôme au casino. »
(*Pause*).

Mais il avait l'air troublé. Et ma mère se trompait rarement. Quelques semaines plus tard, je n'ai plus résisté. Le vendredi soir, j'ai conduit jusqu'à Reoca et je me suis caché. Quand mon père est sorti de l'allée, je l'ai suivi. Quelques minutes plus tard, il s'est arrêté à la boutique, puis il est allé à l'arrière. J'ai attendu, mais il n'est pas revenu à sa voiture. Que faisait-il derrière ? Peut-être qu'il jouait une partie de poker illégale dans la cabane. Non, papa. Je suis sorti et j'ai foncé vers la cabane. J'ai entendu une voix de femme. J'ai ouvert brusquement la porte. Et j'ai vu... j'ai vu Mme Singh qui s'habillait à la hâte. Mon père venait à peine d'enfiler son short. Vous, sales putains ! C'est ça que vous faisiez les vendredis soir ! Avec cette garce ! (*À Mme Singh*). Ne parle pas ! Sors d'ici, traînée ! (*Il fait mine d'attraper son père par les cheveux et de le tirer hors de la cabane*). Et toi, tu sors de la cabane de ma mère. (*À Mme Singh*). Cours, salope. Et toi, reste là, vieux dégueulasse. (*Pause*).

Je savais qu'il n'était pas un vieux dégoûtant. Il vieillissait. Et il s'était sali tant de fois. En salissant ses mains. Ses genoux. Ses vieilles chaussures. Toujours pour s'occuper de sa famille. Jusqu'à ce moment-là, il était le meilleur homme que je connaissais. (*Pause*).

Je n'aurais jamais cru te voir avec une autre femme. On en entend parler tout le temps. Tant d'histoires d'infidélité. Mais toi... jamais je n'aurais pensé. Alors ? Pourquoi ? Il n'y a personne ici. Juste toi et moi. Et Dieu. Pourquoi ? (*Pause*).

Il ne m'a pas répondu. Quand j'ai pris la voiture ce soir-là, j'ai cru que je ne lui parlerais plus jamais. Et nous ne nous sommes pas parlé – ni en face ni autrement – pendant un mois.

Puis un jour, il a fait quelque chose à l'ancienne. Il m'a envoyé une lettre. (*Sunil commence à lire, mais l'acteur devient Manoj et lit à voix haute*).

MANOJ :

« Je suis venu chez toi l'autre jour mais tu n'étais pas là. Et tu ne prends pas mes appels. Alors j'ai pensé que je devais écrire. Je ne t'ai pas répondu ce jour-là parce que je n'avais pas de réponse. Je ne sais

toujours pas pourquoi j'ai cédé ce jour-là. Ou pourquoi j'y suis retourné encore. J'aurais préféré que ça n'arrive pas dans la cabane. La première fois, elle m'avait juste demandé de la voir pour parler de ses problèmes de couple. Je ne savais pas où aller d'autre à Reoca. Je peux trouver des excuses, comme beaucoup d'hommes. Dire que ta mère se remettait de sa maladie, ou que le stress des cambriolages me faisait fuir. Mais je crois que je voulais juste me sentir différent. Et pour la première fois depuis longtemps, je n'étais plus seulement un épicier. L'ancienne reine de beauté du quartier me désirait. Et elle aussi se sentait différente, plus seulement l'épouse riche et docile. Je crois qu'on voulait tous les deux enlever nos tabliers pour un moment. Je suis désolé, mon fils. Il n'y a pas de justification à ce que j'ai fait. J'aimerais que tu te souviennes de moi comme de ce fou qui poursuivait sa famille dans le parc lors des nombreux pique-niques que nous avons partagés ensemble. C'était le meilleur de moi ». *(Il arrête la lecture. L'acteur redevient Sunil)*.

Je l'ai revu, derrière la boutique. Quelques jours plus tard. Il voulait démonter la cabane et la brûler parce qu'il avait souillé l'héritage de ma mère.

Ne la brûle pas. Laisse-la. J'y garderai toujours les autres souvenirs. Tant de choses de ma vie y résident. *(Pause)*. Aurais-tu continué à la voir si je n'avais pas découvert ?

MANOJ :

« Non, mon fils. Ça s'éteignait. Ma tête avait cessé de tourner. Et je ne ressentais plus que de l'obscurité. »

De l'obscurité dans la lumière de Reoca. C'était la dernière fois qu'on en a parlé. Mais pas la dernière fois que j'y ai pensé. Parfois, je suis furieux. Parfois, je le trouve faible, pitoyable. Je me dis que si j'avais quelqu'un de spécial, je ne la trahirais pas. Et parfois je le vois danser avec ma mère. Et elle tient la fleur qu'il lui offrait chaque vendredi soir. Je lui ai dit qu'il devait un jour l'avouer à ma mère. Mais pas maintenant. *(Pause)*.

Je ne pense pas pouvoir vous raconter cette histoire, Monsieur Rajpaul. De toute façon, elle n'est pas finie. Peut-être que je peux vous

parler d'une partie. (*Pause. Il s'approche de la fenêtre*). Quand vous écrivez sur mon père, écrivez qu'il était le meilleur épicier du métier. Mais écrivez aussi qu'il faisait rire les gens avec ses blagues. Qu'il travaillait chaque jour jusqu'à 18 h dans une usine de chaussures avant d'ouvrir la boutique. Qu'il rêvait de revoir sa sœur en Inde. Qu'il tenait la main de ma mère tous les soirs jusqu'à ce qu'elle s'endorme, dans les pires moments de sa maladie. Dites aux gens qu'il a fait quelque chose. Qu'il a apporté sa propre lumière à Reoca. (*Pause*).

Remets-toi, papa. Le monde t'attend.

Les lumières s'éteignent. Noir.

SCÈNE 7

LES LUMIÈRES S'ALLUMENT SUR SUNIL AU CENTRE DE LA SCÈNE. Il plie le journal qu'il lisait.

SUNIL:

Merci, Monsieur Rajpaul. C'est un bon article. Très honnête. (*Pause*). Alors, puis-je répondre à la question que vous posez à la fin ? Hmm, oui. (*Il ouvre le journal et lit à haute voix*). « Les Mohan reviendront-ils un jour à Reoca et la supérette des Mohan rouvrira-t-elle, ramenant les habitants vers leur ancien lieu de rencontre ? » (*Pause. Il replie le journal*).

Nous ne fuyons pas, Monsieur Rajpaul. C'est le moment du changement. Mes parents ont tenu la boutique pendant 22 ans. Ils ont vécu dans leur petite maison pendant presque 40 ans. L'endroit a besoin d'un vrai coup de neuf. Écoutez, je veux juste qu'ils viennent vivre un peu avec moi. Ensuite, ils décideront ce qu'ils veulent faire. Peut-être qu'ils reviendront à Reoca dans un an. Peut-être que la supérette Mohan rouvrira un jour ses portes. Nous ne quitterons jamais complètement Reoca. Comment pourrais-je ne plus jamais pêcher dans notre rivière ? Hein, Monsieur Rajpaul ? Avec l'oncle Johnny qui me raconte ses grandes histoires pendant toute la journée. Et je dois venir ici pour

manger les mangues les plus juteuses du monde. Qu'en dites-vous, Monsieur Rajpaul ? Délicieuses, hein ? (*Pause*). Oui, vous pouvez dire aux gens que personne ne pourra jamais chasser complètement les Mohan de Reoca. (*Pause*). Vous savez, c'est drôle : mes parents, comme beaucoup d'Indiens, s'installent dans un ancien quartier blanc. Mais l'autre jour, j'ai vu un couple blanc emménager à Reoca. Et deux familles noires sont arrivées ici l'année dernière. Maintenant, ce côté-ci est l'autre côté ; notre côté est leur côté ; leur côté est le côté de tout le monde. Il n'y a plus de frontières. C'est pourquoi j'ai dit à ma mère hier : « Maman, il est temps que tu redeviennes la Tante Murkoo. Je prends notre cabane et je la mets dans mon jardin. Qu'elle redevienne cette chaleureuse cabane d'autrefois. Qu'une nouvelle ville goûte à tes friandises pendant un temps, Maman. Et que les enfants de ces gens rencontrent l'Oncle bonbons. »

Et mon père m'a dit : ...

MANOJ :

« Je crois que nos ancêtres t'ont parlé, mon fils. C'est ce que ton arrière-arrière-grand-père, Areendum Mohan Rastogi, a fait. Il a monté un petit stand et il a vendu sa nourriture là-bas. Des *chapatties*,⁴⁴ du pain de maïs, toutes sortes de beignets. Il vendait à son peuple. Et à ses oppresseurs. Il n'a jamais eu la boutique qu'il voulait. Mais il a continué malgré tout. C'était un grand homme. » (*Pause. Sunil est visiblement ému*).

Je peux revoir la lumière, Monsieur Rajpaul. Je la sens. Oh, c'est magnifique.

Les lumières s'intensifient, puis s'éteignent. Noir.

⁴⁴ Pain typique à base de farine de blé, sans levure, préparé à la poêle.

SCÈNE 8

UN PROJECTEUR ÉCLAIRE AREENDUM, TOUT À DROITE DE LA SCÈNE. Le décor doit être transformé : la boutique et la cabane ont disparu et l'espace ressemble maintenant à une chambre avec un lit. La place position de cette scène, éloignée de l'espace de la boutique, suggère un déplacement de perspective pour Areendum. Il s'occupe de Biswas. Il le regarde un instant, puis se lève et se détourne.

AREENDUM :

Comment peux-tu dire que ta vie n'a rien signifié, Biswas ? Quel est ton héritage ? Je vais te le dire. Un héritage d'espoir. Tu as coupé la canne avec moi chaque jour. Tu m'as soutenu quand je faiblissais. Tu m'as aidé à construire un stand. Et tu as préparé la nourriture avec Pallavi et moi. Grâce à cela, nous avons maintenant un peu de liberté. *(Il montre vers l'extérieur)*. Je regarde nos amis. Je vois des sourires. Certains marchent avec détermination. C'est toi qui as contribué à cela, Biswas. Ta vie a créé de l'espoir pour ton fils. Et pour mes filles.

Nous devons le crier au monde : Moi, Areendum, avec ma femme Pallavi et mon ami Biswas, nous sommes venus dans cette terre inconnue. Nous avons été trompés par des gens égoïstes et sauvages. Ils ont essayé de nous faire oublier qui nous étions. Mais nous n'avons pas oublié. Nous avons survécu. Nous avons grandi. Nous avons rêvé. Et nous avons agi. Ceci c'est chez nous.

*Une musique indienne poignante retentit.
Les lumières s'éteignent. Noir.*

FIN

La luce di Reoca
Atto unico per un personaggio maschile

ASHWIN SINGH (1971)

TITOLO ORIGINALE: *Reoca Light. A One-Man Play*
(2010; prima teatrale: 2017)

TRADUTTRICE ALL'ITALIANO:

IVANA PISTORESI DE LUCA
Universidad de Valladolid (UVA)
ivana.pistoresi@uva.es
<https://orcid.org/0000-0003-0985-9666>

AMBIENTAZIONE

Le vecchie piantagioni di canna da zucchero del Natal e la città di Reoca,⁴⁵ un sobborgo indiano di Durban (Sudafrica).

PERSONAGGI

Si tratta di uno spettacolo per un solo personaggio maschile.

SCENOGRAFIA

Gran parte dell'azione si svolge in una porzione delimitata di un piccolo minimarket e nel piccolo capanno dietro il negozio. L'intero negozio e il capanno non devono essere mostrati al pubblico. Sunil, il protagonista, dovrebbe trovarsi al bancone del negozio e muoversi

⁴⁵ Reoca è un luogo immaginario, nato dalla fusione dei nomi delle aree urbane di Avoca e Red Hill, A Durban, tradizionalmente abitate da popolazione di origine indiana.

intorno al bancone, mentre i vari personaggi vengono via via rivelati. Potrebbe, quindi, muoversi tra il negozio e il capanno. Gran parte delle merci del negozio è imballata in scatoloni. Sunil continua a imballare altri oggetti all'inizio della rappresentazione. La prima e l'ultima scena, che coinvolgono il bisnonno di Sunil, Areendum, si svolgono in una tipica piantagione di zucchero degli anni Settanta dell'Ottocento. Entrambe le scene sono rappresentate come episodi speciali. Nella prima scena, il bancone e qualsiasi altro contenuto del negozio, così come il capanno, non dovrebbero essere ancora stati allestiti perché Areendum deve occupare lo stesso spazio che, nelle ultime scene, diventeranno il negozio e il capanno. Il bancone sarà inserito dopo la prima scena.

SCENA 1

L'EPISODIO SPECIALE SI APRE SU AREENDUM MOHAN RASTOGI, che si trova al centro della scena, nei campi di canna da zucchero del Natal, intorno agli anni Settanta dell'Ottocento.

AREENDUM:

Il sole sta tramontando, Biswas. Ancora un altro po'. Ce la farai, non preoccuparti. Poi potrai riposare bene stanotte. E domani ti sentirai meglio. Stasera devi cenare da noi. Pallavi sta preparando il *dhal*⁴⁶ di piselli. Hmm. Adoro il *dhal* di piselli. (*Si guarda intorno*). No, non preoccuparti. Non guarda più da questa parte. Possiamo parlare. Sai, oggi ho parlato di nuovo con il signor Worthington. Perché mi guardi così? Ti ho detto che non è cattivo... è a posto. Gli ho detto cosa voglio fare, sai? Tra qualche anno, forse. Aprire un piccolo negozio. Per le cose di base, sai. Ha detto che, secondo lui, potrei farlo bene. Ed è

⁴⁶ Il *dhal* (o *dal*) è un piatto tradizionale del subcontinente indiano preparato con legumi secchi e spezzati, in particolare lenticchie, ma anche piselli o ceci decorticati. Viene cucinato con cipolla, pomodoro e varie spezie (tra cui curcuma, cumino e coriandolo) e servito come stufato denso, solitamente accompagnato da riso (dal *bhat*) o pane non lievitato (*roti*, *chapati*, *naan*).

molto contento dei lavori domestici che Pallavi fa per lui. Quindi ha detto che forse può aiutarci. E forse... forse in futuro potremo gestire un negozio sulla sua proprietà. (*Pausa*). So che pensi che stia solo sognando. Ma vi dico che era serio. Dobbiamo provare queste cose, Biswas. Per cercare di migliorare la nostra vita. Per aiutare la nostra gente. Sento che questo è il mio *dharma*.⁴⁷ (*Pausa*). Non possiamo tornare in India, Biswas. Questa è la nostra casa.

Le luci si spengono
Intermezzo musicale di musica classica indiana.
Viene allestito il bancone del negozio.

SCENA 2

(*LE LUCI SI ALZANO SUL PROTAGONISTA, SUNIL, CHE SI TROVA AL CENTRO DELLA SCENA, all'interno del negozio del padre. È impegnato in una conversazione con un giornalista locale, il signor Rajpaul.*)

SUNIL:

Sa, signor Rajpaul, non avrei mai pensato che i fratelli Sewlal avrebbero venduto i loro negozi e lasciato Reoca. Ajith e Sujith, il macellaio e il fornaio. Mmm... ricordo che da bambino venivo attirato dal profumo dei *lamington*⁴⁸ al cioccolato e che mio padre comprava il nostro pollo ruspante preferito il sabato mattina. (*Pausa*). I Sewlal erano quelli che avevano permesso a mia madre di aprire il suo piccolo *Wendy Hut*⁴⁹ dietro l'edificio del negozio –la chiamavano la Zietta

⁴⁷ Concetto induista che indica lo scopo unico e retto di ogni individuo, al quale egli deve conformarsi una volta scoperto, per agire in armonia con la natura e con l'universo cosmico, rispettare l'ordine stabilito e raggiungere la felicità.

⁴⁸ Cubetti di pan di Spagna ricoperti di glassa al cioccolato e cosparsi di cocco grattugiato.

⁴⁹ In Sudafrica, le *Wendy house* sono una forma di alloggio per i lavoratori domestici che vivono presso il datore di lavoro e consistono in una struttura in legno situata nella

Murkoo— che vendeva *murkoo* croccanti, *samoosa* caldi, *puri pathas*⁵⁰ piccanti— hmm, così tante delizie. E chiamavano mio padre “Zio Dolce”. Ogni venerdì e sabato pomeriggio lui caricava il suo cestino con le delizie di mia madre e cercava di venderle nel quartiere di Reoca. E dava a ogni bambino un dolcetto, anche se i genitori non compravano nulla. Ecco dove tutto è cominciato: dietro la panetteria e la macelleria dei fratelli Sewlal. Lo dica ai suoi lettori, signor Rajpaul. Prima del *Mohan's Superette*, c'era l'*Hot Hut*, con la zia Murkoo e lo zio Dolce. (*Pausa. Sunil impacca un po' di articoli*).

Sa, mio padre rimase molto sorpreso dal prezzo così basso a cui i fratelli vendettero i loro locali a lui e allo zio Johnny. Lo zio Johnny rilevò la macelleria di Ajith e mio padre trasformò la panetteria di Sujith in un minimarket. E mia madre portò le sue prelibatezze dal retro alla parte anteriore. Le dico, signor Rajpaul, che gli abitanti di Reoca si sono subito affezionati al nuovo negozio. È diventato il loro luogo di ritrovo speciale. Come? Sì, quasi subito, signor Rajpaul. Sa, c'erano così tante persone che frequentavano regolarmente il negozio. Abbiamo allestito dei bei tavolini all'esterno... e la gente passava ore e ore a parlare. Avevamo anche i nostri commessi.

*MUSICA PER PRESENTARE I COMMESSI e poi
illustrazione dei loro modi di fare.*

“Ehi, mostrami tutte le tue carte... taglia i colori. Quattro palle! Sì, è arrivato il mio reggiseno. Facciamo *dallah*.”⁵¹ (*Pausa*). Ehi, guarda

proprietà del datore di lavoro. La struttura viene solitamente costruita nel giardino di casa. Sono dotate di servizi di base quali elettricità e acqua corrente. Il nome di questi capanni è ispirato al personaggio di Wendy Darling, coprotagonista del classico di J. M. Barrie del 1904 *Peter Pan. Il bambino che non voleva crescere*.

⁵⁰ Si tratta di tre cibi tipici dell'India meridionale. I *murkoos* sono preparati con farina di riso e vengono fritti fino a doratura. I *samoosa* sono fagottini di varie forme, ripieni di verdure e carne. Il *puri* è un pane piatto e croccante, farcito con salta *patha* piccante. Tutti ammettono una grande varietà di forme e ingredienti.

⁵¹ Anche *dala*. È un termine colloquiale sudafricano, derivante dalla lingua xhosa, che significa eseguire, realizzare, portare a termine, prendere provvedimenti, risolvere problemi o fare qualcosa a modo proprio. Può equivalere a un'esclamazione usata con il valore di “dai!”, “andiamo!” o “forza!”.

quella ciliegina. Wow! È più calda del pollo al curry di mia madre cucinato sul fuoco a legna”.

Sì, c'era un posto per tutti al *Mohan's Superette* e alla *Johnny's Butchery*. Come disse lo zio Johnny a mio padre: ...

JOHNNY:

“Guardali, Manoj. Sembrano così felici quando sono qui. A volte vorrei che smettessero di fare le loro riunioni e comprassero qualche montone da me. Sono sicuro che a volte pensi: “Se solo qualcuno di loro smettesse di parlare di come organizzo bene il negozio e comprasse un po' di generi alimentari”. Ma va bene così. Dove altro possono andare? Questa è la luce di Reoca. Vengono qui per respirare aria”. (*Lunga pausa*).

Ma ora è finita. È finita, signor Rajpaul. Non mi interessa quante altre storie mi racconterà su come la gente di Reoca vuole che mio padre tenga aperto il negozio. Non mi interessa più. Quest'ultima aggressione è stata la goccia che ha fatto traboccare il vaso. Voglio dire, quell'uomo riesce a malapena a muoversi. Sono passate due settimane e non ha detto una parola. (*Pausa*). Voglio dire, abbiamo lottato contro la recessione. Abbiamo persino trovato un modo per tenere a galla il negozio quando le spese mediche di mia madre sono diventate astronomiche. Ma chi andrebbe avanti dopo quattro rapine in due anni? E tre pestaggi? Lei dice che i cittadini vogliono che teniamo aperto il negozio, ma non hanno fatto nulla per fermare le aggressioni a mio padre. (*Pausa*). No, cosa sto dicendo? Cosa potevano fare? Quei bastardi avevano degli AK-47.

Tre attacchi e ancora la polizia non ha ancora fatto alcun progresso. Sappiamo che si tratta degli stessi rapinatori. (*Pausa*). Sa, dopo il secondo attacco, quando lo zio Johnny decise di chiudere la macelleria, mio padre era ancora irremovibile.

MANOJ:

“No, non chiuderò. Non mi arrenderò a quegli animali. Capisco che Johnny debba chiudere. Lo hanno picchiato di brutto. Voglio dire, ora è un uomo anziano. E non ha il sostegno della famiglia. Ma dobbiamo

andare avanti Sunil. La polizia prenderà questi ragazzi. Non verranno mai più qui”.

Ma ora il suo spirito è distrutto. Sa, signor Rajpaul, quando l’ho visto in ospedale ieri sera, l’ho guardato negli occhi... e ho capito cosa volesse dire.

MANOJ:

“Ti ricordi quando ti ho raccontato, Sunil, di come mio padre mi aveva parlato del tuo trisavolo, Areendum Mohan Rastogi. E di come sognava, quando tagliava la canna da zucchero, di avere un giorno un piccolo negozio. Stavamo vivendo il suo sogno. Perché doveva finire così?”. *(Lunga pausa)*.

Va bene, è tutto, signor Rajpaul. Non ho altro da dire. Se ne vada, per favore. Ha già abbastanza per il Suo articolo. Per favore. *(Fa cenno a Rajpaul di andarsene)*. E per favore non trasformi questo articolo in una rubrica di pettegolezzi. Come fa a volte con i Suoi articoli. *(Pausa. Sunil impacchetta alcuni oggetti per qualche secondo. Si ferma, poi si precipita fuori)*.

Signor Rajpaul! Signor Rajpaul! Mi scusi per la mia maleducazione. Sono solo... stanco. Se ha altre domande, sa, qualcosa di più specifico... beh, sarò qui in negozio domani mattina. Un’ultima volta.

Le luci si spengono.

SCENA 3

*LE LUCI SI ALZANO quando Sunil entra nel negozio
e calpesta una busta.*

SUNIL:

Cos’è questa? *(Prende la busta, la apre e legge il contenuto ad alta voce)*.

“Salve, Sunil. Mi scusi se non sono riuscito ad aspettarLa stamattina. È appena arrivato un altro incarico urgente. C’è qualcosa che vorrei davvero sapere. Non Si preoccupi, non sto cercando pettegolezzi. Voglio solo avere un’idea della storia...”. (*Sunil interrompe la lettura*).

Bene, signor Rajpaul, buono a sapersi. (*Continua a leggere*).

“Il Suo amico Selvin mi ha detto che Lei ha scritto alcune storie sui fatti accaduti nel Suo negozio. E del Suo piccolo capanno. Sul Suo ex dipendente, Themba Dlamini, e sullo zio Johnny e altri, ma non le ha rese pubbliche. Selvin ha detto che poche persone erano a conoscenza di questi episodi...”. (*Smette di leggere*).

È vero. E quelli che lo sanno, li ricordano in modo diverso. (*Continua a leggere*).

“La prego di condividere con noi alcune di queste storie. Per esempio, è vero che Suo padre e Suo zio Johnny nascosero l’attivista politico Zaakir Ally nel capanno nel 1988?”. (*Termina la lettura*).

Bene, bene, signor Rajpaul. Come ha fatto a scoprirlo? Non l’ho detto a Selvin. (*Pausa, mentre Sunil riflette*). Sì, abbiamo nascosto il signor Ally nel nostro chiosco.

Erano i primi tempi della mia adolescenza. (*Musica famosa degli anni '80*).

Mio padre e lo zio Johnny avevano appena rilevato il negozio. Ma noi avevamo mantenuto il chiosco, esattamente dov’era sempre stato. Per ricordare dove tutto era cominciato. E anche per tenere qualche scorta in più. (*Pausa*). Avevo appena iniziato a scoprire alcuni degli orrori dell’apartheid. E poi, in quel fine settimana, il grande mondo cattivo arrivò a Reoca. L’amico dello zio Johnny, Bobby Nair, gli aveva chiesto di nascondere Zaakir per il fine settimana, mentre il Movimento di Liberazione decideva dove l’avrebbe occultato dopo. Chi avrebbe pensato di trovarlo nella piccola Reoca? Ma la polizia era sulle sue tracce. Hanno fatto irruzione nelle nostre case. Così mio padre e lo zio Johnny portarono Zaakir nel chiosco. Io ero curioso. Dovevo vederlo. Così, sabato sera, sono sgattaiolato lì. Signor Ally. Sono Sunil. Sono il figlio di Manoj Mohan. Si sente a suo agio lì dentro?

ZAAKIR:

“Vieni dentro, ragazzo mio. Chiudi la porta. In silenzio. Oh, cielo! Dovrei fare silenzio anch’io. Fai attenzione alla tua voce stentorea, Zaakir. Sono contento che tu sia venuto. Ho bisogno di compagnia. Oh, trovi strano il mio accento, eh?... Beh, è perché sono stato costretto a trascorrere la maggior parte della mia vita fuori dal mio Paese... Inghilterra, Irlanda, Svizzera. (Pausa). Quindi sei il figlio di Manoj, eh? (Pausa). Dimmi, sai giocare a scacchi? Non importa. Ti insegno io. Vieni. Siediti”.

E così il grande attivista mi insegnò a giocare a scacchi. E quando finimmo la partita, mi disse: ...

ZAAKIR:

“Un giorno giocherai a scacchi con un Gran Maestro. E non giocherai a cricket dietro il tuo negozio. A meno che tu non lo voglia. Giocherai a cricket ai Wanderers, se lo vorrai davvero. Creeremo quel mondo per te. (Pausa). Ma non dimenticare mai la partita a scacchi che hai giocato qui, in questo piccolo capanno. Perché questo è il luogo più completo che tu possa mai sperimentare”.

E poi abbiamo sentito i colpi selvaggi. E ho sentito poliziotti gridare: “Sappiamo che sei lì dentro, Ally. Stiamo venendo a prenderti!”.

Ancora oggi non so chi avesse fatto la spia. Ma ricordo ancora come saltò fuori da quella finestrella. E poi si allontanò con l’agilità di quella magnifica antilope⁵² che avevo visto in televisione. E i ghepardi gli scattarono dietro, cacciando senza pietà la loro preda. Ma quel giorno non lo presero. Non lo presero, mai. (Pausa). Ha contribuito a creare il nostro nuovo mondo. E poi divenne un altro eroe dimenticato della lotta. (Pausa). Sì, signor Rajpaul, Zaakir Ally una volta si è

⁵² Nel testo originale si riferisce alla *springbok*, l’antilope sudafricana (*Anticorcas mrsupialis*), simbolo nazionale ed emblema della squadra nazionale di rugby del Sudafrica e ai ghepardi (*cheetahs*) della squadra di rugby della città di Bloemfontain, Free State.

nascosto nel nostro capanno, per un po'. (*Pausa*). E anche altri si sono rifugiati lì. In vari momenti. Themba, lo zio Johnny, persino mio padre. (*Pausa*). Non sono sicuro che il suo articolo possa catturare questi momenti, signor Rajpaul. So che sta cercando un'angolazione. Tutti sanno cosa è successo di settimana in settimana dentro e davanti al nostro negozio. Ma non dietro. (*Pausa*). Pfff, forse sì, ... forse è il momento di rivelare queste storie. Ok, signor Rajpaul. Le racconterò alcune delle cose che sono successe sul retro. Dei tre uomini che hanno influenzato maggiormente la mia vita. La storia dietro il negozio.

Le luci si affievoliscono fino a spegnersi.

SCENA 4

LE LUCI SI ALZANO SU SUNIL, AL CENTRO DEL PALCO. Ha in mano una mazza e una palla da cricket, che usa occasionalmente durante questa scena. Viene riprodotto un frammento dell'inno nazionale.

SUNIL:

Era l'inizio del nostro nuovo mondo. Il mondo che mio padre e mio zio Johnny avevano desiderato. Il mondo che Zaakir Ally mi aveva promesso. Fu allora, durante il mio primo anno di liceo, che conobbi Themba Dlamini. L'uomo che mi insegnò a lanciare l'*on-drive*.⁵³

Prima di venire a lavorare per noi, Themba lavorava come giardiniere e tuttofare per la famiglia Singh. I Singh erano la famiglia ricca della nostra strada. Vivevano in un'elegante casa a due piani, su una piccola collina che dominava il nostro negozio.

C'era Papà Singh: ...

⁵³ *On-drive*, colpo nel cricket eseguito con la mazza verticale, che invia una palla lunga dritta verso la zona di *mid-on*".

IL SIGNOR SINGH:

“Gente, amici miei, dobbiamo fermare il degrado della nostra città. Insieme. Come possiamo lasciare che diventi così sporca, così poco curata? I nostri nonni si staranno rivoltando nella tomba. Questa è la nostra casa. Rendiamola di nuovo bella”.

Papà Singh parlava sempre come se avesse una carota gigante su per il culo. Non piaceva a nessuno. Quando si candidò come consigliere comunale, ottenne solo sei voti. Era uno di quelli che nel vecchio Sudafrica chiamava “terrorista” l’ANC,⁵⁴ ma nel nuovo Sudafrica diceva a tutti che era un grande partito. (*Pausa*).

Poi c’era Mamma Singh: ...

SIGNORA SINGH:

“Salve signore. Reena, smettila di fissare il mio panjabi⁵⁵ in quel modo. Mi metti in imbarazzo. Sì, sì, signore. L’ho preso durante il mio ultimo viaggio a Dubai”.

Mamma Singh non parlava molto. Si limitava a passare da una boutique a un parrucchiere. E, di tanto in tanto, per il nostro negozio. (*La imita*). La gente pensava che fosse bellissima, soprattutto quando sbatteva le palpebre. Ma a me non piaceva quello che vedevo in quegli occhi.

E poi c’era il loro unico figlio, Manesh. Golden, lo chiamavano. Era uno stronzetto moccioso.

MANESH:

“Mio padre è un ingegnere. Tuo padre è solo un negoziante. Tu avrai solo un negozio. Noi abbiamo tre fabbriche. Ma non importa. Potrai sempre giocare a cricket con me”.

⁵⁴ L’ANC, acronimo di *African National Congress*, è un partito politico sudafricano, fondato nel 1912 con il nome di *South African Native National Congress*. L’ANC, che si mantenne in testa alla lotta contro l’apartheid e che, dalle prime elezioni democratiche nel Paese (1994) lo ha governato quasi ininterrottamente, ha contato fra i suoi membri anche Nelson Mandela (1918-2013) che fu il primo presidente di colore della nazione. Da allora ha vinto tutte le elezioni nazionali, anche se con sempre meno appoggi.

⁵⁵ Si tratta di una tunica tradizionale dell’India settentrionale, che si completa con pantaloni ampi.

Mamma e Papà Singh mandarono il loro figlio d'oro a tutte le attività extrascolastiche che riuscirono a trovare. Lezioni di pianoforte, scuola di karate, corsi di teatro. (*Lo va mimando*). Ma lui era inutile in tutto. Tranne che nel cricket. Sapeva lanciare velocemente. E mi faceva saltare. Quando giocavamo dietro il negozio. (*Simula le azioni stravaganti di entrambi i ragazzi*). E suo padre a volte sbirciava oltre la loro recinzione, incitando Golden.

IL SIGNOR SINGH:

“Bene così, figliolo! Spingilo indietro. E poi lanciane uno. Sì, lancialo! No, no Golden! Non dargli un addio così brutto. Sii un gentiluomo. Il ragazzo ci sta provando!”.

I Singh avevano anche due cani: Bruno e Deeno. Bruno era enorme, il miglior cane del distretto. Era devoto ai Singh e feroce con gli estranei. (*Imita Bruno*). Quando correva per strada, i cani dei dintorni si precipitavano nelle loro cucce. Non mostravano lo stesso timore per Deeno. Deeno l'Imbranato, lo chiamavamo. Era grasso e pigro. I cuccioli si avvicinavano a lui, lo graffiavano e poi lo sfidavano a inseguirli. Ma lui non si muoveva mai. Non gliene fotteva un cazzo dei Singh. Ma amava Themba. Scodinzolava sempre quando gli stava vicino.

THEMBA:

“Deeno, domani andremo a piedi alla stazione. Mio cugino verrà a stare da me per tre giorni. Taglierà l'erba del signor Pillay. E quella della signora Govender. Ehi, Deeno, hai un brutto aspetto. Credo che dovremo partire molto presto se vogliamo arrivare in tempo alla stazione. Non preoccuparti, ragazzo mio. Arriverà anche il tuo giorno”.

Themba parlava raramente. Ma quando lo faceva c'era molta saggezza nelle sue parole. E lavorava instancabilmente. Tutti erano così invidiosi che quegli snob dei Singh avessero un giardiniere così eccezionale. Ma un giorno tutto finì all'improvviso. Dopo una grande festa di famiglia, alcuni gioielli dei Singh scomparvero. Papà Singh si incazzò. Ma a chi poteva dare la colpa? Non aveva le palle per accusare i suoi parenti. Così fece quello che facevano molte persone nel nostro

distretto: incolpò la cameriera e il giardiniere. Disse che si trattava di una cospirazione. E li licenziò entrambi. Quella sera trovai Themba seduto nel nostro capanno.

THEMBA:

“Oh, mi dispiace Sunil. Per favore, non dirlo a tuo padre. Ehm... il signor Singh mi ha cacciato via. Sai, mi ha licenziato. E ha detto che non posso più stare nella sua dependance. Quindi non ho un posto dove andare, ora. Voglio solo aspettare qui per un po’”.

Alla fine, rimase per molto tempo. Mio padre e lo zio Johnny lo assunsero come assistente tuttofare. E gli permisero di fare del capanno la sua casa.

Così venni a trascorrere tutti i venerdì pomeriggio e sera con Themba. Vedete, Themba amava il cricket. E nel corso degli anni aveva acquisito molte conoscenze sul gioco, parlando con le persone, ascoltando i commenti e guardando le partite sul suo televisore portatile. E ora era il mio mentore di cricket.

THEMBA:

“Oh, oh, andiamo Sunil. Non stai muovendo i piedi. C’è della colla sulla linea di battuta? Ti sei bloccato lì? Forza, forza... Sta lanciando uno *slow spin*.⁵⁶ Balla lungo il *wicket*.⁵⁷ Ehi, dovrò insegnarti a ballare come un nero. Così salterai lungo il *wicket*”.

Themba, l’uomo di poche parole, aveva certamente molto da dire sul cricket. Ma io lo ascoltavo. Era un allenatore intelligente. E anche se stavamo giocando dietro il nostro negozio, sembrava che ora ci fosse un po’ di magia.

Ehi, vieni a giocare, Selvin. (*Sunil imita l’accento australiano*). Bene, vada per Selvin Moodley. Entra. È corto. Mohan la colpisce per sei. Oh, guarda un po’. È oltre la barriera di Singh. (*Cade l’accento quando si rende conto di dove è andata la palla*). Oh, merda. Ehi Manesh, passa la palla. So che sei lì. Dai, passala Manesh. Dove

⁵⁶ Lo *slow spin* è un tipo di lancio lento, con effetto rotatorio.

⁵⁷ *Wicket* è il termine che indica sia l’area di gioco vicino alla linea di battuta sia, per estensione, la struttura dei tre paletti.

diavolo la stai lanciando? Guarda quell'idiota. Ehi Deeno, ferma la palla. Oh, andiamo. È finita nello scarico. Ehi Deeno. La palla era proprio davanti a te e non sei riuscito a fermarla. Che bernoccolo. (*Pausa*). Sì, Deeno sembrava essersi spostato dai Singh con Themba. Ma non ha fatto altro che spostarsi.

Ogni venerdì pomeriggio: cricket con l'allenatore. E ogni venerdì sera: cena tradizionale con il cuoco zulu. Il capanno dove avevo assaporato i *murkoo* di mia madre, ora si riempiva di odori deliziosi di salsicce e *pap*.⁵⁸ E, dopo cena, Themba mi raccontava le storie del suo villaggio.

THEMBA:

“Eh, Sunil, ogni venerdì sera nel nostro villaggio tutti si riuniscono sulla collina. E ognuno porta il poco cibo che può permettersi. Per dividerlo con la gente. E il capo porta la birra, fa un discorso, ma nessuno lo ascolta. Tutti aspettano che i giovani uomini suonino battano il tamburo e le ragazze ballino. E poi tutti si uniscono, anche la mia *gogo*.⁵⁹ Balleremo fino a sabato mattina. (*Pausa*). Sai, una volta c'era qualcosa del genere a Reoca. Non so perché sia finita”.

Per tutto l'anno non vedevo l'ora che arrivasse il venerdì. (*Gioca alcuni colpi di cricket e si sente il rumore della folla che applaude*).

Poi un giorno il nostro regalo speciale da parte di mia zia dall'India –un portafortuna, un prisma di cristallo ornamentale– scomparve dal negozio.

MANOJ:

“Non posso crederci. Chi avrà mai preso il nostro ornamento di cristallo? E perché? Come hanno fatto a intrufolarsi nel retrobottega? (*Ci pensa un attimo*). Oh no, aspetta. Ho lasciato la porta aperta per qualche minuto mentre parlavo con la signora Singh. Ma chi potrebbe intrufolarsi... Che dici, Sharmilla? (*Pausa. Poi abbassa la voce*). No, no, non fare gesti verso Themba. Non è stato lui. Andiamo, Sharmilla,

⁵⁸ Il *pap* è una polenta di mais tipica dell'Africa australe.

⁵⁹ *Gogo* è il termine zulu per «nonna».

Themba è con noi da più di un anno. Non c'è nessuno più onesto di lui". (*Sunil fa girare la sua palla da cricket mentre parla con Themba*).

So cosa stai pensando Themba. I miei datori di lavoro non mi accusano di aver rubato il loro prezioso ornamento, ma in fondo pensano che possa essere stato io. E tu sei arrabbiato perché è la nascita del nuovo Sudafrica, ma questi indiani pensano che i neri siano dei ladri. Ma onestamente, nessuno pensa che tu l'abbia rubato Themba. Tutti noi crediamo in te.

THEMBA:

"Non stavo pensando quello che dici Sunil. Stavo pensando che il negozio sta andando bene ora. Non c'è più bisogno di me. E ora qui c'è Bongani. (*Pausa*). In più, sei diventato bravo nel cricket, sei il capitano della scuola. Cioè, non sei bravo come quel ragazzo, Ishaan, dall'altra parte di Reoca, ma quello non lo batte nessuno. Sei molto bravo. Non hai più bisogno di me. (*Pausa*). Sai, mia sorella mi ha detto che nostra madre è malata; quindi, penso di doverla aiutare a prendersi cura di lei".

Mi dispiace per tua madre, Themba. Ma puoi andare a trovarla per un po' e poi tornare. Così mi aiuti a prepararmi per il campionato interscolastico. (*Si tiene la testa*). Ahi! Quell'idiota di Manesh, ha lanciato un'altra delle sue palle qui! Sai, da quando suo padre gli ha impedito di giocare qui, le lancia qui di proposito. No, è vero Themba. Vuole che vada a prenderlo. È un malato di merda. Ehi Manesh, non sto inseguendo la tua palla. Sta rotolando lungo la strada. (*Nasconde la palla dietro la schiena, poi la guarda attentamente*). Ehi, è la nuova palla di Allan Donald. Con i segni per aiutarvi con le diverse impugnature. Che fortuna. Ehi, gli darò una lezione. Mi terrò questa palla. Non guardarmi così, Themba. Non se lo merita. (*Riflette*). Ehm, senti, La terrò solo per un po'. Poi la restituirò. Ehi, Manesh, la tua palla è finita nello scarico! Mi dispiace, amico. (*Pausa*).

Ricordo ancora lo sguardo di Themba: non farlo, Sunil. Non sei un ladro. Non hai bisogno dei giocattoli del ragazzo ricco.

Ma io lo ignorai. E ogni tanto giocavo con il mio nuovo giocattolo. Chi poteva prendermi? Manesh non poteva più giocare con me. Suo padre camminava raramente in questa direzione. E sua madre non avrebbe mai saputo che la palla era sua. Non avevo fatto i conti

con il cane Bruno. Conosceva il giocattolo del suo padrone. Così un giorno cominciò ad abbaiare ferocemente contro di me. Il destino volle che quel giorno Papà Singh e Golden portassero a spasso la bestia su un percorso diverso. Bruno si avventò su di me, mi fece cadere sulla schiena e afferrò la palla.

MANESH:

“Cosa stai facendo, ragazzo? Che cos’è? (*Esamina la palla*). Ehi, questa è la mia palla. La mia palla di Allan Donald!⁶⁰ L’hai rubata! Ladro!”.

SUNIL:

No, non l’ho rubata. È mia. Ce l’ho da mesi.

MANESH:

Guarda qui. M. S. Le mie iniziali.

SIGNOR SINGH:

“Bene, bene. Tale allenatore, tale allievo. Qual è il problema, ragazzo? Non potevi aspettare che tuo padre ti comprasse la palla per Natale? Dovevi averla subito. E hai osato esibirla. Non potevi nemmeno giocarci di nascosto. Porco arrogante!”.

SUNIL:

L’ho trovata accanto allo scarico. Manesh deve averla lanciata lì. Non sapevo che fosse sua. Non l’ho rubata. (*Pausa*).

Poi ho notato che mio padre era venuto sul retro. Vedevo che non mi credeva. Sembrava vergognarsi. (*Pausa*).

Mi dispiace. Volevo solo usarla per un po’.

⁶⁰ Allan Donald (n. 1966) negli anni '90 è stato un celebre lanciatore sudafricano di cricket, soprannominato il “Lampo Bianco”, creatore di una gamma propria di materiale sportivo.

SIGNOR SINGH:

“Ebbene, cosa intende fare, signor Mohan? Suo figlio è un comune ladro! Sa che dovrei sporgere denuncia. Così imparerai davvero una lezione. Ladro!”.

THEMBA:

“Sunil non è un ladro. Sono io il ladro. Ho trovato la palla. Sapevo che era la palla di Manesh. E ho detto a Sunil che l’avevo appena trovata e che doveva tenerla. Così ho rubato la palla di suo figlio. Proprio come ho rubato i suoi gioielli. E come ho preso anche l’ornamento del signor Mohan. Quindi non c’è bisogno che le vostre due famiglie litighino. È stato Themba. Sì, è stato il ragazzo. Vi ripagherò entrambi. Ma per favore non portatemi alla polizia. Sto per lasciare Reoca”.

E mentre il signor Singh si muoveva verso Themba, con un luccichio crudele negli occhi, accadde qualcosa di incredibile. Deeno spuntò dal nulla e spinse il signor Singh. Poi galoppò lungo la strada, muovendosi come non l’avevo mai visto fare prima. Tutti rimasero sbalorditi. Poi tutti cominciarono a parlare contemporaneamente. Il signor Singh si scagliò contro Themba. Mio padre cercò di giocare al detective perché non credeva alla confessione di Themba. Lo zio Johnny sentì il trambusto e venne a fare da paciere. Pochi minuti dopo, vedemmo Deeno correre verso di noi, con qualcosa in bocca. Dietro di lui, a gridare a squarciagola, c’era la signora Singh.

SIGNORA SINGH:

“Fermate quel bastardo! Ha preso qualcosa dalla casa. Dalla stanza di Manesh. È un ladro, proprio come il suo amico”.

E allora Deeno lasciò cadere ciò che aveva “rubato” dalla stanza di Manesh. Era il nostro prisma di cristallo. Il signor Singh rimase sbalordito.

SIGNOR SINGH:

“Questo era nella stanza di Manesh, Sunitha?”.

SIGNORA SINGH:

“Ehm, sì, credo di sì. Sì, è così. Oh Dio. È di Manoj”.

SIGNOR SINGH:

“Ha preso questo Manesh? L’hai preso, ragazzo?”.

MANESH:

“Io... noi... non ce l’avevamo. Perché loro sì? Mi... mi piaceva solo guardarlo”.

Il signor Singh sferrò un tremendo schiaffo sul viso di Manesh. Ma poi Bruno abbaiò ferocemente e si scagliò contro Deeno, dilaniandolo. Vorrei potervi dire che Deeno ha combattuto la buona battaglia. E che alla fine vinse. Ma aveva già fatto la sua parte. Cercammo di allontanare Bruno, ma quando lo facemmo, aveva già dato il morso mortale. Il cane Deeno, il bastardino pigro, che si era lanciato in soccorso del suo vero padrone, che ci aveva rivelato la verità, era morto. *(Pausa)*.

Quel giorno non ci furono altre punizioni. I figli riconobbero le loro colpe. I padri accettarono di occuparsene in privato. Themba seppellì Deeno e poi lasciò Reoca. Ma tornò alcune volte. Per visitare la tomba di Deeno. E per vedermi giocare qualche partita di cricket. *(Fa un cenno di riconoscimento)*.

Themba Dlamini. Che non ha chiesto alla democrazia di dargli una BMW e una casa a Umhlanga. Solo una giusta possibilità di essere chi poteva essere. Ora gestisce un’azienda di servizi di giardinaggio insieme al cugino ed è il guardiano del terreno del miglior club di cricket di Phoenix.

E i Singh? Sono diventati una delle famiglie più rispettate di Reoca. Non si prendono più in giro i ricchi della villa sulla collina. No. Il signor Singh fa beneficenza con grande generosità. La signora Singh si batte contro gli abusi su donne e bambini. E Golden è il medico

locale. Tutti conoscono i Singh. Solo pochi si ricordano di Themba. Nessuno si ricorda di Deeno.

Le luci si affievoliscono fino a spegnersi.

SCENA 5

*LE LUCI SI ALZANO SU SUNIL, AL CENTRO DEL PALCO.
Sta guardando un album di fotografie.*

Johnny Naidoo. Avevo dimenticato quante foto avevo di lui. Così tanti ricordi. E già... zio Johnny. Un uomo dalle mille sfaccettature: insegnante, consigliere, attivista politico, proprietario di una macelleria. (*Pausa*). Mi aveva ispirato a diventare insegnante.

JOHNNY:

“Non ti sentirai mai più completo del momento in cui vedrai quella scintilla negli occhi di un bambino. E saprai che non sono stati i media, internet o i genitori del bambino a stimolare la magia. Sei stato tu. Le tue idee, la tua compassione, la tua piccola spinta. Sii un insegnante, ragazzo mio. Accendi un altro fuoco”.

Poi c’era Johnny, l’uomo del montone.

JOHNNY:

“No zia, credo che tu ti stia sbagliando. Se c’è una cosa che conosco meglio della poesia è la carne. Quando ti vendo il montone, è montone, non agnello o capra. Deve essere il *masala*⁶¹ che sta usando. Non preoccuparti, sabato pomeriggio verrò a casa tua e ti preparerò un bel curry di montone caldo sul fuoco. Poi sarai tu a scoprirne il sapore. Nel frattempo, ti darò gratuitamente questo pollo ruspante tagliato e pulito. Chiedete alle signore del mio pollo fresco”.

⁶¹ Il *masala* è miscela di spezie tipica della cucina indiana.

E naturalmente le signore gridavano tutte la loro approvazione. Per loro lo zio Johnny non poteva sbagliare. Erano affascinate dalla sua arguzia e dalla sua grazia, come lo ero io. In effetti, l'unico momento in cui non volevo stare vicino allo zio Johnny era quando si vantava dei suoi giorni da sportivo.

JOHNNY:

“Dimmi lo sport: io l’ho praticato. Calcio, cricket, tennis, *gooly-gunda*.⁶² Facevo anche il salto in alto, saltando il filo dei panni di mia madre. E pure il salto in lungo: una volta sono saltato dal nostro cortile a quello dei miei vicini, proprio sopra il loro pollaio. Ehi, nessuno poteva eguagliarmi. Ma a quei tempi non c’erano opportunità per gli indiani. Altrimenti avreste letto delle mie grandi imprese”.

Ma c’era un lato dello zio Johnny che nessuno conosceva, un lato che avrei scoperto nei primi giorni del nuovo millennio: Johnny il romantico.

Ora, i gesti romantici non erano esattamente esposti in pubblico a Reoca. Si trattava di una piccola città indiana. Ma qualche anno dopo la morte della moglie, notai che lo zio Johnny mostrava un certo fascino in più ogni volta che la vedova, la zia Mina, visitava la macelleria.

JOHNNY:

“Oh, sì... grazie per il tuo sostegno Mina. No, no, i soldi sono giusti, ho messo mezzo chilo in più gratis. So che ti piace la mia salsiccia... ehm, voglio dire la salsiccia di pollo. (*Pausa*). Sai, l’altro giorno ho trovato delle belle sardine a buon prezzo. Volevo prepararle questo fine settimana, sai che mio figlio e mia nuora partono. Ma il mio amico Bobby non può unirsi a me: ha una cosa di famiglia. È un peccato – delle sardine così belle– troppe per me da mangiare da solo. Hai

⁶² Il *gooly-gunda* è un gioco tradizionale sudafricano. Si tratta di una variante di un gioco antichissimo dell’Asia meridionale chiamato *gulli danda*, per il quale sono necessarie due mazze di legno (*gilli e danda*) e biglie di vetro, e che viene considerato il predecessore del cricket attuale.

matrimoni, feste di compleanno, funerali a cui andare questo fine settimana?”.

Ma il colto zio Johnny non riusciva a fare un invito inequivocabile. Così, quando un giorno mi invitò, in segreto, a fumare un sigaro nel nostro capanno, pensai che volesse la mia guida romantica.

JOHNNY:

“Dovevo uscire da casa. La situazione sta diventando insopportabile con le regole di mia nuora. Soprattutto il martedì e il giovedì... quando va al tempio. Allora è sempre esagitata, come se andasse in trance. Ehi, non posso sopportare a lungo quella donna. Lascia le scarpe fuori prima di entrare nel salone. Non guardare il calcio dopo le 20:00. Devi portare a spasso il cane solo il sabato mattina. Non lavare i piatti: il tuo metodo è sbagliato. Ehi! Preferisco scappare qui e fumare il mio sigaro in pace. Sono prigioniero nella casa che ho costruito. Non avrei mai dovuto cederla a loro quando è morta mia moglie. È stato allora che è iniziata tutta questa assurdità. Quanto a mio figlio, è un padrone”.

Così io e lo zio Johnny cominciammo a incontrarci ogni martedì e giovedì sera per mangiare una pizza calda e fumare qualche sigaro. E mi raccontava storie: di quello che succedeva al negozio, delle sue avventure con lo zio Bobby, di un mondo che sentiva ormai svanito.

JOHNNY:

“Ehi Sunil, dovresti passare un po’ di tempo con lo zio Bobby. Ti dico che quel vecchio ha energia, eh? Ed è anche un birbante. Gli piaceva sedersi sulla veranda del negozio e guardare le donne. Una volta, dopo aver subito un intervento per un bypass al cuore, sentì la voce sexy di zia Selvie. In pochi secondi passò dal coma alle mutande. Ma lei gli lanciò un’occhiata e il suo cuore rallentò molto rapidamente. Ma nemmeno lui riesce a tenere il passo di quell’altro vecchio, il signor Arjun. Ehi, quel tipo è pesante. Un giorno vennero a trovarlo le due cognate. E sono rimaste per sempre. La gente dice che sono come due donne in più in quella casa. Sai, noi chiamiamo Ma’ quelle che sono le sue *donne*, come facciamo con sua moglie, la sorella di mezzo è Ma’ Cucina, perché sta 24 ore in cucina, e la più giovane, Ma’ Divano, perché sta tutto il giorno a farsi le unghie in salotto”.

Ehi, questo signor Arjun sembra un tipo che voglia una tizia in ogni stanza della casa. (*Ridacchia*).

SUNIL:

Zio Johnny, che fine ha fatto la riunione mensile della comunità che organizzavate? Ricordo che ci andavo quand'ero piccolo. Sai, era davvero bello. Ricordo che i tuoi amici facevano l'agnello allo spiedo e suonavano il *chutney*.⁶³ Venivano tutti.

JOHNNY:

“Già, non so perché abbiamo smesso. Forse alla generazione successiva non importava più di tanto. Molte cose stanno cambiando nel nuovo millennio. Anche il nostro negozio non è più popolare come prima. Sai, Sunil, le scritture indù dicono che questo è un brutto momento –*Kaljuk*⁶⁴ lo chiamano– in cui i figli si rivoltano contro i genitori. Molte culture prevedono che questo sia un brutto momento”.

Ma brutto momento o no, l'amore romantico trova sempre il modo di rivelarsi al mondo. Così un giorno io e lo zio Johnny fummo interrotti dalle risate della giovane coppia di Jason e Jayshree.

JOHNNY:

“Ehi, smettete subito di baciarsi. Cosa pensate, che questo capanno sia un motel? Jason, so che sei un ragazaccio, ma Jayshree, sono sorpreso di te”.

JASON:

“No, zio Johnny, era solo un bacio innocente. Avevamo solo bisogno di un posto dove parlare. Volevo leggere la mia poesia a Jayshree.

⁶³ La musica *chutney* è un genere popolare tra le comunità indo-caraibiche e indiane in Sudafrica, che prende nome da un condimento agrodolce proveniente dall'India, e che è stato reso molto popolare dalle produzioni di Bollywood.

⁶⁴ La quarta era dell'induismo, al peggior, segnata dal declino morale i conflitti e la devastazione. Comincia nel 3102 a. C., con la morte di Krishna e durerà 432.000 anni. Deve il suo nome alla dea Kali, divinità della morte e della distruzione; è il momento per il genere umano di meditare e correggere i propri errori, praticare la carità e le altre virtù.

Vedi, i nostri genitori non ci permettono di vederci. No, non perché io sono di colore e lei è indiana. Ma perché io sono cristiana e lei è indù. Anzi, suo padre ha detto che, se non sto lontano da sua figlia, mi taglierà gli arti e mi avviterà le gambe alle spalle e le braccia al sedere. Guardami, zio Johnny. Non credo che riuscirei a camminare sulle mani”.

JOHNNY:

“Zitto, ragazzo. Parli troppo. Fammi vedere la tua poesia. (*Johnny legge in silenzio*). Uhm... non male. Un paio di errori grammaticali. E la tua ortografia è influenzata dalla cultura americana. Ma le tue parole e i tuoi pensieri sono bellissimi. Jayshree, ami questo ragazzo? Hmm. Dal tuo sguardo capisco di sì. Risparmiami i dettagli. Bene, io e Sunil andiamo a fare una passeggiata. Potete sedervi nel capanno e parlare. Quando torneremo tra 15 minuti, dovrete essere andati via”.

E, quando tornammo quasi 45 minuti più tardi, se ne erano andati, lasciando un dolce biglietto di ringraziamento. Così invitammo Jason e Jayshree a tornare il giovedì successivo e il giovedì successivo e quello dopo ancora... Divennero gli ospiti speciali nella nostra nuova pizzeria. Lo zio Johnny serviva la pizza e io mi occupavo dell'intrattenimento. (*Estratto di Kuch Kuch Hota Hai*,⁶⁵ *mentre Sunil fa il labiale e balla*).

Ma un giorno qualcuno ci denunciò. I loro padri vennero nel nostro capanno. Ci riempirono di insulti e trascinarono via i giovani amanti.

JOHNNY:

“Troveranno un modo per stare di nuovo insieme, col tempo. Niente può ostacolare il vero amore. I loro genitori dovranno inchinarsi alla sua maestosa potenza e bellezza”.

⁶⁵ Canzone che fa parte della colonna sonora del film omonimo, *Kuch Kuch Hota Hai* («Succede qualcosa») del 1998, una famosissima e pluripremiata produzione di Bollywood; si tratta di una classica commedia romantica in lingua indi, girata in vari Paesi.

SUNIL:

Sai, zio Johnny? Credo sia giunto il momento che tu ti pieghi alla maestosità dell'amore. Sono stanco di vederti quasi deciso con la zia Mina. È ora di portare la questione dalla parte anteriore del negozio a quella posteriore. Insomma, non possiamo lasciare che la nostra pizzeria chiuda.

JOHNNY:

“Ehi Sunil, non provare a fare uno dei tuoi trucchi! O non ci saranno più sigari per te. *(Pausa)*. Vedi Sunil, non posso stare con Mina. È molto legata a suo figlio, Nishaal, e lui non vuole che stiamo insieme. Vedo come mi guarda quando le parlo in macelleria. E lo zio Bobby mi ha detto di aver sentito Nishaal dire a suo cugino che non dovremmo stare insieme. Perché lei è hindi e io sono tamil”.⁶⁶

La vecchia questione hindi/tamil. Pensavo che almeno quel pregiudizio stesse iniziando a scomparire. E che ipocrita è Nishaal! Voglio dire, parla sempre di come gli indiani debbano essere uniti nel suo programma culturale in TV. *(Pausa. Sunil diventa più energico)*.

Nishaal era una specie di celebrità locale, perché era il presentatore di un programma culturale indiano. Si presentava sempre in modo esagerato, con un accento anglosassone che aveva imparato studiando all'estero. Un po' inquietante la domenica mattina...

NISHAAL:

“E così i Maharaj hanno portato il loro contributo culturale a un nuovo livello. Non bastava costruire un tempio. Non bastava costruire una sala. No. Ora stanno costruendo un distretto culturale. E il sottoscritto lo amministrerà. Siate certi che nessuno sarà lasciato fuori. Hindi, tamil, urdu, gujarathi: promuoveremo tutte le lingue. Induismo, islam,

⁶⁶ La principale divisione linguistica dell'India è quella che separa le lingue indoeuropee del nord del Paese dalle lingue dravidiche del sud. L'hindi è la lingua principale del primo gruppo, mentre il tamil lo è del secondo. Con l'indipendenza dell'India venne attuata una politica di due lingue ufficiali, l'hindi e l'inglese, che suscitò forti contestazioni, soprattutto nel sud dravidico. A ciò si aggiunsero numerosi e antichi sospetti di natura etnica tra nord e sud. Tra le centinaia di lingue parlate nel Paese, oggi ventidue godono di qualche forma di riconoscimento ufficiale.

cristianesimo: tutte le nostre religioni saranno rispettate. Mostreremo al mondo che siamo una cosa sola, ben oltre le celebrazioni dei 150 anni. Questa è l'anima indiana". (*Fa una breve e stravagante danza su una musica tipica di Bollywood*).

Ma non avrei permesso all'ipocrisia di Nishaal di fermare il mio piano. Il romanticismo doveva tornare al capanno della pizza. Così convinsi la zia Mina di venire al capanno, dicendole che mia madre aveva urgentemente bisogno di un consiglio su una questione delicata. E dissi allo zio Johnny che avevo ottenuto dei sigari cubani. (*Pausa*). All'inizio erano così impacciati, come adolescenti nervosi. Il menu di stasera prevede pizza con pollo *tikka*⁶⁷ e tè freddo. Lo zio Johnny mi lanciò un'occhiata di rimprovero: "Me la vedrò con te più tardi". E la zia Mina ha detto: ...

MINA:

"Sei un monello, Sunil. Ho sempre saputo che eri un ragazzo bello, ma birichino".

E così la vecchia zia hindi e il vecchio zio tamil si riunirono. Ma solo per tre serate di pizza. E poi il nostro avvoltoio culturale locale interruppe le nostre cene.

NISHAAL:

"È una vergogna. Mio padre si starà rivoltando nella tomba. Vai a casa madre. Prima di sporcare ulteriormente l'immagine che ho di te. E tu Sunil, non posso... Sai, quando ho detto ai genitori di Jason e Jayshree cosa stavi permettendo loro di fare qui, ho pensato che le loro reazioni ti avrebbero scioccato e ci avresti pensato su. Ma ora sei caduto ancora più in basso. Cosa sei, un pappone?"

SUNIL:

Sei un ipocrita del cazzo. L'unico motivo per cui disapprovi che tua madre frequenti lo zio Johnny è che è Tamil. Non cercare di metterti

⁶⁷ Il *tikka* è un termine di origine hindi che indica una marinatura tradizionale a base di yogurt e spezie, molto usata nella cucina del subcontinente indiano per insaporire la carne (di solito pollo o agnello) prima della cottura, spesso in forno *tandoor*.

in una posizione moralmente superiore. Questa è una situazione semplice e bella.

NISHAAL:

“Stai interferendo con l’ordine delle cose, ometto. Questo è il nostro modo di vivere a Reoca. Una tradizione e un sistema di valori che attraversa le generazioni. Come osi imporci le tue convinzioni contaminate? Cosa ne sai tu della cultura?”.

Cosa ne sai tu?... Ma lui non aveva intenzione di ascoltarmi. Afferrò sua madre e la trascinò in macchina. Mi precipitai dietro di lui, deciso a mostrargli un po’ di cultura di base. (*Stringe i pugni*). Ma lo zio Johnny mi afferrò con una presa sorprendentemente forte.

JOHNNY:

“Lascia stare Sunil. C’è un’altra strada. Un modo più tranquillo”.

Mi scrollai dalla presa di zio Johnny. Ma non riuscivo comunque ad andare avanti. Il mondo divenne completamente silenzioso. Sentii il mio corpo diventare leggero. Improvvisamente vidi gli dèi indù che mi sorridevano dolcemente. E vidi gli angeli danzare intorno a loro. Ho sentito una luce dentro di me. (*Sunil cade in ginocchio e per qualche secondo viene diffusa una musica da trance*).

Il modo più tranquillo di zio Johnny prevedeva che continuasse a parlare con zia Mina quando visitava la macelleria e che cenasse con lei nel nostro capanno della pizza l’anno successivo, esattamente nello stesso giorno in cui l’avevo organizzato per la prima volta: il 22 settembre. E lo fecero anche l’anno successivo, il 22 settembre. E ancora nel 2003. E ogni anno Nishaal veniva in qualche modo chiamato a Joburg per girare qualcosa per la televisione esattamente in quel giorno.

Non appoggiavo il modo silenzioso dello zio Johnny e della zia Mina. Volevo che dicessero a Nishaal di sparire. Volevo che mostrassero al mondo che i piccoli pregiudizi non potevano fermare un dolce amore. Ma non ho interferito. Ricordavo ciò che avevo visto e ciò che avevo provato il giorno in cui Nishaal aveva interrotto il mio

piano. E comunque, il mio approccio all'amore mi aveva portato poco romanticismo e molti inganni.

E poi un giorno, nel 2004, Nishaal ebbe una svolta con Zee-TV⁶⁸ e si trasferì a Dubai. La zia Mina si rifiutò di lasciare Reoca. Pochi mesi dopo, lei e lo zio Johnny si sposarono. *(Pausa)*.

Allora, vecchio, ha funzionato, eh? Hai avuto la ragazza.

JOHNNY:

“Anche Jason avrà la sua ragazza. Anche tu, col tempo. A volte bisogna voltarsi e tornare indietro. Sdraiarsi per un po'. Lasciare che il mondo scorra via. Poi potrai correre di nuovo”.

Zio Johnny Naidoo. L'uomo dalle molte parti. Un leader della nostra comunità. E mio amico. *(Pausa)*. Lui e la zia Mina vivono ancora nella loro bella casetta a Reoca. E tutto il vicinato guarda lì considera una guida. Gente hindi e tamil. Tengono occupato il vecchio pensionato. Ma ogni 22 settembre trova un po' di tempo per incontrarmi nel vecchio capanno, per mangiare una pizza e fumare qualche sigaro.

Le luci si affievoliscono fino a spegnersi.

SCENA 6

Si accendono le luci mentre Manoj sta sparecchiando alla fine della giornata.

MANOJ:

“OK, questo è l'ultimo cliente di oggi. Uff! Che giornata lunga! *(Guarda fuori)*. Sharmilla, sono andati tutti a casa. È ora di chiudere. Grazie di esserti fermata più a lungo oggi, amore”. *(Si guarda intorno con aria commossa e si sfilta lentamente il grembiule)*. È stata una bella giornata. Un'altra bella giornata. *(Passa dietro il bancone e si china*

⁶⁸ Canale televisivo molto popolare che emette programmazione in lingua hindi.

per mettere via il grembiule. Quando l'attore si alza, sta interpretando Sunil. Sunil si fa avanti).

SUNIL:

Manoj Mohan, il negoziante. (*Pausa*). Un paio di mocciosi del distretto, tra cui Manesh Singh, a volte mi prendevano in giro: “Tuo padre è un negoziante, tuo padre è un negoziante. Indossa un grembiule. Indossa un grembiule”. (*Pausa*). A volte penso che ci siano bianchi e neri che prendono in giro gli indiani in un altro modo, quando non possono sentirli. “Non devi preoccuparti. Se le cose non gli vanno bene qui, può andare a lavorare al negozio di suo padre”. Come se ogni giovane indiano avesse un padre che possiede un minimarket. O uno zio che possiede un take-away. Mi chiedo cosa direbbero se sapessero come è iniziata per noi. Nel nostro piccolo capanno.

Non ho ancora completato la storia di mio padre. (*Pausa*). Eravamo nel bel mezzo della recessione. Dopo le prime due rapine. Lo zio Johnny aveva chiuso la sua macelleria e aveva consigliato a mio padre di fare lo stesso. Ma Manoj Mohan andò avanti. Dopo una battuta d'arresto nel primo anno del nuovo millennio, gli affari si erano davvero ripresi. Ma poi la crisi economica mondiale ebbe un impatto anche sulla piccola Reoca. Eppure, mio padre tenne duro. Ricordo che un giorno lo zio Johnny disse: ...

JOHNNY:

“Tuo padre è un uomo coraggioso, Sunil. Sentivo di dover chiudere la macelleria. Ma lui continua a tenere in piedi il nostro posto speciale. Sai, quell'uomo è il cuore e l'anima di Reoca”.

Il cuore e l'anima di Reoca. So che la gente ama mio padre. Ma lo vedono come uno zio dal cuore gentile che sta dietro il bancone del negozio. E che ascolta le loro storie mentre vende loro generi alimentari e leccornie. L'uomo che ha contribuito a creare la luce di Reoca. Non sanno che a scuola era un mago della biologia. Che voleva andare all'università ma che i suoi genitori non potevano permettersi di mandarlo. Non sapranno quanto ferocemente difese suo figlio quando il cinico zio Bimal gli disse: ...

BIMAL:

“Vuoi diventare un insegnante. Va’ all’università. Non ce la farai. Dove puoi studiare? Finirai per abbandonare gli studi come tuo cugino Vinesh. Devi solo lavorare nel negozio di tuo padre”.

MANOJ:

“Esci da casa mia, pomposo di merda! Come osi insultare mio figlio? Non sai nulla di lui. Vattene e tieni per te i tuoi commenti sconci. Se qualcuno in famiglia mi dice che hai insultato di nuovo mio figlio, farò in modo che sia l’ultima volta che avrai avuto il coraggio di aprire la bocca”.

E se dicessi agli abitanti della città che comprava fiori per mia madre ogni venerdì pomeriggio? Mi crederebbero? E non devo dimenticare la sua imitazione di Amitabh Bachan.⁶⁹ A ogni grande festa di famiglia, dopo un paio di whisky, emergeva il Manoj showman.

MANOJ:

“Bene, chi è la fortunata oggi? Chi ballerà con Amitabh?”. (*Breve ballo di Amitabh su musica da film*).

Fu la mattina dopo una di queste grandi feste che scoprimmo che mia madre aveva un cancro al seno. L’ha combattuto con quello spirito indomito che le scorreva sempre nelle vene. E noi abbiamo lottato per pagare tutte le fatture. Mia sorella cercò di aiutarci, anche se lei e suo marito si erano appena trasferiti a Joburg e riuscivano a malapena a sbarcare il lunario. Io ho contribuito con una parte del mio stipendio da insegnante. Era quello che facevi se venivi da Reoca. Poi c’è stata la terza rapina.

MANOJ: (RAGGOMITOLATO DALLA PAURA)

“Ti ho dato tutto quello che c’era nell’ufficio e nel capanno. Questo è tutto quello che è rimasto in questo negozio. Prendilo. Ma per favore non picchiarmi di nuovo. (*Si protegge*). Ahi! Smettila! Che senso ha?

⁶⁹ Amitabh Bachchan (1942) è un noto attore di Bollywood, produttore e presentatore televisivo, è una delle figure più importanti dell’industria cinematografica del suo paese; è stato anche membro del parlamento indiano.

Ti ho dato tutto. (*Si abbassa di nuovo*). Sì, puniscimi perché non ne ho abbastanza. Idiota!”. (*Grida*).

Rimasi con lo zio Johnny a badare ai miei genitori nei loro letti d’ospedale.

JOHNNY:

“Devi dire a tuo padre di chiudere il negozio Sunil. Ora i furti sono troppi... beh, che chiuda almeno per un po’. Ti aiuterò a sistemare le cose. Quell’uomo è un mio vecchio amico e lei è mia sorella”.

SUNIL:

Non preoccuparti, zio Johnny. Voglio dire... ora hai pagato la tua nuova casa... andrà tutto bene. Troveremo una via d’uscita. (*Pausa*).

E così fu. Papà tornò al negozio. E mamma tornò a fare tutto. (*Pausa*).

Ma un giorno mi telefonò, molto preoccupata per mio padre.

SHARMILLA:

“Succede ogni venerdì sera, Sunil. Negli ultimi due mesi. Sparisce per due, tre ore. Continua a dirmi che va a giocare a *thunee*⁷⁰ con Gonaseelan e i suoi amici. Ma io non ci credo. So che va a giocare d’azzardo al casinò. Ho chiesto alla madre di Gonaseelan e mi ha detto che Gona è svenuto nella sua stanza ogni venerdì sera. E una volta Francis ha detto di aver visto tuo padre al casinò. Insomma, so che il negozio non sta andando bene e che abbiamo tante bollette da pagare. Ma cercare di ottenere denaro giocando d’azzardo al casinò è una follia. Devi parlargli, Sunil. Non mi dispiaceva quando a volte scommetteva sui cavalli. Era solo per divertimento. Ma questo è inaccettabile. Devi parlargli Sunil”.

⁷⁰ Il *thunee* è un gioco di carte sudafricano, molto diffuso nella comunità indiana della zona di Durban.

MANOJ:

“Tua madre sta diventando paranoica. Noi giochiamo a *thunee* il venerdì. Gonaseelan si unisce a noi, quando non è arrabbiato. Per quanto riguarda Francis, non so di cosa stia parlando. Credo che abbia visto il mio fantasma nel casinò”. *(Pausa)*.

Ma sembrava a disagio. E mia madre raramente si sbagliava. Un paio di settimane dopo non potevo più resistere. Il venerdì sera andai a Reoca, senza farmi vedere. Poi, quando mio padre uscì dal vialetto, lo seguii. Pochi minuti dopo si fermò al negozio e si diresse verso il retro. Aspettai un po', ma non tornò alla macchina. Cosa ci faceva sul retro? Aspetta. Forse sta giocando una partita di poker illegale nel capanno. Di papà neanche l'ombra. Scesi e mi diressi verso il capanno. Sentivo una voce di donna. Aprii la porta. E vidi... vidi la signora Singh che si vestiva in fretta. Mio padre era riuscito a malapena a mettersi i pantaloncini. Puttana! Lurido porco! Ecco cosa facevate il venerdì sera. Fare queste porcate! *(Alla signora Singh)*. Non parlare! Vattene da qui, puttana! *(Fa cenno di afferrare il padre per i capelli e di tirarlo fuori dal capanno)*. E tu esci dal capanno di mia madre. *(Alla signora Singh)*. Comincia a correre, puttana. E tu, resta lì sotto, vecchio sporcaccione. *(Pausa)*.

Sapevo che non era un vecchio sporcaccione. Stava diventando vecchio. E si era sporcato le mani molte volte. Si era sporcato le ginocchia. Aveva sporcato le sue vecchie scarpe. Sempre per prendersi cura della sua famiglia. E fino a quel momento era stato l'uomo migliore che avessi conosciuto. *(Pausa)*.

Non avrei mai pensato di vederti con un'altra donna. Se ne sente parlare in continuazione. Tante relazioni extraconiugali. Ma non avrei mai pensato che avresti... Così vecchio? Perché? Non c'è nessun altro qui. Non c'è nessun altro qui, siamo soli io e te. E Dio. Perché?

Non mi rispose. Quando me ne andai quella sera, pensai che non avrei mai più parlato con lui. Non ci siamo parlati, né di persona né in altri modi, per circa un mese. Poi un giorno fece una cosa all'antica: mi mandò una lettera. *(Sunil legge la lettera, ma l'attore si trasforma in Manoj e la legge ad alta voce)*.

MANOJ:

“Qualche giorno fa sono venuto a casa tua, ma non c’eri e non rispondi alle mie chiamate, così ho pensato di scriverti. Quel giorno non ti ho risposto: non avevo una risposta. Non so ancora perché ho scelto quel momento, quel giorno. O perché sono tornato a vederla al rifugio. Vorrei che non fosse stato al rifugio. Ma la prima volta mi aveva appena chiesto di incontrarla per discutere dei suoi problemi coniugali. Non sapevo dove altro andare a Reoca. Posso trovare delle scuse, come fanno molti uomini. Posso dire che tua madre si stava riprendendo dalla sua malattia, o che lo stress delle rapine mi faceva venire voglia di scappare. Ma credo che volessi solo sentirmi diverso. E per la prima volta dopo tanto tempo non mi sentivo solo un negoziante. La vecchia regina di bellezza del quartiere mi desiderava. E si sentiva diversa, non solo la ricca e ineccepibile casalinga. Credo che entrambi volessimo buttare via i grembiuli per un po’. Mi dispiace, figliolo. Non c’è giustificazione per quello che ho fatto. Vorrei che ti ricordassi di me come quel pazzo che rincorreva la sua famiglia nel parco durante i tanti picnic che facevano insieme. Credo che quello fosse il meglio di me”.
(*Smette di leggere. L’attore si trasforma di nuovo in Sunil*).

L’ho incontrato, dietro il negozio. Qualche giorno dopo. Voleva smontare il capanno e bruciarlo perché aveva sporcato l’eredità di mia madre.

Non bruciarlo. Lascialo in piedi. Avrò sempre a cuore le altre cose che sono successe lì dentro. Gran parte della storia della mia vita risiede lì. (*Pausa*). Avresti continuato a vederla se non l’avessi scoperto?

MANOJ:

“No, figliolo. Stava svanendo. La mia testa aveva smesso di girare. E ho cominciato a sentire solo il buio”.

Il buio nella luce di Reoca. Fu l’ultima volta che ne parlammo. Ma non l’ultima volta che ci ho pensato: a volte mi infurio, altre sento che è debole, patetico. Mi dico che, se avessi una persona speciale, non la tradirei. Certe volte, poi, volte lo vedo ballare con mia madre. E lei tiene in mano il fiore che lui le regalava ogni venerdì pomeriggio. Gli ho detto che un giorno dovrebbe raccontarlo a mia madre. Ma non ora.
(*Pausa*).

Non credo di poterle raccontare questa storia, signor Rajpaul. Non è ancora finita. Forse posso raccontargliene solo una parte. *(Pausa. Si avvicina alla finestra)*. Quando scriverà di mio padre, scriva di come fosse il miglior negoziante del settore, ma scriva anche di come faceva ridere la gente con le sue battute intelligenti, di come lavorava ogni giorno fino alle 18 in una fabbrica di scarpe prima di aprire il negozio. Del suo sogno di tornare a trovare sua sorella in India. Di come teneva la mano di mia madre ogni sera finché non si addormentava, quando era nei giorni peggiori della sua malattia. Racconti alla gente che ha fatto qualcosa: dica che ha portato la sua luce a Reoca. *(Pausa)*.

Guarisci papà. Il mondo ti aspetta.

Le luci si affievoliscono fino al black-out.

SCENA 7

*LE LUCI SI ALZANO SU SUNIL AL CENTRO DELLA SCENA.
Piega il giornale che stava leggendo.*

SUNIL:

Grazie, signor Rajpaul. È un buon articolo. Molto onesto. *(Pausa)*. Posso rispondere alla domanda che pone alla fine? Hmm, sì, sì.... *(Apri il giornale e legge ad alta voce)*. “Torneranno i Mohan un giorno a Reoca e il Mohan’s Superette riaprirà, riportando gli abitanti della città al loro vecchio punto di ritrovo?”. *(Pausa. Ripiega il giornale)*.

Non stiamo scappando, signor Rajpaul, è tempo di cambiare. I miei genitori gestiscono il negozio da 22 anni. Vivono nella loro casetta da quasi 40 anni. Questo posto ha bisogno di una ristrutturazione completa. Semplicemente voglio che vengano a vivere con me per un po’. Poi potranno decidere cosa vogliono fare. Forse torneranno a Reoca tra un anno, forse il Mohan’s Superette riaprirà le porte in futuro, ... Non lasceremo mai completamente Reoca. Come potrei smettere di pescare nel nostro fiume? Eh, signor Rajpaul? Con lo zio Johnny che

mi racconta frottole tutto il giorno. E io devo venire qui per i manghi più succosi del mondo. Che ne dice, signor Rajpaul? Deliziosi, eh? (*Pausa*). Eh sì, può dirlo alla gente: nessuno può scacciare completamente i Mohan da Reoca. (*Pausa*). Sa, è buffo, i miei genitori, come molti indiani, si stanno trasferendo in un sobborgo che prima era dei bianchi. Ma l'altro giorno ho visto una coppia di bianchi trasferirsi a Reoca. L'anno scorso si sono trasferite qui due famiglie di neri. Ora questo lato è quello; il nostro lato è il loro lato; il loro lato è il lato di tutti: non ci sono confini. Ecco perché ieri ho detto a mia madre: "Mamma, è ora che tu torni a essere la zia Murkoo". Prendo il nostro capanno e lo metto nel mio giardino. Che sia di nuovo il chiosco. Lascia che una nuova città assaggi le tue prelibatezze per un po', mamma. E che i figli di quelle persone conoscano lo zio Dolce.

E mio padre mi disse: ...

MANOJ:

"Credo che i nostri antenati ti abbiano parlato, figlio mio. È quello che ha fatto il tuo trisavolo Areendum Mohan Rastogi: costruì un piccolo chiosco e da lì vendette il suo cibo. *Chappaties, mielie-meal roti*,⁷¹ tutti i tipi di frittelle. Vendeva alla sua gente. E agli oppressori. Non ottenne mai il negozio che voleva, andò avanti lo stesso. Era un grande uomo". (*Pausa. Sunil è visibilmente commosso*).

Riesco a vedere di nuovo la luce, signor Rajpaul. La sento. È una meraviglia!

Le luci si fanno più intense, poi sfumano in un black-out.

⁷¹ Si tratta di focacce azzime di farina integrale, o di mais, che accompagnano altri cibi e che si preparano in padella.

SCENA 8

SPECIALE SU AREENDUM, ALL'ESTREMA DESTRA DEL PALCO. Dalla scenografia sono stati eliminati il negozio e il capanno, ora lo spazio è stanza con un letto. Questa scena, lontano dal negozio, suggerisce uno spostamento di posizione per Areendum. Si sta occupando di Biswas. Lo guarda per un secondo, poi si alza e si volta dall'altra parte.

AREENDUM:

Come puoi dire che la tua vita non ha significato nulla, Biswas? Qual è la tua eredità? Te lo dico io. Un'eredità di speranza. Hai tagliato le canne con me ogni giorno. E mi hai sostenuto quando mi sentivo debole. Mi hai aiutato a costruire un bancone. E hai preparato il cibo con Pallavi e me. Così adesso abbiamo un po' di libertà. (*Indica l'esterno*). Guardo i nostri amici. Vedo qualche sorriso. Qualcuno cammina con determinazione. Tu hai contribuito a questo Biswas, la tua vita ha creato speranza per tuo figlio. E per le mie figlie.

Dobbiamo gridarlo al mondo: io, Areendum, mia moglie Pallavi e il mio amico Biswas siamo venuti in questa terra sconosciuta. Siamo stati ingannati da persone egoiste e selvagge. Hanno cercato di farci dimenticare chi fossimo. Ma non abbiamo dimenticato. Siamo sopravvissuti. Siamo cresciuti. Abbiamo sognato. E abbiamo fatto qualcosa. Questa è la nostra casa.

Musica indiana struggente.

Le luci si affievoliscono fino a spegnersi.

FINE

A luz de Reoca
Uma peça de um homem só

ASHWIN SINGH (1971)

TÍTULO ORIGINAL: *Reoca Light. A One-Man Play*
(2010; estreada em 2017)

TRADUTOR PARA O PORTUGUÊS:

NUNO MIGUEL ARADA

Universidade de Vigo

nunomiguel.martinssantos@uvigo.es

<https://orcid.org/0009-0001-1584-7672>

CENÁRIO:

As antigas plantações de cana-de-açúcar em Natal e a cidade de Reoca,⁷² um subúrbio indiano em Durban (África do Sul).

OS ACTORES:

Esta é uma peça de um homem só.

CONFIGURAÇÃO DO CENÁRIO:

A maior parte da peça decorre numa área específica de uma pequena loja de conveniência e na pequenina cabana, atrás da loja. Não é necessário revelar toda a loja e a cabana ao público. O personagem principal, Sunil, deve estar no balcão da loja e movimentar-se à volta

⁷² Reoca é um lugar imaginário que combina os nomes das áreas urbanas de Avoca e Red Hill, Durban, tradicionalmente habitadas por populações de origem indiana.

do balcão à medida que os vários personagens são revelados inicialmente. Ele pode então ficar entre a loja e a cabana. Grande parte do conteúdo da loja está guardado em caixas. Sunil continua a empacotar outros itens no início da peça. A primeira e a última cena, envolvendo o trisavô de Sunil, Areendum, passam-se numa típica plantação de açúcar na década de 1870. Ambas as cenas são representadas num cenário especial. Na primeira cena, o balcão da loja e qualquer outro conteúdo da loja, bem como a cabana, não devem ter sido montados ainda, porque Areendum deve ocupar o mesmo espaço que se torna a loja e a cabana nas cenas posteriores. O balcão é trazido após a primeira cena.

CENA 1

UM FOCO ESPECIAL MOSTRA AREENDUM MOHAN RASTOGI, que está no centro do palco, nos campos de cana-de-açúcar de Natal por volta da década de 1870.

AREENDUM:

O sol está a pôr-se, Biswas. Só mais um bocadinho. Irás conseguir, não te preocupes. Depois poderás descansar bem à noite. E amanhã sentir-te-ás melhor. Deves jantar connosco esta noite. O Pallavi está a cozinhar um ensopado pea *dhal*.⁷³ Hmm. Adoro pea *dhal*. (*Olha à volta*). Não te preocupes. Ele não está a olhar para aqui agora. Podemos falar. Sabes, ao bocado falei novamente com o Sr. Worthington. Porque me olhas assim? Já te disse que ele não é um homem mau... ele é bom. Eu disse-lhe o que queria fazer, sabes. Dentro de alguns anos, talvez. Abrir uma pequena loja. Para coisas básicas, sabes. Ele disse que pensa que eu bem o poderia fazer. E está muito feliz com o trabalho

⁷³ O *dhal* (ou *dal*) é um prato tradicional do subcontinente indiano elaborado com leguminosas secas e partidas, especialmente lentilhas, mas também ervilhas ou grão-de-bico descascado. É cozinhado com cebola, tomate e várias especiarias (entre elas, açafrão, cominho e coentros) e servido como um guisado espesso, normalmente acompanhado de arroz (*dal bhat*) ou pão sem fermento (*roti, chapati, naan*).

doméstico que Pallavi está a fazer por ele. Então ele disse que talvez nos poderia ajudar. E talvez... talvez no futuro possamos abrir uma loja na sua propriedade. (*Pausa*). Eu sei que pensas que eu estou apenas a sonhar. Mas eu digo-te, ele estava a falar a sério. Temos de tentar estas coisas, Biswas. Tentar fazer uma vida melhor para nós. Ajudar a nossa gente. Eu sinto, isto é o meu darma.⁷⁴ (*Pausa*). Não podemos voltar para a Índia agora, Biswas. Este é o nosso lar.

Apagam-se as luzes gradualmente.
Interlúdio musical de música clássica indiana.
O balcão da loja é montado.

CENA 2

AS LUZES ACENDEM-SE SOBRE O PERSONAGEM PRINCIPAL, Sunil, que está no centro do palco, dentro da loja do seu pai. Ele está a conversar com um repórter local, o Sr. Rajpaul.

SUNIL:

Sabe, Mr. Rajpaul, nunca pensámos que os irmãos Sewlal venderiam as suas lojas e se mudariam de Reoca. Ajith and Sujith, o talhante e o padeiro. Hum, lembro-me de, quando era pequeno, ser atraído pelo cheiro dos *lamingtons*⁷⁵ de chocolate, e do meu pai comprar as nossas aves de capoeira favoritas nas manhãs de sábado. (*Pausa*). Os Sewlal foram aqueles que permitiram que a minha Mãe montasse a sua pequena cabana ao estilo de Wendy Darling⁷⁶ atrás do prédio da loja –

⁷⁴ Conceito hinduista que indica o propósito único e recto de cada indivíduo, ao qual deve submeter-se, depois de descoberto, para agir em harmonia com a natureza e o universo cósmico, poder respeitar a ordem estabelecida, e alcançar a felicidade.

⁷⁵ Bolo esponjoso típico, coberto com chocolate e coco.

⁷⁶ No original, uma “Wendy Hut” é, na África do Sul, um tipo de alojamento para os trabalhadores domésticos que vivem na casa do seu empregador, e consiste numa estrutura de madeira situada na propriedade do empregador. A estrutura é normalmente

eles chamavam-na de Tia Murkoo— ela vendia *murkoos* crocantes, chamuças quentes, *puri pathas* picantes:⁷⁷ hum, tantas delícias. E chamavam o meu pai de Doce Tio. Todas as sextas e sábados à tarde, ele enchia o cesto com os doces da minha mãe e tentava vendê-los pelo bairro de Reoca. E dava a cada criança um doce, independentemente de os pais terem comprado alguma coisa ou não. Ya, foi aí que tudo começou, atrás da padaria e do talho dos irmãos Sewlal. Conte isso aos seus leitores, Sr. Rajpaul. Antes da mercearia do Mohan, havia a cabana acolhedora, com a Tia Murkoo e o Doce Tio. (*Pausa. Sunil embala alguns artigos*).

Sabe, o meu pai ficou realmente surpreendido com o preço baixo pelo qual os irmãos lhe venderam as propriedades, a ele e ao Tio Johnny. O Tio Johnny ficou com o talho do Ajith e o meu pai transformou a padaria do Sujith numa loja de conveniência. E a minha mãe trazia doces da parte de trás para a parte da frente. Digo-lhe, Sr. Rajpaul, a gente de Reoca simplesmente adorou a nova loja. Tornou-se o seu ponto de encontro especial. Como assim? Ya, quase imediatamente, Sr. Rajpaul. Sabe, muitas pessoas tornaram-se parte da loja. Montámos algumas mesas encantadoras do lado de fora... e as pessoas costumavam passar horas, apenas a conversar. Tínhamos até os nossos próprios assistentes de loja.

*MÚSICA PARA APRESENTAR OS ASSISTENTES DE LOJA E,
em seguida, ilustração dos seus maneirismos.*

construída no jardim da casa ou no quintal. Estas habitações dispõem de serviços básicos, como eletricidade e água corrente.

⁷⁷ Tratam-se de três pratos típicos do sul da Índia. Os *murkoos* são preparados com farinha de arroz, e fritos até ficarem dourados. As chamuças são pastéis de várias formas, recheados com vegetais e carne. O *puri* é um pão achatado e crocante, recheado com *patha* picante, puré de batata. Todos admitem uma grande variedade de formas e ingredientes.

“Ei, mostra-me todas as tuas cartas... tu estás a fazer batota. Quatro bolas! Anda lá, mano! Vamos jogar.”⁷⁸ (*Pausa*). Ei, olha só para aquela gata. Uau! Ela é mais gostosa do que o caril de galinha da minha mãe no fogão a lenha”.

Ya, havia lugar para todos na mercearia do Mohan e no talho do Johnny. Como o Tio Johnny disse ao meu pai: ...

JOHNNY:

“Olha para todos eles, Manoj. Eles parecem tão felizes quando estão aqui. Às vezes, eu gostaria que eles parassem de fazer as suas reuniões e me comprassem mais carneiro. Tenho a certeza de que às vezes pensas: se ao menos alguns deles parassem de falar sobre como eu organizo bem a loja e comprassem alguns dos produtos que tenho nela. Mas tudo bem. Para onde mais poderiam ir? Esta é a luz de Reoca. Eles vêm aqui para comer ar”. (*Pausa longa*).

Mas agora acabou-se. Acabou, Sr. Rajpaul. Não me interessa quantas histórias mais me irá contar sobre como a gente de Reoca quer que o meu pai mantenha a loja aberta. Não quero mais saber. Este último ataque foi a gota d’água. Quero dizer, o homem mal se consegue mexer. Passaram duas semanas e não disse uma única palavra. (*Pausa*). Quero dizer, lutámos contra a recessão. Até encontrámos uma maneira de manter a loja a funcionar quando as contas médicas da minha mãe se tornaram astronómicas. Mas quem continuaria depois de quatro assaltos em dois anos? E três espancamentos? Você diz que os nossos concidadãos querem que mantenhamos a loja aberta, mas nada fizeram para impedir os ataques ao meu pai. (*Pausa*). Não, o que é que eu estou a dizer? O que poderiam eles fazer? Aqueles canalhas tinham fuzis AK47.

Três ataques e a polícia ainda não fez progressos. (*Pausa*). Quer dizer, sabemos que são os mesmos ladrões. (*Pausa*). Sabe, depois do segundo assalto, quando o Tio Johnny decidiu fechar o talho, o meu pai continuou inflexível.

⁷⁸ *Dallah*, no original. Trata-se de um termo coloquial sul-africano, proveniente da língua xhosa, com o significado de executar, trazer à existência, realizar, tomar medidas, resolver problemas ou fazer à sua maneira.

MANOJ:

“Não, não vou fechar. Não vou ceder a esses animais. Compreendo que o Johnny tenha de fechar. Eles espancaram-no violentamente. Quer dizer, ele já é um homem velho agora. E não tem apoio da família. Mas nós temos de continuar, Sunil. A polícia vai apanhar esses tipos. Eles nunca mais voltarão aqui”.

Mas agora o seu espírito está abalado. Sabe, Sr. Rajpaul, quando o vi no hospital ontem à noite, olhei-o nos olhos. E soube o que ele queria dizer.

MANOJ:

“Lembras-te quando te falei, Sunil, sobre como o meu pai me falava sobre o teu trisavô, Areendum Mohan Rastogi? E como sonhava, enquanto cortava cana, sobre um dia ter uma lojinha? Estávamos a viver o sonho dele. Porque é que tinha de acabar assim?”. *(Pausa longa)*.

Muito bem, é tudo, Sr. Rajpaul. Não tenho mais nada a dizer. Por favor, saia. Já tem o suficiente para o seu artigo. Por favor. *(Faz um gesto para Rajpaul Sair)*. E, por favor, não transforme isto numa coluna de mexericos. Como às vezes faz com os seus artigos. *(Pausa. Sunil arranja alguns artigos por alguns segundos. Ele pára, depois reage rapidamente)*.

Sr. Rajpaul. Sr. Rajpaul. Desculpe a minha indelicadeza. Estou apenas... cansado. Se tiver mais perguntas, sabe, algo mais específico... bem, estarei aqui na loja amanhã de manhã. Pela última vez.

Apagam-se as luzes gradualmente.

CENA 3

*AS LUZES ACENDEM-SE enquanto o Sunil entra na loja.
Ele pisa um envelope.*

SUNIL:

O que é isto? *(Ele pega no envelope, abre-o e lê o conteúdo em voz alta)*.

“Olá, Sunil. Desculpe-me por não ter conseguido esperar por si esta manhã. Surgiu outra tarefa urgente. Há algo que eu realmente gostaria de saber. Não se preocupe, não estou à procura de mexericos. Só quero ter uma noção da história...”. (*Sunil pára de ler*).

Bem, Sr. Rajpaul, é bom saber. (*Ele continua a ler*).

“O seu amigo Selvin contou-me que escreveu algumas histórias sobre coisas que aconteceram atrás da sua loja. E na sua pequena cabana. Sobre o seu antigo funcionário, Themba Dlamini, e sobre o Tio Johnny, entre outros. Mas não publicou essas histórias. O Selvin disse que poucas pessoas sabiam desses incidentes ...”. (*Ele pára de ler*).

É verdade. E aqueles que se lembram, lembram-se de forma diferente. (*Ele continua a ler*). “Por favor, partilhe algumas dessas histórias connosco. Por exemplo, é verdade que o seu pai e o Tio Johnny esconderam o activista político Zaakir Ally na sua cabana em 1988?”. (*Ele termina de ler*). Bem, bem, Sr. Rajpaul. Onde é que foi desencantar isso? Eu não contei isso ao Selvin. (*Pausa, enquanto Sunil contempla*). Sim, escondemos o Sr. Ally na nossa acolhedora cabana.

Eram os primeiros dias da minha adolescência. (*Excerto de música conhecida dos anos 80*).

O meu pai e o Tio Johnny tinham acabado de assumir a loja. Mas mantivemos a nossa pequena cabana, exatamente onde sempre esteve. Como uma lembrança de onde tudo começou. E também para guardar algum stock extra. (*Pausa*). Eu tinha acabado de começar a descobrir alguns dos horrores do *apartheid*. E então, naquele fim de semana, o mundo cruel chegou a Reoca. O amigo do Tio Johnny, Bobby Nair, pediu-lhe para esconder Zaakir durante o fim de semana, enquanto o movimento de libertação decidia para onde enviá-lo em seguida. Quer dizer, quem pensaria em encontrá-lo na pequena Reoca? Mas a polícia estava no seu encaço. Eles invadiram as nossas casas. Então, o meu pai e o tio Johnny levaram o Zaakir para dentro da cabana acolhedora. Eu estava curioso. Eu tinha de vê-lo. Então fui até lá no sábado à noite. Sr. Ally. Sou o Sunil. Sou o filho do Manoj Mohan. Está... hum... confortável aí dentro?

ZAAKIR:

“Anda para dentro, rapaz. Fecha a porta. Silenciosamente. Oh, céus, eu é que devia estar em silêncio. Cuidado com essa tua voz retumbante, Zaakir. Fico feliz por teres vindo. Preciso de companhia. Oh, achas o meu sotaque estranho... bem, isso é porque fui forçado a passar a maior parte da minha vida fora do meu país... Inglaterra, Irlanda, Suíça. (*Pausa*). Então, és filho do Manoj, não é? (*Pausa*). Diz-me, sabes jogar xadrez? Não faz mal. Eu ensino-te. Vem. Senta-te”.

E assim o grande activista ensinou-me a jogar xadrez. E quando terminámos o jogo, ele disse-me: ...

ZAAKIR:

“Um dia vais jogar xadrez com um grande mestre. E não vais jogar críquete atrás da tua loja. A menos que queiras. Vais jogar críquete no Wanderers, se realmente quiseses. Vamos criar esse mundo para ti. (*Pausa*). Mas nunca te esqueças do jogo de xadrez que jogaste aqui nesta pequena cabana porque este é o lugar mais completo que alguma vez irás conhecer”.

E aí ouvimos golpes violentos. E ouvi os polícias gritarem: “Sabemos que estás aí, Ally. Vamos apanhar-te!”.

Até hoje não sei quem o denunciou. Mas ainda me lembro de como é que ele saltou daquela pequena janela. E depois fugiu a correr como aquele magnífico antílope que eu tinha visto na televisão. E as chitas⁷⁹ correram atrás dele. Caçando impiedosamente a sua presa. Mas não o apanharam naquele dia. Nunca o apanharam. (*Pausa*). Ele ajudou a criar o nosso novo mundo. E depois tornou-se mais um herói esquecido da luta. (*Pausa*). Sim, Sr. Rajpaul, o Zaakir Ally uma vez escondeu-se na nossa cabana durante algum tempo. (*Pausa*). E houve

⁷⁹ Além de remeter para as típicas reportagens sobre a natureza africana, nas quais as velozes chitas caçam antílopes, todos os sul-africanos associam as cabras-de-leque do Cabo (*Antidorcas marsupialis*), ou *springboks*, animal-símbolo da nação e da seleção nacional de rãguebi, bem como as chitas (*cheetahs*), à equipa profissional de rãguebi da cidade de Bloemfontein, na província do Estado Livre.

outros que também se esconderam lá. Em várias ocasiões. Themba, o Tio Johnny, e até o meu pai. *(Pausa)*. Não tenho a certeza se o seu artigo consegue captar esses momentos, Sr. Rajpaul. Sei que está à procura de uma nova perspectiva. Todos sabem o que aconteceu semana após semana dentro e à frente da nossa loja. Mas não atrás dela. *(Pausa)*. Agrh, talvez... talvez seja hora de eu revelar essas histórias. Tudo bem, Sr. Rajpaul. Vou-lhe contar algumas das coisas que aconteceram nos bastidores. Sobre os três homens que mais influenciaram a minha vida. A história por trás da loja.

Apagam-se as luzes gradualmente.

CENA 4

AS LUZES ACENDEM-SE SOBRE SUNIL NO CENTRO DO PALCO. ELE ESTÁ A SEGURAR UM TACO E UMA BOLA DE CRÍQUETE, que usa ocasionalmente durante esta cena. Um excerto do Hino Nacional toca.

SUNIL:

Era o início do nosso novo mundo. O mundo que o meu pai e o Tio Johnny tanto desejavam. O mundo que Zaakir Ally me prometera. Foi então, no meu primeiro ano do ensino secundário, que conheci Themba Dlamini. O homem que me ensinou a clássica tacada ofensiva pelo lado esquerdo, o “on-drive”.

Antes de Themba vir trabalhar para nós, ele trabalhava como jardineiro e faz-tudo para a família Singh. Os Singh eram a família rica da nossa rua. Viviam numa elegante casa de dois andares, numa pequena colina com vista para a nossa loja.

Havia o papá Singh: ...

SR. SINGH:

“Gente, meus amigos, temos que parar a deterioração da nossa cidade. Juntos. Como podemos deixar que fique tão suja, tão mal cuidada? Os

nossos avós devem estar a revirar-se nos caixões. Esta é a nossa casa. Vamos torná-la bonita novamente”. O papá Singh falava sempre como se tivesse uma cenoura gigante enfiada no rabo. Ninguém gostava dele. Quando se candidatou a vereador local, só conseguiu seis votos. Era um daqueles que chamava terroristas ao CNA⁸⁰ na antiga África do Sul, mas na nova África do Sul, dizia a todos que eles eram um grande partido. (*Pausa*).

E depois havia a mamã Singh: ...

SRA. SINGH:

“Olá, meninas. Reena, pare de olhar assim para o meu *panjabi*.⁸¹ Está a envergonhar-me. Sim, sim, meninas. Comprei-o na minha última viagem ao Dubai”. A mamã Singh não falava muito. Ela apenas deslizava da boutique para o salão de cabeleireiro. E, ocasionalmente, para a nossa loja. (*Ilustrar*). As pessoas achavam-na linda, especialmente quando ela pestanejava. Mas eu não gostava do que via naqueles olhos.

E depois havia o seu filho único, Manesh. Chamavam-lhe Golden. Ele era um fedelho arrogante.

MANESH:

“O meu pai é engenheiro. O teu pai é apenas um lojista. Só tens uma loja. Nós temos três fábricas. Mas não faz mal. Mesmo assim podes jogar críquete comigo”.

A mamã e o papá Singh inscreveram o seu Golden em todas as atividades extracurriculares que conseguiam encontrar: aulas de piano, escola de karaté, aulas de teatro.... (*Ilustrar*). Mas ele era péssimo em

⁸⁰ O Congresso Nacional Africano, ou African National Congress (ANC), em inglês, é um partido político fundado em 1912 que mais tarde lideraria o movimento de libertação nacional contra o governo da minoria branca. Em 1994, venceu as primeiras eleições da era pós-apartheid, nas quais Nelson Mandela (1918-2013) se tornou o primeiro presidente negro da nação. Desde então, ganhou todas as eleições nacionais, embora com cada vez menos apoio.

⁸¹ Traje tradicional do norte da Índia que consiste numa túnica acompanhada por calças largas.

tudo. Exceto no críquete. Ele sabia lançar rápido. E fazia-me saltar por aí. Quando jogávamos atrás da loja. (*Ilustrar as ações extravagantes dos dois meninos*). E o pai dele às vezes espreitava por cima da cerca, incentivando o seu Golden.

MR. SINGH:

“Isso mesmo, filho. Empurra-o para trás. E depois lança uma bola alta. Sim, elimina-o! Não, não, Golden. Não lhe dê uma despedida tão desagradável. Sê um cavalheiro. O rapaz está a tentar”.

E agora, os Singhs também tinham dois cães: Bruno e Deeno. Bruno era um figurão, o cão mais importante do bairro. Era dedicado aos Singhs e feroz com estranhos. (*Ilustrar as ações do Bruno*). Quando ele corria pela rua, os cães do bairro corriam para as suas casotas. Não demonstravam esse medo por Deeno. Chamávamos-lhe Deeno, o burro. Ele era gordo e preguiçoso. Os cachorrinhos costumavam aproximar-se dele, arranhá-lo e desafia-lo a persegui-los. Mas ele nunca se mexia. Ele não dava a mínima para os Singhs. Mas ele amava o Themba. Ele abanava sempre um pouco o rabo quando estava perto dele.

THEMBA:

“Deeno, amanhã iremos a pé até à estação. O meu primo vem ficar comigo por três dias. Ele vai cortar a relva do Sr. Pillay. E da Sra. Govender. Ei, Deeno, estás com mau aspecto. Acho que temos de sair muito cedo se quisermos chegar a tempo à estação. Não te preocupes, meu rapaz. O teu dia também chegará”.

Themba raramente falava. Mas quando falava, era com muita sabedoria. E trabalhava incansavelmente. Todos tinham inveja dos snobs dos Singhs por terem um jardineiro tão excelente. Mas então, um dia, tudo acabou de repente. Após uma grande reunião familiar, algumas das jóias dos Singh desapareceram. O papá Singh ficou furioso. Mas quem é que ele poderia culpar? Não tinha coragem para acusar os seus familiares. Então, fez o que muitas pessoas no nosso bairro faziam: culpou a empregada e o jardineiro. Conspiração, disse

ele. E despediu os dois. Mais tarde naquela noite, encontrei o Themba sentado na nossa cabana.

THEMBA:

“Ah, desculpa, Sunil. Por favor, não contes ao teu pai. Hum, o Sr. Singh, ele expulsou-me. Sabias, ele despediu-me. E disse que eu não posso mais ficar nos anexos dele. Então, agora não tenho para onde ir. Só quero esperar aqui um bocadinho”.

Ele acabou por ficar por muito tempo. O meu pai e o Tio Johnny contrataram-no como assistente geral deles. E deixaram-no fazer da cabana o seu lar.

E assim acabei por passar todas tardes e noites das sextas-feiras com o Themba. Sabem, o Themba adorava críquete. E ele tinha adquirido muito conhecimento sobre o jogo ao longo dos anos, conversando com as pessoas, ouvindo comentários, assistindo aos jogos na sua TV portátil. E agora ele era o meu mentor no críquete.

THEMBA:

“Vá lá, vá lá, Sunil. Não estás a mexer os pés. Há cola na linha? Porque parece que estás preso aí. Vá lá. Vá lá. Ele está a lançar uma bola lenta com efeito. Dança à volta da baliza do críquete, o postigo.⁸² Ei, vou ter de te ensinar a dançar como um negro. E aí passarás pelo postigo”.

Themba, o homem de poucas palavras, certamente tinha muito a dizer sobre críquete. Mas eu ouvia-o. Ele era um treinador inteligente. E embora estivéssemos apenas a jogar atrás da nossa loja, parecia que agora havia ali alguma magia.

Ei, vamos lá, Selvin. (*Sunil faz um sotaque australiano*). Certo, é isso Selvin Moodley. Aí vai ele. É curto. Mohan marca seis. Olha só. Passou por cima da cerca do Singh. (*Ele pára de fazer o sotaque ao perceber para onde foi a bola*). Oh, merda. Ei, Manesh, passa a bola. Eu sei que estás aí. Vamos, passa, Manesh. Para onde diabos estás a atirar? Olha para aquele idiota. Ei, Deeno, pára a bola. Oh, a sério. Ela caiu no esgoto. Ei, Deeno. A bola esteve mesmo à tua frente e tu não

⁸² No original, *wicket*. Termo específico do desporto críquete. É um conjunto composto por três estacas verticais (*stumps*) e duas pequenas traves horizontais (*bails*).

conseguiSTE pará-la. Que idiota. (*Pausa*). Sim, Deeno parecia ter-se mudado dos Singhs com o Themba. Mas essa foi a única mudança que ele fez.

Todas as sextas-feiras à tarde, críquete com o treinador. E todas as sextas-feiras à noite, jantar tradicional com o chef zulu. A cabana onde eu saboreava os *murkoos* da minha mãe agora estava cheia do cheiro delicioso de salsicha e *pap*.⁸³ E depois do jantar, o Themba contava-me histórias da sua aldeia.

THEMBA:

“Olha, Sunil, todas as sextas-feiras à noite na nossa aldeia, todos se reúnem na colina. E cada um traz um pouco da comida que pode pagar. Para partilhar com as pessoas. E o Chefe traz a cerveja. E fará um discurso, mas ninguém irá ouvir. Estão à espera que os jovens toquem tambor e as jovens dançam. E então todos se juntam, até a minha vovó.⁸⁴ Dançam até sábado de manhã. (*Pausa*). Sabes, costumava ser assim em Reoca. Não sei por que é que isso acabou.

Durante todo aquele ano, mal podia esperar pelas sextas-feiras. (*Ele dá algumas tacadas de críquete e ouvimos o som de multidões a aplaudir*).

Então, um dia, o nosso presente especial da minha tia na Índia – um amuleto da sorte que era um prisma de cristal ornamental – desapareceu da loja.

MANOJ:

“Não consigo acreditar. Quem levaria o nosso ornamento de cristal? E porquê? Como é que entraram sorrateiramente no escritório? (*Pensa por um momento*). Oh, não, espera. Deixei a porta aberta por alguns minutos enquanto conversava com a Sra. Singh. Mas quem poderia ter entrado... o quê, Sharmilla? (*Pausa. Depois, ele baixa a voz*). Não, não, não apontes para o Themba. Ele não fez isso. Anda lá, Sharmilla. O

⁸³ Trata-se de um puré, ou papa cozida de milho ou outros cereais, misturada com leite ou água, e um alimento importante. Geralmente acompanha outros pratos principais ou que é consumido individualmente. É típico das comunidades negras da África do Sul.

⁸⁴ *Gogo* no original, expressão coloquial para se referir a uma avó na língua zulu.

Themba está connosco há mais de um ano. Não há ninguém mais honesto do que ele”. (*Sunil está a girar a sua bola de críquete enquanto fala com o Themba*).

Eu sei o que estás a pensar, Themba. Os meus patrões não me acusam de roubar o seu precioso ornamento, mas no fundo eles acham que eu posso ter feito isso. E tu estás zangado porque a nova África do Sul já nasceu, mas esses indianos ainda acham que os homens negros são ladrões. Mas, honestamente, ninguém acha que tu roubaste, Themba. Todos nós acreditamos em ti.

THEMBA:

“Eu não estava a pensar no que estás a dizer, Sunil. Estava a pensar que a loja está a correr bem agora. Não está a precisar muito de mim. E o Bongani está aqui agora. (*Pausa*). Além disso, tu és bom no críquete agora: aw, capitão da escola. Quer dizer, não és tão bom quanto aquele rapaz Ishaan do outro lado de Reoca, mas vê lá, ninguém consegue bater esse rapaz. Tu és muito bom. Já não precisas de mim. (*Pausa*). Sabes, a minha irmã disse-me que a nossa mãe está doente, por isso acho que devo ir ajudá-la a cuidar dela”.

Sinto muito pela tua mãe, Themba. Mas podes visitá-la por um tempo e depois voltar. Para me ajudar a preparar para o campeonato inter-escolar. (*Ele segura a cabeça*). Ai! É aquele idiota do Manesh, ele acertou com outra das bolas dele aqui! Sabes, desde que o pai dele o impediu de jogar aqui, ele acerta deliberadamente essas bolas aqui. Não, é verdade, Themba. Ele quer que eu vá buscá-la para ele. Ele é um idiota doente. Ei, Manesh, eu não vou correr atrás da tua bola. Ela está a rolar pela estrada. (*Esconde a bola atrás das costas. Depois olha para ela com atenção*). Elá, é a nova bola do Allan Donald.⁸⁵ Com marcas para ajudar com os diferentes tipos de pega. Sorte de merda. Ei, vou dar-lhe uma lição. Vou ficar com esta bola. Não me olhes assim, Themba. Ele não a merece. (*Ele contempla*). Er, olha, vou ficar com ela por um tempo. Depois devolvo-a. Ei, Manesh, a tua bola caiu no esgoto. Desculpa, amigo. (*Pausa*).

⁸⁵ Lendário jogador de críquete sul-africano nascido em 1966, criador da sua própria linha de produtos desportivos.

Ainda me lembro da expressão no rosto do Themba: não faças isso, Sunil. Tu não és um ladrão. Não precisas dos brinquedos do menino rico.

Mas eu ignorei-o. E, ocasionalmente, brincava com o meu novo brinquedo. Quem poderia apanhar-me? O Manesh não tinha mais permissão para brincar comigo. O pai dele raramente passava por ali. E a mãe dele não saberia que a bola era dele. (*Pausa*). Não contei com o Bruno, o cão. Ele conhecia o brinquedo do seu dono. Então, um dia, começou a ladrar ferozmente para mim. Por ironia do destino, o papá Singh e o Golden estavam a passear o animal por um caminho diferente naquele dia. O Bruno correu na minha direção, derrubou-me por trás e agarrou a bola.

MANESH:

“O que estás a fazer, rapaz? O que é isso? (*Examina a bola*). Ei, esta bola é minha. A minha bola do Allan Donald! Tu roubaste-a! Ladrão!”.

SUNIL:

Não, eu não roubei. É minha. Tenho-a há meses.

MANESH:

“Olha aqui. M.S. As minhas iniciais”.

SR. SINGH:

“Ora, ora. Tal treinador, tal aluno. O que se passa, rapaz? Não podias esperar que o teu pai comprasse a bola no Natal? Tinhas que tê-la agora. E ainda te atreves a exibi-la. Nem sequer conseguiste brincar com ela em segredo. Seu porco arrogante!”.

SUNIL:

Encontrei-a ao lado do esgoto. O Manesh deve tê-la atirado para lá. Não sabia que era dele. Não a roubei. (*Pausa*).

E então reparei que o meu pai tinha vindo para trás. Percebi que ele não acreditava em mim. Ele parecia envergonhado. (*Pausa*).

Peço desculpa. Eu só queria usar por um bocado.

SRA. SINGH:

“Bem, o que vai fazer, Sr. Mohan? O seu filho é um ladrão comum! Sabe que eu deveria apresentar queixa. Assim, aprenderia realmente uma lição. Ladrão!”.

THEMBA:

“Sunil não é um ladrão. Eu sou o ladrão. Eu encontrei a bola. Eu sabia que era a bola do Manesh. E eu disse ao Sunil que tinha acabado de encontrá-la e que ele devia ficar com ela. Então, eu roubei a bola do seu filho. Assim como roubei as suas jóias. Assim como também roubei o ornamento do Sr. Mohan. Portanto, não há necessidade de as vossas famílias brigarem. Foi o Themba que fez isso. Sim, foi o rapaz que fez isso. Vou reembolsar ambos. Mas, por favor, não me levem à polícia. Vou sair de Reoca agora”.

E quando o Sr. Singh se aproximou de Themba, com um brilho cruel nos olhos, algo incrível aconteceu. Deeno surgiu do nada e empurrou o Sr. Singh. Depois, galgou pela estrada, movendo-se como nunca o tinha visto mover-se antes. Todos ficaram chocados. Depois, todos começaram a falar ao mesmo tempo. O Sr. Singh desferiu insultos contra Themba. O meu pai tentou fazer de conta que era detective porque não acreditava na confissão de Themba. O Tio Johnny ouviu a confusão e veio para serenar os ânimos. E então, alguns minutos depois, vimos o Deeno a correr em nossa direção, segurando algo na boca. Atrás dele, gritando com toda a força, estava a Sra. Singh.

SRA. SINGH:

“Parem esse rafeiro! Ele roubou algo da casa. Do quarto do Manesh. Ele é um ladrão, tal como o amigo dele”.

E então Deeno largou o que tinha “roubado” do quarto do Manesh. Era o nosso prisma ornamental de cristal. O Sr. Singh ficou atordado.

SR. SINGH:

“Isto é do quarto do Manesh, Sunitha?”.

SRA. SINGH:

“Er, sim, acho que é. Sim, é. Oh, Deus. É do Manoj”.

SR. SINGH:

“Tu tiraste isto, Manesh? Tu tiraste isto, rapaz?”.

MANESH:

“Eu... nós... nós não temos isso. Como é que eles têm isso? Eu... eu apenas gostava de olhar para isso”.

O Sr. Singh deu uma bofetada violenta no rosto de Manesh. Mas então Bruno ladrrou ferozmente e lançou-se sobre Deeno, atacando-o. Gostaria de poder dizer que Deeno lutou bravamente. E que acabou por vencer. Mas ele já tinha cumprido o seu papel. Tentámos afastar Bruno, mas quando finalmente conseguimos, ele já tinha dado a mordida fatal. Deeno, o cão, o rafeiro preguiçoso, que tinha saltado para salvar o seu verdadeiro dono, que tinha revelado a verdade perante nós, estava morto. (*Pausa*).

Não houve mais castigo naquele dia. Os filhos reconheceram o seu erro. Os pais concordaram em lidar com isso em privado. Themba enterrou Deeno e depois deixou Reoca. Mas voltou algumas vezes. Para visitar a campa do Deeno. E para me ver jogar algumas partidas de críquete. (*Acena em reconhecimento*).

Themba Dlamini. Quem não pediu que a democracia lhe desse um BMW e uma casa em Umhlanga. Apenas uma oportunidade justa de ser quem ele pudesse ser. Agora, ele administra uma empresa de serviços de jardinagem com o primo e é o jardineiro do principal clube de críquete de Phoenix.

E os Singhs? Tornaram-se uma das famílias mais respeitadas de Reoca. Acabaram-se as piadas sobre os ricos da mansão na colina. Não. O Sr. Singh é muito generoso com as instituições de caridade. A Sra. Singh faz campanha contra o abuso de mulheres e crianças. E o Golden é o médico de família local. Todos conhecem os Singhs. Apenas algumas pessoas se lembram de Themba. Ninguém se lembra de Deeno.

Apagam-se as luzes gradualmente.

CENA 5

*AS LUZES ACENDEM-SE sobre Sunil no centro do palco.
Ele está a olhar para um álbum de fotos.*

Johnny Naidoo. Eu já tinha esquecido quantas fotos tinha dele. Tantas memórias. Ya, Tio Johnny. Um homem de muitas facetas. Professor, conselheiro, activista político, dono de um talho. *(Pausa)*. Ele inspirou-me a tornar-me professor.

JOHNNY:

“Nunca te sentirás tão completo como no momento em que vês aquele brilho nos olhos de uma criança. E saberás que não foram os meios de comunicação, a internet, nem mesmo os pais da criança que despertaram essa magia. Foste tu. As tuas ideias, a tua compaixão, o teu pequeno empurrão. Sê um professor, meu rapaz. Acende outra chama”.

E depois, havia o Johnny, o homem do carneiro.

JOHNNY:

“Não, tia, acho que está enganada. Se há uma coisa que conheço melhor do que poesia, é carne. Quando lhe vendo carne de carneiro, é carne de carneiro, não é cordeiro nem cabrito. Deve ser o tempero

*masala*⁸⁶ que está a usar. Não se preocupe, no sábado à tarde irei à sua casa e irei preparar um bom caril de carneiro quente no fogo aberto. Então você irá perceber o sabor. Entretanto, vou-lhe dar esta ave limpa e cortada de graça. Pergunte às senhoras sobre o meu frango fresco”.

E obviamente, todas as senhoras gritavam a sua aprovação. Para elas, o tio Johnny não podia fazer nada de errado. Elas ficavam encantadas com a sua inteligência e elegância. Tal como eu. Na verdade, a única altura em que eu não queria estar perto do Tio Johnny era quando ele se gabava dos seus dias como desportista.

JOHNNY:

“Nomeia o jogo e eu já joguei. Futebol, críquete, ténis, *gooly-gunda*.⁸⁷ Eu também costumava fazer salto em altura, saltar por cima do estendal da minha mãe. Além disso, salto em distância, uma vez, saltei do nosso quintal para o quintal do vizinho e caí em cima do galinheiro deles. Ei, ninguém conseguia me igualar pá. Mas não havia oportunidades para os indianos naquela época. Caso contrário, vocês todos estariam a ler sobre os meus grandes feitos”.

Mas havia um lado do Tio Johnny que ninguém conhecia –um lado que eu descobriria nos primeiros dias do novo milénio– Johnny, o romântico.

Ora, os gestos românticos não eram propriamente exibidos em público em Reoca. Quero dizer, esta era uma pequena cidade indiana. Mas alguns anos depois da morte da sua esposa, notei que o Tio Johnny exibia um charme extra sempre que a viúva, Tia Mina, visitava o talho.

JOHNNY:

“Sim, obrigado pelo teu apoio, Mina. Não, não, o dinheiro está certo, coloquei meio quilo extra de graça. Sei que gostas da minha salsicha... quer dizer, da salsicha de frango. (*Pausa*). Sabes, no outro dia comprei

⁸⁶ Mistura de várias especiarias típica da culinária indiana.

⁸⁷ Variação de um jogo ancestral característico do sul da Ásia, o *gulli danda*, que requer dois tacos de madeira, chamados *gilli* e *danda*. Este jogo é considerado o antecessor do críquete contemporâneo.

sardinha da boa, e barata. Eu ia prepará-las neste fim de semana, é que o meu filho e a minha nora vão viajar. Mas o meu amigo Bobby não pode vir comigo, ele tem um compromisso familiar. É uma pena –são sardinhas tão boas– são demasiadas para eu comer sozinho. Hum, tu tens algum casamento, hum, festa de aniversário, quiçá algum funeral para ir neste fim de semana?”.

Mas o erudito Tio Johnny não conseguiu fazer um convite inequívoco. Então quando ele me convidou para fumar um charuto em segredo na nossa cabana um dia, pensei que ele queria a minha orientação romântica.

JOHNNY:

“Eu tinha de sair de casa. As coisas estão a ficar insuportáveis com as regras da minha nora. Especialmente às terças e quintas-feiras... quando ela vai ao templo. Então ela fica sempre muito agitada, sabes, como se estivesse em transe. Ei, eu não consigo aturar aquela mulher muito tempo. Deixa os sapatos do lado de fora antes de entrar na sala. Não vejas futebol depois das 20h. Tens de passear o cão aos sábados de manhã. Não laves a louça, o teu método está todo errado. Fogo! Prefiro fugir para aqui e fumar o meu charuto em paz. Quero dizer, sou um prisioneiro na casa que construí. Nunca devia ter passado a propriedade para eles quando a minha esposa morreu. Foi aí que toda esta loucura começou. Quanto ao meu filho, ele é de grande porte”.

E assim, o Tio Johnny e eu começámos a encontrar-nos todas as terças e quintas-feiras à noite, para comer pizza quente e fumar alguns charutos. E ele contava-me histórias: sobre incidentes na loja, sobre as suas aventuras com o Tio Bobby, sobre um mundo que ele sentia que agora estava a desaparecer.

JOHNNY:

“Ei, Sunil, devias passar algum tempo com o Tio Bobby. Digo-te que aquele velho tem energia, ei. E ele também é um velhote travesso. Ele gostava de se sentar na varanda da loja e observar as tias. Certa vez, depois de ter feito uma cirurgia de bypass ao miocárdio, ele ouviu a voz sensual da Tia Selvie. Ei, em poucos segundos ele passou de estado de coma a estado crítico. Mas ela lançou-lhe um olhar e o coração dele desacelerou rapidamente. Mas nem mesmo ele consegue acompanhar

o outro velhote, o Sr. Arjun. Ei, este tio é um gajo pesado. As duas irmãs da sua esposa vieram visitá-lo um dia. E ficaram para sempre. As pessoas dizem que elas são como tias extras para o tio. Sabes, chamamos a sua esposa de «ma», a irmã mais nova dela de «ma» da cozinha –porque ela fica 24 horas na cozinha–, e a irmã mais nova, «ma» da sala de estar –porque ela fica o dia todo sentada a pintar as unhas–”.

Ei, esse Sr. Arjun parece ser um tio que quer uma tia para cada quarto da casa. (*Ele ri*).

SUNIL:

Tio Johnny, o que aconteceu com a reunião mensal da comunidade que vocês costumavam fazer? Lembro-me de ir quando era criança. Sabes, era muito fixe. Lembro-me que vocês costumavam fazer cordeiro no espeto e tocar música *chutney*⁸⁸ indocaribenha. Toda a gente ia.

JOHNNY:

“Ya, não sei por que é que parámos com isso. Acho que a seguinte geração não se importou muito. Muitas coisas estão a mudar agora neste novo milénio. Até a nossa loja já não é tão popular como antes. Sabes, Sunil, as escrituras hindus dizem que este é um mau momento –chamam-no de *Kaljuk*–,⁸⁹ quando os filhos se voltam contra os pais. Muitas culturas vaticinam que este é um mau momento”.

Mas, mau momento ou não, o amor romântico encontra sempre uma maneira de se revelar ao mundo. E então, um dia, o Tio Johnny e eu fomos interrompidos pelas risadas do jovem casal Jason e Jayshree.

⁸⁸ O *chutney* é um condimento agridoce da culinária indiana que dá nome a um estilo musical que mistura ritmos indianos e caribenhos, popularizado pelos musicais de Bollywood.

⁸⁹ Quarta e pior das eras do hinduísmo, marcada pelo declínio moral, conflitos e devastação. Começou em 3102 a. C., com a morte de Krishna, e durará 432 000 anos. Recebe o nome da deusa Kali, a divindade da morte e da destruição. Também oferece uma oportunidade para que homens e mulheres reflitam e pratiquem a meditação, a caridade e todas as virtudes.

JOHNNY:

“Ei, parem com esses beijos agora. O que vocês pensam que esta cabana é, um motel? Jason, eu sei que és um rapaz maroto, mas Jayshree, estou surpreso contigo”.

JASON:

“Não, Tio Johnny, foi apenas um beijo inocente. Só precisávamos de um lugar para conversar. E para que eu pudesse ler o meu poema para a Jayshree. É que os nossos pais não nos deixam ver-nos. Não, não é porque eu sou de cor e ela é indiana. Mas sim porque eu sou cristão e ela é hindu. Na verdade, o pai dela disse que, se eu não me afastar da filha dele, ele vai cortar os meus membros e aparafusar as minhas pernas aos ombros e os meus braços ao rabo. Olha para mim, Tio Johnny. Não creio que conseguisse andar com as mãos”.

JOHNNY:

“Cala-te, rapaz. Falas demais. Deixa-me ver o teu poema. (*Johnny lê em silêncio*). Hmm, nada mal. Alguns erros gramaticais. E a tua ortografia é influenciada pela cultura americana. Mas as tuas palavras e pensamentos são lindos. Jayshree, tu amas este rapaz? Hmm. Pelo teu olhar, posso ver que sim. Poupa-me os detalhes. Certo, eu e o Sunil vamos dar um passeio. Vocês podem sentar-se na cabana e conversar. Quando voltarmos, daqui a 15 minutos, vocês terão ido embora”.

E eles tinham desaparecido quando voltámos 45 minutos depois. Deixaram um bilhete de agradecimento muito simpático. Então, convidámos o Jason e a Jayshree para voltar na quinta-feira seguinte. E na quinta-feira depois dessa. E depois disso... Eles tornaram-se os nossos convidados especiais na nossa nova pizzeria. O Tio Johnny servia a pizza e eu proporcionava o entretenimento. (*Excerto de Kuch Kuch Hota Hai*,⁹⁰ *enquanto Sunil canta em playback e dança*).

⁹⁰ Produção muito popular da indústria cinematográfica indiana de Bollywood, estreada em 1998. Trata-se de uma comédia romântica musical clássica em língua hindi, filmada em vários países e que ganhou muitos prémios.

Mas um dia alguém nos denunciou. E os pais deles vieram à nossa cabana. Eles insultaram-nos e afastaram os jovens amantes.

JOHNNY:

“Eles vão encontrar uma maneira de estar juntos novamente. Com o tempo. Nada pode impedir o amor verdadeiro. Os pais deles terão de se curvar perante o seu majestoso poder e beleza”.

SUNIL:

Sabes, Tio Johnny. Acho que está na hora de te curvares à majestade do amor. Estou cansado de te ver quase a ser determinado com a Tia Mina. Acho que está na hora de tirarmos este assunto da frente da loja e levá-lo para as traseiras. Quero dizer, não podemos simplesmente deixar a nossa pizzeria fechar.

JOHNNY:

“Ei, Sunil, não tentes nenhum dos teus truques. Ou não haverá mais charutos para ti. *(Pausa)*. Sabe, Sunil, não posso ficar com a Mina. Ela é muito próxima do filho dela, o Nishaal, e ele não quer que fiquemos juntos. Eu vejo como ele olha para mim quando falo com ela no talho. E o Tio Bobby disse-me que ouviu o Nishaal dizer ao primo que não devíamos ficar juntos. Porque ela é hindi e eu sou tâmil”.⁹¹

A velha questão hindi/tâmil. Pensei que pelo menos esse preconceito estivesse a começar a desaparecer. E que hipócrita é o Nishaal. Quer dizer, ele está sempre a falar sobre como os indianos devem manter-se unidos, no seu programa cultural na televisão. *(Pausa. Sunil torna-se mais animado)*.

⁹¹ A principal divisão linguística da Índia é a que separa as línguas indo-europeias do norte do país, das línguas dravídicas do sul. O hindi é a principal do primeiro grupo e o tâmil, do segundo. Com a independência da Índia, foi implementada uma política de duas línguas oficiais, o hindi e o inglês, que foi muito contestada, sobretudo no sul dravídico. Isto juntou-se a muitos outros receios étnicos plurisseculares entre o sul e o norte. Entre as centenas de línguas faladas no país, actualmente vinte e duas delas têm algum tipo de reconhecimento oficial.

Nishaal era uma espécie de celebridade local, porque era apresentador de um programa cultural indiano na televisão. Ele apresentava sempre de uma forma exagerada, com um sotaque anglicanizado que tinha adquirido enquanto estudava no estrangeiro. Bastante perturbador para um domingo de manhã.

NISHAAL:

“E assim, os Marajás levaram a sua contribuição cultural a um novo nível. Não bastava construir um templo. Não bastava construir um salão paroquial. Não. Agora estão a construir um centro cultural. E o vosso servidor estará a administrá-lo. Podem descansar que ninguém será deixado de fora. Hindi, tâmil, urdu, gujarati, promoveremos todas as línguas. Hinduísmo, islamismo, cristianismo, todas as nossas religiões serão respeitadas. Mostraremos ao mundo que somos um, muito além das comemorações dos 150 anos. Esta é a alma indiana”. *(Ele faz uma dança curta e extravagante ao som de música típica de Bollywood).*

Mas eu não ia deixar a hipocrisia de Nishaal impedir o meu plano. O romance tinha de voltar à pizzeria. Então, enganei a Tia Mina para que viesse à cabana, dizendo-lhe que a minha mãe precisava urgentemente do seu conselho sobre um assunto delicado. E disse ao Tio Johnny que tinha conseguido alguns charutos cubanos. *(Pausa)*. No início, eles estavam tão constrangidos, como adolescentes nervosos. E no menu desta noite, temos pizza de frango *tikka*⁹² e chá gelado. O Tio Johnny lançou-me um olhar do tipo “depois trato de ti”. E a Tia Mina apenas disse: ...

MINA:

“És um menino maroto, Sunil. Sempre soube que eras um menino maroto, lindo menino”.

E assim, a velha tia hindi e o velho tio tâmil juntaram-se. Mas apenas por três noites de pizza. Até que então, o nosso abutre cultural local atrapalhou o nosso jantar.

⁹² Frango desossado e cortado em pedaços, acompanhado de pimentos e cebola.

NISHAAL:

“É uma desgraça. O meu pai deve estar a revirar-se no túmulo. Vá para casa, mãe. Antes que manche ainda mais a imagem que tenho de si. E tu, Sunil... Não consigo... Sabes, quando contei aos pais do Jason e da Jayshree o que tu estavas a permitir que eles fizessem aqui, pensei que as reações deles poderiam chocar-te e fazer-te reflectir sobre ti mesmo. Mas agora desceste ainda mais fundo. És o quê, um proxeneta?”

SUNIL:

Seu hipócrita de merda. A única razão pela qual desaprovas que a tua mãe veja o Tio Johnny é porque ele é tâmil. Não tentes colocar-te numa posição moralmente superior. Esta é uma situação simples e bonita.

NISHAAL:

“Estás a interferir com a ordem das coisas, rapazote. Este é o nosso modo de vida em Reoca. Um um sistema de valores e tradição que se estende por gerações. Como ousas impor-nos as tuas crenças contaminadas? O que é que sabes sobre cultura?”

O que é que tu... Mas ele não estava disposto a ouvir-me. Ele agarrou a mãe e a empurrou-a para dentro do carro. Corri atrás dele, determinado a ensinar-lhe um pouco de cultura básica. (*Ele cerra os punhos*). Mas o Tio Johnny agarrou-me com uma força surpreendente.

JOHNNY:

“Deixa estar, Sunil. Há outra maneira. Uma maneira mais tranquila”.

Eu soltei-me do aperto do Tio Johnny. Mas mesmo assim não consegui avançar. O mundo ficou completamente silencioso. Senti o meu corpo ficar leve. De repente, vi os deuses hindus sorrirem gentilmente para mim. E vi anjos a dançar à volta deles. Senti uma luz dentro de mim.

Sunil cai de joelhos e uma música trance toca por alguns segundos.

A maneira mais tranquila do Tio Johnny incluía continuar a conversar com a Tia Mina quando ela visitava o talho, e jantar com ela

na nossa pizzaria no ano seguinte, exatamente no mesmo dia em que eu tinha combinado pela primeira vez, 22 de setembro. E eles fizeram isso no ano seguinte, no dia 22. E novamente em 2003. E todos os anos, o Nishaal era chamado a Joanesburgo para filmar algo para a televisão, exatamente nesse dia.

Eu não apoiava a maneira discreta do Tio Johnny e da Tia Mina. Eu queria que eles dissessem ao Nishaal para se pirar. Eu queria que eles mostrassem ao mundo que preconceitos mesquinhos não podiam impedir o amor verdadeiro. Mas eu não interfiri. Lembrei-me do que vi e do que senti no dia em que o Nishaal interrompeu o meu plano. E, de qualquer forma, a minha abordagem entusiástica ao amor tinha-me trazido pouco romance e muita decepção.

E então, um dia, em 2004, Nishaal conseguiu uma grande oportunidade na Zee-TV⁹³ e mudou-se para o Dubai. A Tia Mina recusou-se a deixar Reoca. Alguns meses depois, ela e o Tio Johnny casaram-se. (*Pausa*).

Então, velhote, resultou, não foi? Conseguiste a rapariga..

JOHNNY:

“O Jason também vai conseguir a sua namorada. E tu também, com o tempo. Às vezes, é preciso dar meia volta e voltar atrás. Assentar por um tempo. Deixar a vida correr apressada. E depois podes ir atrás novamente”.

Tio Johnny Naidoo. Um homem de muitas facetas. Um líder na nossa comunidade. E meu amigo. (*Pausa*). Ele e a Tia Mina ainda moram na sua linda casinha em Reoca. E toda a vizinhança os procura em busca de orientação. Pessoas hindis e tâmil. Eles mantêm o velho ocupado na sua reforma. Mas, no dia 22 de setembro, ele arranja algum tempo para se encontrar comigo na velha cabana. Para comer pizza e fumar alguns charutos.

⁹³ Canal de televisão muito popular que transmite em língua hindi.

Apagam-se as luzes gradualmente.

CENA 6

As luzes acendem-se enquanto Manoj está a arrumar tudo no final do dia.

MANOJ:

“Ok, é o último cliente por hoje. Ufa! Mas que dia longo. *(Olha para fora)*. Sharmilla, já foram todos para casa. Hora de fechar. Obrigado por teres ficado mais tempo hoje, querida. *(Olha em torno da loja com emoção e remove lentamente o avental)*. Foi um bom dia. Mais um dia bom. *(Vai para trás do balcão e baixa-se para guardar o avental. Quando o actor se levanta, está a interpretar Sunil. Sunil aparece à frente)*”.

SUNIL:

Manoj Mohan, o lojista. *(Pausa)*. Algumas crianças malcriadas do bairro, incluindo Manesh Singh, costumavam gozar comigo: “O teu pai é lojista, o teu pai é lojista. Ele usa um avental. Ele usa um avental”. *(Pausa)*. Às vezes penso que há pessoas brancas e negras que gozam com os seus colegas indianos de outra forma quando eles não estão a ouvir. “Aquele tipo não precisa de se preocupar. Se as coisas não derem certo aqui, ele pode ir trabalhar na loja do pai”. Como se todos os jovens indianos tivessem um pai dono de uma loja de conveniência. Ou um tio dono de um restaurante de comida para levar. Imagino o que diriam se soubessem como tudo começou para nós. Na nossa pequena cabana. *(Pausa)*.

Ainda não terminei esta história sobre o meu pai. *(Pausa)*. Estávamos no meio da recessão. Depois dos dois primeiros assaltos. O Tio Johnny tinha fechado o seu talho, e aconselhou o meu pai a fazer o mesmo. Mas Manoj Mohan continuou a trabalhar arduamente. Após um período de calma no primeiro ano do novo milénio, o negócio tinha realmente recuperado. Mas depois a crise económica global

também afetou a pequena Reoca. Ainda assim, o meu pai persistiu. Lembro-me de o Tio Johnny dizer um dia: ...

JOHNNY:

“O teu pai é um homem corajoso, Sunil. Eu senti que tinha de fechar o talho. Mas ele continua a manter o nosso lugar especial a funcionar. Sabes, aquele homem é o coração e a alma de Reoca”.

O coração e a alma de Reoca. Eu sei que as pessoas adoram o meu pai. Mas vêem-no como o tio bondoso que está atrás do balcão da loja. E que ouve as suas histórias de vida enquanto lhes vende mantimentos e guloseimas. O homem que ajudou a criar a luz de Reoca. Elas não sabem que ele era um génio da biologia na escola. Que ele queria ir para a universidade, mas os seus pais não tinham condições financeiras para enviá-lo. Elas não sabem como ele defendeu ferozmente o seu filho quando o cínico Tio Bimal disse: ...

BIMAL:

“Tu queres ser professor. Vai para a universidade. Tu não vais conseguir. Onde podes estudar? Tu vais acabar a abandonar os estudos como o teu primo Vinesh. Tu deves somente trabalhar na loja do teu pai”.

MANOJ:

“Sai da minha casa, seu idiota pomposo! Como ousas insultar o meu filho? Não sabes nada sobre ele. Sai e guarda os teus comentários nojentos para ti mesmo. Se alguém da família me disser que insultaste o meu filho novamente, vou garantir que seja a última vez que abres a boca”.

E se eu contasse aos nossos conterrâneos que ele comprava flores para a minha mãe todas as sextas-feiras à tarde? Acreditariam em mim? E não posso esquecer a sua imitação de Amitabh Bachan.⁹⁴ Em todas

⁹⁴ Lendário produtor, apresentador de televisão e actor indiano de Bollywood, nascido em 1942.

as grandes festas familiares, depois de alguns uísques, Manoj, o artista famoso, emergia.

MANOJ:

“Muito bem, quem é a sortuda de hoje? Quem é que vai dançar com o Amitabh?”. (*Pequena dança de Amitabh ao som da música do filme*).

Foi na manhã seguinte a uma dessas grandes festas, que descobrimos que a minha mãe tinha cancro da mama. Ela lutou contra a doença com aquele espírito indomável que sempre correu nas suas veias. E nós lutámos para pagar todas as contas. A minha irmã tentou ajudar, mesmo apesar de ela e o marido terem acabado de se mudar para Joanesburgo e mal conseguirem pagar as contas. Eu contribuí com uma parte do meu salário de professor. Era isso que se fazia se se fosse de Reoca. E aí aconteceu o terceiro assalto.

MANOJ: (*Acovardado*)

“Eu dei-te tudo do escritório. E da cabana. Isto é tudo o que sobra nesta loja. Leva. Mas por favor, não me batas novamente. (*Ele bloqueia*). Ai! Pára com isso! De que adianta? Eu dei-te tudo. (*Ele abaixa-se novamente*). Ya, castiga-me por não ter o suficiente. Seu idiota!”. (*Ele grita*).

Eu fiquei com o Tio Johnny a olhar para os meus pais nas camas do hospital.

JOHNNY:

“Tens de dizer ao teu pai para fechar a loja, Sunil. Há demasiados assaltos agora... bem, talvez só por um tempo, pelo menos. Eu vou ajudá-lo a tratar das coisas. Este é o meu velho amigo. E aquela é a minha irmã”.

SUNIL:

Não te preocupes, Tio Johnny. Quero dizer... tu tens que pagar a tua nova casa... vai ficar tudo bem. Vamos encontrar uma saída disto. (*Pausa*).

E foi o que fizemos. O meu pai voltou para a loja. E a minha mãe voltou a fazer tudo. (*Pausa*).

Mas então, um dia, ela ligou-me, muito preocupada com o meu pai.

SHARMILLA:

“Tem estado a acontecer todas as sextas-feiras à noite, Sunil. Nos últimos dois meses. Ele foge por duas, três horas. Ele fica a dizer-me que vai jogar thuneer com o Gonaseelan e os amigos dele. Mas eu não acredito. Eu sei que ele vai jogar no casino. Perguntei à mãe do Gonaseelan e ela disse-me que o Gona fica desmaiado no quarto dele todas as sextas-feiras à noite. E uma vez, o Francis disse que viu o teu pai no casino. Quero dizer, eu sei que a loja não está a ir bem e que temos muitas contas para pagar. Mas tentar ganhar dinheiro jogando no casino é uma loucura. Tens que falar com ele, Sunil. Eu não me importava quando ele às vezes apostava em corridas de cavalos. Era só por diversão. Mas isso é inaceitável. Tens que falar com ele, Sunil”.

MANOJ:

“A tua mãe está a ficar paranóica. Jogamos thuneer às sextas-feiras. O Gonaseelan junta-se a nós quando não está irritado. Quanto ao Francis, não sei do que é que ele está a falar. Acho que ele deve ter visto o meu fantasma no casino”. *(Pausa)*.

Mas ele parecia inquieto. E a minha mãe raramente se enganava. Algumas semanas depois, não consegui resistir mais à tentação. Na sexta-feira à noite, conduzi até Reoca e fiquei fora de vista. Então, quando o meu pai saiu da garagem, segui-o. Poucos minutos depois, ele parou na loja e foi até as traseiras. Esperei um pouco, mas ele não voltou para o carro. O que ele poderia estar a fazer nas traseiras? Espera. Talvez ele esteja a jogar póquer ilegal na cabana. Não, pai. Saí do carro e corri para a cabana. Consegui ouvir a voz de uma mulher. Abri a porta com força. E vi... Vi a Sra. Singh a vestir-se às pressas. O meu pai mal tinha conseguido vestir os calções. Suas prostitutas! Suas prostitutas nojentas! É isto que vocês têm andado a fazer nas sextas-feiras à noite. A comer esta cabra! *(Para a Sra. Singh)*. Não fale! Saia daqui, sua vadia! *(Faz gesto de agarrar o pai pelos cabelos e puxá-lo para fora da cabana)*. E você saia da cabana da minha mãe. *(Para a*

Sra. Singh). Comece a correr, sua prostituta. E tu, ficas aí em baixo, seu velho nojento. *(Pausa)*.

Eu sabia que ele não era um velho nojento. Ele estava a envelhecer. E ele tinha estado sujo muitas vezes. A sujar as mãos. A sujar os joelhos. A sujar os sapatos velhos. Sempre para cuidar da família. E até àquele momento, ele era o melhor homem que eu conhecia. *(Pausa)*.

Nunca pensei que te veria com outra mulher. Ouvimos falar disso o tempo todo. Tantos casos extraconjugais.

Mas nunca pensei que tu... Então, velhote? Porquê? Vamos lá. Não há aqui mais ninguém. Somos só tu e eu. E Deus. Porquê? *(Pausa)*.

Ele não me respondeu. Quando fui embora naquela noite, pensei que talvez nunca mais falasse com ele. Não nos falámos –cara a cara ou de qualquer outra forma– durante cerca de um mês. Então, um dia, ele fez uma coisa à moda antiga. Mandou-me uma carta. *(Sunil lê a carta, mas o actor transforma-se em Manoj e lê em voz alta)*.

MANOJ:

“Fui à tua casa no outro dia, mas não estavas. E não estás a atender as minhas chamadas. Portanto pensei que deveria escrever. Não te respondi naquele dia, porque não tinha uma resposta. Ainda não sei por que agi daquela forma naquele dia. Ou por que voltei para vê-la novamente na cabana. Gostaria que não tivesse sido na cabana. Mas da primeira vez, ela apenas me pediu para encontrá-la para falarmos dos seus problemas conjugais. Não sabia para onde mais ir em Reoca. Posso dar desculpas, como muitos homens fazem. Posso dizer que a tua mãe estava a recuperar da doença ou que o stress dos assaltos me fez querer fugir. Mas acho que só queria sentir-me diferente. E, pela primeira vez em muito tempo, não me senti apenas um lojista. A antiga rainha da beleza do bairro desejava-me. E ela sentia-se diferente, não apenas a dona de casa rica e dedicada. Acho que ambos queríamos largar os nossos aventais por um tempo. Desculpa, filho. Não há justificação para o que fiz. Gostaria que te lembrasses de mim como aquele louco que perseguia a família pelo parque nos muitos piqueniques que desfrutávamos juntos. Acho que essa era a minha melhor versão”. *(Para de ler. O actor transforma-se novamente em Sunil)*.

Encontrei-me com ele, atrás da loja. Alguns dias depois. Ele queria desmontar a cabana e queimá-la porque tinha desonrado o legado da minha mãe.

Não a queimes. Deixa-a ficar. Irei valorizar as outras coisas que aconteceram lá. Grande parte da história da minha vida, está lá. *(Pausa)*. Terias continuado a vê-la se eu não tivesse descoberto?

MANOJ:

“Não, filho. Estava a desvanecer. A minha cabeça tinha parado de girar. E eu comecei a sentir apenas escuridão”.

Escuridão sob a luz de Reoca. Essa foi a última vez que falámos sobre isso. Mas não foi a última vez que pensei nisso. Às vezes sinto raiva. Às vezes sinto que ele é fraco, patético. Se eu conhecesse alguém especial, não a trairia. E então, às vezes, vejo-o a dançar com a minha mãe. E ela está a segurar a flor que ele lhe dava todas as sextas-feiras à tarde. Eu disse-lhe que ele tinha que contar à minha mãe algum dia. Mas não por agora. *(Pausa)*.

Acho que não posso contar-lhe esta história, Sr. Rajpaul. De qualquer forma, não está completa. Talvez eu lhe possa contar parte dela. *(Pausa. E vai até à janela)*. Quando escrever sobre o meu pai, escreva sobre como ele era o melhor lojista do ramo. Mas escreva também sobre como ele fazia as pessoas rir com as suas piadas inteligentes. Sobre como ele trabalhava até às 18h todos os dias numa fábrica de sapatos antes de abrimos a loja. Sobre o seu sonho de visitar a irmã na Índia novamente. Sobre como ele segurava a mão da minha mãe todas as noites até ela adormecer, quando ela estava nos piores dias da sua doença. Conte às pessoas que ele fez algo. Ele trouxe a sua própria luz para Reoca. *(Pausa)*.

Fica bem, pai. O mundo está à tua espera.

Apagam-se as luzes gradualmente.

CENA 7

AS LUZES ACENDEM-SE SOBRE SUNIL NO CENTRO DO PALCO. Ele dobra o jornal que estava a ler.

SUNIL:

Obrigado, Sr. Rajpaul. É um bom artigo. Muito honesto. *(Pausa)*. Posso então responder à pergunta que o senhor faz no final? Hum, ya. *(Ele abre o jornal e lê em voz alta)*. “Será que os Mohan voltarão um dia para Reoca e a mercearia do Mohan reabrirá, trazendo os nossos conterrâneos de volta ao seu antigo ponto de encontro?”. *(Pausa. Ele dobra o jornal)*.

Não vamos fugir, Sr. Rajpaul. É hora de mudança. Os meus pais administraram a loja por 22 anos. Eles moraram na sua casinha por quase 40 anos. O lugar precisa de uma reforma completa. Olhe, só quero que eles venham morar comigo por um tempo. Depois eles podem decidir o que querem fazer. Talvez voltem para Reoca daqui a um ano. Talvez a mercearia do Mohan volte a abrir as portas no futuro. Nunca deixaremos Reoca completamente. Como é que eu posso deixar de pescar no nosso rio? Ei, Sr. Rajpaul? Com o Tio Johnny a contar-me histórias fantásticas o dia todo. E eu tenho de vir aqui para comer as mangas mais suculentas do mundo. O que acha, Sr. Rajpaul? Deliciosas, não são? *(Pausa)*. Ya, pode dizer às pessoas: ninguém consegue expulsar completamente os Mohans de Reoca. *(Pausa)*. Sabe, é engraçado, os meus pais, como tantos indianos, estão a mudar-se para um antigo subúrbio branco. Mas, outro dia, vi um casal branco a mudar-se para Reoca. E duas famílias negras mudaram-se para cá no ano passado. Agora, este lado é aquele lado; o nosso lado é o lado deles; o lado deles é o lado de todos. Não há fronteiras. Por isso, ontem disse à minha mãe: Mãe, está na hora de voltar a ser a Tia Murkoo. Vou levar a nossa cabana e colocá-la no meu quintal. Deixa-a voltar a ser a cabana acolhedora. Deixa uma nova cidade provar os teus doces por algum tempo, mãe. E deixa os filhos dessas pessoas conhecerem o Tio Doce.

E o meu pai disse-me: ...

MANOJ:

“Acho que os nossos antepassados falaram contigo, meu filho. Foi isso que o teu trisavô, Areendum Mohan Rastogi, fez. Ele construiu uma pequena banca, e vendia a sua comida a partir dali. *Chappaties*,⁹⁵ *mielie-meal roti*, e todos os tipos de bolinhos fritos. Ele vendia para o seu povo. E para os seus opressores. Ele nunca teve a loja que queria. Mas continuou mesmo assim. Ele foi um grande homem”. (*Pausa. Sunil está visivelmente tocado*).

Consigo ver a luz novamente, Sr. Rajpaul. Consigo senti-la. Oh, é lindo.

As luzes brilham e desvanecem até apagar.

CENA 8

FOCO EM AREENDUM, NO PALCO À DIREITA. O cenário deve ser manipulado de forma a que a loja e a cabana tenham sido removidas e agora se assemelhe a um quarto com uma cama. O posicionamento desta cena longe do espaço da loja sugere uma mudança de posição para Areendum. Ele está a cuidar de Biswas. Ele olha-o por um segundo, depois levanta-se e vira-se.

AREENDUM:

Como podes dizer que a tua vida não significou nada, Biswas? Qual é o teu legado? Eu digo-te qual. Um legado de esperança. Cortaste cana comigo todos os dias. E ajudaste-me quando eu me senti fraco. Ajudaste-me a construir uma banca. E fizeste a comida com a Pallavi e comigo. Para que agora tenhamos alguma liberdade. (*Aponta para o exterior*). Estou a olhar para os nossos amigos. Consigo ver alguns sorrisos. Alguns deles caminham com determinação. Tu ajudaste a

⁹⁵ Pão típico feito com farinha de trigo sem fermento e preparado na frigideira.

fazer isso, Biswas. A tua vida criou esperança para o teu filho. E para as minhas filhas.

Temos de gritá-lo ao mundo: eu, Areendum, com a minha esposa Pallavi, e o meu amigo Biswas, viemos para esta terra desconhecida. Fomos enganados por pessoas egoístas e selvagens. Tentaram fazer-nos esquecer quem éramos. Mas não esquecemos. Sobrevivemos. Crescemos. Sonhámos. E alcançámos algo. Este é o nosso lar.

*Música indiana comovente toca.
Apagam-se as luzes gradualmente.*

O FIM

Lumina din Reoca
Piesă cu un singur actor

ASHWIN SINGH (1971)

TITLUL ORIGINAL: *Reoca Light. A One-Man Play*
(2010; premiera în 2017)

TRADUCĂTOARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ:

ANDREEA-MARIA POPESCU
Universitatea din București (UB)
andreeamaria.popescu@lils.unibuc.ro
<https://orcid.org/0009.0004.0786.0019>

AMPLASAMENT:

Vechile plantații de trestie de zahăr din Natal și orașul Reoca,⁹⁶ o suburbie indiană din Durban (Africa de Sud).

ACTORI:

Aceasta este o piesă cu un singur actor.

DECOR:

Cea mai mare parte a piesei are loc într-o parte a unei mici prăvălii și a unei colibe din spatele acesteia. Prăvălia și coliba nu trebuie să fie dezvăluite publicului. Personajul principal, Sunil, se află la teighea și se deplasează în jurul acesteia în timp ce diverse personaje sunt

⁹⁶ Reoca este un loc imaginar care combină numele zonelor urbane Avoca și Red Hill, Durban, locuite în mod tradițional de populație de origine indiană.

dezvăluite inițial. După aceea se plimbă între prăvălie și colibă. Cea mai mare parte a conținutului prăvăliei este împachetat în cutii. Sunil continuă să împacheteze alte obiecte la începutul piesei. Prima scenă și ultima ce îl implică pe stră-străbunicul lui Sunil, Areendum, are loc pe o tipică plantație de trestie de zahăr din anii 1870. Ambele scene sunt jucate într-un decor anume. În prima scenă tejgheaua prăvăliei și conținutul acesteia, ca și coliba, nu trebuie să fie văzute încă deoarece Areendum trebuie să ocupe același spațiu care devine prăvălia și coliba în scenele ulterioare. Tejgheaua este adusă după prima scenă.

SCENA 1

LUMINA VINE PE AREENDUM MOHAN RASTOGI, care se află în mijlocul scenei, pe câmpurile de trestie de zahăr din Natal în jurul anilor 1870.

AREENDUM:

Soarele apune, Biswas. Nu mai durează mult. Nu-ți face griji, o să reușești. Apoi te poți odihni bine la noapte. Măine te vei simți mai bine. Trebuie să mănânci cu noi în seara aceasta. Pallavi face *dhal* de mazăre.⁹⁷ Hmm. Îmi place mult *dhal*-ul de mazăre. (*Privește în jur*). Nu, nu-ți face griji. El nu se uită spre noi acum. Putem vorbi. Știi, mai devreme am vorbit cu domnul Worthington din nou. De ce te uiți așa la mine? Ți-am spus că nu e un om rău... e în ordine. Știi, i-am spus ce vreau să fac. În câțiva ani, poate. Să deschid o mică prăvălie. Cu lucruri esențiale. Mi-a spus că el crede că o să-mi meargă bine. E foarte mulțumit de menajul pe care îl face Pallavi pentru el. Așa mi-a spus, poate că ne ajută. Poate... poate în viitor vom deschide o prăvălie pe proprietatea lui. (*Pauză*). Știu că îți închipui că visez. Ți spun, vorbea serios. Trebuie să facem lucrurile astea, Biswas. Să încercăm să avem

⁹⁷ *Dhal* (sau *dal*) este un fel de mâncare tradițional din subcontinentul indian, preparat din leguminoase uscate și sfărâmate, în special linte, dar și mazăre sau năut decojit. Se gătește cu ceapă, roșii și diverse condimente (printre care turmeric, chimen și coriandru) și se servește ca o tocană groasă, de obicei însoțită de orez (*dal bhat*) sau pâine fără drojdie (*roti, chapati, naan*).

o viață mai bună. Să ne ajutăm oamenii. Cred că aceasta este *dharma*⁹⁸ mea. (*Pauză*). Nu ne putem întoarce acum în India, Biswas. Aici e casa noastră.

*Luminile se sting și se face beznă.
Interludiu muzical de muzică clasică indiană.
Se montează tejgheaua.*

SCENA 2

LUMINILE CAD PE PERSONAJUL PRINCIPAL, SUNIL, care este în mijlocul scenei, în prăvălia tatălui său. Poartă o conversație cu un reporter local, dl. Rajpaul.

SUNIL:

Știți, domnule Rajpaul, nu ne-am gândit niciodată că frații Sevlal își vor vinde prăvăliile și vor pleca din Reoca. Ajith și Sujith, măcelarul și brutarul. Hmm, îmi amintesc că atunci când eram copil eram atras de mirosul prăjiturilor tăvălite cu ciocolată⁹⁹ și de tata care ne cumpăra păsările noastre alergătoare favorite în diminețile de sâmbătă. (*Pauză*). Frații Sevlal erau cei care îi dăduseră voie mamei mele să-și înființeze mica ei cofetărie numită Wendy Hut¹⁰⁰ în spatele prăvăliei –îi spuneau Mătușica Murkoo– vindea *murkoo* crocante, *samoos* fierbinți, *puri patha* acidulate.¹⁰¹ Atâtea bunătăți! Pe tatăl meu îl numeau Unchiul cel

⁹⁸ Concept hindus care indică scopul unic și drept al fiecărui individ, căruia trebuie să se supună, după ce l-a descoperit, pentru a acționa în armonie cu natura și universul cosmic și pentru a putea respecta ordinea stabilită și a atinge fericirea.

⁹⁹ *Lamingtons* în original: prăjitură tipică pufoasă acoperită cu ciocolată și nucă de cocos.

¹⁰⁰ În Africa de Sud, casele Wendy sunt o formă de cazare pentru lucrătorii casnici care locuiesc împreună cu angajatorul lor și constau într-o structură din lemn situată pe proprietatea angajatorului. Structura este de obicei construită în grădina casei. Acestea sunt dotate cu facilități de bază, cum ar fi electricitate și apă curentă.

¹⁰¹ Sunt trei mâncăruri tipice din sudul Indiei. *Murkoos* se prepară din făină de orez și se prăjesc până se rumenesc. *Samosas* sunt plăcinte de diferite forme, umplute cu legume

Dulce. În fiecare vineri și sâmbătă după-amiaza își umplea coșul cu bunătățile mamei mele și încerca să le vândă în cartierul Reoca. Dădea fiecărui copil câte o bomboană, indiferent dacă părinții acestuia cumpărau ceva sau nu. Acolo a început totul – în spatele brutăriei și măcelăriei fraților Sevlal. Spuneți-le cititorilor dumneavoastră despre acestea, domnule Rajpaul. Înainte de Superette a lui Mohan, a existat Hot Hut cu Mătușica Murkoo și Unchiul cel Dulce. (*Pauză. Sunil împachetează câteva obiecte*).

Știți, tatăl meu a fost foarte surprins de prețul mic cu care frații i-au vândut prăvăliile lui și unchiului Johnny. Unchiul Johnny a preluat măcelăria lui Ajith, iar tatăl meu a transformat brutăria lui Sujith într-o prăvălie cu de toate. Mama și-a adus bunătățile din spate în față. Domnule Rajpaul, vă spun că oamenii din Reoca s-au îndrăgostit de noua prăvălie. A devenit locul lor de întâlnire favorit. Ce ați zis? Da, aproape imediat, domnule Rajpaul. Știți, erau atât de mulți oameni care au devenit parte din prăvălie. Am amenajat niște mese drăguțe afară... iar oamenii obișnuiau să petreacă ore în șir stând de vorbă. Aveam proprii noștri băieți de prăvălie.

*MUZICĂ PENTRU A INTRODUCE BĂIEȚII DE PRĂVĂLIE și
apoi ilustrații ale comportamentului lor.*

„Hei, arată-mi toate cărțile tale... culorile tale. Patru de-un fel. Da, așa mi-au venit, frate. Hai să *dallah*.¹⁰² (*Pauză*). Hei, ia vezi cireașa aia. Uau! E mai condimentată decât curry-ul de pui gătit la foc deschis”.

Da, toți aveau un loc la Superette a lui Mohan și la măcelăria lui Johnny. După cum unchiul Johnny i-a spus tatălui meu: ...

și carne. *Puri* este o pâine plată și crocantă, umplută cu salta *patha* picantă. Toate pot avea o mare varietate de forme și ingrediente.

¹⁰² De asemenea, *dala*. Este un termen colocvial sud-african, provenit din limba xhosa, cu semnificația de a executa, a aduce la existență, a realiza, a lua măsuri, a rezolva probleme sau a face ceva în felul tău.

JOHNNY:

„Uită-te la ei, Manoj. Sunt atât de fericiți să se afle aici. Uneori îmi doresc să nu mai aibă întâlnirile acestea și să cumpere carne de oaie de la mine. Sunt sigur că uneori crezi, dacă s-ar opri vreodată din a vorbi despre cât de bine îmi aranjez prăvălia și ar cumpăra unele produse de la mine. Însă e în regulă. Unde s-ar putea duce? Aceasta este lumina din Reoca. Vin aici ca să înghită aer”. (*Pauză lungă*).

S-a terminat acum. S-a terminat, domnule Rajpaul. Nu-mi pasă cât de multe povești îmi spuneți despre cum oamenii din Reoca doreau ca tatăl meu să țină prăvălia deschisă. Nu mai îmi pasă. Acest ultim atac a fost picătura care a umplut paharul. Omul de-abia se poate mișca.

Au trecut două săptămâni și el nu a scos o vorbă. (*Pauză*). Vreau să spun, ne-am străduit în recesiune. Am găsit un mod de a ține prăvălia pe linia de plutire când facturile medicale ale mamei au devenit astronomice. Dar cine mai putea rezista după patru jafuri în doi ani? Și trei băți? Spuneți că oamenii din oraș doreau să ținem prăvălia deschisă, dar nu au făcut nimic ca să oprească atacurile împotriva tatălui meu. (*Pauză*). Ce spun? Cum ar putea? Ticăloșii aceia aveau puști AK47.

Trei atacuri și poliția nu a obținut nimic. Știm că sunt aceiași tâlhari. (*Pauză*). Știți, după al doilea atac, când unchiul Johnny a decis să închidă măcelăria, tatăl meu a fost de neclintit.

MANOJ:

„Nu, nu închid. Nu cedez în fața acelor animale. Înțeleg că Johnny a trebuit să închidă. L-au bătut rău. E om bătrân. Nu are sprijinul familiei. Noi trebuie însă să continuăm, Sunil. Poliția îi va prinde pe indivizii aceia. Nu se vor mai întoarce”.

Spiritul lui e distrus acum. Știți, domnule Rajpaul, când l-am văzut la spital ieri seară l-am privit în ochi. Am știut ce dorea să spună.

MANOJ:

„Ții minte ce ți-am spus Sunil despre cum tatăl meu mi-a povestit despre stră-străbunicul tău, Arendum Mohan Rastogi. Cum obișnuia să viseze când tăia trestia de zahăr că va avea o mică prăvălie într-o zi. Noi îi trăim visul. De ce a trebuit să se termine așa?”. (*Pauză lungă*).

Ei bine, asta e, domnule Rajpaul. Nu mai am nimic de zis. Vă rog să plecați. Aveți destul material pentru articol. Vă rog. (*Îi face semn lui Rajpaul să plece*). Nu transformați, vă rog, povestea aceasta într-un text de bârfe. Așa cum faceți uneori cu articolele dumneavoastră. (*Pauză. Sunil împachetează niște obiecte timp de câteva secunde. Se oprește și iese în fugă*).

Domnule Rajpaul. Domnule Rajpaul. Iertați-mi grosolănia. Sunt... doar obosit. Dacă mai aveți întrebări, orice mai concret... ei bine, voi fi aici la prăvălie mâine dimineată. Pentru ultima oară.

Luminile scad până se face beznă.

SCENA 3

LUMINILE SE APRIND ÎN TIMP ce Sunil intră în prăvălie. Calcă peste un plic.

SUNIL:

Ce e asta? (*Ridică plicul, îl deschide și citește conținutul cu voce tare*).

„Bună, Sunil. Îmi pare rău că nu te-am putut aștepta în dimineata aceasta. Am avut o altă treabă urgentă de făcut. Vreau neapărat să știu ceva. Nu-ți fă griji, nu caut bârfe. Vreau numai să aflu puțină istorie...”. (*Sunil se oprește din citit*).

Ei bine, domnule Rajpaul, e bine de știut. (*Continuă să citească*).

„Prietenul tău Selvin mi-a spus că ai scris câteva povestiri despre ce s-a întâmplat în spatele prăvăliei tale. Și în mica ta colibă. Despre fostul tău angajat, Themba Dlamini, unchiul tău Johnny și alții. Nu ai publicat acele povestiri. Selvin spune că puțină lume cunoaște acele incidente...”. (*Se oprește din citit*).

E adevărat. Iar cei care își amintesc, văd lucrurile diferit. (*Continuă să citească*). „Te rog să împărtășești unele din aceste povestiri cu noi. De exemplu, e adevărat că tatăl tău și unchiul Johnny l-au adăpostit pe activistul politic Zaakir Ally în coliba voastră în 1988?”. (*Termină de citit*). Ei, ei, domnule Rajpaul. De unde ați scos-o pe asta? Nu i-am spus lui Selvin despre ea. (*Pauză, în timp ce Sunil*

meditează). Da, l-am ascuns pe domnul Ally în coliba noastră călduroasă.

Eram la începutul adolescenței. (*Fragment dintr-o muzică relevantă din anii 80*).

Tata și unchiul meu tocmai preluaseră prăvălia. Ne-am păstrat însă mica noastră colibă, exact acolo unde fusese dintotdeauna, ca o amintire a locului de unde începuse totul; și ca să păstrăm mai multe mărfuri. (*Pauză*). Tocmai începeam să descopăr ororile apartheid-ului: într-un weekend răul din lumea întreagă s-a revărsat în Reoca. Prietenul unchiului Johnny, Bobby Nair, îi ceruse să-l ascundă pe Zaakir peste weekend în timp ce mișcarea de eliberare hotăra unde să-l trimită mai târziu. Adică, cine s-ar fi gândit la micul Reoca? Poliția era însă pe urmele sale. Au făcut raiduri prin casele noastre. Astfel că tata și unchiul Johnny l-au băgat clandestin pe Zaakir în coliba călduroasă. Eram curios. Trebuia să-l văd. Așa că m-am strecurat acolo sâmbătă seara: „Domnule Ally, sunt Sunil. Sunt, ăă, fiul lui Manoj Mohan. Vă simțiți bine aici?”

ZAAKIR:

„Intră, băiete. Închide ușa. Încet. O, Doamne, ar trebui să tac și eu. Ai grijă cu vocea ta răsunătoare, Zaakir. Mă bucur că ai venit. Am nevoie de companie. Oh, ți se pare că accentul meu e ciudat... ei bine, e din cauză că am fost obligat să petrec mult timp în afara țării... Anglia, Irlanda, Elveția. (*Pauză*). Deci, ești fiul lui Manoj? (*Pauză*). Spune-mi, știi să joci șah? Nu contează, te învăț eu. Vino. Stai jos”. Și astfel marele activist m-a învățat să joc șah. Când am terminat partida, mi-a spus: ...

ZAAKIR:

„Într-o zi vei juca șah cu un mare maestru și nu vei juca cricket în spatele prăvăliei. Doar dacă așa dorești. Vei juca cricket pe stadionul Wanderers, dacă asta dorești cu adevărat. O să construim lumea aceea pentru tine. (*Pauză*). Nu uita însă partida de șah pe care ai jucat-o în această colibă mică. Este locul cel mai complet pe care îl vei cunoaște vreodată”.

Apoi am auzit lovitura îngrozitoare. I-am auzit pe polițiști strigând: „Știm că ești acolo, Ally. Venim după tine!”.

Nici până în ziua de azi nu știu cine l-a turnat. Îmi amintesc însă cum a sărit pe fereastra cea mică. Apoi a rupt-o la fugă precum cea antilopă magnifică pe care o văzusem la TV. Gheparzii au țâșnit după el.¹⁰³ Își vâneau prada fără milă. Nu l-au prins în acea zi. N-au făcut-o niciodată. (*Pauză*). A ajutat la crearea noii noastre lumi. Apoi a devenit unul din eroii uitați ai acestei lupte. (*Pauză*). Da, domnule Rajpaul, Zaakir Ally s-a ascuns odată în coliba noastră pentru un timp. (*Pauză*). Au mai fost și alții care s-au adăpostit acolo. În momente diferite. Themba, unchiul Johnny, chiar și tatăl meu. (*Pauză*). Nu cred că articolul dumneavoastră poate surprinde toate acestea, domnule Rajpaul. Știu că vreți o anumită abordare. Toată lumea știe ce s-a întâmplat înăuntrul și în fața prăvăliei noastre săptămână de săptămână, dar nu și în spatele ei. (*Pauză*). Poate... poate e timpul să dezvălui aceste povestiri. Bine, domnule Rajpaul. Vă voi povesti unele din întâmplările ce au avut loc în spate. Despre cei trei bărbați care mi-au influențat cel mai mult viața. Povestea din spatele prăvăliei.

Luminile se sting până se face beznă.

SCENA 4

LUMINILE SUNT PE SUNIL ÎN MIJLOCUL SCENEI. Ține în mână o bată de cricket și o minge, pe care le folosește ocazional în timpul scenei. Se aude un fragment din imnul național.

SUNIL:

Era începutul noii noastre lumi. Lumea după care tânjiseră tata și unchiul Johnny. Lumea pe care Zaakir Ally mi-o promisese. În primul meu an de liceu l-am cunoscut pe Themba Dlamini. Omul care m-a

¹⁰³ În afară de referirile la reportajele tipice despre natura africană, în care gheparzii rapizi vânează gazele, toți sud-africanii asociază gazelele săltărețe din Cape (*Antilocapra americana*) sau *springboks*, animalul simbol al națiunii și al echipei naționale de rugby, cu gheparzii (*cheetahs*) și echipa profesionistă de rugby din orașul Bloemfontain, provincia Free State.

învăţat unitatea. Înainte ca Themba să vină să lucreze pentru noi, muncise ca grădinar şi meseriaş pentru familia Singh. Era familia bogată de pe strada noastră. Locuiau într-o casă elegantă cu două etaje pe un mic deal deasupra prăvăliei noastre. Iată-l pe tata Singh: ...

DOMNUL SINGH:

„Oameni buni, prieteni, trebuie să oprim degradarea oraşului nostru. Împreună. Cum putem să-l lăsăm să fie atât de murdar, cum să-l neglijăm astfel? Bunicii noştri se învârt în mormânt. Aceasta este casa noastră. Haideţi să-i redăm frumuseţea”. Tata Singh vorbea mereu de parcă avea un morcov uriaş în fund. Nimeni nu-l plăcea. Când a candidat pentru consiliul local, a obţinut numai şase voturi. Era unul din aceia care îi chema terorişti pe cei din Congresul Naţional African (CNA) din vechea Africă de Sud,¹⁰⁴ dar în noua Africă de Sud le spunea tuturor că sunt un partid grozav. (*Pauză*).

Mai era şi mama Singh: ...

DOAMNA SINGH:

„Bună ziua, doamnelor. Reena, nu te mai uita aşa la panjabi-ul meu.¹⁰⁵ Mă faci să mă simt prost. Da, da, doamnelor. L-am cumpărat în ultima mea vacanţă din Dubai”.

Mama Singh nu spunea multe. Plutea de la un butic la salonul de coafură. Uneori şi la prăvălia noastră. (*Ilustrează*). Oamenii credeau că e minunată, mai ales când clipea din gene. Totuşi, mie nu-mi plăcea ce vedeam în acci ochi.

Mai era şi singurul lor copil, Manesh. Ei îl numeau Auriul. Era un obraznic cu nasul cârn.

¹⁰⁴ Congresul Naţional African sau African National Congress (ANC), în engleză, este un partid politic fondat în 1912, care ulterior a condus mişcarea de eliberare naţională împotriva guvernului minorităţii albe. În 1994, a câştigat primele alegeri din era post-apartheid, în care Nelson Mandela (1918-2013) a devenit primul preşedinte de culoare al naţiunii. De atunci, a câştigat toate alegerile naţionale, deşi cu un sprijin din ce în ce mai redus.

¹⁰⁵ Îmbrăcămintă tradiţională din nordul Indiei, constând dintr-o tunică şi pantaloni largi.

MANESH:

„Tatăl meu e inginer. Tatăl tău e doar un vânzător. Aveți o singură prăvălie. Noi avem trei fabrici. Dar nu contează, te poți juca cricket cu mine”.

Mama și tata Singh își trimiteau copilul de aur la toate activitățile extra-curiculare pe care le puteau găsi: ore de pian, club de karate, cursuri de teatru. (*Ilustrează*). Nu era bun însă la nimic, în afară de cricket. Știa să servească iute. Mă făcea să sar când jucam în spatele prăvăliei. (*Ilustrează acțiunile extravagante ale ambilor băieți*). Tatăl lui se uita uneori peste gardul lor, încurajându-l pe Auriu.

DOMNUL SINGH:

„Foarte bine, fiule. Împinge-l în spate. Aruncă mingea. Da, servește-i! Nu, nu, Auriule. Nu îi da o pornire atât de urâtă. Fii un cavalier. Băiatul încearcă”. Familia Singh avea doi câini, Bruno și Deeno. Bruno era grozav – cel mai bun câine din cartier. Era devotat familiei Singh și feroce cu străinii. (*Ilustrează acțiunile lui Bruno*). Când alerga pe stradă câinii din cartier fugeau în cuștile lor. Nu le era atât de frică de Deeno. Deeno „blegul”, îi spuneam noi. Era gras și leneș. Cățelușii se urcau pe el, îl scărpinau și îl provocau să-i alerge. El însă nu se mișca. Nu-i păsa deloc de familia Singh. Îl iubea însă pe Themba. Întotdeauna dădea ușor din coadă când acesta era în preajmă.

THEMBA:

„Deeno, mâine mergem la gară. Vărul meu vine să stea trei zile la mine. Urmează să taie iarba domnului Pillay, și a doamnei Govender. Hei Deeno, nu arăți bine. Trebuie să plecăm foarte devreme ca să ajungem la timp la gară. Nu-ți fă griji, băiete, va veni și ziua ta”.

Themba vorbea rar, dar când o făcea, cuvintele erau pline de înțelepciune. Muncea fără încetare. Toată lumea era așa de invidioasă pe snoaba familie Singh că aveau un asemenea grădinar deosebit. Într-o zi, însă, totul s-a terminat. După o mare reuniune de familie o parte dintre bijuteriile familiei Singh a dispărut. Tata Singh s-a enervat. Pe cine putea da vina? Nu avea curaj să-și acuze rudele, așa că a făcut ceea ce mulți oameni din cartierul nostru făceau: a dat vina pe cameristă și pe grădinar. A spus că a fost o conspirație. I-a dat afară pe amândoi. L-am găsit pe Themba stând în coliba noastră mai târziu în seara aceea.

THEMBA:

„A, scuze, Sunil. Nu-i spune tatălui tău, te rog. Domnul Singh m-a alungat. M-a concediat. A spus că nu mai pot locui în casa lui. Nu am unde să mă duc. Vreau doar să mai aștept aici un timp”.

A rămas mult timp. Tata și unchiul Johnny l-au angajat ca meseriaș. Coliba a devenit casa sa.

Așa am ajuns să-mi petrec fiecare vineri după-amiază și seară cu Themba. Lui Themba îi plăcea mult cricket-ul. Dobândise multe cunoștințe despre acest joc de-a lungul anilor – vorbind cu oamenii, ascultând comentarii, privind meciuri la televizorul său portabil. Acum era mentorul meu despre cricket.

THEMBA:

„Hai, Sunil. Nu-ți miști picioarele. Te-ai lipit de teren? Ești înțepenit acolo. Hai. Hai. El aruncă mingea cu o rotire înceată. Dansează pe teren. Trebuie să te învâș să dansezi ca un negru. Atunci vei pluti pe teren”.

Themba, omul care rar vorbea, avea multe de spus despre cricket. Îl ascultam. Era un antrenor deștept. Chiar dacă jucam în spatele prăvăliei, părea că totul era plin de magie.

Hai, aruncă mingea, Selvin. (*Sunil își ia un accent australian*). Bine, e Selvin Moodley. Intră pe teren. E scurt. Mohan lovește pentru șase puncte. Ia te uită. A trecut peste gardul familiei Singh. (*Renunță la accent când realizează unde s-a dus mingea*). La naiba. Manesh, aruncă mingea. Știu că ești acolo. Hai, arunc-o, Manesh. Unde naiba o arunci? Ce idiot. Hei, Deeno, oprește mingea. Hai. A căzut în șanț. Hei, Deeno. Mingea era în fața ta și nu ai putut să o oprești. Ce prost. (*Pauză*). Da, Deeno pare că s-a mutat de la familia Singh odată cu Themba. Numai asta a făcut.

În fiecare vineri după-amiază, cricket cu antrenorul. În fiecare vineri seară, cină tradițională cu bucătar zulu. Coliba unde savurasem *murkoo* făcut de mama era acum plină de miros de cârnați și mămăligă.¹⁰⁶ După cină, Themba îmi spunea povești din satul său.

¹⁰⁶ *Pap*, în original. Este vorba despre un piure sau un terci fiert din porumb sau alte cereale, amestecat cu lapte sau apă și un aliment consistent care servește ca garnitură

THEMBA:

„Hei, Sunil, în fiecare seară de vineri în satul nostru toți se adună pe deal. Fiecare aduce ce mâncare își permite, ca s-o împartă cu oamenii. Șeful aduce berea și ține un discurs, dar nimeni nu-l ascultă. Așteaptă ca tinerii să bată toba și tinerele să danseze. Toți li se alătură, chiar și bunica.¹⁰⁷ Se dansează până dimineața de sâmbătă. (*Pauză*). Știi, obișnuiam să avem așa ceva în Reoca. Nu știi de ce s-a oprit”.

Tot anul așteptam cu nerăbdare zilele de vineri. (*Joacă puțin cricket și auzim zgomotele mulțimii ovaționând*).

Apoi, într-o zi cadoul special de la mătușa mea din India – o amuleță norocoasă care era o prismă de cristal ornamentală – a dispărut din prăvălie.

MANOJ:

„Nu-mi vine să cred. Cine ne-ar lua ornamentul de cristal? De ce? Cum s-au strecurat în biroul din spate? (*Se gândește un moment*). Stai, am lăsat ușa deschisă pentru câteva minute când vorbeam cu doamna Singh. Dar cine se putea strecura înăuntru... Cum, Sharmilla? (*Pauză, după care își coboară vocea*). Nu, nu, nu mai arăta spre Themba. N-a făcut-o el. Hai, Sharmilla. Themba e cu noi de peste un an. Nimeni nu mai e așa de cinstit ca el”. (*Sunil învârte crosa de cricket în timp ce vorbește cu Themba*).

Știu la ce te gândești, Themba. Angajatorii mei nu mă acuză că le-am furat ornamentul prețios, dar în fundul sufletului lor cred că eu am făcut-o. Ești supărat fiindcă e nașterea noii Africi de Sud, însă acești indieni cred că negrii sunt hoți. Sincer, Themba, nimeni nu crede că l-ai furat tu. Toți avem încredere în tine.

THEMBA:

„Nu mă gândeam la ce spui tu, Sunil. Mă gândeam că prăvăliei îi merge bine acum. Nu mai are nevoie de mine. Bongani este aici. (*Pauză*). În plus, ești bun la cricket acum, căpitanul școlii. Nu ești la fel de bun

pentru alte feluri de mâncare sau care se consumă individual. Este tipic comunităților de culoare din Africa de Sud.

¹⁰⁷ *Gogo*, în original. Expresie colocvială pentru a se referi la o bunică în limba zulu.

precum băiatul acela Ishaan din cealaltă parte a Reocăi, dar pe acela nu-l poate învinge nimeni. Ești foarte bun. Nu mai ai nevoie de mine. (*Pauză*). Știi, sora mea mi-a spus că mama noastră e bolnavă, așa că mă gândesc s-o ajut să aibă grijă de ea”.

Îmi pare rău pentru mama ta, Themba. Poți s-o vizitezi un timp și să te întorci. Să mă ajuți să mă pregătesc pentru campionatul inter-scolar. (*Își ține capul în mâini*). Au! E acel idiot de Manesh – a lovit o altă minge! De când tatăl său i-a interzis să mai joace aici, el lovește voit toate mingile aici. Nu, e adevărat, Themba. Vrea să i-o aduc. E un tâmpit. Hei, Manesh, nu-ți caut mingea. Se rostogolește pe stradă. (*Ascunde mingea la spate. apoi se uită la ea cu grijă*). Hei, e noua minge Allan Donald¹⁰⁸, cu semne ca să te ajute să o apuci. Ce noroc. Hei, o să-i dau o lecție. Voi păstra această minge. Nu te uita așa la mine, Themba. Nu o merită. (*Contemplează*). Ăă, am să o păstrez un timp. Apoi o dau înapoi. Hei, Manesh, mingea ta a ajuns în șanț. Scuze, amice. (*Pauză*).

Încă îmi amintesc expresia de pe fața lui Themba: nu o face, Sunil. Nu ești hoț. Nu ai nevoie de jucăriile băiatului bogat.

Dar l-am ignorat. Uneori mă jucam cu noua mea jucărie. Cine mă putea prinde? Manesh nu mai avea voie să se joace cu mine, tatăl său venea rar pe aici, mama lui nu știa că era mingea lui. (*Pauză*). Dar nu ma gândisem la Bruno, câinele lui: cunoștea jucăria stăpânului său. Într-o zi a început să mă latre cu ferocitate. Ca o coincidență, tata Singh și Auriul își plimbau fiara pe un drum diferit în acea zi. Bruno a alergat la mine, m-a răsturnat și a înhățat mingea.

MANESH:

„Ce faci, băiete? Ce e asta? (*Examinează mingea*). Hei, e mingea mea. Mingea mea Allan Donald! Ai furat-o! Hoțule!”.

SUNIL:

Nu, n-am furat-o. E a mea. O am de luni de zile.

¹⁰⁸ Legendar jucător de cricket sud-african, născut în 1966, creator al propriului său brand de produse sportive.

MANESH:

„Uite aici. M. S. Inițialele mele”.

DL. SINGH:

„Ei, ei. Cum e antrenorul, așa e și elevul. Ce se întâmplă, băiete? N-ai mai putut să aștepti ca tatăl tău să-ți cumpere mingea pentru Crăciun? A trebuit să o ai acum. Îndrăznești să o arăți. N-ai putut să te joci cu ea în secret. Nesimțitul arogant ce ești!”

SUNIL:

Am găsit-o lângă șanț. Probabil că Manesh a lovit-o peste gard. N-am știut că e a lui. N-am furat-o. (*Pauză*).

Atunci am observat că tata venise pe la spatele meu. Mi-am dat seama că nu mă credea. Era rușinat. (*Pauză*).

Îmi pare rău. Am vrut să mă folosesc de ea un timp.

DL. SINGH:

„Ei bine, ce vei face, domnule Mohan? Fiul tău e un hoț! Știi că ar trebui să intentez proces. Atunci îți vei învăța cu adevărat lecția! Hoțule!”.

THEMBA:

„Sunil nu e hoț. Eu sunt hoțul. Eu am găsit mingea. Știam că era mingea lui Manesh. I-am zis lui Sunil că tocmai o găsisem și că trebuia să o păstreze. Am furat mingea fiului dumitale, așa cum ți-am furat și bijuteriile. I-am luat și ornamentul domnului Mohan. Nu e nevoie ca familiile să se certe. Themba a făcut-o. Da, băiatul a făcut-o. Vă voi despăgubi. Vă rog, nu mă duceți la poliție. Părăsesc Reoca acum”.

În timp ce domnul Singh se îndrepta spre Themba, cu cruzime în priviri, ceva uimitor s-a întâmplat. Deeno a sărit de nicăieri și l-a răsturnat pe domnul Singh. Apoi a rupt-o la fugă de-a lungul străzii, mișcându-se cum nu-l mai văzusem vreodată. Toți eram uluiți. După care am început toți să vorbim. Domnul Singh îl insulta pe Themba. Tata încerca să facă pe detectivul deoarece nu credea în mărturisirea lui Themba. Unchiul Johnny a auzit zgomotul și a venit să aducă împăcare.

După câteva minute Deeno a fugit spre noi, ținând ceva în bot. În spatele lui, țipând din răputeri, era doamna Singh.

DNA. SINGH:

„Oprți câinele acela! A luat ceva din casă. Din camera lui Manesh. E un hoț, ca și prietenul lui”.

Deeno a a dat drumul la ce „furase” din camera lui Manesh. Era ornamentul nostru, prisma de cristal. Domnul Singh era uluit.

DL. SINGH:

„E din camera lui Manesh, Sunitha?”.

DNA.SINGH:

„Da, cred că e. Da, este. O, Doamne. E al lui Manoj”.

DL. SINGH:

„Tu l-ai luat, Manesh? Tu ai luat ornamentul acesta?”.

MANESH:

„Eu... noi... nu avem asta. Cum de ei o au? Îmi... îmi plăcea să mă uit la el”.

Domnul Singh i-a tras o palmă teribilă peste față lui Manesh. Atunci Bruno a lătrat cu ferocitate și s-a aruncat asupra lui Deeno, sfâșiindu-l. Aș dori să pot spune că Deeno a luptat eroic și că, în final, a câștigat. Își jucase însă rolul. Am încercat să-l tragem la o parte pe Bruno, dar îl mușcase fatal. Câinele Deeno, cel leneș, care sărise în ajutorul adevăratului său stăpân, care ne aruncase adevărul în față, era mort. (*Pauză*).

Nu au mai urmat alte pedepse în ziua aceea. Fiii și-au recunoscut greșelile. Tații au căzut de acord să rezolve problema în privat. Themba l-a îngropat pe Deeno și a plecat din Reoca. S-a întors de câteva ori ca să viziteze mormântul lui Deeno și să mă vadă jucând câteva partide de cricket. (*Dă din mână cu recunoștință*).

Themba Dlamini, care nu a cerut ca democrația să-i dea un BMW și o casă în Umhlanga, doar șansa de a fi cine putea fi. Acum conduce o firmă de grădinărit cu vărul său și este îngrijitorul terenului pentru cel mai bun club de cricket din Phoenix.

Cât despre familia Singh? Au devenit una din cele mai venerate familii din Reoca. Nimeni nu mai râdea de oamenii bogați din conacul de pe deal. Nu, acum domnul Singh donează cantități foarte generoase pentru cauze caritabile, iar doamna Singh militează împotriva abuzurilor asupra femeilor și copiilor. Auriul e, acum, medicul local. Toată lumea cunoaște familia Singh. Puțini oameni își mai amintesc de Themba. Nimeni nu-și amintește de Deeno.

Lumina se stinge până se face beznă.

SCENA 5

*LUMINILE SE ÎNDREAPTĂ SPRE SUNIL ÎN CENTRUL
SCENEI. Se uită la un album cu fotografii.*

Johnny Naidoo. Uitasem câte fotografii am cu el. Atât de multe amintiri. Da, unchiul Johnny. Un om cu mai multe fețe. Profesor, consilier, activist politic, proprietar de măcelărie. (*Pauză*). M-a inspirat să devin profesor.

JOHNNY:

„Nu te vei simți niciodată mai complet decât în momentul când vei vedea scânteia din ochii copiilor. Vei ști că nu presa, internetul, nici chiar părinții copilului nu au produs acea magie. Tu ai făcut-o. Ideile tale, compasiunea, micile stimulente. Fii profesor, băiete. Începe un alt foc”.

Apoi a fost Johnny, omul cu carnea de oaie.

JOHNNY:

„Nu, mătușică, greșești. Dacă e vreun lucru la care mă pricep mai bine decât poezia este carnea. Când îți vând carne de oaie, este oaie, nu e miel sau capră. Probabil e din cauza *masalei*¹⁰⁹ pe care o folosești. Nu-ți fă griji, după-amiaza de sâmbătă voi trece pe la tine și îți pregătesc un curry picant de oaie la foc deschis. Atunci, o să-i dai de gust. Între timp îți voi da aceste păsări curate și tăiate pe gratis. Întreabă doamnele despre puii mei proaspeți”.

Bineînțeles că doamnele și-au exprimat aprecierea. Pentru ele, unchiul Johnny nu greșea niciodată. Erau fermecate de spiritul și grația lui. La fel ca mine. De fapt, singura dată când nu doream să fiu lângă unchiul Johnny era când se lăuda cu performanțele lui de sportiv.

JOHNNY:

„Orice sport ai numii, eu l-am practicat: fotbal, cricket, tenis, *gooly-gunda*.¹¹⁰ Am sărit și în înălțime – săream peste sfoara de rufe a mamei. Apoi săritura în lungime – o dată am sărit din curtea noastră în cea a vecinului direct între păsările lui. Nimeni nu putea să mă întrecă, frate. Nu existau însă șanse pentru indieni pe atunci. Altfel, ați fi citit despre performanțele mele”.

Dar exista o latură a unchiului Johnny pe care nimeni nu o știa, o latură pe care am descoperit-o la începutul mileniului, Johnny cel romantic.

Gesturile romantice nu erau făcute publice în Reoca. Era un mic oraș indian. La câțiva ani după ce îi murise soția, am observat că unchiul Johnny era extrem de fermecător când văduva, mătușica Mina, venea la măcelărie.

¹⁰⁹ Amestec de diverse condimente tipice bucătăriei indiene.

¹¹⁰ O variantă a unui joc ancestral caracteristic sudului Asiei, *gulli danda*, care necesită două băte de lemn, numite *gilli* și *danda*. Acest joc este considerat predecesorul cricketului contemporan.

JOHNNY:

„Mulțumesc pentru sprijin, Mina. Nu, nu, suma e corectă. Am pus o jumătate de kilogram pe gratis. Știu că-ți place cârnatul meu, adică, mă refer la cârnatul de pui. (*Pauză*). Știi..., zilele trecute am primit niște sardine la un preț bun. Urma să mă ocup de ele în acest weekend fiindcă fiul și nora mea pleacă. Însa, prietenul meu, Bobby, nu poate veni, are o reuniune de familie. E păcat –sunt niște sardine atât de bune– prea multe pentru mine ca să le mănânc singur. Auzi, în weekend-ul acesta mergi la ceva nunți..., aniversări, înmormântări?”.

Priceputul unchi Johnny nu era însă în stare să facă o invitație directă. Astfel că m-a chemat pe mine la un trabuc secret în coliba noastră. Am crezut că dorea sfaturi romantice.

JOHNNY:

„Trebuia să ies din casă. Viața e de nesuportat din cauza regulilor norei mele. Mai ales în zilele de marți și joi... când se duce la templu. Atunci e extrem de agitată, ca și cum ar fi într-o transă. Nu o mai suport mult pe femeia aia. «Lasă-ți pantofii afară când intri în sufragerie. Nu te uita la fotbal după ora 8 seara. Trebuie să plimbi câinele doar diminețile de sâmbătă. Nu spăla vasele – o faci greșit». Mai curând fug aici și îmi fumez trabucul în liniște. Sunt prizonier în casa pe care am construit-o. N-ar fi trebuit niciodată să le-o dau lor când a murit soția mea. De acolo a început toată prostia asta. Cât despre fiul meu –e un mare tont”.

Astfel că unchiul Johnny și cu mine am început să ne întâlnim serile de marți și joi, ca să mâncăm pizza fierbinte și să fumăm câteva trabucuri. Îmi spunea povești, despre incidente la prăvălie, aventurile lui cu unchiul Bobby, despre o lume care acum se stinge.

JOHNNY:

„Hei, Sunil, ar trebui să petreci ceva vreme cu unchiul Bobby. Bătrânul acela e plin de energie. E un obraznic. Obişnuia să stea pe veranda prăvăliei și să privească mătușicile. După ce a făcut bypass-ul cardiac, a auzit vocea sexy a mătușii Selvie. În câteva secunde a trecut de la o stare comatoasă la una de excitare. Ea însă i-a aruncat o privire, iar inima lui s-a potolit imediat. Nici el însă nu se poate înfrunta cu celălalt individ, dl. Arjun. Unchiașul acesta e greu de doborât. Într-o zi au venit să-l viziteze surorile soției lui. Au rămas de tot. Oamenii spun că sunt

ca niște mătușici în plus pentru unchiaș. Pe nevastă-sa o strigăm «ma»; pe sora mijlocie, «bucătăreasa», fiindcă stă toată ziua în bucătărie; iar pe cea mai mică, «doamna», deoarece stă toată ziua în sufragerie și își face unghiile.

Acest domn Arjun pare a fi un unchiaș care își dorește câte o mătușică în fiecare cameră a casei”. (*Chicotește*).

SUNIL:

Unchiule Johnny, ce s-a întâmplat cu adunarea lunară a comunității pe care o aveam? Mi-amintesc că mergeam când eram copil. Era grozav. Mi-amintesc că obișnuiai să faci friptură de miel și să cânti muzică *chutney*.¹¹¹ Cu toții veneam.

JOHNNY: „Nu știu de ce am oprit asta. Presupun că următoarei generație nu îi pasă prea mult. O mulțime de lucruri se schimbă în noul mileniu. Până și prăvălia noastră nu mai este la fel de populară ca înainte. Știi, Sunil, scripturile hinduse spun că este un moment prost. Kaljuk,¹¹² o numesc ele, când copiii se întorc împotriva părinților. Multe culturi prezic că este un moment prost”.

Vremuri grele sau nu, iubirea romantică întotdeauna găsește un mod de a se exprima în fața lumii. Într-o zi, unchiul Johnny și cu mine am fost întrerupți de râsetele unui cuplu tânăr, Jason și Jayshree.

JOHNNY:

„Nu vă mai sărutați. Ce, credeți că această colibă e un motel? Jason, știu că ești un băiat obraznic, dar Jayshree, mă surprinzi”.

¹¹¹ *Chutney* este un condiment dulce-acrișor din bucătăria indiană care dă numele unui stil muzical care îmbină ritmuri indiene și caraibiene, popularizat de filmele muzicale din Bollywood.

¹¹² A patra și cea mai rea dintre epocile hinduismului, marcată de declinul moral, conflicte și devastare. A început în 3102 î.Hr., odată cu moartea lui Krishna, și va dura 432.000 de ani. Își ia numele de la zeița Kali, divinitatea morții și distrugerii. Oferă, de asemenea, o oportunitate pentru bărbați și femei de a reflecta și de a practica meditația, caritatea și toate virtuțile.

JASON:

„Nu, unchiule Johnny, a fost doar un sărut inocent. Aveam nevoie de un loc unde să vorbim și să pot să-i citesc poezia lui Jayshree. Părinții noștri nu ne lasă să ne vedem, dar nu din cauză că eu sunt de culoare și ea e indiană, ci din cauză că eu sunt creștin și ea e hindusă. De fapt, tatăl ei spune că dacă nu o las pe fata lui în pace, o să-mi taie membrele și o să-mi aducă picioarele la nivelul umerilor și brațele la fund. Privește-mă, unchiule Johnny. Nu cred că voi putea merge în mâini”.

JOHNNY:

„Taci, băiete. Vorbești prea mult. Să-ți văd poezia. (*Johnny citește în tăcere*). Hmm, nu e rea. Câteva erori gramaticale, și ortografia ta e influențată de cultura americană. Cuvintele și gândurile tale sunt, însă, frumoase. Jayshree, îl iubești pe acest băiat? Hmm. Din privirea ta îmi dau seama că da. Scutește-mă de detalii. Bun, Sunil și cu mine o să mergem la o plimbare. Poți rămâne în colibă și să vorbești. Când ne întoarcem în 15 minute, tu trebuie să fi plecat”.

Și plecaseră când ne-am întors după 45 de minute. Au lăsat până și un bilețel frumos de „la revedere”. Așa că i-am invitat pe Jason și Jayshree joia următoare; și joia de după; și joia de după... Au devenit oaspeții noștri speciali în noul nostru restaurant de pizza. Unchiul Johnny servea pizza, iar eu asiguram distracția. (*Fragment din Kuch Kuch Hota Hai*,¹¹³ *în timp ce Sunil fredonează și dansează*).

Într-o zi cineva ne-a dat de gol. Tații lor au venit la coliba noastră. Ne-au insultat și i-au luat pe îndrăgostiți de acolo.

JOHNNY:

„Vor găsi un mod de a fi împreună din nou. În timp. Nimic nu poate sta în calea dragostei adevărate. Părinții lor vor trebui să se încline în fața puterii și frumuseții ei maiestruase”.

¹¹³ Producție foarte populară a industriei cinematografice indiene Bollywood, lansată în 1998. Este vorba despre o comedie romantică muzicală clasică în limba hindi, filmată în mai multe țări și care a câștigat numeroase premii.

SUNIL:

Îl știți pe unchiul Johnny. Cred că este timpul să vă plecați în fața maiestății dragostei. M-am săturat să vă văd așa de puțin hotărât față de mătușa Mina. Cred că este timpul să trecem această problemă din fața prăvăliei și să o aducem în spate. Adică, nu vreau să închidem restaurantul cu pizza.

JOHNNY:

„Hei, Sunil, să nu cumva să încerci vreun truc de-al tău. Altfel, nu mai primești trabucuri. (*Pauză*). Vezi tu, Sunil, eu nu pot fi cu Mina. Ea e foarte apropiată de fiul ei Nishaal, iar el nu dorește să fim împreună. Văd cum se uită la mine când vorbesc cu ea la măcelărie. Unchiul Bobby mi-a spus că l-a auzit pe Nishaal spunându-i vărului său că nu ar trebui să fim împreună, pentru că ea este hindusă și eu tamil”¹¹⁴

Vechea problemă hindi/tamil. M-am gândit cel puțin că prejudecățile urmau să dispară. Ce ipocrit e Nishaal. Adică, mereu vorbește despre cum indienii ar trebui să fie uniți în cadrul programului lui cultural de la TV. (*Pauză. Sunil devine mai animat*).

Nishaal era un fel de celebritate locală fiindcă era prezentatorul unui program cultural indian la TV. Întotdeauna prezenta într-un mod exagerat, cu un accent englezesc pe care îl obținuse datorită studiilor peste hotare. Destul de tulburător într-o duminică dimineața.

NISHAAL:

„În acest fel, maharajii au îmbunătățit contribuția lor culturală. Nu a fost îndeajuns să construiască un templu. Nici să construiască o sală. Nu. Acum construiesc o incintă culturală. Iar eu voi administra. Stați liniștiți, nimeni nu va fi lăsat deoparte. Hinduși, tamil, urdu, gujarathi: vom promova toate limbile. Hinduismul, islamul, creștinismul: toate religiile vor fi respectate. Vă vom arăta cum lumea e una, mult înainte

¹¹⁴ Principala diviziune lingvistică a Indiei este cea care separă limbile indo-europene din nordul țării de limbile dravidiene din sud. Hindi este principala limbă din primul grup, iar tamil din al doilea. Odată cu independența Indiei, a fost pusă în aplicare o politică a două limbi oficiale, hindi și engleza, care a fost foarte contestată, mai ales din sudul dravidian. Aceasta s-a adăugat la multe alte suspiciuni etnice vechi de secole între sud și nord. Dintre sutele de limbi vorbite în țară, astăzi douăzeci și două dintre ele au un fel de recunoaștere oficială.

de a 150-a celebrare. Acesta este sufletul indian”. (*Dansează scurt și extravagant pe o muzică tipică pentru Bollywood*).

Nu urma să las ipocrizia lui Nishaal să-mi strice planul. Dragostea trebuia să se întoarcă la restaurantul de pizza. Am păcălit-o pe mătușa Mina să vină la colibă, spunându-i că mama avea nevoie urgentă de sfaturile ei într-o problemă delicată, și i-am spus unchiului Johnny că obținusem niște trabucuri cubaneze. (*Pauză*). Au fost atât de stingheriți la început, ca niște adolescenți emoționați. La meniul din seara aceea am avut o pizza *tikka*¹¹⁵ de pui și ceai cu gheață. Unchiul Johnny mi-a replicat, „O să mă ocup de tine mai târziu” privindu-mă. Mătușa Mina a spus doar atât: ...

MINA:

„Ești un băiat obraznic, Sunil. Întotdeauna am știut că ești un băiat obraznic și frumos”.

Astfel, au rămas împreună, bătrâna mătușă hindusă și bătrânul unchi tamil. Doar pentru trei seri cu pizza. După aceea, vulturul cultural al nostru ne-a distrus cina festivă.

NISHAAL:

„Este o rușine. Tata se învârtă în mormânt cu siguranță. Du-te acasă, mamă, până nu-ți distrugi complet imaginea. Și tu, Sunil, nu pot... Știi când le-am spus părinților lui Jason și Jayshree ce le permiteai să facă aici, m-am gândit că reacțiile lor te vor șoca și te vor face să te aducă cu picioarele pe pământ. Acum ai ajuns și mai prejos. Ce ești, un proxenet?”.

SUNIL:

Ipocritul naibii. Singurul motiv pentru care nu ești de acord cu mama ta în privința unchiului Johnny e că el e tamil. Nu încerca să te pui într-o situație morală superioară. Este o situație simplă și frumoasă.

¹¹⁵ Pui dezosat și tăiat bucăți, însoțit de ardei și ceapă.

NISHAAL:

„Te amesteci în ordinea lucrurilor, omulețule. Acesta este felul nostru de viață în Reoca. Un sistem de tradiții și valori care se întinde pe generații. Cum îndrăznești să-ți impui credințele contaminate asupra noastră? Ce știi tu despre cultură?”.

Ce știi... Dar nu mă va asculta. Și-a înșfăcat mama și a băgat-o în mașină. Am alergat după el, hotărât să-i arăt niște cultură elementară. (*Strânge pumnii*). Unchiul Johnny m-a apucat într-o strânsoare surprinzătoare.

JOHNNY:

„Las-o baltă, Sunil. Există o altă cale. Mai liniștită”.

M-am zbatut din strânsoarea unchiului Johnny. Nu mă puteam îndepărta. Lumea a tăcut. Am simțit cum corpul meu devine ușor. Brusc, i-am văzut pe zeii hinduși care îmi zâmbeau cu bunătate. Am văzut îngeri dansând împrejurul lor. Am simțit cum o lumină se aprinde în mine. (*Sunil cade în genunchi, iar o muzică hipnotică se aude pentru câteva secunde*).

Felul mai liniștit al unchiului Johnny a inclus continuarea discuției lui cu mătușa Mina când ea a vizitat măcelăria și au luat cina împreună în anul următor, în exact aceeași zi când eu o aranjasem pentru prima oară, pe 22 septembrie. Au făcut la fel în anul următor pe 22; și din nou în 2003. În fiecare an Nishaal era chemat la Joburg să facă o emisiune TV exact în aceea zi.

Nu am susținut felul liniștit al unchiului Johnny și al mătușii Mina. Doream să-i spună lui Nishaal să dispară; doream să arate lumii că prejudecățile meschine nu puteau sta în calea dragostei. Nu am intervenit. Mi-am amintit ce am văzut și ce am simțit în ziua când Nishaal mi-a distrus schema. Abordarea mea mai entuziastă față de dragoste mi-a adus puțină iubire și foarte multe decepții.

Într-o zi în 2004 Nishaal a primit o promovare la Zee-TV¹¹⁶ și s-a mutat în Dubai. Mătușa Mina a refuzat să părăsească Reoca. Câteva luni mai târziu ea și unchiul Johnny s-au căsătorit. (*Pauză*).

Deci, a funcționat, da? Ai obținut fata.

JOHNNY:

„Jason o să obțină și el pe fata lui. Și tu, cândva. Uneori trebuie să te întorci și să umbli înapoi; să stai liniștit un timp. Lasă lumea să se repeadă în jurul tău, apoi poți fugi din nou”.

Unchiul Johnny Naidoo: un om al multor domenii; un lider al comunității noastre; și prietenul meu. (*Pauză*). El și mătușa Mina încă trăiesc în căsuța lor frumoasă din Reoca. Toți vecinii le cer sfatul: hinduși și tamil. Îl țin ocupat pe bătrân în pensia lui, dar pe 22 septembrie își face timp să mă întâlnească în vechea colibă ca să mâncăm niște pizza și să fumăm câteva trabucuri.

Lumina se stinge până se face beznă.

SCENA 6

Luminile se aprind în timp ce Manoj face curățenie la sfârșitul zilei.

MANOJ:

„Ok, acesta e ultimul client de astăzi. Pfui! Ce zi lungă! (*Se uită afară*). Sharmilla, toți au plecat acasă. E timpul să închid. Mulțumesc că ai stat azi mai târziu, iubito. (*Se uită pătrunzător la prăvălie și își scoate încet șorțul*). A fost o zi bună. O altă zi bună”. (*Se duce în spatele tejghelei și se apleacă pentru a-și pune deoparte șorțul. Când actorul se ridică îl reprezintă pe Sunil. Sunil vine în fața scenei*).

SUNIL:

Manoj Mohan, stăpânul prăvăliei. (*Pauză*). Un grup de copii aroganți din cartier, inclusiv Manesh Singh, obișnuiau să mă tachineze: „Tatăl

¹¹⁶ Canal de televiziune foarte popular care emite în limba hindi.

tău are o prăvălie, tatăl tău are o prăvălie. Poartă un șorț. Poartă un șorț”. (Pauză). Uneori mă gândesc că există oameni albi și oameni negri care își tachinează colegii indieni când aceștia nu îi aud: „Acela nu trebuie să-și facă griji. Dacă lucrurile nu merg bine, poate lucra în prăvălia tatălui său”. Ca orice tânăr indian are un tată care are un magazin universal, sau un unchi care deține un take-away. Mă întreb ce ar spune dacă ar ști cum a început totul pentru noi, în mica noastră colibă. (Pauză).

Nu am terminat povestea despre tatăl meu. (Pauză). A fost în mijlocul recesiunii, după primele două jafuri, unchiul Johnny închisese măcelăria și îl sfătuisese pe tatăl meu să facă la fel. Manoj Mohan a continuat, însă. După o acalmie în primul an al noului mileniu, afacerea a continuat să înflorească. Din nefericire, criza economică globală a avut efecte și asupra micii Reoca. Totuși, tatăl meu a perseverat. Mi-l amintesc pe unchiul Johnny spunând într-o zi: ...

JOHNNY:

„Tatăl tău e un om curajos, Sunil. Am simțit că trebuie să închid măcelăria. El însă menține în funcțiune locul nostru special. Omul este sufletul și inima din Reoca”.

Inima și sufletul din Reoca. Știu că oamenii îl iubesc pe tata. Îl văd ca pe un unchi cumsecade care stă în spatele tejghelei și le ascultă poveștile de viață în timp ce le vinde obiecte de băcănie și bunătăți. Omul care a ajutat la crearea luminii din Reoca. Ei nu știu că el era un copil pasionat de biologie la școală și că a dorit să meargă la universitate, dar părinții săi nu și-au permis să-l trimită. Ei nu știu cât de feroce și-a apărât fiul când cinicul unchi Bimal a spus: ...

BIMAL:

„Vrei să te faci profesor. Du-te la universitate. Nu o să reușești. Unde vei putea studia? O să renunți ca vărul tău Vinesh. Trebuie să lucrezi în prăvălia tatălui tău”.

MANOJ:

„Ieși din casa mea, înfumuratule! Cum îndrăznești să-mi insulti fiul? Nu știi nimic despre el. Ieși și păstrează-ți comentariile urâte pentru

tine. Dacă cineva din familie îmi spune că mi-ai insultat din nou fiul, mă voi asigura că va fi ultima oară când ai deschis gura”.

Ce-ar fi dacă aş spune concetăţenilor noştri că i-a cumpărat flori mamei noastre în fiecare după amiază de vineri. Oare m-ar crede? Şi să nu uit felul lui de-al imita pe Amitabh Bachan¹¹⁷: la fiecare reuniune familiară importantă, după vreo două pahare de *whiskey*, vedeta seriei, Manoj, ieşea în scenă.

MANOJ:

„Bun, cine este doamna norocoasă astăzi? Cine va dansa cu Amitabh?”.
(*Mic dans al lui amitabh pe muzică de film*).

A fost dimineaţa după una dintre aceste mari petreceri când am descoperit că mama avea cancer la sân. S-a luptat cu el cu acel spirit neclintit care mereu a caracterizat-o. Iar noi ne-am luptat să plătim facturile: sora mea a încercat să ajute, chiar dacă ea şi soţul ei de-abia se mutaseră în Joburg şi se descurcau foarte greu; eu am contribuit cu o parte din salariul meu de profesor. Asta făceai dacă veneai din Reoca. Atunci a avut loc al treilea jaf.

MANOJ: (*GHEMUINDU-SE DE FRICĂ*)

„Ți-am dat tot de la birou. Și coliba. Asta e tot ce a rămas în prăvălie. Ia-l. Te rog, nu mă mai bate. (*Se apără de lovitură*). Oh! Oprește-te! Ce rost are? Ți-am dat tot. (*Se ghemuiește din nou*). Da, bine, bate-mă fiindcă nu am destul, idiotule!”. (*Țipă*).

Stăteam în picioare împreună cu unchiul Johnny privind-mi părinții pe paturile de spital.

JOHNNY:

„Trebuie să-i spui tatălui tău să închidă prăvălia, Sunil. Au fost prea multe jafuri... ei bine, poate doar pentru puțin timp. O să te ajut să te ocupi. Este vechiul meu prieten. Iar ea e sora mea”.

¹¹⁷ Legendarul producător, prezentator de televiziune și actor indian din Bollywood, născut în 1942.

SUNIL:

Nu-ți face probleme, unchiule Johnny. Adică... ai cheltuieli cu noua ta casă... va fi în ordine. O să găsim o soluție. (*Pauză*).

Am găsit: tata s-a întors la prăvălie, iar a venit înapoi ca să se ocupe de toate. (*Pauză*).

Într-o zi, însă, m-a sunat foarte îngrijorată în legătură cu tatăl meu.

SHARMILLA:

„Se întâmplă în fiecare vineri seara, Sunil. De două luni încoace. Dispare timp de două, trei ore. Îmi spune mereu că urmează să joace thunece cu Gonaseelan și prietenii lui. Eu, însă, nu-l cred. Cred că se duce să parieze la cazinou. Am întrebat-o pe mama lui Gonaseelan și ea mi-a spus că Gona doarme în camera lui în fiecare vineri seara. Odată, Francis a spus că l-a văzut pe tatăl tău la cazinou. Știu că prăvălia nu merge bine și avem multe facturi de plătit, dar e o nebunie să încerci să obții bani pariind la cazinou. Trebuie să vorbești cu el, Sunil. Nu-mi păsa când uneori paria pe cai. Era doar o distracție. Trebuie să vorbești cu el, Sunil”.

MANOJ:

„Mama ta devine paranoică. Jucăm thunece vinerea. Gonaseelan ni se alătură când nu e criță. Cât despre Francis, nu știu despre ce vorbește. Cred că mi-a văzut fantoma la cazinou”. (*Pauză*).

Nu pare însă în largul lui. Mama rareori nu avea dreptate. Câteva săptămâni mai târziu și nu mai rezistam impulsului. Vineri seara am condus mașina în Reoca și m-am făcut nevăzut. În timp ce tatăl meu intra pe alee, l-am urmat. Câteva minute mai târziu s-a oprit în fața prăvăliei și apoi s-a dus în spate. Am așteptat puțin, dar nu s-a întors la mașină. Ce putea face în spate? Stai puțin. Poate că juca un joc ilegal de poker în colibă. Nu tata. M-am ridicat și m-am îndreptat spre colibă. Am auzit vocea unei femei. Am deschis ușa. Am văzut... am văzut-o pe dna. Singh îmbrăcându-se în grabă. Tatăl meu de-abia își pusese pantalonii. Târfelor! Târfelor nenorocite! Asta făceați serile de vineri. Cu asta te ocupai, nenorocito! (*Către dna. Singh*). Taci! Ieși de aici, iubărețo! (*Face gestul de a-l trage pe tatăl său de păr și de a-l scoate din colibă*). Ieși din coliba mamei mele. (*Către dna. Singh*). Fugi de aici, târfo. Tu stai jos aici, bătrâne ticălos. (*Pauză*).

Știam că nu e un ticălos bătrân. Îmbătrânea. Fusesse murdar de mai multe ori: își murdărise mâinile; își murdărise genunchii; își uzase pantofii vechi. Întotdeauna avusese grijă de familie. Până acum fusesse cel mai bun om pe care îl cunoscusem. (*Pauză*).

Nu m-am gândit niciodată că te voi vedea cu o altă femeie. Auzi despre asta tot timpul. Atâtea legături extra-conjugale. Nu m-am gândit niciodată că ai... Așa bătrâne? De ce? Hai. Nu mai e nimeni aici. Suntem doar noi doi. Și Dumnezeu. De ce? (*Pauză*).

Nu mi-a răspuns. Când am plecat cu mașina în seara aceea, m-am gândit că nu voi mai vorbi niciodată cu el. Nu am mai vorbit, față în față sau în alt mod timp de o lună. Apoi într-o zi a făcut un lucru demodat. Mi-a trimis o scrisoare. (*Sunil citește scrisoarea, dar actorul se transformă în Manoj și o citește cu voce tare*).

MANOJ:

„Am venit la tine acasă zilele trecute, dar lipseai. Nu-mi răspundeai nici la telefon. Așa că m-am gândit să-ți scriu. Nu ți-am răspuns în acea zi. Nu aveam un răspuns să-ți dau. Încă nu știu de ce m-am purtat așa în ziua aceea, sau de ce m-am întors s-o văd din nou la colibă. Regret că eram în colibă. Prima oară însă – tocmai îmi ceruse să ne întâlnim pentru a discuta problemele ei maritale. Nu știam alt loc unde să mă duc în Reoca. Pot să-mi găsesc scuze, ca majoritatea bărbaților; pot să spun că mama ta își revenea după boală sau că stresul cauzat de jafuri m-a făcut să-mi doresc să scap. Cred, însă, că îmi doream să mă simt diferit. Pentru prima dată după atât timp nu mă simțeam doar un proprietar de prăvălie. Fosta regină a frumuseții din cartierul nostru mă dorea. Era diferită – nu era doar casnica bogată și supusă. Cred că amândoi doream să renunțăm la funcțiile noastre pentru un timp. Îmi pare rău, fiule. Nu există nici o justificare pentru ce am făcut. Mi-aș dori să-ți amintești de mine ca omul nebun care se juca cu familia prin parc la multele picnicuri de care ne-am bucurat împreună. Cred că atunci am fost cea mai bună versiune a mea”. (*Se oprește din citit. Actorul se transformă din nou în Sunil*).

M-am întâlnit cu el, în spatele prăvăliei, câteva zile mai târziu. Dorea să dărâme coliba și s-o ardă fiindcă întinase moștenirea mamei mele.

Nu-i da foc. Las-o să rămână. Voi prețui întotdeauna celelalte lucruri care s-au întâmplat aici. O mare parte a vieții mele s-a petrecut aici. (*Pauză*). Ai fi continuat să o vezi dacă eu nu aş fi aflat?

MANOJ

„Nu, fiule. Se stingea. Capul nu mi se mai învârtea. Simţeam doar întunericul”.

Întuneric în lumina din Reoca. A fost ultima oară când am vorbit despre asta. Nu a fost, însă, ultima oară când ne-am gândit la ea. Uneori sunt mândros. Uneori simt că e jalnic, demn de milă. Îmi spun că dacă aş avea pe cineva special, nu l-aş trăda. Uneori îl văd dansând cu mama. Ea ţine în mână floarea pe care el mereu i-o dădea fiecare vineri după-amiază. I-am zis că trebuia să-i spună mamei într-o zi. Dar nu acum. (*Pauză*).

Nu cred că pot să vă spun această poveste, dle. Rajpaul. Oricum nu e completă. Poate puteţi să naraţi partea dumneavoastră. (*Pauză. Se îndreaptă spre fereastră*). Când scrieţi despre tatăl meu, scrieţi că a fost cel mai bun proprietar de prăvălie; scrieţi şi despre cum făcea lumea să râdă cu glumele lui inteligente; despre cum a muncit până la 6 seara în fiecare zi într-o fabrică de pantofi până să deschidem prăvălia; despre visul său de a-şi vizita sora în India din nou; despre cum o ţinea pe mama de mână în fiecare seară până adormea în zilele cele mai rele ale bolii ei. Spuneţi oamenilor că a înfăptuit ceva. Şi-a adus propria lumină în Reoca. (*Pauză*).

Fă-te bine, tată. Lumea te aşteaptă.

Luminile se sting până când se lasă bezna.

SCENA 7

*LUMINILE SE APRIND ASUPRA LUI SUNIL ÎN CENTRUL
SCENEI. Împăturește ziarul pe care îl citea.*

SUNIL:

Mulțumesc, dle. Rajpaul. Este un articol foarte bun. Foarte onest. (*Pauză*). Pot să răspund la întrebarea pe care ați pus-o la sfârșit? Hmm-da. (*Deschide ziarul și citește cu voce tare*). „Se va întoarce Mohan într-o zi în Reoca și se va redeschide prăvălia lui Mohan, aducându-i pe oamenii orașului înapoi la vechiul loc de întâlnire?”. (*Pauză. Împăturește ziarul*).

Nu fugim, dle. Rajpaul. E timpul pentru o schimbare. Părinții mei conduc prăvălia de 22 de ani. Locuiesc în căsuța lor de 40 de ani. Locul merită o renovare completă. Tot ce vreau e să vină să stea cu mine un timp. Apoi vor decide ce vor să facă. Poate se întorc în Reoca în răstimp de un an; poate prăvălia lui Mohan își va redeschide porțile cândva în viitor. Nu vom părăsi niciodată de tot Reoca. Cum ar fi să nu mai pot pescui în râul nostru din nou? Hei, dle. Rajpaul? Unchiul Johnny spunându-mi povești în fiecare zi. Trebuie să vin aici pentru cele mai delicioase mango din lume. Ce spui, dle. Rajpaul? Delicios, nu-i așa? (*Pauză*). Poți spune oamenilor – nimeni nu poate alunga familia Mohan din Reoca. (*Pauză*). Știi, este amuzant, părinții mei, ca mulți alți indieni, se mută într-o fostă suburbie albă. Zilele trecute am văzut un cuplu de albi mutându-se în Reoca. Două familii de negri s-au mutat aici anul trecut. Acum, partea asta e partea aia; partea noastră este partea lor, iar partea lor e partea tuturor. Nu există frontiere. Asta îi spuneam mamei ieri – Mamă, e timpul să fii mătușa cumurkoo din nou. Îți iau coliba și o pun în curtea din spate. Să fie din nou coliba cea caldă. Să lăsăm ca un nou oraș să-ți deguste bunătățile un timp. Să lăsăm ca copiii acelor oameni să se întâlnească cu Unchiul cel Dulce.

Tata mi-a spus: ...

MANOJ:

„Cred că strămoșii noștri ți-au vorbit, fiule. Asta a făcut stră-străbunicul tău Areendum Mohan Rastogi. A construit un mic stand și și-a vândut

mâncarea acolo. *Chapatii*,¹¹⁸ pâinici roti din făină de porumb, tot felul de prăjeli. Vindea oamenilor lui și opresorilor săi. Niciodată nu a avut prăvălia pe care și-a dorit-o, dar a continuat oricum. A fost un om deosebit”. (*Pauză. sunil este vizibil emoționat*).

Pot să văd lumina din nou, dle. Rajpaul. O simt. E frumoasă.

Luminile strălucesc, apoi scad până se face beznă.

SCENA 8

SPECIAL PENTRU AREENDUM ÎN PARTEA DIN DREAPTA A SCENEI. Decorul trebuie manipulat în așa fel încât prăvălia și coliba să fi fost îndepărtate, semănând acum cu o cameră cu un pat. Poziționarea scenei departe de spațiul prăvăliei sugerează o schimbare a poziției lui Areendum. Are grijă de Biswas. Se uită la el o clipă, apoi se ridică și se întoarce.

AREENDUM:

Cum să spui că viața ta nu a însemnat nimic, Biswas. Care este moștenirea ta? Îți spun eu ce: o moștenire a speranței. Tai trestie cu mine în fiecare zi; mă sușii când mă simt slăbit; m-ai ajutat să construiesc un stand; ai făcut mâncare cu Pallavi și cu mine. Astfel, am obținut o anume libertate. (*Arată spre afară*). Mă uit la prietenii noștri: văd câteva zâmbete; unii merg cu un anume scop. Ai ajutat și tu la asta, Biswas. Viața ta dă speranță fiului tău; și pentru fiicele mele.

Trebuie să strigăm tare în fața lumii: eu, Areendum, cu soția mea, Pallavi, și prietenul meu, Biswas, am sosit în acest ținut necunoscut. Am fost păcăliți de oameni egoiști și sălbatici. Au încercat să ne facă să uităm cine eram. Noi nu am uitat. Noi nu am uitat. Am supraviețuit. Am crescut. Am visat. Am făcut ceva. Aceasta e casa noastră.

¹¹⁸ Pâine tipică din făină de grâu fără drojdie, preparată în tigaie.

*Muzică indiană pătrunzătoare.
Luminile se sting până rămân în beznă.*

SFÂRȘIT

La luz de Reoca
Pieza para un solo actor

ASHWIN SINGH (1971)

TÍTULO ORIGINAL: *Reoca Light. A One-Man Play*
(2010; estrenada en 2017)

TRADUCTOR AL ESPAÑOL:

JUAN MIGUEL ZARANDONA
Universidad de Valladolid (UVA)
juanmiguel.zarandona@uva.es
<https://orcid.org/0000.0002.9985.1563>

ESCENARIO:

Las antiguas plantaciones de caña de azúcar de Natal y la villa de Reoca,¹¹⁹ un barrio indio de Durban (Sudáfrica).

ACTORES:

Se trata de una pieza para un solo actor.

ESCENOGRAFÍA:

El grueso de la obra acontece solo en una parte pequeña de una tiendecita de comestibles y en un pequeño cobertizo situado detrás de la trastienda del establecimiento. No se necesita mostrar a la audiencia ni la totalidad de la tienda ni la del cobertizo. El personaje principal,

¹¹⁹ Reoca es un lugar imaginario que combina los nombres de las áreas urbanas de Avoca y Red Hill, Durban, tradicionalmente habitadas por población de origen indio.

Sunil, se situará junto al mostrador del comercio y se afanará alrededor de dicho mostrador según aparezcan por primera vez y se den a conocer diversos personajes. Posteriormente este repartirá su presencia entre la tienda y el cobertizo. La mayor parte de los productos se encuentran ya almacenados en cajas, aunque Sunil sigue empaquetando el resto de los artículos al comienzo de la obra. La primera y la última escena, protagonizadas por el tatarabuelo de Sunil, Areendum, están ambientadas en una típica plantación de caña de azúcar de la década de 1870. Se trata de dos escenas especiales. En la primera, todavía no se habrán montado ni el mostrador de la tienda ni los productos que estarán a la venta, ni tampoco el cobertizo, porque Areendum debe ocupar el mismo lugar que luego se transformará en dichas tienda y cobertizo en escenas posteriores. El mostrador se introducirá en el escenario después de la primera escena.

ESCENA 1

ESTA ESCENA ESPECIAL SE FIJA EN AREENDUM MOHAN RASTOGI, situado en el centro del escenario, en el cual se representan los campos de caña de azúcar de Natal de alrededores de la década de 1870.

AREENDUM:

Ya se pone el sol, Biswas. Solo queda un poquito más de luz. Pronto se te pasará, no te preocupes. Luego descansarás bien toda la noche. Y mañana te sentirás mejor. Quédate a cenar con nosotros hoy, no acepto una negativa. Pallavi ha comenzado a preparar *pea dhal*.¹²⁰ ¡Mmm, qué rico! Me encantan las legumbres. (*Mira a su alrededor*). No, no te preocupes, ha dejado de mirar hacia nosotros. Podemos hablar. Te diré que, hoy mismo, hace un rato, hablé con el señor Worthington una vez

¹²⁰ El *dhal* (o *dal*) es un plato tradicional del subcontinente indio elaborado con legumbres secas y partidas, especialmente lentejas, pero también guisantes o garbanzos pelados. Se cocina con cebolla, tomate y diversas especias (entre ellas, cúrcuma, comino y cilantro) y se sirve como un guiso espeso, normalmente acompañado de arroz (*dal bhat*) o pan sin levadura (*roti*, *chapati*, *naan*).

más. ¿Por qué me miras así? Ya te dije que no es un mal hombre... es legal. Le dije lo que quiero hacer, ya sabes. Dentro de pocos años, tal vez. Abrir una pequeña tienda. Productos básicos, te digo. Me aseguré que creía que yo podría conseguirlo. Y que está muy contento de cómo Pallavi le atiende la casa. Por eso, dijo, podría tal vez ayudarnos. Y quizás... quizás, en un futuro, podríamos llevar una tienda dentro de su propiedad. (*Pausa*). Sé que crees que es solo un sueño. Pero ya te digo, lo decía en serio. Debemos intentarlo, Biswas. Intentarlo y mejorar nuestras vidas. Ayudar a nuestra gente. Estoy convencido de que este es mi *dharma*.¹²¹ (*Pausa*). Nunca más volveremos a la India, Biswas. Este es nuestro hogar.

Las luces se apagan poco a poco.
Interludio musical de melodías clásicas de la India.
Se monta el mostrador de la tienda.

ESCENA 2

SE ENCIENDEN LAS LUCES E ILUMINAN AL PERSONAJE PRINCIPAL, Sunil, situado en el centro del escenario, dentro de la tienda de su padre, donde mantiene una conversación con un reportero local, el señor Rajpaul.

SUNIL:

La verdad, señor Rajpaul, nunca hubiéramos creído que los hermanos Sewlal venderían sus tiendas y se irían del barrio. Ajith y Sujith, nuestro carnicero y nuestro panadero. ¡Mmm, qué rico! Cómo me acuerdo de cuando de niño me acercaba atraído por el apetitoso olor de los *lamingtons*¹²² de chocolate, y de ver a mi padre comprar nuestra ave de

¹²¹ Concepto hinduista que indica el propósito único y recto de cada individuo, al que debe someterse, después de descubierto, para actuar en armonía con la naturaleza y el universo cósmico y poder respetar el orden establecido y alcanzar la felicidad.

¹²² Típico pastel esponjoso cubierto de chocolate y coco.

corral favorita los domingos por la mañana. (*Pausa*). Los Sewlal fueron quienes permitieron a mi madre construir su cabañita de madera¹²³ detrás del edificio de la tienda –tita Murkoos la llamaban–, porque allí vendía *murkoos* crujientes, y también *samosas* calentitas y *puri pathas* picantes.¹²⁴ ¡Qué delicioso todo! Y a mi padre lo llamaban tito Dulcitos, pues cada tarde de viernes y de sábado solía rellenar su cesto con las cositas ricas de mi madre e intentaba venderlas recorriendo todo el distrito de Reoca. Y también solía regalarle a cada niño un pequeño dulce, tanto si sus padres le compraban algo como si no. Pues sí, allí fue donde todo empezó: detrás de la panadería y la carnicería de los hermanos Sewlal. Que lo sepan sus lectores, señor Rajpaul, que antes del primer supermercado de Mohan ya existió el tenderete de la tita Murkoos y del tito Dulcitos. (*Pausa. Sunil empaqueta algunos productos*).

Ya ves, mi padre se sorprendió muchísimo de lo barato que los hermanos le vendieron sus propiedades a él y al tío Johnny. El tío Johnny se quedó con la carnicería de Ajith y mi padre transformó la panadería de Sujith en una tienda de comestibles. Y mi madre trasladó sus cositas ricas desde la parte de atrás de la tienda al mostrador principal. Ya le digo, señor Rajpaul, los vecinos de Reoca se agolpaban en la nueva tienda, que se convirtió en su punto de encuentro. ¿Y cómo fue eso? Pues sí, casi de inmediato, señor Rajpaul. Pues verá, hubo tanta gente que se convirtió en parte de la vida de la tienda que tuvimos que colocar unas mesas preciosas fuera... y allí los clientes se pasaban horas, solo para charlar. Incluso contratamos a nuestros propios dependientes.

¹²³ En el original, un «Wendy Hub», por la protagonista de *Peter Pan*, lo cual es, en Sudáfrica, un tipo de alojamiento para los trabajadores domésticos que viven en casa de su empleador y consiste en una estructura de madera situada en la propiedad del empleador. La estructura se construye normalmente en el jardín de la casa. Cuentan con servicios básicos como electricidad y agua corriente.

¹²⁴ Se trata de tres comidas típicas del sur de la India. Los *murkoos* se preparan con harina de arroz y se fríen hasta dorarse. Las *samosas* son empanadillas de diversas formas y rellenas de hortalizas y carne. El *puri* es un pan plano y crujiente que se rellena de salsa *patha* picante. Todos admiten gran variedad de formas e ingredientes.

*SUENA MÚSICA MIENTRAS SE MUESTRA A LOS CHICOS,
así como la manera en la que se comportaban.*

«¡Oye, colega, enséñame las cartas... corta la baraja, rojas o negras, a cuatro seises! Venga, macho, tira pa'lante.¹²⁵ Reparte y a liarla parda». (*Pausa*). ¡Eh, se acerca un pibón! ¡Está más buenorra que el pollo con curri a la brasa de mi madre!».

Ya ves, había sitio para todos en el pequeño supermercado de Mohan y en la carnicería de Johnny. Como el tío Johny le decía a mi padre: ...

JOHNNY:

«Míralos a todos, Manoj. Mira lo felices que están todos aquí con nosotros. Aunque, a veces, me gustaría que interrumpieran sus tertulias y me compraran más chuletas de carnero. Estoy seguro de que a veces desearías en tu interior que dejaran de comentar lo bien que tengo organizada la tienda y me compraran más productos de los que tengo. ¿Pero a dónde más podrían ir? Somos la luz de Reoca. Vienen aquí para alimentarse del aire. (*Pausa prolongada*).

Pero esto se ha acabado ya. Se terminó, señor Rajpaul. Me importa un comino todo lo que me diga sobre lo mucho que los vecinos de Reoca quieren que mi padre mantenga la tienda abierta. Que se vaya todo al diablo. Este último ataque ha sido la gota que colmó el vaso. Además, dese cuenta, el hombre ya apenas se puede mover. Han pasado dos semanas y nadie nos ha dicho nada. (*Pausa*). Verá lo que quiero decir, luchamos para superar la recesión. Incluso nos las arreglamos para mantener la tienda a flote cuando las facturas médicas de mi madre se convirtieron en astronómicas. ¿Pero quién podría seguir adelante después de cuatro robos en dos años? ¿Y tres palizas? Me dice que nuestros convecinos quieren que mantengamos la tienda abierta, pero ellos no hicieron nada para impedir que lo golpearan. (*Pausa*). No,

¹²⁵ *Dallah*, en el original. También *dala*. Se trata de un término coloquial sudafricano, procedente de la lengua xhosa, con el significado de ejecutar, traer a la existencia, llevar a cabo, tomar medidas, resolver problemas o hacerlo a tu manera.

pero ¿qué digo? ¿Qué podrían ellos haber hecho? Aquellos cabrones tenían fusiles de asalto AK47.

Tres ataques y los policías todavía no han averiguado nada. Y ya ves, todos sabemos que han sido siempre los mismos ladrones. *(Pausa)*. Y sepa usted que, después del segundo ataque, cuando el tío Johnny se decidió a cerrar la carnicería, mi padre aún se mantenía firme.

MANOJ:

«No, ni hablar de cerrar. No me rendiré a esos animales. Comprendo que a Johnny no le quedara más remedio que cerrar, pues casi lo matan a golpes. Pues sí, él ya es muy mayor y no cuenta con el apoyo de su familia. Pero, Sunil, nosotros tenemos que seguir. La policía cogerá a esos maleantes. No volverán a pasarse por aquí».

Está roto por dentro. Verá usted, señor Rajpaul, cuando lo visité anoche en el hospital y lo miré fijamente a los ojos, supe lo que quería decirme.

MANOJ:

«¿Te acuerdas de cuando compartí contigo, Sunil, cómo mi padre me contó todo sobre tu tatarabuelo, Areendum Mohan Rastogi? ¿Y cómo solía soñar, mientras cortaba caña de azúcar, con que algún día tendría su propia tiendecita? Nosotros hemos vivido ese sueño. ¿Por qué ha tenido que terminar tan mal?». *(Pausa prolongada)*.

Así son las cosas, esto se acabó, señor Rajpaul. No tengo nada más que decir. Por favor, váyase. Tiene suficiente para su artículo. Por favor. *(Se aproxima para que Rajpaul se vea obligado a irse)*. Y, por favor, no lo publique en la sección de chismorreos, que es donde suelen terminar sus artículos. *(Pausa. Sunil guarda en cajas otros productos durante unos segundos, antes de parar de hacerlo y salir a toda prisa)*.

Señor Rajpaul, señor Rajpaul, perdone que haya sido tan grosero. Simplemente... estoy cansado. Si tiene más preguntas, ya sabe, algo más concreto..., estaré aquí en la tienda mañana por la mañana. Por última vez.

Las luces se apagan poco a poco.

ESCENA 3

SE ENCIENDEN LAS LUCES cuando Sunil regresa a la tienda y pisa un sobre sin darse cuenta.

SUNIL:

¿Qué es esto? (*Recoge el sobre, lo abre y lee el contenido de la carta en voz alta*).

«Hola, Sunil. Perdón pero no pude esperarle esta mañana. Me surgió de repente una tarea urgente. Sí que hay algo que me produce gran curiosidad. Y no se preocupe, no me interesan los chismorreos. Lo que busco es encajar la piezas de toda la historia...». (*Sunil interrumpe la lectura*).

Bien, señor Rajpaul, es bueno saberlo. (*Sigue leyendo*).

«Su amigo Selvin me dijo que usted ha escrito varias historias sobre todo lo que pasó detrás de su tienda, así como en su pequeño cobertizo. Incluido aquello sobre su antiguo empleado, Themba Dlamini, y sobre el tío Johnny y otros muchos. Pero que no ha publicado nada de todo esto. Selvin afirma que muy pocos conocen todo lo que allí aconteció realmente...». (*Interrumpe su lectura*).

Eso es verdad. Y quienes lo conozcan lo recordarán de manera diferente a como yo lo hago. (*Sigue leyendo*). «Por favor, comparta al menos algunas de esas historias con nosotros. Por favor, ¿es verdad que su padre y tío Johnny ocultaron al activista político Zaakir Ally en su tenderete en 1988?». (*Termina de leer*). Vaya, vaya, señor Rajpaul. ¿Cómo habrá conseguido usted desenterrar este asunto? No, nunca se lo he contado a Selvin. (*Pausa, mientras Sunil piensa qué hacer*). Sí, escondimos al señor Ally en nuestro tenderete.

Yo entonces estaba en mi primera adolescencia. (*Suena música típica de los años ochenta*).

Mi padre y tío Johnny acababan de hacerse cargo de la tienda. También mantuvimos nuestro pequeño cobertizo, en el mismo lugar donde había estado siempre, como recuerdo del lugar donde había empezado todo. También para almacenar más existencias. (*Pausa*). Además, había empezado a descubrir algunos de los horrores del

apartheid, cuando, de repente, en un fin de semana cualquiera, la maldad de este mundo también visitó Reoca. Un amigo de tío Johnny, Bobby Nair, le había pedido que escondiera a Zaakir durante aquel fin de semana, mientras el movimiento de liberación decidiera donde desplegarlo después. Ya ves, ¿quién hubiera sospechado que se encontraba en la insignificante Reoca? Pero la policía le seguía los pasos muy de cerca. Entraron en nuestras casas, lo que obligó a mi padre y a tío Johnny a llevarlo a escondidas a nuestro tenderete. Me moría de curiosidad, tenía que verlo. Me colé a hurtadillas un sábado por la noche. Señor Ally, soy Sunil. Soy, eh..., el hijo de Manoj Mohan. ¿Está usted, eh..., cómodo ahí dentro?

ZAAKIR:

«Entra, hijo. Cierra la puerta. No hagas ruido. Majete, yo tampoco puedo hacer ruido. Cuidado con tu voz estridente, Zaakir. Me alegra que hayas venido. Necesito compañía. Ah, mi manera de hablar te parece extraña..., claro, se debe a que me he visto forzado a pasar la mayor parte de mi vida fuera de mi país... Inglaterra, Irlanda, Suiza. (Pausa). Entonces, tú eres el hijo de Manoj, ¿no? (Pausa). Dime, ¿sabes jugar al ajedrez? No importa. Te enseñaré. Ven, siéntate aquí.

Y fue así como el gran activista me enseñó a jugar al ajedrez. Y cuando dejábamos de jugar, me decía: ...

ZAAKIR:

«Algún día jugarás al ajedrez con un gran maestro. Además, no tendrás que jugar al críquet detrás de tu tienda a no ser que quieras. Jugarás al críquet en el estadio de los Wanderers de Johannesburgo si lo deseas. Luchamos para que ese mundo nuevo sea posible. (Pausa). Pero no te olvides nunca del ajedrez al que jugabas en este pequeño cobertizo, porque nunca conocerás nada que te satisfaga más que lo vivido en este lugar».

Y de repente nos sobresaltó un estallido violento. Y yo escuché a los maderos gritar: «¡Sabemos que estás ahí dentro, Ally. Te hemos pillado!».

Nunca he llegado a averiguar quién lo delató, pero todavía me acuerdo de cómo saltó a la calle por aquel ventanuco para escapar corriendo como si se hubiera transformado en aquella esplendorosa gacela saltarina que había visto en televisión y de cómo los guepardos¹²⁶ la siguieron a toda velocidad para cobrarse su presa sin la menor compasión. Pero no consiguieron darle caza aquel día. Ni ningún otro. *(Pausa)*. Ayudó mucho a crear este mundo nuevo, antes de convertirse en otro héroe olvidado de la lucha contra el *apartheid*. *(Pausa)*. Sí, señor Rajpaul, Zaakir Ally se escondió una vez en nuestro cobertizo durante un tiempo. *(Pausa)*. Y hubo otros que también se escondieron en este lugar. En varias épocas. Themba, tío Johnny, incluso mi padre. *(Pausa)*. No estoy seguro de poder plasmar lo que fueron aquellos tiempos, señor Rajpaul. Comprendo que usted busca contarlo todo desde otro ángulo, pues todo el mundo sabe lo que pasó dentro y delante de la tienda, semana por semana, pero no detrás de ella. *(Pausa)*. Ay, tal vez... tal vez haya llegado el momento de dar a conocer estas historietas. De acuerdo, señor Rajpaul, le contaré algunas cosas que acontecieron en la parte de atrás. Cosas sobre los tres hombres que más me influyeron en la vida. Lo que sucedió detrás de la tienda.

Las luces se apagan poco a poco.

ESCENA 4

LAS LUCES ILUMINAN A SUNIL, QUIEN SE ENCUENTRA EN EL CENTRO DEL ESCENARIO con un bate y una pelota de criquet que usará en algún momento de esta escena. Suena un fragmento del himno nacional.

¹²⁶ Aparte de referirse a los típicos reportajes de naturaleza africana, donde los rápidos guepardos dan caza a gacelas, todo sudafricano asocia a las gacelas saltarinas de El Cabo (*Antilocapra marsupialis*) o *springboks*, animal símbolo de la nación, con el equipo de la selección nacional de rugby y a los guepardos (*cheetahs*) con el equipo de rugby profesional de la ciudad de Bloemfontain, provincia del Free State.

SUNIL:

Fue el comienzo de nuestro mundo nuevo, aquel que mi padre y tío Johnny tanto habían anhelado. El mundo que Zaakir Ally me había prometido. Fue entonces, durante mi primer año del instituto superior, cuando conocí a Themba Dlamini, el hombre que me enseñó el lanzamiento ofensivo, el más difícil para jugar al críquet.

Antes de que Thamba comenzara a trabajar para nosotros, había trabajado como jardinero y como manitas para todo para la familia Singh. Los Singh eran la familia rica de nuestra calle. Vivían en un elegante casoplón de dos pisos situado en lo alto de una colina desde la que se contemplaba nuestra tienda.

Teníamos al señor Singh: ...

SEÑOR SINGH:

«Vecinos, amigos todos, tenemos que parar el deterioro de nuestra localidad. Todos juntos. ¿Por qué permitimos que se haya convertido en un lugar tan sucio y abandonado? Nuestros abuelos se estarán revolviendo en sus tumbas. Este es nuestro hogar. Embellezcámoslo de nuevo». El señor Singh siempre hablaba como si estuviera de un humor de perros. No le gustaba a nadie. Cuando se presentó para concejal de la localidad, solo obtuvo seis votos. Era uno de aquellos que tildaban al CNA¹²⁷ de terroristas durante los tiempos de la Vieja Sudáfrica, pero cuando llegó la Nueva Sudáfrica, le decía a todo el mundo que era un gran partido. (*Pausa*).

Luego estaba la señora Singh: ...

¹²⁷ El Congreso Nacional Africano o African National Congress (ANC), en inglés, es un partido político fundado en 1912 que, posteriormente, protagonizaría el movimiento de liberación nacional contra el Gobierno de la minoría blanca. En 1994, ganó las primeras elecciones de la era *posapartheid*, en las que Nelson Mandela (1918-2013) se convirtió en el primer presidente negro de la nación. Desde entonces ha ganado todas las elecciones nacionales, aunque cada vez con menos apoyo.

SEÑORA SINGH:

«Hola, señoras. Reena, deja de mirarme el panyabi¹²⁸ así. Me da mucha vergüenza. Sí, sí, señoras. Lo compré en mi último viaje a Dubái».

La señora Singh no dijo mucho más. Ella se pasaba la vida de tienda en tienda y descubriendo salones de belleza. Alguna vez también entraba en nuestra tienda. (*Mostrar un ejemplo*). Todos pensaban que era preciosísima, sobre todo cuando pestañeaba, pero a mí no me gustaba lo que veía en esos ojos.

Y luego estaba su único hijo, Manesh, al que llamaban Golden, quien no era más que un mocoso de mierda.

MANESH:

«Mi padre es ingeniero y el tuyo solo un tendero. Vosotros tenéis solo una tienda, nosotros somos dueños de tres fábricas, pero no me importa. Aun así te dejo jugar al críquet conmigo».

El señor y la señora Singh lo apuntaban a todas las actividades extraescolares que encontraban: lecciones de piano, clases de kárate, teatro. (*Mostrar un ejemplo*), pero él era un inútil en todo, salvo para el críquet. Era capaz de lanzar la pelota rápido. Y de hacerme saltar por toda la cancha cuando jugábamos detrás de la tienda. (*Mostrar ejemplos de las jugadas llenas de energía de ambos muchachos*). Y a su padre le gustaba mirar a hurtadillas desde la valla de su casa algunas veces, para animar a Golden.

SEÑOR SINGH:

«Muy bien, hijo. Hazlo retroceder. Y ahora lanza la pelota. ¡Sí, dale duro al bate! No, no, Golden. Es muy feo despedirse así. Sé un caballero. El chico lo intenta».

Ahora también los Singh tienen dos perros, Bruno y Deeno. Bruno era de pura raza, el mejor perro del distrito. Era devotísimo de los Singh y muy feroz para con los extraños. (*Mostrar el*

¹²⁸ Vestimenta tradicional del norte de la India que consiste en una túnica acompañada de unos pantalones holgados.

comportamiento de Bruno). Cuando corría calle abajo, los perros de la zona se metían corriendo en sus casetas. No mostraban el mismo miedo por Deeno. Deeno el Cabeza Hueca, lo llamábamos. Era gordo y perezoso. Los cachorrillos se acercaban sigilosamente a él y lo arañaban antes de retarlo a que les diera caza, pero nunca se movía del sitio. Los Singh a él le importaban una mierda, pero adoraba a Themba. Cuando este se le acercaba no paraba de mover la cola.

THEMBA:

«Deeno, mañana iremos andando a la estación. Mi primo viene a quedarse conmigo tres días. Cortará el césped del señor Pillay y el de la señora Govender. Eh, Deeno, no tienes buena pinta. Tendremos que salir muy pronto si queremos llegar a tiempo a la estación. No te preocupes, chico. Tú día llegará también».

Themba rara vez hablaba, pero, cuando lo hacía, sus palabras eran sabias. Y no se cansaba de trabajar. Todo el mundo les tenía envidia a los presumidos de los Singh por tener un jardinero tan excepcional. Pero todo se vino abajo de repente un día. Después de una ceremonia familiar, se echó en falta parte de las joyas de la familia Singh. El señor Singh echaba humo por la nariz cuando se enteró. ¿A quién podían echar la culpa? No tuvo cojones suficientes para acusar a sus parientes, por lo que hizo lo que mucha gente de nuestro distrito solía hacer: culpar a la criada y al jardinero. Una conspiración, dijo que había sido. Y los echó a los dos. Me encontré con Themba sentado en nuestro tenderete aquella noche.

THEMBA:

«Ay, lo siento, Sunil. No se lo digas a tu padre. Ya ves, el señor Singh se ha librado de mí. Que me ha echado. Y me ha dicho que ya no puedo quedarme en su cobertizo. Y no tengo donde ir. Solo pido quedarme aquí un poco de tiempo».

Lo cierto es que se quedó mucho tiempo. Mi padre y tío Johnny lo contrataron como chico para todo. Y le permitieron que convirtiera el cobertizo en su hogar.

De esta manera comencé a pasarme las tardes y las noches de los viernes con Themba. Además, a Themba le encantaba el críquet y había aprendido mucho sobre este deporte a lo largo de los años, hablando con aficionados, escuchando comentarios, o viendo partidos en su tele portátil. Se convirtió en mi maestro de críquet.

THEMBA:

«Ay, ay, venga ya, Sunil. No mueves los pies. ¿Hay pegamento en la base? Porque estás clavado en el sitio. Venga, venga. Te la lanza a giro lento. Échate un baile por el área. Vaya, te voy a enseñar lo que es bailar como un negro. Y así sabrás defender tu zona».

Themba, el hombre de pocas palabras, pero que, ciertamente, tenía mucho que decir sobre críquet. Y yo lo escuchaba atento, pues era un hábil entrenador. Y aunque solo jugáramos detrás de la tienda, parecía que había algo mágico en ese lugar.

Eh, venga, lanza, Selvin. (*Sunil imita un acento australiano*). Vale, soy el jugador Selvin Moodley. Si viniera, es muy bajo. Vivek Mohan le daría una paliza. Oh, mira allí, ha cruzado la valla de los Singh. (*Se olvida del acento australiano cuando comprende hasta dónde ha llegado la pelota*). Oh, mierda. Eh, Manesh, pasa la bola. Sé que estás ahí. Venga, pásala, Manesh. Pero ¿dónde narices la has lanzado? Menudo idiota. Venga, Deeno, para la pelota. Oh, vamos, se ha ido por la alcantarilla. Eh, Deeno, la pelota estaba justo delante de ti y no pudiste pararla. ¡Qué tontaina! (*Pausa*). Sí, parecía que Deeno se había mudado de casa de los Singh para instalarse con Themba, pero no estaba para más movidas.

Cada viernes por la tarde, jugar al críquet con mi entrenador. Y cada viernes noche, comida tradicional con el chef zulú en que se transformaba. El tenderete donde había saboreado los *murkoos* de mi madre se llenaba ahora con un olor delicioso a salchichas y gachas de

maíz.¹²⁹ Y después de cenar, Themba acostumbraba a contarnos historias de su aldea.

THEMBA:

«Oye, Sunil, cada viernes por la noche, en nuestro pueblo todo el mundo se reunía en una colina, y cada uno traía un poco de comida, lo que pudiera permitirse, para compartir con todos. Y el jefe traía la cerveza. Pronunciaba un discurso que nadie escuchaba. Todos esperaban a que los jóvenes comenzaran a tocar el tambor y las jovencitas se pusieran a bailar. Y luego todo el mundo se unía, incluso mi *gogo*.¹³⁰ Sin parar de bailar hasta la mañana del sábado. (*Pausa*). Pues sí, solía haber algo así también en Reoca, pero no sé por qué ya no».

Durante aquel año no podía esperar a que fuera viernes. (*Se pone a practicar unos cuantos tiros de críquet y se escuchan los vítores de la multitud*).

De repente, un día desapareció de la tienda aquel regalo especial de nuestra tía de la India: un prisma de cristal ornamental que era un amuleto de la buena suerte.

MANOJ:

«No me lo creo. ¿Quién querría apropiarse de nuestro ornamento de cristal? ¿Y por qué? ¿Y cómo se las arreglaría el ratero para colarse en la oficina de la trastienda? (*Lo piensa por un momento*). Oh, no, espera. Me dejé la puerta abierta unos minutos cuando hablaba con la señora Singh. ¿Pero quién pudo meterse... Sharmilla? (*Pausa. Baja la voz*). No, no, no apuntes hacia Themba. Él no lo hizo. Vuelve a Sharmilla. Themba lleva con nosotros más de un año y no hay nadie más honrado que él». (*Sunil juega con la pelota de críquet mientras habla con Themba*).

¹²⁹ *Pap*, en el original. Se trata de un pure o papilla hervida de maíz o de otros cereales, mezclada con leche o agua y de gran alimento. Sirve para acompañar otros platos o se consume de manera individual. Es típico de las comunidades negras de Sudáfrica.

¹³⁰ Fórmula coloquial para referirse a una abuela en lengua zulú.

Sé lo que estás pensando, Themba. Mis jefes no me acusan de robar ese precioso ornamento, pero, en el fondo, sí creen que podría haberlo hecho. Y te enfadas por ser, ahora mismo, el nacimiento de la Nueva Sudáfrica. Y que estos indios crean siempre que los hombres negros son unos ladrones. Pero, de verdad, nadie cree que tú lo robaras, Themba. Todos creemos en ti.

THEMBA:

«No, no daba vueltas a lo que me dices, Sunil. Pensaba que la tienda va bien ahora. Y que contamos con la ayuda de Bengani. (*Pausa*). Además, tú ya eres muy bueno al críquet, ¡ea!, capitán del equipo del colegio. Quiero decir, tú no eres tan bueno como ese chico Ishaan, del otro lado de Reoca, pero, vaya, a ese no hay quien le pueda ganar. Pero tú eres muy bueno y ya no me necesitas. (*Pausa*). Ya ves, mi hermana me ha dicho que nuestra madre está enferma, así que creo que tengo que ayudarla en los cuidados».

Siento mucho lo de tu madre, Themba, pero podrías visitarla un tiempo y volver luego para ayudarme a preparar el campeonato escolar de secundaria. (*Se sujeta la cabeza*). ¡Ay, es ese idiota de Manesh, que acaba de tirarnos otra pelota! Menuda, desde que su padre le prohibió jugar aquí con nosotros, nos tira bolas de manera deliberada. No, es verdad, Themba. Quiere que las recoja y se las lleve. Qué mierda de tío. Eh, Manesh, no esperes que vaya a recoger tu pelota. Ha rodado calle abajo. (*Esconde la bola detrás de la espalda, para ponerse a examinarla poco después*). Vaya, es una pelota rápida de las diseñadas por Allan Donald.¹³¹ Con marcas para ayudarte a elegir el mejor agarre para el bate. ¡Cabrón con suerte! Esto le servirá de lección. Me quedará con esta bola. Jo, no me mires así, Themba. Se lo merece. (*Lo piensa un poco más*). Vale, vale, me la quedará solo un poco. Después se la devolveré. Eh, Manesh, la bola se ha colado por la alcantarilla. Lo siento, colegui. (*Pausa*).

¹³¹ Legendario jugador de críquet sudafricano, nacido en 1966, y creador de su propia gama de productos deportivos.

Todavía me acuerdo de la mirada de desaprobación de Themba: no lo hagas, Sunil. Tú no eres un ladrón ni necesitas los juguetes del niño rico.

Pero yo no le hice caso. De vez en cuando practicaba con mi juguete nuevo. ¿Quién podría pillarme? A Manesh no le permitían jugar conmigo nunca más. Su padre rara vez pasaba por nuestro sitio. La madre nunca adivinaría que era la pelota de su hijo. (*Pausa*). No tuve en cuenta a Bruno, el perro. Él sí sabía cuál era la pelota de su amo, por lo que un día se puso a ladrarme de manera feroz. Mi mala suerte quiso que el señor Singh y Golden hubieran sacado al perro de paseo por una ruta diferente aquel día. Bruno corrió hacia mí, me tiró de espaldas al suelo y agarró la pelota.

MANESH:

«¿Qué haces, chico? ¿Qué es eso? (*Examina la pelota*). ¡Eh, esta es mi bola, mi bola de Allan Donald! ¡Me la robaste! ¡Ladrón!».

SUNIL:

No, yo no la robé. Es mía. La tengo desde hace meses.

MANESH:

«Mira aquí. M. S. Son mis iniciales».

SEÑOR SINGH:

«Vaya, vaya. De tal entrenador, tal discípulo. ¿Qué pasa contigo, chaval? ¿No podías esperar a que tu padre te la comprara por Navidad? Ya la tienes y encima la enseñas con todo descaro. Podías haber jugado con ella a escondidas. ¡Eres un jodido arrogante!».

SUNIL:

Me la encontré junto a la alcantarilla. Seguro que se perdió allí por un lanzamiento de Manesh. No sabía de quién era y no la robé. (*Pausa*).

En ese momento me di cuenta de que mi padre se había colocado a mi espalda. Comprendí enseguida que no me creía por la cara de vergüenza que puso. (*Pausa*).

Lo siento, solo quería quedármela un poquito de tiempo.

SEÑOR SINGH:

«Bien, ¿qué hará usted ahora, señor Mohan? ¡Su hijo se ha convertido en un ladronzuelo! Lo que debería hacer es presentar cargos. ¡Así te llevarías un buen escarmiento, maleante!».

THEMBA:

«Sunil no es un ladrón. Yo soy el ladrón. Yo me encontré la pelota y, aunque sabía que era de Manesh, le dije a Sunil que me la había encontrado y que se la quedara. Así pues, yo robé la pelota de su hijo. De igual manera que robé las joyas. E igualito a como me quedé con el ornamento del señor Mohan. Por lo tanto, no hay razón para que sus dos familias tengan una disputa. Themba es culpable. El chico negro lo hizo. Se lo pagaré a los dos, pero, por favor, no se lo digan a la policía. Me voy de Reoca ahora mismo».

Pero según el señor Singh se acercaba amenazante a Themba, con un destello de crueldad en sus ojos, Deeno surgió de repente, como de la nada, y tiró al señor Singh al suelo. Después corrió calle arriba al galope, con unos movimientos que nunca se habían visto. Todos nos quedamos con la boca abierta. Al momento nadie podía dejar de hablar a la vez. El señor Singh comenzó a insultar violentamente a Themba. Mi padre se puso a ejercer de detective porque no se creía la confesión de Themba. Tío Johnny, atraído por el tumulto, se acercó como pacificador. Fue entonces cuando, unos minutos después, vimos a Deeno acercarse a todos nosotros a toda velocidad mordiendo algo con la boca. Y detrás del animal, gritando a todo gritar, venía la señora Singh.

SEÑORA SINGH:

«¡Agarrad a ese chuchó sarnoso! Ha cogido algo de la casa, de la habitación de Manesh. Es un ladrón, igual que su amigote».

Al poco Deeno dejó caer lo que había robado de la habitación de Manesh. Se trataba de nuestro prisma de cristal ornamental. El señor Sinhg se puso pálido.

SEÑOR SINGH:

«¿Esto procede de la habitación de Manesh, Sunitha?».

SEÑORA SINGH:

«Sí, claro, creo que es... Sí, lo es. Oh, Dios mío, es el ... de Manoj».

SEÑOR SINGH:

«¿Cogiste tú esto, Manesh? ¿Lo cogiste, hijo?».

MANESH:

«Yo... nosotros... no tenemos nada igual. ¿Por qué razón deben tenerlo ellos? Yo... solo quería echarle un vistazo».

El señor Singh le cruzó la cara con una violenta bofetada a Manesh. Fue entonces cuando Bruno se puso a ladrar de manera furiosa y se abalanzó contra Deeno hasta causarle graves heridas. Ojalá pudiera decir que Deeno luchó por una causa justa y que al final ganó la batalla, pero su actuación en este drama ya había concluido. Intentamos que Bruno lo soltara, pero, para cuando lo dejó, ya le había propinado el mordisco mortal. Deeno, el perro, el holgazán canino, el que había saltado en rescate de su verdadero amo, el que había descubierto toda la verdad, estaba muerto. (*Pausa*).

No hubo más castigos aquel día. Los dos hijos reconocieron su mala conducta. Los dos padres acordaron resolver el asunto privadamente. Themba enterró a Deeno y se marchó de Reoca, a donde volvió en algunas ocasiones para visitar la tumba de Deeno y para verme jugar algunos partidos de críquet. (*Saluda con la mano en señal de reconocimiento*).

Themba Dlamini, aquel que no le pedía a la democracia que le concediera un BMW ni una casa en el elegante barrio de Umhlanga, sino tan solo una oportunidad para llegar a ser todo lo que él podía conseguir ser, ahora dirige una empresa de servicios de jardinería junto con su primo, aparte de ser el encargado de mantenimiento del principal club de críquet de Phoenix.

¿Y qué fue de los Singh? Se han convertido en una de las familias más respetadas de Reoca. Se acabaron las burlas sobre esos ricachones de la mansión en lo alto de la colina. No. El señor Singh dona muy generosamente dinero a causas caritativas. La señora Singh promueve campañas para evitar la violencia contra mujeres y niños. Y Golden se ha convertido en el médico de familia de nuestra zona. Todo el mundo conoce a los Singh. Pocos se acuerdan de Themba. Nadie de Deeno.

Las luces se apagan poco a poco.

ESCENA 5

*SE ILUMINA EL CENTRO DEL ESCENARIO,
donde Sunil revisa un álbum de fotos.*

Johnny Naidoo. No me acordaba de cuántas fotos tenía de él. Tantos recuerdos. Sí, el tío Johnny, un hombre polifacético: maestro, consejero, activista político, propietario de una carnicería. *(Pausa)*. Fue él quien me inspiró para que me convirtiera en profesor.

JOHNNY:

«Nunca te sentirás más satisfecho por dentro que cuando observes esa chispa en los ojos de un niño. Entonces sabrás que no han sido los medios de comunicación, ni internet, ni, incluso, sus padres quienes habrán provocado esa magia. Has sido tú. Tus ideas, tu empatía, tu empujoncito. No hay nada como ser profesor. Enciende otro fuego».

Y luego estaba Johnny, el vendedor de carne de carnero.

JOHNNY:

«No, reina, creo que te equivocas. Si hay algo que conozca mejor que la poesía es la carne. Si vendo carnero, es carnero, no cordero ni cabrito. Debe ser por la *masala* picante¹³² que usted usa. No se preocupe, el sábado por la tarde iré a su casa y le prepararé un buen curri picante de carnero a fuego vivo, para que distinga bien el sabor. Mientras llega ese día, le regalo esta ave de corral ya limpia y cortada en trozos. Pregunte a las señoras qué opinan de mis pollos frescos».

Y, por supuesto, todas las señoras presentes aprobaban lo dicho en voz alta. Para ellas, tío Johnny nunca se equivocaba. Estaban como hechizadas por su ingenio y encanto. Lo mismo que yo. De hecho, las únicas veces que no quería estar a su lado era cuando fanfarroneaba sobre sus días de deportista.

JOHNNY:

«Dime el deporte que quieras, yo lo sabía jugar: fútbol, tenis, críquet, *gooly-gunda*,¹³³ etc. También podía saltar muy alto, por ejemplo, por encima de la ropa tendida de mi madre. También salto de longitud, pues una vez salté desde nuestro patio al patio del vecino y caí justamente sobre su gallinero. Ya ves, nadie podía igualar a este machote, pero en aquel entonces no había oportunidades para los indios. De no haber sido así, habrías tenido mucho que leer sobre mis hazañas».

Pero había otra faceta de tío Johnny de la que nadie sabía nada y que yo descubrí en los primeros años del nuevo milenio: Johnny, el romántico.

Entonces las muestras de romanticismo no eran precisamente algo que se mostrara en público en Reoca. Claro, se trataba de un pequeño pueblo indio. Sin embargo, algunos años después del fallecimiento de

¹³² Mezcla de varias especias típica de la cocina india.

¹³³ Variación de una ancestral juego característico del sur de Asia, el *gulli danda*, que requiere dos bates de madera, denominados *gilli* y *danda*. A este juego se le considera el antecedente del críquet contemporáneo.

su esposa, me di cuenta de que tío Johnny desplegaba algún encanto extraordinario extra siempre que una viuda, la señora Mina, visitaba la carnicería.

JOHNNY:

«Sí, gracias por su apoyo, Mina. No, no, el dinero está correcto. Le he añadido medio kilo extra como regalo. Sé que le gusta mi salchicha, eh... quiero decir mis salchichas de pollo. (Pausa). Eh..., sepa que el otro día conseguí unas sardinas muy buenas y a buen precio. Las iba a preparar este fin de semana, pero resulta que mi hijo y mi nuera estarán de viaje. Y mi amigo Bobby tampoco puede acompañarme porque tiene una celebración familiar. Una pena que se pierdan estas estupendas sardinas, son muchas para comérmelas yo solo. Eh... ¿no tendrá una boda, eh..., cumpleaños, funerales o algún otro encuentro este fin de semana?».

Pero el listo de tío Johnny no fue capaz de decidirse a hacerle una invitación inequívoca, por lo que creo que, cuando me invitó a fumarnos un puro en secreto en nuestro cobertizo, supuse que quería que le orientara en asuntos sentimentales.

JOHNNY:

«Tengo que salir de esa casa. Se ha vuelto un lugar insoportable con todas las normas de mi nuera. Sobre todo, los martes y los jueves... cuando ella va al templo. Está como fuera de sí de emoción, como si hubiera entrado en trance. ¡Uf!, ya no puedo con ella. Deja los zapatos fuera antes de entrar en el salón. No veas fútbol por la noche. Solo puedes pasear al perro los sábados por la mañana. No laves los platos, que no sabes hacerlo bien. ¡Uf! Mejor escaparse y venir hasta aquí para fumarme un puro en paz. Ya ves, estoy prisionero en la casa que yo mismo construí con mis propias manos. Nunca se la tenía que haber cedido cuando murió mi mujer. Fue entonces cuando este horror comenzó para mí. Y por lo que respecta a mi hijo, lo aguenta todo».

Así que tío Johnny y yo comenzamos a vernos cada martes y jueves por la noche para comer *pizza* calentita y fumarnos algunos puros. Y él me solía contar todo tipo de historietas sobre cosas que habían pasado en la tienda, sobre sus aventuras con el tío Bobby y sobre un mundo que creía que estaba entonces desapareciendo.

JOHNNY:

Ves, Sunil, deberías pasar más tiempo con tío Bobby. Ya te digo, ese vejete tiene energía, sí. Y, además, es malévolo el carcamal. Le gustaba sentarse en el porche de la tienda y observar a las señoras. Una vez, después de que le implantaran un baipás coronario, escuchó la voz sexi de la señora Selvie, por lo que, en un momento, pasó de comatoso a medias a admirador de pantimedias. Pero ella le dedicó una mirada tal que su corazón se pausó rápido. Aun así, no le llegaba a la altura de los zapatos a otro vejete, el señor Arjun. Vaya, este sí que es un tío duro. Las dos hermanas de su parienta les vinieron a visitar en una ocasión y se quedaron para siempre. La gente empezó a decir que se trataba de dos gallinitas extra para el mismo gallito. Verás, conocíamos a su esposa por *mamita*, y luego a la hermana mediana por *mami cocina*, pues se pasaba allí las veinticuatro horas del día, y luego a la más pequeña de todas, *mami saloncito*, pues siempre estaba sentada allí pintándose las uñas».

Ya ves, este señor Arjun parecía que era como un tipo que quería tener una señora en cada habitación. (*Se ríe entre dientes*).

SUNIL:

Tío Johnny, ¿qué paso con aquellos encuentros comunitarios que solíamos tener? Me acuerdo de haber ido varias veces cuando era niño. Ya sabes, eran superdivertidos. Recuerdo que preparabas espetos de cordero guisado y tocabas música *chutney* indocaribeña.¹³⁴ Todo el mundo venía.

JOHNNY:

«Es verdad, no sé por qué dejamos de hacer aquello. Supongo que a la nueva generación ya no le atraía. Todo ha cambiado mucho con el nuevo milenio. Incluso nuestra tienda ya no es tan frecuentada como antes. Verás, Sunil, las escrituras hindúes dicen que estos son malos

¹³⁴ El *chutney* es un condimento agri dulce de la comida india que da nombre a un estilo musical mezcla de ritmos indios y caribeños que ha sido popularizado por el cine musical de Bollywood.

tiempos, el Kaliyuga¹³⁵ lo denominan, cuando los hijos se revolverán contra sus padres. Muchas culturas predicen que estamos en un tiempo malo».

Malos o buenos tiempos, el amor romántico siempre encuentra una vía de escape para manifestarse ante el mundo. Por ello, un día, las carcajadas de una joven pareja, Jason y Jayshree, nos interrumpieron a tío Johnny y a mí.

JOHNNY:

«Eh, dejad de besaros. ¿Qué os habréis creído, que este cobertizo en un hotel de mala muerte? Jason, ya sabía que eres muy travieso, pero, Jayshree, tú me sorprendes».

JASON:

«No, tío Johnny, era solo un beso inocente. Solo buscábamos un sitio para hablar y así poder recitarle mi poema a Jayshree. Ya ve, nuestros padres nunca nos permitirían vernos y estar juntos. No, no es porque yo sea mestizo y ella india, sino porque yo soy cristiano y ella hindú. Pero, de hecho, su padre me dijo que, si no me mantenía lejos de su hija, me cortaría las extremidades y que retorcería mis piernas alrededor de los hombros y los brazos a mi trasero. Sí, míreme, tío Johnny, no creo que pudiera caminar sobre mis manos».

JOHNNY:

«Cierra la boca, chico. Hablas demasiado. Deja que vea tu poema. (*Johnny lo lee en silencio*). Mmm, no está mal. Un par de errores gramaticales. Y una ortografía influenciada por la cultura americana. Pero los pensamientos y las palabras son hermosos. Jayshree, ¿quieres a este chaval? Mmm. Veo en tu mirada que sí. Ahórrame los detalles. Vale, Sunil y yo nos daremos un paseo, por lo que podéis sentaros en

¹³⁵ Cuarta y peor de las edades del hinduismo, marcada por el declive moral, los conflictos y la devastación. Comenzó en el 3102 a. C., con la muerte de Krishna, y durará 432.000 años. Toma su nombre de la diosa Kali, la divinidad de la muerte y la destrucción. También ofrece una oportunidad para que los hombres y las mujeres recapaciten y practiquen la meditación, la caridad y todas las virtudes.

el tenderete y charlar. Cuando volvamos dentro de quince minutos, ya no estaréis aquí».

Y ya se habían ido cuando regresaron cuarenta y cinco minutos después. Dejaron una amable nota de agradecimiento, por lo que los invitamos a volver el jueves siguiente. Y al siguiente después de aquel. Y el siguiente... Se convirtieron en nuestros invitados especiales en nuestro nuevo merendero de *pizza* y yo era el responsable del entretenimiento. (*Se oye un fragmento de la peli de amor Kuch Kuch Hota Hai*¹³⁶ y *Sunil aprovecha para cantar la letra al tiempo que baila*).

Pero llegó el día en que alguien les fue con el cuento, por lo que los padres de ambos se acercaron a nuestro cobertizo y arrastraron consigo a los jóvenes amantes fuera de aquel lugar.

JOHNNY:

«Se las arreglarán para volver a estar juntos. Más adelante. Nada puede impedir los deseos del amor verdadero. Sus padres tendrán que rendirse ante la fuerza y la belleza majestuosa del amor».

SUNIL:

Sabes, tío Johnny, creo que ya es hora de que tú también te rindas a los poderes del amor. Estoy cansado de ver como siempre te acobardas al final con la señora Mina. Tenemos que trasladar este asunto desde la parte delantera de la tienda a la parte de atrás, pues yo creo que no podemos dejar que nuestra pequeña pizzería cierre.

JOHNNY:

«Quieto, Sunil, nada de uno de tus trucos o no te volveré a invitar a fumar puros. (*Pausa*). Verás, Sunil, Mina no es para mí. Está muy unida a su hijo, Nishaal, y él no quiere que estemos juntos. Ya ves qué miradas me echa cuando me dirijo a ella en la carnicería. Y el tío Bobby me dijo que oyó por casualidad que Nishaal le decía a su primo que no

¹³⁶ Producción muy popular de la industria cinematográfica india de Bollywood, estrenada en 1998. Se trata de una clásica comedia romántica musical en lengua hindi, rodada en varios países y que alcanzó muchos premios.

es posible que estemos juntos, pues ella es de habla hindi y yo soy tamil». ¹³⁷

Se trata del viejo conflicto hindi/tamil. Yo creía que, al menos, los viejos prejuicios habían empezado a desaparecer. Y este Nishaal es todo un hipócrita. Luego se pasa el tiempo diciendo que todos los indios debemos unimos en su programa cultural de la tele. (*Pausa. Sunil se encoleriza un poco con estas palabras*). Bastante perturbador para un domingo por la mañana.

Nishaal era toda una celebridad local, pues presentaba un programa de televisión dedicado a la cultura india. Siempre se expresaba de manera muy exagerada y con un acento inglés muy culto que había aprendido cuando estudiaba en el extranjero.

NISHAAL:

«Así fue como los marajás llevaron a un nivel superior su contribución cultural. No era suficiente construir un templo, tampoco erigir un salón del trono. No. Comenzaron a construir recintos dedicados a la cultura para beneficio de todos. Estad seguros de que nadie será excluido: hindi, tamil, urdu, gujarati. Se promoverán todas las lenguas, así como el respeto por todas nuestras religiones: hinduismo, islam o cristianismo. Demostraremos al mundo que estamos unidos, más allá de las celebraciones por el ciento cincuenta aniversario de la muerte de Mahatma Gandhi. Así es el alma de la India». (*Añade un baile muy exagerado al son de la típica música de Bollywood*).

Pero yo no estaba dispuesto a que la hipocresía de Nishaal arruinara mis planes. La pizzería debía abrirse de nuevo al romanticismo. Por ello me las arreglé para atraer a la señora Mina a la cabaña con el cuento de que mi madre necesitaba su consejo urgentemente sobre un asunto delicado. Y le dije al tío Johnny que

¹³⁷ La principal división lingüística de la India es la que separa a las lenguas indoeuropeas del norte de la nación de las lenguas dravídicas de sur. El hindi es la principal del primer grupo y el tamil, del segundo. Con la independencia de la India se puso en práctica una política de dos lenguas oficiales, el hindi y el inglés, que fue muy contestada, sobre todo desde el sur dravídico. Esto se unió a otros muchos recelos étnicos pluriseculares entre sur y norte. Entre los centenares de lenguas habladas en el país, hoy en día veintidós de ellas tienen algún tipo de reconocimiento oficial.

había conseguido algunos puros cubanos. (*Pausa*). Al principio se mostraban muy incómodos, como si fueran unos adolescentes nerviosos. Hoy tenemos, de menú, *pizza* de pollo *tikka*¹³⁸ y té con hielo. Tío Johnny me lanzó una mirada que significaba que más tarde arreglaríamos cuentas. La señora Mina simplemente dijo: ...

MINA:

«Sunil, eres un chico muy malo. Siempre supe que eras un jovencito muy malo, pero encantador».

Y así fue como la veterana señora hindi y el entrado en años tío tamil pudieron estar juntos, pero solo para compartir veladas con *pizza*, en tres ocasiones, pues nuestro buitre defensor de la cultura local interrumpió nuestras cenas.

NISHAAL:

«¡Qué deshonra! Mi padre debe estar revolviéndose en su tumba. Madre, vete a casa antes de que ensucies aún más tu reputación ante mis ojos. Y tú, Sunil..., cuando les conté a los padres de Jason y de Jayshree lo que permitías que hicieran aquí, creí que sus reacciones te servirían de lección y te haría reflexionar sobre tu conducta. Con esto has caído aún más bajo. ¿Qué eres, un proxeneta?

SUNIL:

Jodido hipócrita. La única razón por la que no quieres que tu madre se reúna con mi tío Johnny es que es un tamil. No nos juzgues desde esa aparente superioridad moral. Esto no es más que un encuentro sencillo y bonito.

NISHAAL:

«Estás interfiriendo en el orden establecido, hombrecito. Así es nuestra forma de vida en Reoca: unas tradiciones y un sistema de valores que

¹³⁸ Pollo deshuesado y cortado en trozos y acompañado de pimientos y cebolla.

se remontan a muchas generaciones. ¿Cómo te atreves a imponernos tus creencias corrompidas? ¿Qué sabrás tú de la cultura?».

¿Cómo te...? Estaba claro que no estaba dispuesto a escucharme. Agarró a su madre y la empujó dentro del coche. Yo corrí detrás de él, decidido a enseñarle algunas nociones básicas de cultura. (*Aprieta los puños*). Pero tío Johnny me cogió por detrás con una fuerza sorprendente.

JOHNNY:

«Déjalo, Sunil. Se puede hacer de otra manera mucho más pacífica».

Me zafé del control de tío Johnny, pero seguía sin poder avanzar. El mundo se había quedado completamente en silencio. No sentía el peso de mi cuerpo, cuando, de repente vi cómo los dioses hindúes me sonreían amablemente. Y vi a ángeles danzar a mi alrededor. Percibí como una luz en mi interior. (*Sunil cae de rodillas y suena una música de unión mística durante unos segundos*).

La manera más pacífica de hacerlo para el tío Johnny era seguir conversando con la señora Mina cuando viniera a la carnicería y cenar con ella en nuestra pizzería al año siguiente, exactamente el mismo día del primer encuentro que yo había organizado, el 22 de septiembre. Y así lo hicieron el 22 del año siguiente. Y de nuevo en 2003. Y cada año, exactamente ese día, a Nishaal, de un modo u otro, se le convocaba a rodar algo para la televisión en Johannesburgo.

Yo no estaba de acuerdo con la opción pacífica del tío Johnny y la señora Mina, pues quería que mandaran a Nishaal a paseo y que mostraran al mundo que los mezquinos prejuicios no podían vencer al dulce amor, pero no interferí. Me acordaba de lo que vi y de lo que sentí el día que Nishaal arruinó mi estrategia. Y, de todas maneras, mi concepción entusiasta del amor no había traído a mi vida mucho romance y sí muchas decepciones.

Y entonces, un día, en 2004, Nishaal consiguió un gran contrato con la Zee-TV¹³⁹ de la India y se mudó a Dubái. La señora Mina se negó a abandonar Reoca, por lo que, unos meses después, ella y el tío Johnny se casaron. (*Pausa*).

¿Qué, abuelete, te saliste con la tuya? Te quedaste con la chica.

JOHNNY:

«Jason conseguirá también quedarse con su chica. Y también tú, cuando llegue el momento. A veces hay que darse media vuelta y volver sobre tus pasos y dejar que el mundo siga su ritmo. Llegará el día de volver a la carga».

Tío Johnny Naidoo, un hombre de muchas facetas, un líder de la comunidad y mi amigo. (*Pausa*). Él y la señora Mina todavía viven en su pequeña casita de Reoca. Y todo el mundo acude a ellos para pedir consejos, tanto hindis como tamiles, que mantienen ocupado al viejo jubilado. Pero cada 22 de septiembre saca tiempo para reunirse conmigo en el viejo cobertizo para comer *pizza* y fumarnos unos puros.

Las luces se apagan poco a poco.

ESCENA 6

*Las luces se encienden mientras Manoj recoge
al final de la jornada.*

MANOJ:

«Genial, este ha sido el último cliente por hoy. ¡Uf!, vaya día más largo. (*Mira fuera*). Sharmilla, todos se han ido a casa. Es hora de cerrar. Gracias por quedarte un poco más hoy, cariño. (*Mira con pena toda la tienda y se quita el delantal despacio*). Ha sido un buen día, otro buen día. (*Se coloca detrás del mostrador y se inclina para colocar el*

¹³⁹ Canal de televisión muy popular que emite en lengua hindi.

delantal en su sitio. Cuando el actor se levanta, representa el papel de Sunil, que da un paso al frente).

SUNIL:

Manoj Mohan, el tendero. *(Pausa)*. Un par de mocosos engreídos del distrito solía meterse conmigo a veces: «tú padre es un tendero, tu padre es un tendero, lleva un mandil puesto, un mandil». *(Pausa)*. A veces creo que hay gente blanca y gente negra que se comporta con sus colegas indios de manera diferente cuando nadie los oye. «Ese tipo no tiene de qué preocuparse. Si no le salen las cosas bien aquí, puede volver a trabajar en la tienda de su padre». Como si todos los indios tuvieran un padre propietario de una tienda de comestibles. O un tío dueño de un restaurante de comida para llevar. Me pregunto qué dirían si supieran cómo fueron nuestros comienzos con el pequeño cobertizo. *(Pausa)*.

No he contado todavía la historia completa de mi padre. *(Pausa)*. Ocurrió en medio de la recesión, después de los dos primeros robos. El tío Johnny había cerrado su carnicería y le aconsejaba a mi padre que hiciera lo mismo. Pero Manoj Mohan siguió trabajando. Después de la poca actividad del primer año del milenio, el negocio volvió a prosperar. Pero la crisis económica global tuvo también un impacto en la pequeña Reoca. Aun así, mi padre insistía. Recuerdo lo que el tío Johnny me decía un día: ...

JOHNNY:

«Tu padre es un hombre muy valiente, Sunil. Comprendí que tenía que cerrar la carnicería, pero él sigue manteniendo nuestro lugar especial abierto. Ya te digo, este hombre es el corazón y el alma de Reoca».

El corazón y el alma de Reoca. Sé que la gente quiere a mi padre, pues ellos lo ven como el paisano bondadoso que está de pie detrás del mostrador. Y que escucha sus vivencias mientras vende comestibles y otras cosas buenas. Fue el que ayudó a crear la luz de Reoca. No saben que fue un prodigio en biología en el colegio. Quería ir a la universidad, pero sus padres no pudieron permitirselo. No saben con qué fuerza defendió a su hijo cuando el cínico tío Bimal dijo: ...

BIMAL:

«Quieres ser un profesor, ir a la *uni*. No lo conseguirás. ¿Qué podrías tú estudiar? Terminarás abandonando las aulas como tu primo Vinesh. Debes trabajar solo en la tienda de tu padre».

MANOJ:

«¡Sal de mi casa, pedante de mierda! ¿Cómo te atreves a insultar a mi hijo? No sabes nada de él. Lárgate y guárdate tus viles comentarios para ti solo. Si alguien de la familia me dice que has vuelto a insultar a mi hijo, me aseguraré de que sea la última vez que abras la boca».

¿Y qué pasaría si les contara a todos los vecinos que le llevaba flores a mi madre todos los viernes por la tarde? ¿Me creerían? Y no debo olvidarme de sus imitaciones del actor Amitabh Bachan.¹⁴⁰ En todas las celebraciones familiares, después de un par de güisquis, resurgía Manoj, la estrella del entretenimiento.

MANOJ:

«De acuerdo, ¿quién es la dama afortunada de hoy? ¿A quién le tocará bailar con Amitabh?». (*Baile corto a la manera de Amitabh acompañado de música de sus películas*).

Una mañana, después de una de estas grandes fiestas, descubrimos que mi madre tenía cáncer de mama. Luchó contra la enfermedad con ese espíritu indomable que siempre fluía por sus venas. Y nosotros luchamos para pagar el tratamiento. Mi hermana intentó ayudar, aunque ella y su marido se acababan de mudar a Johannesburgo y apenas llegaban a fin de mes. Yo contribuí con parte de mi salario como profesor. Eso es lo que se hacía si eras de Reoca. Y fue entonces cuando se produjo el tercer robo.

MANOJ: (*Encogido de miedo*)

«Os doy todo lo que haya en la oficina y también en el cobertizo. Esto es todo lo que queda de la tienda. Cogedlo. Pero, por favor, no me

¹⁴⁰ Legendario productor, presentador de televisión y actor indio de Bollywood, nacido en 1942.

peguéis de nuevo. (*Trata de protegerse*). ¡Ay! ¡Parad! ¡Qué necesidad! (*Se agacha de nuevo*). Ya veo, me castigáis por no tener suficiente. ¡Idiotas! (*Grita*).

Permanecí junto a las camas de hospital de mis padres acompañado del tío Johnny.

JOHNNY:

«Debes decirle a tu padre que cierre la tienda, Sunil. Hay demasiados robos... quizás solo por un tiempo. Te ayudaré a encargarte de todas las cosas. Él es mi viejo amigo y ella mi hermana».

SAMIL:

No te preocupes, tío Johnny. Quiero decir... te queda mucho por pagar de tu nueva casa... estaremos bien. Encontraremos una solución para salir del paso. (*Pausa*).

Y eso hicimos. Papá volvió a la tienda y mamá se volvió a encargar de todo. (*Pausa*).

Entonces un día, ella me llamó muy preocupada por mi padre.

SHARMILLA:

«Es lo mismo cada noche de viernes, Samil, desde hace dos meses. Me dice que se va a jugar a las cartas con Gonaseelan y sus amigos, pero yo no me lo creo. Sé que apuesta en el casino. Le pregunté a la madre de Gonaseelan y me dijo que su Gona pasa la noche de los viernes en su habitación. Y, una vez, Francis me dijo que había visto a tu padre en el casino. Tú sabes, la tienda no va bien y tenemos muchas facturas sin pagar, pero obtener dinero con apuestas en el casino es una locura. Debes hablar con él, Sunil. No me importaba cuando alguna vez apostaba a las carreras de caballos. Solo lo hacía por diversión, pero esto es inaceptable. Tienes que hablar con él, Sunil».

MANOJ:

Tu madre se ha vuelto paranoica. Jugamos a las cartas los viernes y Gonaseelan nos acompaña cuando no está borracho. Por lo que respecta a Francis, no sé de qué habla. Supongo que se habrá encontrado con mi fantasma en el casino». (*Pausa*).

Pero parecía inquieto y mi madre rara vez se equivocaba. Un par de semanas después ya no pude resistir más la presión. Un viernes por la noche fui en coche a Reoca y me escondí donde no se me viera. Cuando vi a mi padre salir de la entrada del garaje, lo seguí. Unos minutos después, se paró junto a la tienda y se dirigió hacia la parte de atrás. Esperé un poco, pero no volvía al coche. ¿Qué estaría haciendo allí atrás? Esperé. Puede que tenga una partida ilegal de póker en el cobertizo. No, papá. Salí del coche y me dirigí a toda prisa a la cabaña. Pude escuchar la voz de una mujer. Abrí la puerta de un golpe. Y lo vi... vi a la señora Singh vistiéndose a toda prisa. A mi padre apenas le había dado tiempo a ponerse los pantalones. ¡Adúlteros! ¡Adúlteros asquerosos! Esto es lo que habéis estado haciendo las noches de los viernes. ¡Follando con esta zorra? (*Señala a la señora Singh*). ¡Mejor no digas nada! ¡Sal de aquí, fresca! (*Se acerca a su padre, lo agarra del pelo y lo saca del cobertizo*). Fuera de la cabaña de mi madre. (*Se dirige a la señora Singh*). Echa a correr, puta. Y tú, quédate donde estás, viejo asqueroso. (*Pausa*).

Sabía que no era un sucio viejo. Se estaba haciendo muy mayor. Se había ensuciado muchas veces las manos o las rodillas, o embarrado sus zapatos gastados, siempre por cuidar de su familia. Hasta aquel momento, era el mejor hombre que había conocido nunca. (*Pausa*).

Nunca creí que te vería con otra mujer. Se oyen muchas cosas así todo el tiempo, todas esas relaciones extramaritales. Pero nunca piensas que... ¿Entonces, viejo? ¿Por qué? Venga, no hay nadie más aquí. Solo tú y yo. Y Dios. ¿Por qué? (*Pausa*).

No me respondió. Cuando me alejé en coche aquella noche, creía que no volvería a dirigirle la palabra. No nos hablamos cara a cara ni de ninguna otra manera durante alrededor de un mes. Entonces un día aconteció aquello tan pasado de moda. Me envió una carta. (*Sunil lee la carta, pero el actor se metamorfosea en Manoj, que la lee en voz alta*).

MANOJ:

«Fui a tu casa el otro día, pero no estabas. Y no me devuelves las llamadas. Por ello, me decidí a escribirte. No te respondí aquel día porque no tenía respuesta. Todavía no sé por qué me dejé llevar en aquella mala hora y lugar. Ni por qué la volví a ver en el cobertizo. Ojalá no hubiera sido en la cabaña. La primera vez, ella simplemente quería verme para desahogarse de sus problemas maritales. No sabía a qué otro lugar de Reoca podíamos ir. Puedo recitar excusas, como hacen muchos hombres. Puedo alegar que tu madre se estaba recuperando de su enfermedad y que el agobio por los robos me hizo desear escapar. Aunque creo que solo quería sentir algo diferente. La antigua reina de la belleza del distrito me deseaba. Y sus sentimientos también era diferentes, no solo los de un ama de casa rica y entregada. Creo que solo queríamos librarnos de nuestros respectivos delantales por un rato. Lo siento, hijo. No hay justificación para lo que he hecho. Me gustaría que me recordaras como aquel loco que arrastraba a su familia por todo el parque para disfrutar todos juntos de un buen pícnic. Eso era la mejor versión de mí». (*Deja de leer y el actor se transforma en Sunil de nuevo*).

Quedábamos él y yo detrás de la cabaña. Unos días después quería dismantelar la cabaña y quemarla, pues había manchado el legado de mi madre.

No la quemes. Déjala estar. Siempre valoraré mucho las cosas que pasaron allí dentro. Buena parte de la historia de mi vida está asociada a este lugar. (*Pausa*). ¿Hubieras seguido viéndola si no os hubiera descubierto?

MANOJ:

«No, hijo. Se estaba apagando. Había dejado de darle vueltas a la cabeza y comencé a sentirme hundido en la oscuridad».

Oscuridad en la luz de Reoca. Aquella fue la última vez que hablamos de esto, pero no la última que pensé en ello. A veces, me enfurecía. Otras, mi padre me parecía débil y patético. Me decía que, si tuviera alguien especial, no la traicionaría. También en alguna ocasión

lo veo bailar con mi madre, que sostiene la flor que le regalaba cada viernes por la tarde. Le dije que tendría que contárselo en un futuro, pero no ahora. *(Pausa)*.

No creo que pueda contarle esta historieta, señor Rajpaul, aparte de que no está completa del todo. Tal vez pueda contarle una parte. *(Pausa. Camina hacia la ventana)*. Cuando escriba sobre mi padre, cuente cómo él fue el mejor tendero de este gremio. Escriba también sobre su talento para hacer reír a la gente con sus chistes ingeniosos. Sobre su trabajo en la fábrica de zapatos hasta las seis de la tarde antes de que abriéramos la tienda. Sobre su sueño de volver a visitar a su hermana en la India. Sobre cómo le cogía la mano a mi madre todas las noches hasta que se dormía cuando atravesaba lo peor de su enfermedad. Dígales a los lectores que logró mucho en la vida. Entregó su propia luz a Reoca. *(Pausa)*.

Papá, ponte bueno. El mundo te espera.

Las luces se apagan poco a poco.

ESCENA 7

*SE ENCIENDEN LAS LUCES E ILUMINAN EL CENTRO DEL
ESCENARIO, donde Sunil pliega el periódico que
estaba leyendo.*

SUNIL:

Gracias, señor Rajpaul, es un buen artículo. ¿Muy sincero? *(Pausa)*. ¿Puedo responder a la pregunta que plantea al final)? Mmm, claro. *(Abre el periódico y lee en voz alta)*. «¿Regresarán los Mohan alguna vez a Reoca y volverán a abrir su pequeño súper, lo que permitiría a los vecinos recuperar su antiguo lugar de encuentro?». *(Pausa. Dobla el periódico)*.

No se trata de una huida en toda regla, señor Rajpaul. Ha llegado el momento de hacer un cambio, pues mis padres han llevado la tienda durante veintidós años. Y han vivido en su pequeña casa casi cuarenta.

Todo necesita una reforma completa. Verá, solo quiero que se vengan a vivir un tiempo conmigo. Después, ya decidirán qué quieren hacer con su vida. Tal vez vuelvan a Reoca dentro de un año. Puede que el pequeño supermercado de Mohan abra sus puertas de nuevo en un futuro. Nunca abandonaremos Reoca del todo. ¿Cómo podría no volver a pescar en nuestro río? ¿Eh, señor Rajpaul? No puedo perderme las historias increíbles que el tío Johnny cuenta a todas horas. Y tengo que volver para probar los mangos más jugosos del mundo. ¿Qué me dice, señor Rajpaul? Deliciosos, ¿no le parece? (*Pausa*). Dígaselo a todos, nadie puede ahuyentar a los Mohan de Reoca. (*Pausa*). Sabe, tiene gracia cómo otros muchos indios, mis padres, se trasladan a un barrio anteriormente solo para blancos. Pero, el otro día vi a una pareja blanca que se mudaba a Reoca. Y dos familias negras vinieron el año pasado. Ahora esta zona es así; nuestra zona es suya; esta zona pertenece a todo el mundo. Ya no hay lindes. Por eso le dije a mi madre que ya era hora de volver a ser la tita Murkoos. Me llevaré el cobertizo y lo colocaré en mi patio trasero. Que vuelva a ser nuestro tenderete, madre. Que una nueva población pruebe tus cosas ricas durante un tiempo. Y dejemos que los niños de esas personas conozcan al tito Dulcitos.

Y mi padre me dijo: ...

MANOJ:

«Creo que nuestros ancestros te han hablado, hijo mío. Esto es lo que hizo tu tatarabuelo, Areendum Mohan Rastogi. Construyó un pequeño puesto desde el que vendía su propia comida: pan *chappati*,¹⁴¹ harina de maíz y todo tipo de frituras. La vendía a su propia gente y a sus opresores. Nunca consiguió regir la tienda que tanto quería. Pero salió adelante de todos modos. Fue un gran hombre». (*Pausa. A Sunil se lo ve muy conmovido*).

Puedo ver la luz de nuevo, señor Rajpaul. La siento y, oh, es hermosa.

Las luces brillan, pero enseguida se apagan del todo.

¹⁴¹ Pan típico de harina de trigo sin levadura y preparado en la sartén.

ESCENA 8

ESCENA ESPECIAL EN LA QUE AREENDUM SE SITÚA EN EL EXTREMO DERECHO DEL ESCENARIO. Desaparecen la tienda y el tenderete y el escenario se asemeja ahora a una habitación con una cama. La localización de esta escena lejos del espacio de la tienda sugiere un cambio en la situación de Areendum. Se ocupa de Biswas, lo mira por un segundo, luego se levanta y se aparta.

AREENDUM:

¿Cómo puedes decir que tu vida no ha significado nada? ¿Cuál es tu legado? Te diré cuál es. Un legado de esperanza. Cortas caña conmigo cada día. Y me diste tu mano cuando estaba cansado. Me ayudaste a construir un puesto y preparaste comida con Pallavi y conmigo. Por eso hemos conseguido algo de libertad. (*Señala hacia fuera*). Miro a nuestros amigos. Puedo ver algunas sonrisas. Algunos de ellos tienen un propósito para seguir adelante. Tú ayudaste a que fuera posible. Tu vida ha creado esperanza para tu hijo y para mis hijas.

Debemos proclamarlo al mundo entero. Yo, Areendum, con mi esposa Pallavi y mi amigo Biswas, llegamos a este país desconocido. Personas egoístas y violentas nos engañaron. Intentaron que olvidáramos quiénes éramos. Pero no lo hicimos. Sobrevivimos. Crecimos. Soñamos. Y logramos mucho. Este es nuestro hogar.

*Suena música india conmovedora.
Las luces se apagan poco a poco.*

FIN

'HIGH STAKES' IN TRANSLATION

Sivani Chinappan, *High Stakes*, 2023. Durban Playhouse.

Photo credit: Val Adamson

Alt risc
Una obra per a una sola dona

ASHWIN SINGH (1971)

TÍTOL ORIGINAL: *High Stakes. A One-Woman Play*
(2022; estrenada el 2023)

TRADUCTORES AL CATALÀ:

SANAE OUAZARF OUCHEN

Universitat de Lleida (UDL)

soo2@alumnes.udl.cat

<https://orcid.org/0009-0000-7563-6706>

JUDITH DE LA TORRE MUÑOZ

Universitat de Lleida (UDL)

jdm11@alumnes.udl.cat

<https://orcid.org/0009-0002-5227-6642>

ESCENARI:

Casino Rainbow, Durban (Sud-àfrica).

DECORAT DE L'ESCENARI:

Es recomana un escenari d'estil expressionista. Es podria utilitzar un teló estelat com a fons. Això facilitaria un disseny de llums més innovador, que és l'aspecte clau de la producció. L'atmosfera essencial del casino es podria recrear mitjançant diversos elements impresos al terra de l'escenari i un rètol acolorit que representi el Casino Rainbow, que es podria col·locar a l'extrem dret de l'escenari. A més, cal construir una màquina escurabutxaques i muntar-la sobre rodes per

permetre'n un desplaçament fàcil, ja que és necessària en alguns moments importants de l'obra. També hi ha una tauleta i una butaca a l'esquerra de l'escenari. La il·luminació oscil·la entre blaus freds, ambres càlids i algun vermell sinistre ocasional per reflectir la tensió creixent.

CAULALLUM SOBRE LA GITA AL CASINO RAINBOW. Està profundament absorbida en el joc de la màquina escurabutxaques. Duu un Punjabi colorit amb un mocador preciós quan de sobte s'adona que ha guanyat.

GITA:

He guanyat el premi gros! El premi gros! Ara puc aconseguir la cassola AMC.¹⁴² (*La Gita s'aixeca*). Qui es la teva iaia, eh? Qui és? Hurra! Cinc dels grans. Eh, també puc comprar-me la nova olla a pressió. (*Trau el seu mòbil i comença a gravar un vídeo per a la seva amiga Pushpa*). Mira, Pushpa, he guanyat 5000 rands. (*Dirigeix el mòbil a la resta de jugadors perquè la Pushpa vegi les seves reaccions*). Mira aquests ulls gelosos, amiga meva. Tu no, Thembi. Sé que estàs feliç per mi. Si et quedes sense diners, només avisa'm... compartiré una part dels meus guanys amb tu. No, no siguis tímida... Estic encantada de compartir-los amb una amiga. Com va el teu primer dia, Thembi? T'ho estàs passant bé? (*La Gita dona una senyal d'aprovació amb els polzes amunt a la Thembi*). Molt bé! Torna't salvatge, amiga meva! Somriu per a la càmera. Estic fent un vídeo per a la Pushpa... per portar-li a la presó de Westville quan la vagi a visitar la setmana que ve. Gràcies. (*La Gita parla pel mòbil amb la Pushpa de nou*). Ei, Pushpa, mira; la Thembi et diu hola. (*La Gita s'allunya de la Thembi i parla amb la Pushpa en veu baixa*). L'he convençuda perquè avui vingui amb mi al casino. Li he dit que tu sempre em dius que treballa massa a la botiga... des del matí fins a la nit, sis dies a la setmana... Li he dit: aquest dissabte tens un dia lliure per fi... vine al casino amb mi. Al principi

¹⁴² Alfa Metalcraft Cookware és una empresa de venda directa fundada als Estats Units coneguda pels seus estris de cuina d'acer inoxidable d'alta qualitat, molt apreciats pels indis sud-africans.

estava dubtosa, però després la seva amiga Isabel en tenia ganes... així que han vingut les dues juntes. Però sembla que la Isabel està força esverada. Després parlaré amb ella... li diré que es calmi una mica. (*Pausa*).

Doncs això, et podré portar algun obsequi quan et visiti la setmana que ve. Ara que torno a tenir diners. Et puc comprar alguns Saris¹⁴³ nous ben bonics. També hauria de fer una donació al projecte per a la infància del Ranjith Harilal a Tongaat. No, espera... què estic dient? Encara he de pagar al Naveen Ramdhani, l'escanyapobres, els diners que li dec. 3000 rands. No vaig fer el pagament la setmana passada... estava ben enfadat... Li vaig dir que ja el pagaria la setmana vinent. Li'n donaré dos mil. Segur que estarà d'acord amb això, crec. (*Pausa. Para de parlar amb la Pushpa*). Sí, està bé. 2000 rands és una xifra raonable. (*Pausa*). D'acord, les coses que segur que no faré amb els meus 5000 rands són convidar la meva família a un sopar, comprar joguines als meus nets, fer una donació al meu fill en el seu Dia Cultural; comprar pots de crema per aclarir la pell a la meva nora com a regals per a la meva família i amics... per tal que en tres mesos ells també puguin semblar el Casper, el fantasma bo. O potser compraré alguns potets i els llançaré al riu Umgeni... sols per fer-li la punyeta. De totes maneres, a l'aigua tant bruta del riu Umgeni li aniria bé una mica d'aclariment. (*Pausa. La Gita veu a la seva nora Vimla al casino*). Oh, déu meu! La Vimla. Què hi fa la meva nora aquí? Hauria de ser al Dia Cultural. No em pot veure aquí. Li he dit aquest matí que no podria venir aviat al Dia Cultural perquè acompanyava la Leela a la clínica. (*S'intenta amagar darrere de la màquina escurabutxaques*). Espera. No ve cap a les màquines. Va a la botiga de cosmètica. Ah, és clar... deu portar el nou lot de crema per aclarir la pell al mànager de la botiga. Probablement utilitzant la popularitat obtinguda arran de la preparació del Dia Cultural per fer algunes vendes. (*La Gita torna a parlar amb la Pushpa a través de la càmera de vídeo del seu mòbil*).

Ei, Pushpa, acabo d'esquivar una bala. Pensava que la Vimla m'ensexamparia jugant aquí quan se suposa que estic fent una bona acció, però sols és aquí per fer negocis. Ara està treballant per una

¹⁴³ El sari és el vestit típic de les dones índies. Consisteix en un llenç de seda o cotó, que envolta el cos.

organització sospitosa que es diu la Miraculosa Missió de la tieta Míriam... per vendre alguns dels seus productes. La seva obsessió en aquest moment és una nova crema per aclarir la pell. Te'n portaré una mostra la setmana que ve... així la pots utilitzar com a maquillatge de pallasso per a les tardes d'entreteniment de la presó. (*La Gita para de parlar amb la Pushpa i mira l'audiència*).

Ei, encara puc imaginar-me el seu vlog, aquell que vaig mirar d'amagat l'altre dia mentre actuava per al seu públic de mires curtes. Fascinant, de debò. (*La Gita es transforma en la Vimla i recrea el vlog*).

VIMLA:

Estimades noies, em sap greu anunciar que la Sharon em va dir ahir que encara utilitza la Blanca i Exclusiva Crema Súper-aclaridora a la seva cara. No us vaig avisar sobre aquest producte tan terrible amigues? No us vaig demostrar ja el mal que pot causar? Vull dir, només cal que escolteu el seu nom, Blanca i Exclusiva Crema Súper-aclaridora... pronunciat BECS!¹⁴⁴ Que és exactament el que la gent dirà quan us vegi la cara després d'haver utilitzat la crema durant unes setmanes.

Si us voleu veure boniques i encantadores, llavors necessiteu fer servir la crema transformadora Blanca i Brillant de la Tieta Míriam. És a dir, la crema BB, que us deixarà la pell tant suau com la d'un bebè. Està feta solament amb productes naturals, com el te verd, el te roibos, te de bombolles i l'escorça d'un arbre especial de la selva amazònica, el qual als activistes no els importa que talem cada setmana. Recordeu les sàvies paraules de la Tieta Míriam: abans arrufava el nas perquè era moreneta; després vaig veure la llum... i em vaig esforçar per tornar-me blanqueta!

Com l'assessora de màrqueting de la tieta Míriam a la zona metropolitana d'eThekwini,¹⁴⁵ ara mateix tinc una oferta irresistible per a tu: pots aconseguir un tub de BB per només 400 rands... i et durarà tota una setmana!

¹⁴⁴ Super White Advanced Cream (SWAC) a l'original, pronunciat *swaak*, que en el llenguatge col·loquial sud-africà significa *feble*.

¹⁴⁵ Durban en llengua zulu.

Deixeu-me fer-vos una demostració en viu i en directe. Només heu de trucar-me i vinc a casa vostra. I si sou entre les cinquanta primeres trucades, guanyareu una oportunitat única a la vida: una consulta gratuïta amb el convidat especial de la tieta Míriam al seu refugi d'Umzinto la setmana que ve... l'inimitable guru Kulu! El famós sanador us pot ajudar amb qualsevol d'aquests problemes: engrandiment del penis i reducció de pits; eliminar les malediccions dels veïns envejosos; sol·licituds de marca registrada i patents; aconseguir hipoteques per comprar una propietat a Umhlanga;¹⁴⁶ i recuperar els éssers estimats... vius o morts.

Així que truqueu ara i canvieu la vostra vida! I recordeu el lema de la tieta Míriam: no cal tenir diners per tenir bona salut! (*La Gita riu per sota el nas en acabar el record*).

GITA:

I pensar que la Vimla havia sigut una farmacèutica d'èxit, que fins i tot semblava preocupar-se pels seus clients. (*La Gita observa com la Vimla surt del complex del casino*). Ah, i allí va la meva estimada nora... de tornada cap als camps d'esports pel Dia Cultural... on ara exhibirà les seves habilitats especials cuinant i fent pastissos; després d'un seminari d'apoderament femení sobre com portar petits negocis amb èxit; i després, la gran final: una dansa clàssica índia que ha estat assajant durant tot el mes. (*Pausa*). No puc endevinar, amb aquesta cara de pòquer, si ha aconseguit vendre tubs de BB al nou encarregat de la botiga de cosmètics. Potser ho comprovaré més tard... i li donaré jo mateixa la meva opinió al gerent.

Bé, Gita, tornem a jugar. (*Juga uns segons i torna a guanyar*). Alça! Uns altres 1000 rands! Avui és el meu dia de sort! (*Fa un ballet improvisat*).

El joc és el meu ball, em fa sentir immortal. Hi ha iaies que encenen el forn i fan coques per passar l'estona. Hi ha iaies que posen música i remenen el cul. Jo apago l'arròs i vaig a tirar els daus. Ja ho veieu: sempre hi ha una manera... quan l'àvia vol jugar! (*La Gita sent la seva cançó preferida de Bollywood*). Ei, és la meva cançó! (*Balla*

¹⁴⁶ Umhlanga és una elegant zona residencial de Durban i un centre econòmic, com Sandton a Johannesburg.

amb energia uns trenta segons. Al final, s'adreça a les altres jugadores). Gràcies, Thembi. Doncs sí, senyores... encara en tinc, de moviments! Tinc seixanta-dos anys. No soc cap fòssil. (Pausa. La Gita seu altra vegada i nota algunes mirades tafaneres al voltant del casino).

Hem! Ja veig com em mireu, vosaltres, els indis. Veieu aquella iaia que cada dissabte ve aquí i es gasta tota la pensió... doncs li ha tocat el pot dues vegades! I ara malbaratarà els diners... en ximpleries... o simplement es jugarà els guanys altra vegada! Si nosaltres guanyéssim el pot, no els malgastariem pas. Els fariem servir per pagar les quotes de l'escola dels fills... o per amortitzar la hipoteca... o per fer una donació al refugi local de dones. Nosaltres mai fariem servir els guanys per exercir el nostre "dret constitucional" a demostrar que tenim cases més grans i cotxes més ràpids que els "blanquets". (*Riu. Després mira el telèfon mòbil*).

Hum, només són les onze del matí... és massa d'hora per anar al Dia Cultural. Suposo que hi hauré de fer acte de presència en algun moment. Però no pas ara. La Vimla ara deu estar amb la seva classe de cuina... i presumint de les seves pastes. (*Imita la Vimla amb to sarcàstic*). "Jo faig servir mantega, no margarina. I no qualsevol mantega, eh. Mantega importada de Bèlgica." Podria dinar aquí... hum, el pollastre amb gambes especial... i de postres un pastisset cruixent de menta. I després podria jugar una mica més. Només una estoneta. I llavors anar als camps a escoltar la banda del Dia Cultural a la tarda. Sí. Bona idea. (*Pausa*). Això és el que la Vimla li va dir al meu fill, l'Anesh, quan ell va proposar fer el Dia Cultural: "Bona idea". Però és una idea de merda! Perquè no té cap lògica. (*Pausa*). És clar que tot va començar fort, amb els petards. Però suposo que ja li rondava pel cap d'abans. Mai no es va acabar de sentir a gust a Durban del Nord,¹⁴⁷ des que ens vam mudar aquí des de Tongaat fa tres anys. Sentia que encara hi havia massa divisions... i massa petites discriminacions; que els vells blancs carques que encara hi vivien, se'n sortien de franc. I un

¹⁴⁷ Durban del Nord és una altra zona residencial de la ciutat. Tongaat és un barri predominantment indi.

dia, una de les nostres veïnes esnobs i mestisses, la Charmelle Peterson, va fer esclatar focs artificials per celebrar que finalment havia pogut contractar una criada mestissa.¹⁴⁸ Encara que era març, els veïns blancs van suposar equivocadament que era una celebració de Diwali¹⁴⁹ i van trucar a la policia. I els nostres genis locals van detenir erròniament la família Reddy, que viu just al costat de la Charmelle. En fi, més tard aquell vespre tot es va arreglar i els Reddy van tornar a casa. No van voler denunciar la detenció il·legal ni res d'això... però l'Anesh estava molt emprenyat. Va trucar als meus dos nebots, que són policies a Chatsworth, i es van plantar pels carrers de Durban del Nord... amb artilleria pesant, un altaveu enorme i uns quants pastissos de llet de la Vimla... no sé per què collons necessitaven els pastissos, però ella va insistir que els prenguessin. Llavors l'Anesh va anunciar al barri amb la seva veu tronadora: ... (*La Gita es transforma en l'Anesh*).

ANESH (VEU ATRONADORA):

Escolteu, blancs! Escolteu, blancs! Ja n'hem tingut prou! No tolerarem el vostre racisme; no tolerarem les vostres falses acusacions; ni la vostra brutalitat policial; i tampoc tolerarem que pronuncieu malament paraules índies com *karma* i *dharma*...¹⁵⁰ no és *caa-ma* ni *daa-ma*! I tampoc la manera indeguda en la qual agafeu els nostres *rotis* i els emboliqueu al voltant del nostre pollastre *biryani*...¹⁵¹ i us ho cruspiu d'aquella manera tan estranya! I, no ens oblidem de la vostra manera patètica de conduir aquests SUV enormes... els hauríeu de rebatejar: no són "SUV", són "AMD", *armes de destrucció massiva*! Tal com zigzagueu amb aquells monstres pels carrers... envaint voreres, tombant els contenidors, arrasant les nostres flors. Conduïu com si

¹⁴⁸ Durant l'era de l'*apartheid*, els sud-africans estaven classificats jeràrquicament segons la seva ètnia. Els blancs eren els més privilegiats, seguits pels indis, els mestissos i els negres, en aquest ordre.

¹⁴⁹ Diwali és el festival de les llums a l'Índia, quan se celebra l'any nou hindú. La gent es posa roba nova, comparteix dolços i fa explotar petards i focs artificials.

¹⁵⁰ En termes senzills, *karma* vol dir que les successives reencarnacions de les persones quedarien condicionades pels actes realitzats en vides anteriors. *Dharma*, en canvi, fa referència als deures religiosos i morals que cada persona ha de seguir.

¹⁵¹ *Roti* és un tipus de pa i el *biryani* és un plat d'arròs de la cuina índia elaborat amb espècies, arròs, vegetals i iogurt.

fóssiu un conductor de minibús cec i col·locat de crac! I cada cop que veieu un indi o un *mestís claret* deambulant en una cantonada, truqueu a la policia... com si el nano estigués a punt de... de què? De treure un micròfon i posar-se a rapejar?! Coi! Vosaltres sí que esteu ben sonats! (*La Gita deixa de fer d'Anesh*).

GITA:

Ei, se li estava escapant de les mans! En fi, alguns blancs van sortir... per enfrontar-s'hi; altres, segurament, només van apujar el volum del televisor per no haver de sentir-lo. Aquella mateixa nit, ell va fundar una nova organització: l'ADN, Aliança de Durban del Nord. Només en té una dotzena de membres, la majoria, companys de beguda. Diu que va crear l'organització per promoure relacions interculturals sanes... per trencar estereotips i construir tolerància i comprensió... ja sabeu, la unitat en la diversitat... el nostre petit districte Arc Iris...¹⁵² Però ell i els seus col·legues de copes es passen la major part del temps intentant caçar racistes blancs i exposar-los al món sencer.

Avui, però, és el dia de la reconciliació, és el Dia Cultural! (*Pausa*). Per mi, és com qualsevol d'aquells actes del govern... quan menteixen dient que celebren la bella diversitat de les nostres arts i les nostres cultures... així que mengen uns dolços *samoosas* i *koeksisters*¹⁵³ mentre miren una mica de dansa zulu, una mica de *kathak*,¹⁵⁴ escolten uns quants poetes recitar... i després acaben amb quatre petards. Quina nació més acolorida! (*Pausa*).

És clar que aquest no és el primer col·lectiu cultural que l'Anesh ha fundat. Quan encara vivíem a Tongaat, ell ja havia creat... (*S'interromp pels crits d'algú celebrant una victòria. La Gita veu que és la Thembi*).

¹⁵² El nom del casino és una mica irònic. La idea de Desmond Tutu de la nació arcoiris (Rainbow Nation) que havia d'incorporar a totes les ètnies no s'ha complert del tot. Avui dia segueixen les discriminacions de classe social i fins i tot algunes ètnies romanen més desafavorides.

¹⁵³ Els *koeksisters* són un dolç típic sud-africà fet de massa fregida coberta amb almívar o mel.

¹⁵⁴ *Kathak* és una de les formes de danses clàssiques de l'Índia.

Ei, Thembi! Has guanyat! Genial, amiga meva! Petita, sí... però ja és una victòria i el primer dia! Hem de celebrar-ho. Què et sembla una copeta de vi negre? Va, que te'n mors de ganes. Jo convido. Au, vinga, anem!

Fos lent a negre.

Banda sonora amb una música vibrant durant uns segons.

S'IL·LUMINA L'ESCENA: LA GITA ENTRA AMB UNA COPA DE VIMIG BUIDA. Fa adeu amb la mà a la Thembi.

GITA:

D'acord, adeu, Thembi. Gaudeix de la resta del dissabte. (*La Gita parla amb la Pushpa pel mòbil*).

Ei, Pushpa. La Thembi ha decidit marxar d'hora. Va amb peus de plom. Però no passa res... només és el seu primer dia. Diu que tornarà dissabte vinent. Però jo penso passar-m'ho bé durant una estona més. (*Atura la gravació al mòbil i torna a la màquina*).

Hum... la meva màquina preferida encara és lliure. Meravellós. Apartaré només 1000 rands per jugar. Aquest serà el meu límit d'avui. N'estic seguríssima. (*Prem el botó unes quantes vegades i després mira els altres jugadors del voltant*).

Mireu-vos tots. Esperant que la pròxima tirada us ompli la safata; que la pròxima carta us faci sortir victoriosos. Blancs, indis, alguns homes negres, unes quantes dones mestisses. Joves, de mitjana edat, grans. Grassos, prims. Alts, baixos. Sorollosos, callats. Homes i dones. Tots iguals aquí. Els conflictes culturals posats en pausa; la política del país oblidada per uns instants. (*Respon a algú que se li acosta*).

Ei, si us plau, senyora Maharaj... deixi'm tranquil·la. No tinc res més a dir-li. Ja la vaig consentir dissabte passat. Vagi a parlar amb algú altre... miri... entrevistí la Helen... ella tindrà un munt de coses sucoses perquè vostè les posi al seu diari. Ei, Helen, t'envio una periodista local perquè t'entrevistí. Sobre per què tants avis i àvies passen els caps de setmana jugant. Dona-li tots els detalls, d'acord? Gràcies, estimada. Després fem un dinaret, eh? Fantàstic! (*Pausa*,

mentre observa la Sra. Maharaj caminant cap a la Helen). La meva bona amiga Helen... segur que la Sra. Maharaj la trobarà molt interessant. La Helen ve al casino cada dissabte. Només un parell d'hores. Ella coneix el seu límit. Però avui s'hi estarà gairebé tot el dia. M'ho ha dit aquest matí. Vol evitar la seva filla, l'Elize. L'Elize s'ha passat tota la setmana rondinant perquè l'Anesh l'ha exclosa a ella i al seu marit de les activitats del Dia Cultural, simplement perquè són blancs. Que fort... perquè resulta que està intentant contractar una criada índia per poder superar la seva enemiga, la Charmelle Peterson, que té una criada mestissa... perquè l'Elize pensa que els indis estan més amunt a la cadena alimentària que els mestissos. I acusa l'Anesh de jugar la carta de la raça. Quina hipòcrita! (*Pausa*). Veig que la Sra. Maharaj dubta... ah, espera, ara s'acosta a la Helen. La meva amiga la deixarà seca. Crec que sé exactament què li dirà. (*La Gita imita la Helen, anticipant les seves paraules*).

HELEN:

Bé, estimada, vols saber què faig en un casino un dissabte al matí. Doncs mira, estimada, m'ho estic passant bé. Molt millor del que m'ho passaria si fos a casa sentint les queixes incessants de la meva filla, l'Elize, sobre per què el Sr. Singh no li ha donat un escenari més gran al Dia Cultural. O per què jo no estava disposada a ajudar-la a ella i a les seves Dames del Te de la Tarda a organitzar el seu propi Dia Cultural. I per què ja no surto a córrer amb l'àvia Simpson? I si podia deixar de llençar-me al coll del Sr. Cohen, al capdavant, és jueu. I llavors el meu gendre, en Tom, em recordaria aquell fantàstic geriàtric que va trobar el mes passat... i em preguntaria si no seria més feliç allà. I llavors sentiria els sons de les màquines... cridant-me... "vine a jugar, Helen. Vine a divertir-te una mica." Ai, deixa de mirar-me així, nena. No necessito la teva llàstima. Això és un esbargiment agradable. I ara et suggereixo que tu també en trobis un.

GITA:

Està bé, comencem... sí, aquí ve la Sra. Maharaj, amb la cua entre les cames! La Helen deu haver-li dit allò que no volia sentir i després l'ha enviada a pastar fang. S'ho ha ben guanyat. Em va estar martiritzant tot el dissabte passat, preguntant-me tota mena de coses per poder escriure

un article ben superficial al diari. I a més parla amb accent americà. Jo crec que va passar un semestre estudiant a alguna universitat de Califòrnia. Així que, després d'uns mesos, va tornar morena i amb un accent irritant!

La primera cosa que em va preguntar va ser: ... (*La Gita es transforma en la Maharaj*).

MAHARAJ:

Així que, bona dona, d'on treu els diners per jugar?

GITA:

Ei, jo li vaig dir ben clar: faig servir la meva pensió. Però no et pensis que em coneixes, nena! Què et penses, que jo era una mestressa de casa avorrida... i es mor el meu marit i ara soc una pobra vella sola? Doncs deixa'm dir-te que vaig tenir una feina molt significativa la major part de la meua vida. Vaig ser recepcionista... després secretària... i després relacions públiques a la mateixa empresa. Només vaig deixar de treballar amb cinquanta anys. Jo ja sé què és la independència... tampoc estic demanant caritat... no suposo una càrrega per ningú. I tinc amigues. Anem al cinema. Ens trobem al parc. I ens trobem aquí. I no em fico al llit plorant a la nit. No em coneixes, nena. (*La Gita pren un glop més de vi*). Bé, la vaig enganyar una mica dient això de les amigues al cinema i al parc. Aquí és on ens trobem. En fi, després em va preguntar: ... (*La Gita torna a fer de Maharaj*).

MAHARAJ:

Però com pot ser que jugui setmana rere setmana? No s'avorreix?

GITA:

Avorrir-me? Ni parlar-ne, nena! Quan arriba el dissabte al matí, em sento com el primer cop que el meu difunt marit, en Ramesh, em va portar a la gelateria... Milky Lane, a menjar un ametllat Ninety-Nine Nutty Dip! (*La Gita s'atura perquè reconeix algú al casino*).

Ei, Parvathi, com va, amiga meua? Ei, Parvathi! Què? Per què m'ignora? (*Pausa, mentre observa la Parvathi*). Ah, ja ho entenc... és

amb la seva filla... ha vingut a visitar-la després de molt de temps i ara la porta a dinar. Ha de fer el paperet. (*En veu alta*). No enganyes a ningú, Parvathi. Ella sap que ets jugadora. (*La Gita s'acaba el darrer glop de vi. Després mira amb més atenció a la Parvathi i s'adona d'alguna cosa*). S'ha tenyit els cabells, la Parvathi? Vull dir, li començaven a sortir cabells blancs. Moltes dones índies es tenyeixen els cabells. Però jo no. Jo soc tota natural. (*Pausa*). Saps, cada vegada que veia la Parvathi als actes, la gent comentava com envellia amb gràcia... com tenia de preciosa la pell... quina energia meravellosa tenia... Però quan els cabells li van començar a sortir blancs, van deixar de fer-li compliments. I només se la miraven. És clar que, més o menys al mateix temps, el seu marit, en Reuben, també es va quedar tot blanc. Però a ell tothom li continuava fent elogis. “Sembla un cavaller distingit”, deien. “Els cabells blancs li donen sofisticació”, deien. (*Pausa*). Tot és molt més fàcil per als homes... fins i tot el procés d'envellir. (*Pausa*). Quan tant a la Parvathi com al Reuben se'ls van començar a quedar blancs els cabells, també van començar a distanciar-se. De fet, he sentit un rumor que en Reuben té ara una nova companya de golf, una dona més jove, amb una cabellera negra i lluent! (*Pausa llarga, mentre ella reflexiona*).

Trobo a faltar el meu marit. Ja fa sis anys... des que va morir... però encara el trobo molt a faltar. Ens ho passàvem tan bé junts. Anar al cinema... visitar els amics... i ballar... totes aquelles nits meravelloses ballant... *bhangra* els divendres a la nit. I després balls de saló els dissabtes. (*La Gita tanca els ulls mentre recorda. Comença a sonar música i ella fa veure que està ballant un ball de saló amb el seu marit, invisible però present. Després d'uns trenta segons, entra en un mode gairebé surrealista: agafa la màquina escurabutxaques i hi balla com si fos el seu marit. Llavors la música s'atura i ella obre els ulls lentament. Torna a posar la màquina al seu lloc. Mira el públic uns segons, encara immersa en els records*).

Trobo a faltar aquelles nits tan boniques. I també la gent meravellosa que vam conèixer. (*Pausa*). Sabeu, l'any que en Ramesh va morir, primer va sobreviure a un infart massiu. Els metges em van dir que tenia una cardiopatia congestiva i que hi havia molt poc a fer.

És clar, el ballar es va haver d'aturar. Encara recordo el que em va dir una nit: ... (*La Gita es transforma en Ramesh*).

RAMESH:

Que jo no pugui ballar ara no vol dir que tu hagis de parar, Gita. Vull que gaudeixis de la vida. No t'estiguis a casa amb mi els divendres i dissabtes a la nit. Has de fer parella amb en Ranjith Harrilal. És un home encantador... i un bon ballador. Però ja saps que després que la seva dona es morís, ell va deixar d'anar a ballar. No ha trobat la parella adequada. Però vosaltres dos us porteu molt bé. Doncs per què no? Ell és massa tímid per demanar-t'ho. Li has de demanar tu. (*Pausa*). No deixis les teves aficions, Gits... si no, l'Anesh i la Vimla només et carregaran amb més feina de casa. Ves a ballar amb en Ranjith, va. (*Pausa*). No et preocupis per mi... jo tinc els meus esports per mirar a la tele. I jo ballaré en els meus somnis amb tu, estimada meva... cada nit de la meua vida. Encara et veig a la nostra primera cita... a la gelateria Milky Lane. Després d'acabar-nos el nostre ametllat Ninety-nine Nutty Dip, vam ballar tota la nit. La gent es pensava que estàvem bojos... però no ens importava. Vivíem dins d'un somni. (*La Gita deixa de fer de Ramesh i mira tristament el públic durant uns segons*).

GITA:

Ai, Ramesh, com m'agradaria que fossis aquí ara... al Casino Rainbow. T'ho hauries passat genial. Recordo com t'agradava apostar als cavalls... i crec que hauries gaudit encara més de les màquines i de les taules. I després, més tard, podríem haver anat a la festa Bhangra Jol del club del casino a ballar *bhangra*.¹⁵⁵ O potser podríem haver anat al Dia Cultural i ensenyar-los els nostres passos! Mare meua, m'hauria encantat fer-ho... només per veure la cara de la Vimla! (*Pausa*).

En fi, el meu encontre amb la Sra. Maharaj encara no havia acabat. Encara tenia una última aportació a fer. Em va mirar amb pena i va dir: ... (*La Gita fa de Maharaj de nou*).

¹⁵⁵ *Bhangra* és la música i dansa típica de la regió de Punyab, al nord de l'Índia.

MAHARAJ:

Em fa tanta pena veure-la malbaratant el seu dissabte aquí al casino. Vull dir... vostè és una iaia índia.

GITA:

Ei, això sí que m'ha enfadat! Creus que soc això? Una iaia índia? I què és una iaia índia? Algú que balla vals tot el dia, fent les tasques de casa amb alegria? Algú que cuida els seus estimats nets... que no l'insulten... que no li diuen paraulotes... ni li claven cops ni bufetades? Algú que sempre porta sari i va al temple i a tots els casaments familiars, vulgui o no. I els dissabtes a la nit, ara que el marit ha mort, mira tranquil·lament un bon DVD de Bollywood? (*Pausa*). Doncs deixa'm dir-te, Sra. Maharaj, que fa dues setmanes no vaig venir al casino. Un dissabte. Em vaig quedar a casa aquella tarda perquè venien parents de Pietermaritzburg a visitar-nos. I vam haver de fer un espectacle de solidaritat. De dilluns a divendres, cadascú amb la seva vida. Jo ajudo el meu fill i la meva nora a netejar, a cuidar els nens... ells van a la feina... i jo treballo al jardí. Després venen a casa i mengen al menjador... i jo menjo al meu dormitori... després veig un programa a la meva tele portàtil i me'n vaig a dormir. Gairebé no parlem. Però dissabte vam haver d'abraçar i petonejar tots els parents i fer veure que érem una família feliç. L'endemà al matí, el meu fill em va donar 200 rands i va dir: ... (*La Gita es transforma en Anesh*).

ANESH:

Gràcies, mare. Aquí tens diners. Pots anar-te'n a gastar-los al casino.

GITA:

Quina farsa! Bé, ja no jugaré més a aquest joc. Portaré sari quan jo vulgui portar-lo. I de tant en tant, portaré una faldilla. Aniré al temple quan em vingui de gust. I no aniré a tots els casaments familiars. Ja no m'esclavitzaré pels meus nets. I vindré al casino quan jo vulgui. No soc la teva iaia índia. (*Pausa*).

No crec que la Sra. Maharaj posi això al seu article. (*Veu que algú que se li acosta*).

No, bona dona, no tinc diners de sobres, em sap greu. Ja li he dit que no. Només estic jugant amb una part dels meus guanys, i la resta la

dono a la caritat. Així que, vagi-se'n! Maleïda insistència! *(Pausa)*. D'acord, hora de jugar. *(La Gita torna a jugar. Experimenta tot un ventall d'emocions: al principi guanya, després comença a perdre i finalment perd 2000 rands. Una música apropiada sona de fons)*.

Visca! Ho he tornat a fer! Una altra victòria. Petita aquesta vegada. *(Continua jugant i comença a perdre)*. Vinga, què passa? Dona-m'ho! Dona-m'ho! Ostres! *(S'atura uns instants i després torna a jugar)*. Va, si us plau! Per què? *(Perd 2000 rands. S'aixeca amb angúnia)*. Aquesta màquina té alguna cosa! 2000 rands perduts! *(Pausa)*. Ja sé que havia dit que només em jugaria 1000 rands... però ha anat massa ràpid! He hagut de jugar-me'n una mica més. Bé, calma, Gita. Encara tens 4000 rands. Fes una pausa. Pren un altre glop de vi. *(Agafa una altra copa de vi mentre se sent la veu en off de sota)*.

VEU EN OFF:

Senyores i senyors... recordeu de donar-li una ullada a la pel·lícula *Home and Away*, disponible únicament al Casino Rainbow i al Món de l'Entreteniment aquesta nit a les vuit. Presenciareu com una dona blanca i un home negre troben l'amor malgrat la resistència de les seves famílies. Aquest és l'acte final de la Jornada Cultural inaugural de Durban del Nord. Organitzada pel Sr. Anesh Singh. Així que, si voleu fer una breu pausa per a les apostes, afanyeu-vos a baixar als jardins per gaudir d'un gran espectacle cultural. I després afanyeu-vos a tornar aquí per sopar a qualsevol dels nostres fabulosos restaurants, per mirar la pel·lícula *Home and Away* i després no trigueu a tornar a les vostres apostes. Només al Casino Rainbow i al Món de l'Entreteniment. *(La Gita entra amb la seva copa de vi i es queda dreta al costat d'una tauleta)*.

GITA:

Oh, m'hauria de sentir molt orgullosa. Acaben d'anunciar el nom del meu fill. El meu fill qui, aparentment, vol unir les races i crear un món nou i més valent. *(Pausa)*. Com em puc sentir orgullosa? *(Pausa)*.

Com ja sabeu, l'ADN no és la primera societat civil que l'Anesh ha format. Mentre encara vivíem a Tongaat... fa uns anys... es va

involucrar en alguna tasca comunitària. Estava molt preocupat perquè els indis eren marginats a Sud-àfrica... I sentia que ara necessitàvem estar més units... i mostrar al món la nostra naturalesa espiritual. Així doncs, va iniciar el moviment Lluitadors per la Llibertat i Ioguis Independents. En resum, l'associació LLII. Encara recordo l'entrevista que va fer amb un periodista d'una ràdio local. El periodista li va preguntar si podia justificar el fet d'iniciar un moviment per centrar-se en els drets de les minories. (*Torna a interpretar l'Anesh*).

ANESH:

Sí... perquè els indis es troben enmig del poder polític de la gent negra i l'economia dels blancs. Actualment som com la defensa del Manchester United contra l'atac combinat del Manchester City i el Liverpool. A més, hi ha massa cocos, blancs de pell fosca, a la comunitat índia. Hem de canviar la nostra recepta per l'èxit i acceptar que som, de fet, brownies de xocolata i que la xocolata negra i el gelat de vainilla poden combinar bé amb els brownies, sempre que s'ajuntin amb una quantitat adequada. (*Pausa*). Sé el que esteu pensant... molts líders comunitaris que parlen molt, però no compleixen el que han promès. Per què hauria de ser jo diferent? Doncs deixeu-me dir-vos el perquè. Perquè soc com el dolç *gulab jamun*,¹⁵⁶ dolç per dins i per fora, i adequat per qualsevol ocasió. (*La Gita riu*).

GITA:

La gent no reaccionava davant l'Anesh Sing com si fos un dolç, sinó més aviat com si fos una herba amarga. Tongaat no està interessat en inconformistes. La gent tan sols vol una vida senzilla i tranquil·la. Per descomptat, la Vimla pensava que tots eren massa senzills. (*Imita a la Vimla*).

VIMLA:

Hem de sortir d'aquest poble de ments tancades, Anesh. Has viscut aquí tota la teva vida i la gent continua sense apreciar la teva visió i el

¹⁵⁶ *Gulab jamun* és unes postres compostes de llet condensada i farina que es fregeix amb espècies en forma de boletes.

teu compromís per intentar millorar les seves vides. Igual que no aprecien els meus productes de bellesa que fan que la seva pell brilli com la de la Katrina Kaif.¹⁵⁷ I, ja ho saps, els nens no reben cap estímul. Les instal·lacions són molt pobres aquí. (*Pausa*). Perdona, què vols Raksha? Una xocolatina? Has tret un excel·lent a l'examen d'anglès? I has tret un 10 en matemàtiques com vas prometre? No! I ara vols una xocolatina. T'has de guanyar el premi, petita. Tens vuit anys i tan sols llegeixes com una nena de deu anys. Si vols arribar a ser alguna cosa en aquesta vida ja hauries d'estar llegint com una nena de dotze anys. (*Pausa*). Escolta com de poc raonable sona la teva filla, Anesh. La nena necessita millors instal·lacions, millors professors que l'estimulin... T'ho estic dient... ens hem de mudar. (*Deixa d'interpretar a la Vimla*).

GITA:

Un parell de mesos més tard, l'Anesh va aconseguir un ascens a la seva empresa i va decidir mudar-se a Durban del Nord. Va negociar un bon preu per la nostra casa... o més ben dit, la seva casa... perquè el Ramesh i jo li vam cedir abans de la mort del meu marit. Com fan molts pares indis... esperant que els seus fills els hi estiguin agraïts... i cuidin d'ells un cop siguin grans. (*Pausa*). Recordo que l'Anesh em va dir. (*Torna a interpretar a l'Anesh*).

ANESH:

Mudar-nos a Durban del Nord serà una aventura, mare. Tindràs tot el que necessitis... ei, i el casino tan sols és a cinc minuts! I crearem una ala especial per a tu a la casa, perquè tinguis el teu propi espai. Tongaat s'està tornant cada cop més perillós, mare... hi ha hagut molts robatoris últimament. A més, hi ha el rumor que tens una aventura amb el Sr. Harilal... I sé que tan sols estàs treballant amb ell pel projecte infantil... que tot és innocent... però els nostres veïns s'han tornat massa rancorosos. És hora de continuar endavant. (*Deixa d'interpretar a l'Anesh*).

¹⁵⁷ Katrina Kaif és una actriu de Bollywood molt famosa per la seva bellesa.

GITA:

És hora de continuar endavant ... deixant enrere la meva petita ciutat. On he crescut. On he criat al meu únic fill. Però ell tenia raó... S'estava tornant perillós... i els rumors sobre la meva vida amorosa, tot i que fossin exagerats, s'estaven tornant insuportables. Tan sols hi havia alguns tafaners... Tongaat no és tan tancat de ment com la Vimla diu que és... però aquests tafaners tenien unes veus molt fortes. *(Pausa)*. Pobre Sr. Harilal... eh Ranjith, hauria de dir. Es va quedar impactat en sentir els rumors. És un home encantador... i té una dignitat pausada. Tenim tan sols una relació platònica. No poden un home i una dona tan sols ser amics? Imagina el que la gent hauria dit si li hagués demanat que fos la meva parella de ball. *(Pausa)*.

De totes maneres, em vaig mudar a Durban del Nord amb l'Anesh. Encara no sé per què no vaig considerar altres alternatives. Potser vaig pensar en el nen que anava caminant a la feina de la seva mare per donar-li un altre dibuix que havia pintat per a ella a l'escola. Sé que fa molt temps que ell no és aquest nen ja. Però... *(Pausa)*. Potser tan sols volia estar més a prop dels centres comercials i del casino. *(Pren una altra glopada de vi)*.

Així que som aquí... tres anys més tard. I soc a un dels meus llocs preferits... i el meu fill és al poliesportiu local al seu esdeveniment especial. On els seus ulls estaran posats en les mostres extravagants de talent cultural de la seva dona, però també buscant qualsevol signe de racisme blanc... per poder exposar-ho públicament i reclamar la superioritat moral. Què diu ell? Estic en contra dels racistes blancs, no dels blancs. Sé que també està en contra dels racistes negres. Però no l'he sentit dir res sobre els racistes indis. *(Pausa. Ella s'acaba el vi)*.

Saps que els blancs d'aquí no són tan dolents? Alguns es queixen molt, sí. Però la majoria tan sols volen seguir en pau amb la seva vida. I alguns, com la Helen, són persones realment encantadores. És a dir, els veig al supermercat... em saluden i continuen amb les seves compres. Al parc... saluden amb la mà i continuen jugant amb els seus nens. Aquí... es concentren en les seves apostes. Què més vols? No ens convidaran a les seves cases per fer una barbacoa cada setmana. És el

mateix en tots els barris. Tot va bé mentre no tiris cap foc artificial fort!
(*Sona el seu telèfon mòbil*).

Oh merda, és el Naveen, és l'escanyapobres. Per què em truca ara? Li vaig dir que li pagaria la setmana vinent. Maleït sigui! Suposo que hauré de contestar. (*Contesta*). Hola, Naveen. (*Pausa*). No, no. No m'he oblidat dels teus diners. Et vaig dir que t'ho donaria la setmana vinent. (*Pausa*). Ho vols ara. Què dius? No, no soc al casino. Estic al Dia Cultural. (*Pausa*). Ja, d'acord, tens molt bona oïda... Soc al casino. Però ara vaig cap al camp d'esports. Escolta, escolta... Tinc dos mil rands per tu. (*Pausa*). No, no puc pagar-te els 3000 rands. No els tinc. Et pagaré els altres mil la setmana vinent. (*Pausa*). Vas al Dia Cultural? (*Pausa*). No, no puc reunir-me amb tu allí. El meu fill és l'organitzador de l'esdeveniment. Reuneix-te amb mi darrere del Cafè Rainbow a les tres de la tarda. (*Penja*).

Ha dit que acceptaria dos mil rands. Així que encara em quedaran una mica de diners per jugar. (*Pausa*).

No hauria d'haver-li acceptat els diners. Sé que va ser una estupidesa. És simplement que aquell dia estava una mica desesperada. Va ser fa un parell de mesos. Em vaig quedar sense diners... i ell estava allí per casualitat... així que me'n va oferir uns quants milers. Li vaig dir que tres mil serien suficients. (*Pausa*). Tan sols va ser aquell cop que vaig fer una cosa així... Normalment, no demano diners a aquest tipus de gent... De fet, no demano diners a ningú. (*Pausa*).

En fi, no semblava tan poc raonable... de primeres. Però quan no vaig poder fer el pagament el mes passat vaig conèixer al veritable Naveen. Va venir a casa a reclamar els diners. Afortunadament, l'Anesh i la Vimla eren fora en aquell moment. Va portar amb ell un nen petit. De fet, he vist a aquell nen amb ell varies vegades... deu tenir uns nou anys... i ja està aprenent per ser un gàngster. Porta ulleres fosques i els cabells negres ben pentinats i llisos, just com el Naveen. No sé qui és... El Naveen no té fills... però es queda allí dret al costat del seu cap i amb un somriure irritant a la cara. (*Imita la mirada del nen*).

Llavors el cap va parlar: ... (*Es transforma en el Naveen, que té una veu sorprenentment aguda*).

NAVEEN:

Senyora Gita, soc un home pacient, un home tolerant... però no suporto els mentiders. M'has estat enganyant. Mai anaves a tenir els diners aquest mes. Hauries d'haver demanat més temps fa un parell de setmanes. *(Pausa)*. Ja saps que la gent m'anomena Amable Naveen, és un nom irònic. Saps el que és la ironia? *(Pausa)*. Bé. Ja saps, la meva assignatura preferida a l'escola era l'anglès... per això parlo amb tanta claredat. Així que espero que entenguis aquest missatge. Quan la gent m'enganya... quan no paguen... què faig? Els hi trenco la cara. Així aconsegueixo els diners molt ràpid. Però tan sols els hi trenco si són homes. No toco a les dones. En aquest cas li demano al meu amic Baboo que els hi trenqui la cara. A ell no li importa. *(Pausa)*. El que vull dir és que crec en la igualtat de drets per les dones. Així que si vols entrar al territori dels homes, si vols beure, si vols apostar... Llavors has d'afrontar les conseqüències quan la cagues. Tens un mes per pagar-ho tot... o si no... És molt generós, no creus? És perquè em recordes a la meva pròpia mare... o almenys com crec que seria si la conegués. *(La Gita deixa d'interpretar al Naveen per un moment)*.

GITA:

Llavors va mirar el nen i va dir amb un to molt diferent. *(Torna a interpretar al Naveen)*.

NAVEEN:

Dona-li a la tieta Gita un full informatiu sobre el concert de l'escola. Tieta Gita, si us plau, vine al concert del Rivash dimecres vinent a la nit. És un cantant molt bo... i necessita el teu suport.

GITA:

I el somriure del nen es va convertir en el somriure més dolç quan em va entregar el full informatiu. Que estranys que són! Però no enganyaré al Naveen... Sense cap falta avui li pagaré dos mil rands. *(Mira al seu telèfon mòbil)*.

Bé, és l'hora de dinar. *(S'aixequen)*. Helen, anem a menjar alguna cosa. *(La Gita li ensenya el polze a la Helen)*. Compartiré un dinar

agradable amb la Helen... i també unes quantes riallades. I després jugaré una estona. Tan sols per 500 rands. Això és tot.

Fos lent a negre.

Una música apropiada sona durant uns segons.

LES LLUMS IL·LUMINEN A LA GITA. Està a la màquina escurabutxaques, amb un aspecte descurat. Juga un altre cop, i després es mostra angoixada perquè ha perdut tots els seus diners.

GITA:

Doncs ja està. Tots els 4000 rands. Maleït sigui. Aquell maleït dinar amb la Helen m'ha costat gairebé 1000 rands. I ha portat a la seva amiga Mary. Sí, s'ha ofert a pagar... però he insistit. El que no sabia és que a la Mary li agradava tant el cranc de riu. Igualment, no hauria d'haver anat a les taules després d'això. Allí he perdut la majoria dels meus diners. Quan hi he tornat després del dinar, totes les màquines estaven ocupades... així que se m'ha ocorregut jugar al blackjack. Mala idea... Quan per fi he recuperat la meua màquina preferida, res ha sortit bé. (*Pausa*).

Merda! Si tan sols tingués 100 rands. Provaria amb una altra màquina... tan sols per recuperar una part dels guanys. Li he de pagar al Naveen avui. (*Pausa*).

Tant de bo fossis aquí, Pushpa. Hauries aconseguit una mica de diners per nosaltres.

Escolta, Pushpa, aquella tia ho tenia dominat. Es vestia i actuava com una Rekha: la llegendària actriu de Bollywood que sovint interpretava a mares patidores en les pel·lícules. I que després trobava a un jove ximplet i comprensiu. (*Es transforma en la Pushpa. Sona música sentimental de Bollywood de fons*).

PUSHPA:

Hola, fill meu. Perdona'm per portar els meus problemes al teu món extremadament feliç i afortunat. Veuràs, la meua filla m'ha abandonat i se n'ha anat de festa a la platja de Ballito amb un desconegut.

Necessito tornar a casa per cuidar el meu net petit. Té asma i està sol. Però no tinc diners per tornar a casa. La meua filla m'ha enganyat perquè vingués aquesta nit. Em va dir que em portaria a sopar perquè no havíem sortit des que el meu marit va ser atropellat per un taxista begut fa nou anys. Acabo d'entrar coixejant al casino per veure si trobava a algú tan bondadós com tu. Oh, em sento com una d'aquelles mares explotades en aquelles pel·lícules índies que semblen tan boniques. Em podries deixar 50 rands perquè pugui demanar un taxi i tornar a casa? (*Deixa de fer de Pushpa*).

GITA:

I el jove queia en la trampa sense dubtar-ho. Ell li deia que li recordava a la seva pròpia mare i ella marxava amb cent rands, o de vegades amb més. Però escolta, jo no puc fer-ho, home... Probablement se m'escaparia el riure a la meitat del discurs... No crec que tingui la falta de vergonya i el talent interpretatiu de la Pushpa. (*Sona el seu mòbil*).

És el Ranjith Harilal. (*Ella contesta emocionada*). Hola, Ranjith. M'alegra saber de tu. (*Pausa*). Oh, has trobat finançament pel projecte infantil. Hurra! Això és genial. Ara pots construir el centre polivalent. (*Pausa*) Oh, has aconseguit finançament del Sr. Naidoo. Ja, sé que té accions al Casino Rainbow. (*Pausa*). Vols que participi... com secretària... gràcies... és emocionant. (*Pausa*). D'acord, llavors tindràs una reunió a l'Ajuntament de Phoenix.¹⁵⁸ Aquesta tarda? (*Pausa*). No, ho entenc... No et preocupis per avisar amb tan poca antelació. La qüestió és que... avui tinc el dia una mica ocupat... però intentaré venir. Et trucaré d'aquí a una hora més o menys. Gràcies, Ranjith. Adeu. (*Penja*). Renoi! És molt emocionant. M'agradaria molt participar... però és tan sobtat... i just enmig d'aquesta... d'aquesta merda en la qual estic involucrada ara mateix. (*Pausa mentre ho rumia prudentment*). Ho faré. Sí. És una cosa bona. És pels nens. I no m'importen els rumors que puguin ressorgir. (*Pausa*).

¹⁵⁸ Phoenix és a prop de Durban i és una població molt relacionada amb la comunitat índia perquè Mahatma Gandhi hi va viure.

Però ara mateix, necessito 100 rands. Tan sols per intentar-ho un últim cop. Perquè pugui pagar el meu deute. (*Veu a algú de lluny*). Espera un moment. Allí hi ha el Ladoo. Podria... sí, podria... Vull dir, encara tinc les fotografies de fa dues setmanes al telèfon. Les vaig guardar... ehem per si de cas, ja saps per si de cas estava en algun moment desesperada per aconseguir diners... i no tenia altres opcions. És a dir, no m'agrada fer això... però el Ladoo... és un pedant de merda! D'acord, ho faré. Vinga, Gita. No t'ho pensis... Tan sols fes-ho! (*Es mou cap a l'extrem dret de l'escenari*).

Ei, Ladoo! Dona'm 50 rands! L'home savi va dir que s'ha de ser generós amb la gent bona. No, home, no els utilitzaré per apostar. (*Pausa*). Està bé, d'acord, m'hi has obligat. L'altre dia quan vaig anar a visitar a la meva germana a Phoenix, et vaig veure entrar al supermercat de gent treballadora Pick 'n Pay. I vas sortir-ne amb dues bosses enormes. No intentis negar-ho. Aquí... mira. Imagina si la teva dona estirada i la seva família rica et veiessin carregar paquets d'aquest lloc... Et demanaria el divorci abans que poguessis dir "agafa i paga". De fet, ella s'ho emportaria i tu ho hauries de pagar. (*Pausa*). Sí... Sí... Ja ho sé... Tan sols va ser aquell cop... el teu tiet va venir a sopar i volia tripes, i això no es troba a Woolworths, el supermercat de luxe que freqüenteu. Quina pena. T'he demanat amablement 50 rands i m'has dit que no. I ara me n'hauràs de donar 100! (*Pausa*). Gràcies. (*Agafa els diners i marxa corrent a la màquina escurabutxaques*).

Vinga, som-hi. Toca treure el primer premi, Gita! (*Després d'uns segons, reacciona al soroll de quatre cops de puny secs que ens mostren que està rebent una pallissa. Gira bruscament i després es rendeix perquè ha perdut els 100 rands. Intenta no desanimar-se gaire*). Bé, avui no és el teu dia. S'ha acabat. (*S'aixeca lentament*). No seré com tu, Pushpa. Ets la meva amiga. Però t'has arruïnat la vida. No faré el mateix. (*Pausa*). El joc es va convertir en una obsessió per a la Pushpa. Va començar a venir aquí cada dia. Des de Tongaat. Diuen que de vegades ni es canviava la roba... venia amb la camisa de dormir. Llavors va perdre tots els seus diners i va intentar estafar a l'empresa del seu propi fill. La van enxampar i la van condemnar a passar tres anys a la presó. (*Pausa*). Intento anar-la a veure de tant en tant. Quan

hi vaig anar el mes passat, estava en plena forma. (*Es transforma en la Pushpa*).

PUSHPA:

Ei, Gita, ara he començat a apostar aquí. Organitzo partides de pòquer i el joc de cartes *thunee*¹⁵⁹ aquí. A més, tenim uns daus i una ruleta en miniatura. De moment només apostem per nous d'areca i dolços, però a mesura que la meva influència creixi qui sap? Deixa'm dir-te, Gita, que els delictes violents a la presó han disminuït perquè la gent s'està centrant a apostar. Els guàrdies me n'estan molt agraïts... Estic segura que em concediran la llibertat condicional en un any. (*Pausa*). I amiga meva, has de continuar animant a les dones grans a apostar. Deixa que el nostre grup creixi i es faci més fort. Així, quan surti... serem molt poderoses. (*Pausa*). No t'has de sentir malament per mi, Gita. Estic bé aquí. No me'n penedeixo de res. Tot i que sí que em penedeixo d'una cosa. No hauria d'haver defraudat l'empresa del meu fill. Hauria d'haver defraudat l'empresa de la meva nora. Ja saps el que diuen: sempre troben la manera quan les àvies de jugar tenen fal·lera. (*Deixa d'interpretar a la Pushpa*).

GITA:

Escolta, Pushpa... aquella dona és un món apart. No aniré a la presó com ella. Ni que em trenqui la cara el sequaç del Naveen. Parlaré amb ell. Li pregaré perquè em doni una setmana més. I llavors, potser li podré demanar una mica de diners a l'Anesh. Li diré la veritat. Probablement li agradarà fer-se el salvador... Però m'he de tragar l'orgull. (*De sobte veu al Naveen entrant al casino*). Déu meu! En Naveen és al casino! Per què és aquí ara? Va dir que anava al Dia Cultural. Vull dir, no són ni les tres de la tarda. Està comprovant si segueixo aquí? (*Pausa*). No em pot veure. (*Intenta amagar-se darrere de la màquina*). Crec que hauria d'agafar el minibús i marxar cap a Tongaat ara mateix. Sí. Puc arribar aviat a la reunió del Ranjith aquesta tarda. Oblida't de tot això. (*Treu el cap per darrere de la màquina*).

¹⁵⁹ *Thunee* és un joc de cartes creat a Durban i molt popular entre altres comunitats índies de la diàspora.

Merda! Crec que m'ha vist. Has de marxar ja, Gita. Pots parlar amb el Ranjith. Demana-li un préstec de 2000 rands. Tan sols per unes setmanes. I digues-li que no tornaràs al casino en tot el mes. Sí, marxo ara mateix!

FOSC.

Es retira la màquina escurabutxaques i els altres elements del casino.

APARICIÓ ESPECIAL DE LA GITA A L'EXTREM

ESQUERRE DE L'ESCENARI. Espera impacientment a un taxi.

GITA:

Vinga va, home! On és el taxi? Ja hauria d'haver arribat. *(Pausa)*. No crec que el Naveen m'hagi vist marxar del casino i venir aquí. Així que tot anirà bé. Seré a Tongaat aviat. *(Pausa. Llavors veu al Naveen que s'apropa)*. Oh, merda! El Naveen! M'ha vist. Està travessant el carrer. *(Veu un taxi circulant ràpidament pel carrer)*. Oh, no! Vigila amb el taxi, Naveen! *(Soroll de frens de cotxe)*. Déu meu! L'ha atropellat! *(El taxista no para al lloc de l'accident. Soroll d'un cotxe allunyant-se a tota velocitat)*. Ei, pari! No pot fugir d'aquesta manera! L'ha atropellat! *(Pausa)*. Oh, no s'està movent. Sembla molt malferit. *(Pausa)*. Trucaré a una ambulància, Naveen. *(Treu el seu telèfon mòbil)*. Merda! No tinc bateria. *(Pausa)* Aquí no hi ha ningú per ajudar-nos. *(Pensa per un moment)* Espera... Podria caminar fins al Café Rainbow... i trucar des d'allí. No és lluny. Vaig a buscar ajuda, Naveen. Trobaré ajuda. *(Comença a caminar, però després dubta. Mira enrere cap al Naveen)*.

FOSC

FI

Enjeux risqués
Seule en scène

ASHWIN SINGH (1971)

TITRE ORIGINAL: *High Stakes. A One-Woman Play*
(2022 ; la première en 2023)

TRADUCTEUR FRANÇAIS :

CHRISTOPHE RABIER

Universidad de Valladolid (UVA)

crabiet@uva.es

<https://orcid.org/0000-0003-1624-5769>

CADRE :

Casino Rainbow, à Durban (Afrique du Sud).

DÉCOR :

Un décor expressionniste est recommandé. Un tissu étoilé peut être utilisé en fond de scène, pour créer un éclairage innovant, qui est l'élément clé de la mise en scène. L'ambiance générale du casino peut être évoquée par divers motifs imprimés sur le sol de la scène et par une enseigne colorée représentant le Casino Rainbow, placée côté cour. Une machine à sous devra être construite et montée sur roulettes pour faciliter son déplacement à certains passages importants de la pièce. Une petite table et un fauteuil style club seront placés côté jardin. L'éclairage varie entre des bleus froids, des ambres chauds et, parfois, un rouge inquiétant, pour recréer les moments de grande tension.

L'ÉCLAIRAGE SUR GITA AU CASINO RAINBOW. Elle est profondément absorbée par son jeu sur la machine à sous. Elle porte un punjabi coloré et une écharpe élégante. Soudain, elle réalise qu'elle a gagné.

GITA :

J'ai décroché le jackpot ! J'ai décroché le jackpot ! Je vais pouvoir enfin m'acheter la casserole AMC !¹⁶⁰ (*Gita se lève*). C'est qui la mamie qui rafle tout, hein ? C'est qui ? (*Elle regarde les gains*). Waouh ! Cinq mille rands. Hum, je vais pouvoir prendre aussi le nouvel autocuiseur. (*Elle sort son téléphone portable et commence à enregistrer une vidéo pour son amie Pushpa*). Regarde ça, Pushpa. J'ai gagné 5 000 rands ! (*Elle tourne son téléphone vers les autres joueurs afin que Pushpa puisse voir leurs réactions*). Regarde un peu leurs regards jaloux, ma chérie. Pas toi, Thembi. Je sais que toi t'es contente pour moi. Si t'es à court d'argent, fais-moi signe... Je partagerai une partie de mes gains avec toi. Non, sois pas timide... Je suis ravie de partager avec une amie. Et ton premier jour, alors, Thembi ? Tu t'amuses bien ? (*Gita fait un signe du pouce à Thembi*). Super ! Lâche-toi, ma chérie. Lâche-toi ! Souris à la caméra. Je fais une petite vidéo pour Pushpa... pour lui montrer à la prison de Westville quand j'irai lui rendre visite la semaine prochaine. Merci. (*Gita retourne son téléphone pour s'adresser de nouveau à Pushpa*). Salut Pushpa, regarde, Thembi te fait un petit coucou. (*Gita s'éloigne un peu de Thembi puis chuchote à Pushpa*). Je l'ai convaincue de m'accompagner au casino aujourd'hui. Je lui ai dit, tu sais, Pushpa me dit que tu travailles comme une dingue à la supérette... du matin au soir, six jours sur sept... Ce samedi, t'es enfin en congé... donc tu viens avec moi au casino. Elle était réticente au début, mais son amie Isabel était partante... alors elles sont venues toutes les deux. Et on dirait qu'elles s'amuse bien. Par contre Isabel à l'air un peu crispée... J'irai la voir plus tard... Je lui dirai de se détendre un peu. (*Pause*).

¹⁶⁰ Alfa Metalcraft Cookware est une entreprise de vente directe fondée aux États-Unis, connue pour ses ustensiles de cuisine en acier inoxydable de haute qualité, très appréciés des Sud-Africains.

Alors je pourrai t'apporter quelque chose de vraiment chouette quand je viendrai te voir la semaine prochaine. Maintenant que j'ai à nouveau du fric. Et je vais pouvoir me racheter des saris¹⁶¹ sympas. Je devrais aussi faire un don pour le projet des enfants de Ranjith Harilal à Tongaat. Non, attends... qu'est-ce que je raconte ? Je dois d'abord rembourser Naveen Ramdhani, l'usurier, qui m'a fait crédit. Trois mille rands. Je ne l'ai pas payé le mois dernier... Il était furieux. Je lui ai dit que je le paierai la semaine prochaine. Je vais déjà lui donner deux mille. Ça fera l'affaire. (*Pause. Elle arrête de parler à Pushpa*). Oui, c'est bien, deux mille rands, c'est raisonnable. (*Pause*). Alors, les choses que je ne ferai pas avec mes 5 000 rands : emmener ma famille au restaurant ; acheter des jouets pour mes deux petits-enfants ; faire un don à la Journée Culturelle de mon fils ; acheter des tubes de crème blanchissante à ma belle-fille pour les offrir à la famille et aux amis... pour que d'ici trois mois, eux aussi puissent ressembler à Casper le gentil fantôme. Ou peut-être que j'en achèterai quelques tubes pour les jeter dans l'Umgeni... juste pour l'emmerder. De toute façon, l'eau crade de cette rivière aurait bien besoin d'un bon blanchiment. (*Pause. Gita aperçoit sa belle-fille, Vimla, au casino*). Oh merde ! Vimla. Qu'est-ce que ma belle-fille fiche là ? Elle est censée être à la Journée Culturelle. Il ne faut pas qu'elle me voie ici. Ce matin, je lui ai dit que je ne pouvais pas y aller tôt parce que j'accompagnais Leela à la clinique. (*Elle essaie de se cacher derrière la machine à sous*). Attends. Elle ne vient pas vers les machines. Elle entre dans la boutique de cosmétiques. Ah oui, bien sûr... elle apporte son nouveau lot de crèmes éclaircissantes au nouveau gérant du magasin. Elle profite sans doute de son quart d'heure de gloire pendant les préparatifs de la Journée Culturelle pour vendre ses produits. (*Gita parle à nouveau à Pushpa via son enregistrement vidéo sur son téléphone*).

Punaïse, Pushpa, je l'ai échappé belle. J'ai bien cru que Vimla allait me pincer en train de jouer alors que je suis censée faire une bonne action, mais elle est juste là pour affaires. Elle travaille maintenant avec une organisation louche appelée La Mission Miraculeuse de Tatie Miriam... pour commercialiser certains de leurs produits. Sa grande

¹⁶¹ Le sari est la tenue traditionnelle des femmes indiennes. Il s'agit d'une pièce de tissu en soie ou en coton qui enveloppe le corps.

obsession du moment, c'est une nouvelle crème blanchissante. Je t'en apporterai un échantillon la semaine prochaine... pour que tu puisses te maquiller en clown à la soirée spectacle à la prison. (*Gita cesse de parler à Pushpa et s'adresse au public*).

Tiens, je revois encore son vlog que j'ai regardé en cachette l'autre jour, qu'elle a fait pour ses fans bébêtes. Passionnant, vraiment. (*Gita se transforme en Vimla et interprète le vlog*).

VIMLA :

Chères mesdames... Je suis consternée de vous annoncer que Sharon m'a confié hier qu'elle utilise encore pour son visage la Nouvelle Crème Peau Blanche, effet Neige. Je vous avais pourtant alertées, mesdames, au sujet de ce terrible produit. Ne vous avais-je pas mises en garde contre les dommages qu'il cause ? Rien qu'à écouter son nom : Nouvelle Crème Peau Blanche, effet Neige. Et c'est exactement ce que les gens diront de vous après quelques semaines d'utilisation : « tiens, voilà BLANCHE-NEIGE ».¹⁶²

Si vous voulez être belles et radieuses, c'est la Pâte de Transformation Douce et Soyeuse de Tatie Miriam qu'il vous faut. En abrégé, PTDS, ça se dit Petite Déesse. Elle est uniquement composée d'ingrédients naturels, tels que du thé vert, du rooibos, du thé aux perles, et de l'écorce d'un arbre spécial de la forêt amazonienne que les militants écologues nous laissent abattre chaque semaine sans s'y opposer. Rappelez-vous les paroles sages de Tatie Miriam : j'étais mate et malchanceuse, maintenant je suis claire et radieuse !

En tant que consultante marketing de Tatie Miriam dans la métropole d'eThekwinini,¹⁶³ j'ai une offre irrésistible pour vous en ce moment : obtenez dès maintenant un tube de PTDS pour seulement 400 rands... et il vous durera toute une semaine !

Je peux vous faire une démonstration personnelle à la demande. Appelez-moi et je viendrai à domicile. Et si vous êtes parmi les cinquante premières à appeler, vous remporterez une offre exclusive –

¹⁶² *Super White Advanced Cream* (SWAC) dans l'original, prononcé *swaak*, qui signifie *faible* dans le langage familier sud-africain.

¹⁶³ Durban en langue zouloue.

une consultation gratuite avec l'invité spécial de Tatie Miriam dans son refuge à Umzinto la semaine prochaine... le seul et unique, gourou Kulu. Ce guérisseur de renom peut vous aider dans les cas suivants : allonger le pénis et réduire la taille des seins ; éliminer des malédictions perfides des voisins jaloux ; déposer une marque et un brevet ; obtenir un prêt immobilier pour le rachat d'une propriété dans le quartier résidentiel de Umhlanga ;¹⁶⁴ et faire revenir des êtres chers... morts ou vivants.

Alors, appelez-moi dès maintenant pour commencer une nouvelle vie. Et souvenez-vous de la devise de Tatie Miriam : nul besoin d'être riche pour être en bonne santé ! (*Gita rit en terminant son imitation*).

GITA :

Quand on pense que Vimla était autrefois une pharmacienne modèle, qui semblait réellement se soucier de ses clientes. (*Gita observe Vimla sortir du casino*). Ah, voilà ma chère belle-fille qui s'en va... Elle retourne au terrain de sport pour la Journée Culturelle... où elle va montrer ses grands talents de cuisinière et de pâtissière, puis elle participera à un séminaire sur l'autonomisation des femmes dans la gestion de petites entreprises prospères ; et enfin, pour couronner le tout, elle interprétera une danse classique indienne qu'elle répète depuis un mois. (*Pause*). Je n'arrive pas à savoir, à son visage impassible, si elle a vendu des tubes de PTDS au nouveau gérant de la boutique de cosmétiques. Je vérifierai peut-être plus tard... et j'irai donner mon avis au gérant.

Enfin bon, Gita, revenons à notre jeu. (*Gita joue pendant quelques secondes, puis gagne à nouveau*). OUAH ! Encore 1 000 rands ! C'est mon jour de chance. (*Elle sautille de joie*).

Le jeu, c'est mon truc. Ça me rend vivante. Certaines mamies allument le four et cuisinent pour s'amuser. D'autres mettent de la musique et se déhanchent. Moi, j'éteins les fourneaux, et je file au casino. Vous voyez, quand une mamie veut jouer, elle trouve toujours un moyen ! (*Gita entend sa chanson préférée du film Bollywood*).

¹⁶⁴ Umhlanga est un quartier résidentiel chic de Durban et un centre économique, à l'instar de Sandton à Johannesburg.

Tiens, ils passent ma chanson ! (*Elle exécute une petite danse pleine d'énergie pendant environ trente secondes. À la fin, elle s'adresse aux autres joueurs*). Merci, Thembi. Eh oui, mesdames... J'ai encore le rythme. J'ai soixante-deux ans. Je suis encore jeune. (*Pause. Gita se rassoit et remarque autour d'elle quelques regards indiscrets dans le casino*).

Hum ! Je vois bien comment vous, les Indiens, vous me dévisagez. Voir cette mamie qui vient ici tous les samedis et claqué sa pension... Elle a même décroché deux fois le jackpot ! Et maintenant, elle va tout dépenser... dans des futilités... ou elle va simplement tout rejouer. Nous, si nous remportions le jackpot, nous ne gaspillerions pas l'argent. Nous l'utiliserions pour payer les frais de scolarité de nos enfants... ou pour rembourser le prêt immobilier, ... ou pour faire un don au foyer des femmes du quartier. Nous n'utiliserions jamais ce gain pour, soi-disant « exercer notre droit constitutionnel » de prouver que nos maisons sont plus grandes et nos voitures plus rapides que celles des Blancs (*Elle rit. Puis elle regarde son téléphone portable*).

Euh, que 11 heures... Trop tôt pour aller maintenant à la Journée Culturelle. Je suppose que je devrai y faire un saut à un moment donné. Mais pas tout de suite. Vimla doit être en train de donner son cours de cuisine à cette heure-ci... et de vanter ses pâtisseries. (*Elle imite Vimla de façon sarcastique*). « J'utilise du beurre, pas de la margarine. Et pas n'importe quel beurre. Du beurre importé de Belgique ». Je pourrais déjeuner ici... humm, le plat du jour poulet-crevettes... et une tarte à la menthe poivrée pour le dessert. Et ensuite je pourrais continuer de jouer encore un peu. Juste un peu. Et après, dans l'après-midi, j'irais au terrain de sport écouter le groupe de la Journée Culturelle. Oui. Bonne idée. (*Pause*). C'est ce que Vimla a dit à mon fils Anesh quand il a suggéré la Journée Culturelle – bonne idée. Mais c'est nul comme idée ! Parce que ça n'a aucun sens. (*Pause*). Bien sûr, tout a vraiment commencé à partir des grands changements. Mais je suppose que ça lui trottait dans la tête bien avant. Il ne s'est jamais vraiment senti chez lui

à Durban-North¹⁶⁵ depuis que nous avons déménagé de Tongaat il y a trois ans. Il trouvait qu'il y avait encore trop de divisions ici... et trop de petits actes de discrimination que ces "vieux cons de Blancs" qui vivaient ici pouvaient encore se permettre. Et puis, un jour, une de nos voisines métisses chics, Charmelle Peterson, a tiré des feux d'artifice pour célébrer l'embauche d'une employée de maison métisse.¹⁶⁶ Même si nous étions en mars, les voisins blancs se sont imaginés que c'était pour la fête de Divali¹⁶⁷ et ont appelé les flics. Et nos génies locaux ont arrêté à tort la famille Reddy, qui habite à côté de chez Charmelle. Bref, plus tard dans la soirée, tout s'est arrangé et les Reddy sont rentrés chez eux. Ils ne voulaient pas les poursuivre pour arrestation abusive ou quoi que ce soit d'autre... Mais Anesh était furieux. Il a appelé mes deux neveux qui sont policiers à Chatsworth, et ils se sont rendus dans les rues de Durban-North... avec de l'artillerie lourde, un gros haut-parleur et quelques tartelettes au lait de Vimla... Allez savoir pourquoi mais elle a insisté pour qu'ils en prennent. Et puis Anesh s'est adressé au quartier d'une voix tonitruante : ... (*Gita se transforme en Anesh*).

ANESH :

Écoutez, les Blancs ! On en a assez. On ne va plus tolérer votre racisme ; on ne va plus tolérer vos fausses accusations ; ni vos violences policières ; et on ne va plus tolérer que vous écorchiez nos mots indiens comme *karma* et *dharma*...¹⁶⁸ Ce n'est pas *kaaa-ma* ni *daaa-ma* ! Ni la façon dont vous prenez notre pain rôti pour l'enrouler autour de notre

¹⁶⁵ Durban-North est un autre quartier résidentiel de la ville. Tongaat est un quartier à prédominance indienne.

¹⁶⁶ Sous l'*apartheid*, les Sud-Africains étaient classés hiérarchiquement en fonction de leur appartenance ethnique. Les Blancs étaient les plus privilégiés, suivis des Indiens, des Métis et des Noirs, dans cet ordre.

¹⁶⁷ Divali (ou encore *Diwali*) est la fête des lumières en Inde, qui marque le début de la nouvelle année hindoue. Les gens revêtent des vêtements neufs, partagent des friandises et font exploser les pétards et des feux d'artifice.

¹⁶⁸ En termes simples, *karma* signifie que les réincarnations successives des personnes seraient conditionnées par les actes accomplis dans leurs vies antérieures. *Dharma*, en revanche, fait référence aux devoirs religieux et moraux que chaque personne doit respecter.

biryani de poulet...¹⁶⁹ et que vous engloutissez n'importe comment ; sans parler de votre manière pathétique de conduire vos énormes SUV... Vous devriez d'ailleurs en changer le nom, de SUV à ADM, oui, Armes de Destruction Massive ! ... Tellement vous slalomer partout dans le quartier, vous montez sur les trottoirs, vous renversez nos poubelles, vous écrasez nos plates-bandes. Vous conduisez comme un chauffeur de minibus aveugle sous crack. Et à chaque fois que vous voyez un jeune Indien ou un Métis traîner à un coin de rue, vous appelez les flics... Comme si ce p'tit gars allait... quoi... dégainer un micro et se mettre à rapper ! Pff ! Vous êtes complètement cinglés. (*Gita cesse d'imiter Anesh*).

GITA :

Oh là là, il s'emballait ! Bref, quelques Blancs sont sortis... pour discuter avec lui ; d'autres ont probablement préféré monter le volume de leur télé pour ne pas l'entendre. Cette nuit-là, il a créé une nouvelle organisation – la DNA – la Durban-North Alliance. Il n'a qu'une douzaine de membres, la plupart sont ses copains de beuverie. Il dit qu'il a fondé cette organisation pour promouvoir des relations interculturelles saines... Pour briser les stéréotypes et favoriser la tolérance et la compréhension... Vous savez, l'unité dans la diversité... Notre petit quartier Arc-en-ciel...¹⁷⁰ Mais en réalité, lui et ses copains passent la majeure partie de leur temps et de leur énergie à essayer de coincer des racistes chez les Blancs pour les exposer au grand jour.

Mais aujourd'hui, c'est une journée de réconciliation, c'est la Journée Culturelle ! (*Pause*). Pour moi, c'est juste comme une de ces cérémonies gouvernementales... Quand ils mentent en disant qu'ils célèbrent la belle diversité de nos arts et de notre culture... alors qu'en

¹⁶⁹ Le *biryani* est un plat à base de riz de la cuisine indienne préparé avec des épices, des légumes et du yaourt.

¹⁷⁰ Le nom du casino est quelque peu ironique. L'idée de Desmond Tutu d'une nation arc-en-ciel qui devaient intégrer toutes les ethnies ne s'est pas entièrement concrétisée. Aujourd'hui, les discriminations de classe sociale persistent et certaines ethnies restent encore défavorisées.

fait, ils mangent des samoussas et des beignets au sirop,¹⁷¹ regardent une danse zouloue et un peu de danse *kathak*,¹⁷² écoutent deux-trois poètes... et terminent par les feux d'artifice. Quelle belle Nation Arc-en-ciel ! (*Pause*).

Bien sûr, ce n'est pas la première organisation culturelle qu'Anesh a fondée. Quand nous vivions encore à Tongaat, il avait créé (*Elle est interrompue par des cris de quelqu'un qui célèbre un gain. Elle voit que c'est Thembi*).

Eh Thembi ! T'as gagné ! Super, ma chérie ! Pas beaucoup... mais c'est bien quand même. Le premier jour et t'as déjà gagné ! Faut fêter ça. On se prend un petit verre de vin rouge ? Allez, t'en as envie, je le sais. C'est moi qui invite. Allez, on y va !

Lent fondu au noir.

Bande-son d'une musique entraînante pendant quelques seconds.

*LES LUMIÈRES SE RALLUMENT SUR GITA QUI ENTRE EN
TENANT UN VERRE DE VIN À MOITIÉ VIDE. Elle fait signe
à Thembi pour lui dire au revoir.*

GITA :

Allez, salut Thembi. Profite bien de la fin de ton samedi. (*Gita s'adresse à Pushpa sur son téléphone*).

Coucou Pushpa. Thembi a décidé de partir tôt. Elle joue la prudence. Tant pis... c'est juste son premier jour. Elle dit qu'elle reviendra samedi prochain. Mais moi, je vais encore m'amuser un peu. (*Elle arrête d'enregistrer sur son portable et retourne à la machine*).

Hmm... Ma machine préférée est toujours libre. Génial. Je vais réserver seulement 1000 rands pour jouer. Ce sera ma limite pour aujourd'hui. Pas un rand de plus. (*Elle appuie plusieurs fois sur le bouton, puis regarde les autres joueurs autour d'elle*).

¹⁷¹ Les *koeksisters* (dans l'original) sont une pâtisserie typique d'Afrique du Sud composée d'une pâte frite recouverte de sirop ou de miel.

¹⁷² Le *kathak* est l'une des formes de danse classique indienne.

Mais regardez-vous tous là. En train d'espérer que le prochain coup sera le bon ; que la prochaine carte sera la bonne. Des Blancs, des Indiens, quelques hommes noirs, quelques femmes métisses. Des jeunes, des moins jeunes, des vieux. Des gros, des maigres. Des grands, des petits. Des bruyants, des silencieux. Des hommes et des femmes. Tous égaux ici. Les conflits culturels mis sur pause ; la politique du pays oubliée pour l'instant. *(Elle répond à quelqu'un qui s'approche d'elle).*

Vous là, Mme Maharaj... Laissez-moi tranquille s'il-vous-plâit. Je n'ai plus rien à vous dire. Je vous ai assez fait plaisir la semaine dernière. Allez parler à quelqu'un d'autre... Là-bas... Allez poser vos questions à Helen... Elle aura plein de choses croustillantes à vous raconter pour votre papier. Tiens Helen, je t'envoie une journaliste locale pour une interview. Elle veut savoir pourquoi tant de mamies passent leurs week-ends à jouer. Donne-lui tous les détails d'accord ? Merci, ma chère. On ira déjeuner après. Super ! *(Pause, tandis qu'elle observe Mme Maharaj marcher vers Helen).* Ma bonne amie Helen... Je suis sûre que Mme Maharaj la trouvera très perspicace. Helen vient au casino tous les samedis. Juste pour quelques heures. Elle connaît ses limites. Mais aujourd'hui, elle va rester ici presque toute la journée. Elle me l'a dit ce matin. Elle veut éviter sa fille, Elize. Elize a fait toute une histoire cette semaine parce qu'Anesh les aurait délibérément exclus, elle et son mari, des activités de la Journée Culturelle, simplement parce qu'ils sont blancs. C'est tellement touchant... Parce qu'en ce moment même elle cherche à engager une employée de maison indienne pour faire mieux que son ennemie jurée, Charmelle Peterson, qui a une domestique métisse... Parce qu'Elize pense visiblement que les Indiens sont placés plus haut dans la chaîne alimentaire que les Métisses. Et elle accuse Anesh de jouer la carte du racisme. Quelle hypocrite ! *(Pause).* « Je vois que Mme Maharaj hésite... Oh, attends, elle s'approche d'Helen. Mon amie va lui en faire voir. Je crois savoir exactement ce qu'elle va lui répondre. » *(Elle imite Helen, anticipant ce qu'elle dirait).*

HELEN :

Alors, ma chère, vous voulez savoir ce que je fais au casino un samedi matin. Eh bien, ma chère, je m’amuse. Beaucoup plus que si j’étais restée à la maison à écouter ma fille Elize se plaindre sans cesse de M. Singh qui ne lui a pas donné une plus grande place à la Journée Culturelle. Ou pourquoi je n’étais pas prête à l’aider, elle et ses Dames du Thé de l’Après-midi, à organiser leur propre Journée Culturelle. Et pourquoi je n’allais plus faire du jogging avec la grand-mère Simpson. Et si je cessais de me jeter sur M. Cohen, après tout, c’est un juif. Et puis mon gendre Tom me rappellerait cette merveilleuse résidence pour personnes âgées qu’il avait trouvée le mois dernier... et je ne serais pas plus heureuse là-bas. Et ensuite, j’entendrais le son des machines... qui m’appelle... viens jouer Helen. Viens t’amuser un peu. Oh, arrêtez de me regarder comme ça, ma p’tite. Je n’ai pas besoin de votre compassion. C’est mon moment d’évasion. Et maintenant, je vous suggère d’aller chercher le vôtre.

GITA :

Et nous y voilà, ... Mme Maharaj, la queue entre les jambes ! Helen a dû lui dire ce qu’elle ne voulait pas entendre et l’a envoyée se promener. Franchement, elle le mérite. Elle n’a pas arrêté de me casser les pieds samedi dernier, à me poser toutes sortes de questions, juste pour pouvoir écrire un article sans intérêt dans le journal. Et elle parle avec un accent américain. Je crois qu’elle a passé un semestre dans une université californienne. Alors, après quelques mois, elle est revenue bronzée et avec un accent agaçant !

La première chose qu’elle m’a demandée, c’était : ... (*Elle se transforme en Maharaj*).

MAHARAJ :

Tatie, où trouvez-vous l’argent pour jouer ?

GITA :

Eh bien, je lui ai dit sans détour, j’utilise l’argent de ma pension. Mais ne croyez pas que vous me connaissez, ma p’tite ! Vous pensez que

j'étais une femme au foyer qui s'ennuyait... et maintenant que mon mari est mort je suis une vieille femme seule ? Eh bien, laissez-moi vous dire que j'ai eu un travail qui m'a comblé pendant la majeure partie de ma vie. J'ai été réceptionniste... puis assistante de direction... puis chargée de communication dans la même entreprise. Je n'ai arrêté de travailler qu'à cinquante ans. Je connais l'indépendance... je ne demande rien à personne... je ne suis un fardeau pour personne. Et j'ai mes amis. On va au cinéma. On se donne rendez-vous au parc. Et on se retrouve ici. Et je ne pleure pas en m'endormant le soir. Vous voyez, vous ne me connaissiez pas, ma petite. *(Elle boit une autre gorgée de vin)*. En fait, je l'ai bluffée à propos de mes sorties au cinéma et au parc. C'est là qu'on se retrouve. Elle m'a alors demandé : ... *(Elle rejoue Maharaj)*.

MAHARAJ :

Mais... comment faites-vous pour jouer toutes les semaines, encore et encore ? Vous ne vous en lassez jamais ?

GITA :

M'ennuyer ? Pas question, ma petite ! Quand le samedi matin arrive, je ressens la même excitation que la toute première fois que mon défunt mari, Ramesh, m'a emmenée... au Milky Lane, manger un cornet Ninety-Nine Praliné ! *(Gita s'interrompt en reconnaissant quelqu'un dans le casino)*.

Hé, salut Parvathi, comment ça va, ma belle ? Hé, Parvathi ! Quoi ? Pourquoi elle m'ignore ? *(Pause, pendant qu'elle observe Parvathi)*. Ah, je comprends mieux maintenant... Elle est avec sa fille... venue lui rendre visite après longtemps et maintenant elle l'emmène déjeuner. Elle doit faire semblant. *(Elle hausse la voix)*. Tu ne trompes personne, Parvathi. Elle sait que tu es une accro au jeu. *(Elle finit son dernier verre de vin. Puis elle regarde Parvathi plus attentivement et remarque quelque chose)*. Quoi ? Parvathi s'est teint les cheveux ? En fait, elle commençait à grisonner. Beaucoup de femmes indiennes se teignent les cheveux. Mais pas moi. Moi, je suis au naturel. *(Pause)*. Tu sais, chaque fois que je croisais Parvathi à des réceptions, les gens commentaient à quel point elle vieillissait avec élégance... comme sa

peau était belle... l'incroyable énergie qu'elle avait... Mais quand ses cheveux ont commencé à grisonner, plus un seul compliment. Juste des regards insistants. Bien sûr, à peu près à la même époque, son mari, Reuben, est devenu complètement poivre et sel. Mais lui, tout le monde continuait de le complimenter. On disait qu'il avait l'air d'un vrai gentleman distingué. Que le gris lui allait si bien. Que ça le rendait plus raffiné. *(Pause)*. Tout est tellement plus facile pour les hommes... même vieillir. *(Pause)*. D'ailleurs, à l'époque où Parvathi et Reuben ont commencé à grisonner tous les deux, ils se sont aussi mis à s'éloigner l'un de l'autre. En fait, j'ai entendu dire que Reuben aurait une nouvelle partenaire de golf, une tatie plus jeune, avec de longs cheveux noirs ! *(Longue pause, pendant qu'elle réfléchit)*.

Mon mari me manque. Six ans déjà ... depuis qu'il est parti... et il me manque toujours autant. On s'amusait tellement ensemble. Aller au cinéma... rendre visite à nos amis... et danser... Toutes ces merveilleuses soirées qu'on a passées à danser... Le *bhangra*,¹⁷³ le vendredi soir. Et puis les danses de salon, le samedi. *(Elle ferme les yeux pendant qu'elle se remémore. La musique commence à jouer et elle fait semblant de danser un slow de salon avec son mari. Au bout d'une trentaine de secondes, elle entre dans un registre plus surréaliste, elle prend la machine à sous dans ses bras et danse avec elle, comme si c'était son mari. Puis la musique s'arrête. Elle ouvre lentement les yeux. Elle remet la machine à sous en place. Elle regarde le public quelques instants, encore rêveuse)*.

Ces belles soirées me manquent. Et tous ces gens charmants que nous avons rencontrés aussi. *(Pause)*. Vous savez, l'année où Ramesh est décédé, il avait d'abord survécu à une grave crise cardiaque. Les médecins m'avaient dit qu'il souffrait d'une insuffisance cardiaque congestive et qu'il n'y avait plus grand-chose à faire. Alors, bien sûr, on a dû arrêter de danser. Je me souviens encore de ce qu'il m'a dit un soir : ... *(Elle se transforme en Ramesh)*.

¹⁷³ Le *bhangra* est la musique et la danse typiques de la région du Pendjab, au nord de l'Inde.

RAMESH :

Ce n'est pas parce que je ne peux plus danser que toi, tu dois arrêter, Gita. Je veux que tu profites de la vie. Ne reste pas à la maison avec moi le vendredi et le samedi soir. Tu devrais danser avec Ranjith Harilal. C'est un homme adorable... et un excellent danseur. Tu sais, depuis que sa femme est décédée, il a arrêté la danse de salon. Il n'a pas retrouvé la bonne partenaire. Mais vous deux, vous vous entendez si bien. Alors pourquoi pas ? Il est trop timide pour te le demander. C'est à toi de le faire. *(Pause)*. Ne renonce pas à tes passions, ma douce... sinon Anesh et Vimla vont t'occuper avec encore plus de tâches ménagères. Va danser avec Ranjith. *(Pause)*. Ne t'inquiète pas pour moi... j'ai mes sports à regarder à la télé. Et je danserai avec toi dans mes rêves, mon amour... toutes les nuits de ma vie. Je nous revois encore à notre premier rendez-vous... au Milky Lane. Après notre cornet Ninety-Nine praliné, nous avons dansé toute la nuit. Les gens nous prenaient pour des fous... mais on s'en fichait. On était comme dans un rêve. *(Elle cesse d'incarner Ramesh et regarde tristement le public quelques secondes)*.

GITA :

J'aimerais tellement que tu sois là Ramesh... au Casino Rainbow. Tu aurais adoré. Je me souviens combien tu aimais parier sur les chevaux... Je pense que tu aurais encore plus aimé les machines et les tables. Et puis après, on aurait pu aller à ces soirées du club du casino, les *bhangra jol* ! Ou alors, aller à la Journée Culturelle et leur montrer nos pas de danse ! Bon sang, j'aurais tellement aimé faire ça... rien que pour voir la tête de Vimla ! *(Pause)*.

Enfin bref, ma rencontre avec Mme Maharaj n'était pas encore terminée. Elle avait une dernière remarque à ajouter. Elle m'a regardée d'un air pathétique et m'a dit : ... *(Elle rejoue Maharaj)*.

MAHARAJ :

Ça me rend tellement triste de vous voir passer votre samedi ici, à tuer le temps au casino. Vous êtes une grand-mère indienne, après tout.

GITA :

Alors là, j'étais furieuse ! Je suis seulement ça ? Une mamie indienne ? Et qu'est-ce qu'une mamie indienne, d'abord ? Quelqu'un qui passe ses journées à valser en faisant joyeusement les tâches ménagères. Et qui s'occupe de ses petits-enfants adorés... qui ne l'insultent pas... qui ne l'injurient pas... ne la pincement pas et ne la frappent pas. Et qui porte toujours un sari et va au temple et à tous les mariages de la famille, qu'elle en ait envie ou non. Et le samedi soir, maintenant que son mari est mort, elle regarde tranquillement un bon DVD de Bollywood. *(Pause)*. Eh bien, laissez-moi vous dire, Mme Maharaj, il y a deux semaines, je ne suis pas venue au casino le samedi. Je suis restée à la maison cet après-midi-là parce que de la famille de Pietermaritzburg venaient nous rendre visite. Et on a dû faire semblant d'être solidaires à la maison. Du lundi au vendredi, nous menons nos vies séparément. J'aide mon fils et ma belle-fille à faire le ménage, à s'occuper des enfants... eux partent travailler... moi, j'entretiens le jardin. Ensuite, ils rentrent, mangent dans la salle à manger... moi, je mange dans ma chambre... Ensuite, je regarde une émission sur ma télé portable et je vais me coucher. On se parle à peine. Mais ce samedi en question, il fallait embrasser nos proches et faire semblant d'être une famille heureuse. Le lendemain matin, mon fils m'a donné 200 rands et m'a dit : ... *(Elle se transforme en Anesh)*.

ANESH :

Merci, m'man. Tiens, un peu d'argent. Tu pourras le flamber au casino.

GITA :

Elle est bien bonne celle-là ! Puisque c'est ça, je ne jouerai plus ce rôle. Je porterai un sari quand j'en aurai envie. Et quelques fois, je porterai une jupe. J'irai au temple quand j'en sentirai l'appel. Et je n'irai pas à tous les mariages de famille. Je ne serai plus l'esclave de mes petits-enfants. Et je viendrai au casino quand ça me chantera. Je ne suis pas votre mamie indienne. *(Pause)*.

Je ne pense pas que Mme Maharaj mettra ça dans son article. *(Elle remarque quelqu'un qui s'approche)*.

Non, désolée, ma chère dame, je n'ai pas d'argent à donner. J'ai dit non. J'utilise juste une partie de mes gains pour jouer, et le reste je le donne à une œuvre caritative. Alors, circulez ! Fichue profiteuse ! *(Pause)*. Bon, il est temps de jouer. *(Gita recommence à jouer. Elle passe par toutes sortes d'émotions : d'abord la joie en gagnant, puis la frustration, et enfin la colère quand elle perd 2 000 rands. Une musique appropriée accompagne la scène)*.

Waouh ! Et c'est reparti ! Encore gagné. Pas beaucoup, cette fois. *(Elle continue à jouer et commence à perdre)*. Oh, qu'est-ce qui se passe ? Vas-y, aligne-les ! Aligne ! Et merde ! *(Elle s'arrête un moment puis rejoue)*. Oh, allez ! Pourquoi ? *(Elle perd 2 000 rands. Elle se lève, désappointée)*. Quelque chose cloche avec cette machine ! 2 000 rands envolés *(Pause)*. Je sais, j'avais dit que je ne jouerais que 1 000 rands... mais c'est parti tellement vite. J'ai dû rejouer un peu. Tant pis. Calme-toi, Gita. Il te reste encore 4 000 rands. Fais une pause. Prends un autre verre de vin. *(Elle reprend un verre de vin pendant que la voix off ci-dessous se fait entendre)*.

VOIX OFF :

Mesdames et Messieurs... ne ratez pas le film « Amour sans frontières », uniquement au Casino Rainbow et dans notre salle Entertainment World, ce soir à 20h. Découvrez l'histoire d'amour entre une femme blanche et un homme noir, malgré la résistance de leurs familles. Cet événement clôture la toute première Journée Culturelle de Durban-Nord, organisée par Monsieur Anesh Singh. Alors, si vous voulez faire une petite pause dans vos jeux, venez nous rejoindre sans tarder au terrain de sport municipal pour vivre un véritable feu d'artifice culturel. Puis revenez vite dîner dans l'un de nos fabuleux restaurants, profitez du film « Amours sans frontières », puis retrouvez sans attendre vos machines et vos tables de jeu. N'oubliez pas, uniquement dans nos espaces Casino Rainbow et Entertainment World. *(Gita arrive avec son verre de vin et se tient à une petite table)*.

GITA :

Waouh... Je devrais me sentir si fière. Ils ont annoncé le nom de mon fils. Mon fils qui, paraît-il, veut unir les races et bâtir le meilleur des mondes. *(Pause)*. Mais comment me sentir fière ? *(Pause)*.

Saviez-vous que ADN n'est pas la première organisation civile qu'Anesh a créée. Alors que nous vivions encore à Tongaat... il y a quelques années... il s'était lancé dans des projets communautaires. Il était très concerné par les Indiens marginalisés en Afrique du Sud. Et il estimait que nous devons être désormais plus unis... et montrer au monde notre nature spirituelle. Alors, il a fondé un mouvement appelé Forces Liées en Organisation Unie. En abrégé : l'association FLOU. Je me souviens encore de l'interview qu'il avait accordée à une journaliste de la radio locale. Elle lui avait demandé s'il pouvait justifier le lancement d'un mouvement axé sur les droits des minorités. (*Elle joue à nouveau Anesh*).

ANESH :

Eh bien... parce que les Indiens sont pris en étau entre le pouvoir politique des Noirs et le pouvoir économique des Blancs. Pour l'instant, nous sommes comme la défense de Manchester United face à l'attaque combinée de Manchester City et de Liverpool. Et puis, il y a trop de coco dans la communauté indienne, vous savez, tous ces vendus, bruns à l'extérieur mais blancs à l'intérieur. Nous devons changer notre recette du succès et accepter que nous sommes en fait des brownies au chocolat, qui se marient très bien avec la sauce au chocolat noir et la glace à la vanille, à condition d'ajouter les bonnes quantités. (*Pause*). Je sais ce que vous pensez des dirigeants locaux : ils promettent monts et merveilles, et finalement ils ne font rien. Et pourquoi moi je serais différent ? Eh bien, je vais vous le dire : parce que je suis comme un bon *gulab jamun* :¹⁷⁴ doux à l'intérieur comme à l'extérieur, et parfait pour toutes les occasions. (*Gita rit*).

GITA :

Les gens n'ont pas réagi au nom d'Anesh Singh comme à une délicieuse pâtisserie, mais plutôt comme s'il était une tisane croupie. Tongaat n'est pas intéressé par des personnalités non-conformistes. Les

¹⁷⁴ Le *gulab jamun* est un dessert composé de lait concentré et de farine, frit avec des épices sous forme de petites boules.

gens veulent juste une vie simple et paisible. Bien sûr, Vimla les trouvait trop simples. (*Elle joue Vimla*).

VIMLA :

Il faut qu'on quitte cette ville étroite d'esprit, Anesh. Tu as vécu ici toute ta vie et les gens n'apprécient toujours pas ta vision, ni ton engagement pour améliorer leur quotidien. Tout comme ils ne peuvent pas non plus comprendre que mes produits de beauté feraient briller leur peau comme un sosie de cette magnifique actrice anglo-indienne, Katrina Kaif.¹⁷⁵ Et, tu sais, ici les enfants ne sont pas stimulés. Les établissements scolaires sont tellement médiocres. (*Pause*). Pardon, que veux-tu, Raksha ? Un chocolat ? As-tu eu un très bien à ton examen d'anglais ? Et as-tu eu un 20/20 en maths, comme tu m'avais promis ? Non ! Et maintenant, tu veux un chocolat. Tu dois mériter ta récompense, ma fille. Tu as huit ans et tu lis seulement comme une enfant de dix ans. Si tu veux réussir dans la vie, tu devrais déjà commencer par lire comme une enfant de douze ans. (*Pause*). Écoute un peu comme ta fille est déraisonnable, Anesh. La gamine a besoin d'être mieux scolarisée... avec de meilleurs professeurs qui la poussent... Je te le dis... Il faut qu'on déménage. (*Elle arrête de jouer Vimla*).

GITA :

Quelques mois plus tard, Anesh a obtenu une belle promotion dans son entreprise et a décidé de déménager à Durban-North. Il a eu un bon prix pour notre maison... Ou devrais-je dire, sa maison... parce que Ramesh et moi lui en avons fait donation juste avant le décès de mon mari. Comme le font tant de parents indiens... en espérant que leurs enfants seront reconnaissants... Qu'ils s'occuperont d'eux lorsqu'ils seront âgés. (*Pause*). Je me souviens qu'Anesh m'avait dit : (*Elle joue à nouveau Anesh*).

¹⁷⁵ Katrina Kaif est une actrice bollywoodienne très célèbre pour sa beauté.

ANESH :

Déménager à Durban-North sera une aventure, m'man. Tu auras toutes les commodités nécessaires... et le casino n'est qu'à cinq minutes ! Et nous créerons une aile spéciale pour toi dans la maison, pour que tu aies ton propre espace. Ça devient dangereux maintenant à Tongaat, m'man... Il y a eu tellement de cambriolages dernièrement. En plus, il y a ce scandale de ta soi-disant liaison avec M. Harilal... Je sais que tu travailles simplement avec lui pour le projet des enfants... Il n'y a pas de mal à ça... mais les gens d'ici sont devenus trop mesquins. Il est temps de déménager. *(Elle arrête de jouer Anesh).*

GITA :

Il était temps de déménager... de quitter ma petite ville. Celle où j'avais grandi. Celle où j'avais élevé mon unique enfant. Mais il avait raison... ça devenait dangereux... et les rumeurs sur ma prétendue vie amoureuse, quoique largement exagérées, devenaient insupportables. Même si ce n'était que quelques commères... Tongaat n'est pas aussi étroit d'esprit que Vimla le prétend... Mais ces commères-là faisaient trop de bruit. *(Pause)*. Pauvre monsieur Harilal... enfin, Ranjith, je devrais dire. Il a été bouleversé d'apprendre ces rumeurs. C'est un homme si charmant, d'une discrétion et d'une telle dignité. Ce n'est qu'une relation platonique. Un homme et une femme ne peuvent donc pas simplement être amis ? Imaginez ce qu'on aurait raconté si je lui avais demandé d'être mon partenaire de danse ! *(Pause)*.

Quoi qu'il en soit, j'ai suivi Anesh à Durban-Nord. Je ne sais toujours pas pourquoi je n'ai pas envisagé d'autres solutions. Peut-être que j'ai pensé à ce petit garçon qui venait jusqu'à mon travail pour m'apporter un nouveau dessin qu'il avait fait de moi à l'école. Je sais bien qu'il n'est plus ce garçon depuis longtemps. Mais... *(Pause)*. Peut-être que, j'avais tout simplement envie d'être plus près des centres commerciaux et du casino. *(Elle boit une gorgée de vin)*.

Et nous voilà... trois ans plus tard. Moi, dans mon repaire préféré... et mon fils, sur le terrain de sport municipal pour son grand événement. Il aura les yeux rivés à la fois sur les démonstrations culturelles extravagantes de sa femme, et à l'affût du moindre signe de racisme chez les blancs... afin de le dénoncer publiquement et de

s'ériger comme un grand justicier. Qu'est-ce qu'il dit déjà ? « Je suis contre les racistes chez les Blancs, pas contre les Blancs. » Je sais qu'il est aussi contre les racistes chez les Noirs. Mais je ne l'ai jamais entendu dire quoi que ce soit à propos des racistes chez les Indiens. *(Pause. Elle finit son verre de vin).*

Vous savez, les Blancs ici ne sont pas si méchants. Certains se plaignent beaucoup, oui. Mais la plupart veulent juste mener leur vie en paix. Et certains, comme Helen, sont vraiment des gens charmants. Je les vois au supermarché... ils me saluent et continuent tranquillement leurs courses. Au parc... ils vous disent bonjour d'un signe de la main et continuent de jouer avec leurs enfants. Et ici au casino... ils sont concentrés sur leurs jeux. Que voulez-vous de plus ? Ils ne vont tout de même pas nous inviter à une journée barbecue tous les week-ends ! Vous imaginez : « *Braai* pour tous à la maison ! » C'est pareil dans toutes les banlieues. Il suffit juste de ne pas faire exploser de gros pétards bruyants ! *(Le téléphone portable de Gita sonne).*

Oh merde ! C'est Naveen, l'usurier. Pourquoi m'appelle-t-il maintenant ? Je lui avais dit que je paierais la semaine prochaine. Bon sang ! Je suppose que je dois répondre. *(Elle décroche).* Bonjour, Naveen. *(Pause).* Non, non, je n'ai pas oublié ton argent. Je t'ai dit que je te le donnerais la semaine prochaine. *(Pause).* Tu le veux maintenant ? Quoi ? Non, je ne suis pas au casino, je suis à la Journée Culturelle. *(Pause).* Oui, bon d'accord, tu as une bonne oreille ... je suis bien au casino. Mais je pars tout de suite pour le terrain de sport. Écoute, écoute... j'ai deux mille rands pour toi. *(Pause).* Non, je ne peux pas te donner les trois mille rands. Je ne les ai pas. Je te paierai les mille rands restants la semaine prochaine. *(Pause).* Ah, tu vas à la Journée Culturelle ? *(Pause).* Non, je ne peux pas te retrouver là-bas. Mon fils est l'organisateur de l'événement. Retrouve-moi derrière le Café Rainbow à 15 heures. *(Elle raccroche).*

Il a dit qu'il acceptait les deux mille rands. Donc, il me restera encore un peu d'argent pour jouer. *(Pause).*

Je n'aurais jamais dû lui emprunter de l'argent. Je sais que c'était stupide. C'est juste que ce jour-là, j'étais un peu désespérée. C'était il y a quelques mois. J'étais vraiment à court... et il se trouvait là... Alors

il m'a proposé quelques milliers de rands. Je lui ai dit que trois mille rands suffiraient. *(Pause)*. C'est la seule fois où j'ai fait une chose pareille... D'habitude, je n'emprunte pas d'argent à ce genre de personne... Je n'emprunte d'ailleurs à personne. *(Pause)*.

Enfin, au début, il ne me semblait pas si déraisonnable... mais quand je n'ai pas pu payer le mois dernier, j'ai connu le vrai Naveen. Il est venu chez nous réclamer l'argent. Heureusement, Anesh et Vimla étaient absents à ce moment-là. Il avait amené un petit garçon avec lui. En fait, j'avais déjà vu plusieurs fois ce gamin avec lui... Il a sur les neuf ans... mais il est déjà bien parti pour devenir un gangster. Il porte des lunettes noires et a les cheveux noirs gominés, exactement comme Naveen. Je ne sais pas qui c'est... Naveen n'a pas d'enfants... mais le gamin se tient là, à côté de son patron, avec un sourire narquois sur le visage. *(Elle mime le regard du garçon)*.

Et puis le patron a parlé : *(Elle se transforme en Naveen, qui a une voix étonnamment aiguë)*.

NAVEEN :

Tatie Gita, je suis un homme patient... un homme tolérant... mais je n'aime pas les menteurs. Vous vous êtes foutue de moi. Vous n'alliez jamais avoir l'argent ce mois-ci. Vous auriez dû me demander plus de temps il y a quelques semaines. *(Pause)*. Vous savez, les gens m'appellent « Naveen le gentil », c'est un nom ironique. Vous savez ce qu'est l'ironie ? *(Pause)*. Bien. Vous savez, l'anglais était ma matière préférée à l'école... C'est pour ça que je m'exprime si clairement. Alors, je m'attends à ce que vous compreniez ce message. Quand les gens me mentent... quand ils ne paient pas... vous savez ce que je leur fais ? Je leur fracasse la tête. Ensuite, je récupère l'argent très vite. Mais je ne fracasse la tête qu'aux hommes. Je ne touche pas aux femmes. Ça, c'est mon ami Baboo qui s'en charge. Ça ne le dérange pas, lui, de le faire. *(Pause)*. En fait, je crois en l'égalité des droits pour les femmes. Alors, si vous voulez entrer dans le domaine des hommes, vous voulez boire, vous voulez jouer... alors vous devez assumer les conséquences quand vous commettez des erreurs. Je vous laisse un mois pour régler la totalité de la somme... sinon... c'est très généreux, vous ne trouvez pas ? C'est parce que vous me rappelez ma propre mère... ou du moins,

comme je l'imagine si je l'avais vraiment connue. (*Gita sort un instant de son imitation de Naveen*).

GITA :

Il a ensuite regardé le petit garçon et lui a parlé sur un ton très différent : (*Elle joue à nouveau Naveen*).

NAVEEN :

Donne à Tatie Gita le programme de ton concert de l'école. Tatie Gita, venez donc au concert de Rivash mercredi soir prochain. C'est un très bon chanteur... et il a besoin qu'on aille le soutenir.

GITA :

Et le petit garçon a changé son sourire en coin pour un sourire adorable en me tendant son programme. Ces types sont des tordus ! Mais moi, je ne plaisante pas avec Naveen... Je vais lui payer ses deux mille rands aujourd'hui, c'est sûr. (*Elle regarde son téléphone*).

Bon allez. C'est l'heure du déjeuner. (*Gita se lève*). Helen, on va déjeuner ? (*Gita fait un pouce levé à Helen*). Je vais passer un bon moment avec Helen... et bien rire. Et après je reviendrai jouer un petit peu. Seulement cinq cents rands. Pas plus.

Fondu au noir lent.

Une musique appropriée joue pendant quelques seconds.

LES LUMIÈRES SE RALLUMENT SUR GITA. Elle est devant une machine à sous, l'air épuisé. Elle joue une dernière fois, puis, désespérée, constate qu'elle a perdu tout son argent.

GITA :

Et voilà. Mes 4 000 rands envolés ! Foutu déjeuner avec Helen qui m'en a coûté presque 1 000. En plus elle avait amené son amie Mary. Bon, c'est vrai, elle a proposé de payer... mais j'ai insisté. Comment je pouvais savoir que Mary raffolait autant de langouste ? Et après ça,

quelle idée aussi d'aller jouer aux tables. J'y ai perdu pratiquement tout mon fric. C'est que toutes les machines étaient prises quand je suis revenue du déjeuner... alors je me suis dit : « tiens, un petit blackjack ». Mauvaise idée... Et quand j'ai enfin récupéré ma machine préférée, eh bien, elle tombe en panne pile à ce moment-là ! (*Pause*).

Merde ! Si seulement j'avais encore 100 rands... j'essaierais une autre machine, juste pour regagner un peu du jackpot. Je dois absolument payer Naveen aujourd'hui. (*Pause*).

Ah, si seulement tu étais là, Pushpa. Toi, tu aurais réussi à nous dégoter de l'argent.

Ah, Pushpa... cette tatie-là, elle savait s'y prendre. Elle se déguisait et se comportait comme Rekha, cette grande actrice indienne de Bollywood qui jouait toujours les mères sacrifiées qui ont beaucoup souffert. Et ensuite, elle trouvait bien un pauvre jeune imbécile. (*Elle se transforme en Pushpa. Une musique sentimentale de Bollywood joue en fond*).

PUSHPA :

Bonjour, jeune homme. Désolée d'interrompre ce moment de bonheur et de chance avec mes problèmes. Écoutez, ma fille m'a laissé tomber et elle est partie s'amuser à la plage de Ballito avec un mec bizarre. Il faut absolument que je rentre m'occuper de mon petit-fils. Il a de l'asthme et il est tout seul. Mais je n'ai pas d'argent pour rentrer. Ma fille m'a embobinée pour venir ici ce soir. Elle m'a dit qu'elle m'emmenait dîner parce qu'on n'était pas sorties depuis que mon mari a été tué par un chauffeur de taxi ivre il y a neuf ans. Je viens tout juste de m'aventurer, enfin, de boitiller, dans le casino pour voir si je trouve une âme généreuse comme vous. Oh, je me sens comme ces mères exploitées dans tous ces beaux films indiens. S'il vous plaît, pourriez-vous me dépanner de 50 rands pour que je rentre en taxi ? (*Elle cesse d'incarner Pushpa*).

GITA :

Et le pauvre pigeon tombait dans le panneau. Il lui disait qu'elle lui rappelait sa propre mère, et elle repartait avec cent rands, parfois plus.

Mais bon, moi je ne peux pas faire ça... je finirais probablement par éclater de rire au milieu de mon discours... Je ne pense pas avoir le culot ni les talents de comédienne de Pushpa. (*Son téléphone portable sonne*).

C'est Ranjith Harilal. (*Elle répond, tout excitée*). Bonjour Ranjith ! Quel plaisir d'avoir de tes nouvelles. (*Pause*). Oh, vous avez obtenu un financement pour le projet des enfants ! Waouh ! C'est formidable. Vous allez pouvoir construire le centre polyvalent. (*Pause*). Oh, vous avez obtenu des fonds de la part de M. Naidoo. Oui, je sais qu'il a des actions dans le Casino Rainbow. (*Pause*). Vous voulez que je participe... en tant que secrétaire... Merci... ça m'intéresse beaucoup. (*Pause*). D'accord, donc vous organisez une réunion à la mairie de Phoenix...¹⁷⁶ ce soir ? (*Pause*). Non, je comprends... c'est à la dernière minute, mais ne vous inquiétez pas. Le seul problème... j'ai une journée très chargée... mais je vais essayer de me libérer. Je vous appelle dans une heure ou deux. Merci, Ranjith. Au revoir. (*Elle raccroche*). Waouh ! C'est vraiment tentant. J'aimerais vraiment... mais c'est si inattendu... et en plein milieu de... de cette galère dans laquelle je suis en ce moment. (*Pause, pendant qu'elle réfléchit attentivement*). Je vais le faire. Oui. C'est une bonne chose. C'est pour les enfants. Et je me fiche de toutes les rumeurs qui pourraient refaire surface. (*Pause*).

Mais pour l'instant, j'ai besoin de cent rands. Juste pour tenter une dernière fois. Simplement pour rembourser ma dette. (*Elle aperçoit quelqu'un au loin*). Attends une minute... c'est Ladoo. Je pourrais... oui, je pourrais... En plus, j'ai encore les photos sur mon téléphone, celles d'il y a deux semaines. Je les ai gardées... enfin, juste au cas où, tu sais, juste au cas où je me retrouverais vraiment désespérée et sans autre solution. Bon, je n'aime pas faire ça... mais Ladoo... c'est un sal con prétentieux ! Bon... je me lance. Allez, Gita. Ne réfléchis pas... fonce ! (*Elle se dirige vers l'extrémité droite de la scène*).

Salut, Ladoo ! File-moi 50 rands. Le pandit a dit qu'il fallait donner pour les bonnes gens du rassemblement Satsung. Bien sûr que

¹⁷⁶ Phoenix est proche de Durban et est une ville très liée à la communauté indienne car Mahatma Gandhi y a vécu.

non, je ne vais pas m'en servir pour jouer. *(Pause)*. Bon... très bien, tu ne me laisses pas le choix. L'autre jour, quand je suis allée rendre visite à ma sœur à Phoenix, je t'ai vu entrer chez Take 'n Pay, mais si, tu sais, le supermarché discount. Et tu en es ressorti avec deux grands sacs. Ne nie pas ! J'ai pris quelques photos. Tiens, regarde. Imagine si ta pimbêche de femme et sa famille de riches te voyaient sortir de là avec ces sacs... elle demanderait le divorce plus vite que tu ne peux dire Take'n Pay. En fait, elle garderait tout et toi, tu devrais payer. *(Pause)*. Oui... oui, je sais... c'était juste cette fois-là... ton oncle venait dîner et il voulait des tripes... et ça, on n'en trouve pas chez Woolworths. Quel dommage ! Je t'ai demandé gentiment 50 rands et tu as refusé. Maintenant, tu dois me filer 100 rands ! *(Pause)*. Merci. *(Elle attrape l'argent et se précipite vers la machine à sous)*.

Bon, allez. C'est l'heure du jackpot, Gita ! *(Après quelques secondes, elle réagit au son des quatre coups de la machine, pour montrer qu'elle est en train de se faire battre. Elle vacille, mal à l'aise, puis s'avoue vaincue car elle a perdu les 100 rands. Elle essaie de ne pas avoir l'air trop abattu)*. Tant pis, ce n'est pas ton jour. C'est fini maintenant. *(Elle se lève lentement)*. Je ne vais pas finir comme toi, Pushpa. Tu es mon amie. Mais tu as gâché ta vie. Moi, je ne ferai pas ça. *(Pause)*. Le jeu est devenu une obsession pour Pushpa. Elle a commencé à venir ici tous les jours. Depuis Tongaat. On dit que parfois, elle ne changeait même pas de vêtements... elle venait juste en chemise de nuit. Puis elle a perdu tout son argent et a essayé de frauder dans la propre entreprise de son fils. On l'a attrapée et elle a été condamnée à trois ans de prison. *(Pause)*. J'essaie d'aller la voir de temps en temps. Quand j'y suis allée le mois dernier, elle était en pleine forme. *(Elle se transforme en Pushpa)*.

PUSHPA :

Salut Gita, j'ai commencé à jouer ici. J'y organise des parties de poker et de *thunee*,¹⁷⁷ ce bon vieux jeu de cartes qu'on adore, nous. En plus, on a quelques dés et une table de mini-roulette. Pour l'instant, on mise

¹⁷⁷ Le *thunee* est un jeu de cartes créé à Durban et très populaire parmi d'autres communautés indiennes de la diaspora.

seulement de simples bonbons et des noix de bétel pour leur effet stimulant, mais qui sait... ce qu'on misera quand j'aurai encore plus d'influence ici ... qui sait, hein ? Sache que les crimes violents en prison ont beaucoup diminué, parce que les détenus sont de plus en plus concentrés sur leur jeu. Les gardiens me sont tellement reconnaissants... Je suis sûre que j'obtiendrai ma libération conditionnelle dans un an. *(Pause)*. Et toi mon amie, tu dois continuer à pousser les mamies à jouer là-dehors. Pour que notre groupe devienne plus grand, plus fort. Comme ça, quand je sortirai... nous serons invincibles. *(Pause)*. Tu ne dois pas avoir pitié de moi, Gita. Je vais très bien ici. Je n'ai aucun regret. Enfin, si... j'en ai un : je n'aurais pas dû frauder dans l'entreprise de mon fils. Ça, ça ne se fait pas. J'aurais dû le faire dans celle de ma belle-fille. Tu sais ce qu'on dit : quand les mamies veulent jouer, elles sont prêtes à tout. *(Gita cesse d'incarner Pushpa)*.

GITA :

Ah Pushpa... cette tatie, c'est vraiment quelque chose ! Mais moi, je ne vais pas finir en prison comme elle. Ni me faire fracasser la tête par le sbire de Naveen. Je vais lui parler. Le supplier de me donner une semaine de plus. Et puis, je pourrais peut-être emprunter un peu d'argent à Anesh. Je lui dirai la vérité. Il aimera sans doute jouer au sauveur... Mais je vais devoir ravalier ma fierté. *(Soudain, elle aperçoit Naveen qui entre dans le casino)*. Oh mon Dieu ! Naveen est là. Qu'est-ce qu'il fout là maintenant ? Il avait dit qu'il allait à la Journée Culturelle. En plus, il n'est même pas encore 15 heures. Il vient vérifier si je suis toujours là ? *(Pause)*. Il ne doit pas me trouver ici. *(Elle tente de se cacher derrière la machine)*. Je pense que je devrais prendre le minibus et déguerpir à toute vitesse à Tongaat. Oui. Je pourrais arriver tôt pour la réunion de Ranjith de ce soir. Oublie tout ça. *(Elle sort la tête de derrière la machine)*. Oh merde ! Je crois qu'il m'a vue. Il faut que tu déguerpisses tout de suite, Gita. Tu peux parler à Ranjith. Lui demander de te prêter 2 000 rands. Juste l'histoire de quelques semaines. Et lui dire que tu ne remettras plus les pieds au casino ce mois-ci. Oui, je me taille en vitesse !

La machine à sous et les autres éléments du casino sont retirés.

*UNE SPÉCIALE ÉCLAIRE GITA À L'EXTRÊME GAUCHE
DE LA SCÈNE. Elle attend un taxi, visiblement
impatiente.*

GITA :

Allez, bon sang ! Où est ce foutu taxi ? Il devrait déjà être là. *(Pause)*. Je ne pense pas que Naveen m'ait vue quitter le casino et venir jusqu'ici. Donc tout va bien se passer. Je serai bientôt à Tongaat. *(Pause. Puis elle voit Naveen approcher)*. Oh merde ! C'est Naveen. Il m'a vue. Il traverse la route. *(Elle aperçoit un taxi roulant à toute allure)*. Oh non ! Attention au taxi, Naveen ! *(Bruit de freins crissant)*. Mon Dieu ! Il l'a percuté ! *(Le taxi ne s'arrête pas. Bruit d'un véhicule qui démarre en trombe)*. Hé, arrêtez-vous ! Vous ne pouvez pas partir comme ça ! Vous l'avez fauché ! *(Pause)*. Oh, il ne bouge pas. Il a l'air gravement blessé. *(Pause)*. Je vais appeler une ambulance, Naveen. *(Elle sort son téléphone portable)*. Merde ! La batterie est morte. *(Pause)*. Il n'y a personne ici pour aider. *(Elle réfléchit un instant)*. Attends... je pourrais retourner à pied jusqu'au café Rainbow ... et appeler de là-bas. Ce n'est pas loin. Je vais chercher de l'aide, Naveen. Je vais en trouver. *(Elle commence à marcher mais hésite. Elle se retourne vers Naveen)*.

LA LUMIÈRE S'ÉTEINT

FIN

La posta in gioco
Atto unico per un personaggio femminile

ASHWIN SINGH (1971)

TITOLO ORIGINALE: *High Stakes. A One-Woman Play*
(2022; prima teatrale: 2023)

TRADUTTRICE ALL'ITALIANO:

IVANA PISTORESI DE LUCA
Universidad de Valladolid (UVA)
ivana.pistoresi@uva.es
<https://orcid.org/0000-0003-0985-9666>

LUOGO:

Casinò Rainbow, Durban (Sudafrica).

SCENOGRAFIA:

Si consiglia una scenografia espressionista. Per il fondale si potrebbe utilizzare un telo dipinto con stelle. Questo faciliterebbe un disegno luci innovativo, che è l'aspetto chiave della produzione. L'atmosfera essenziale del casinò potrebbe essere evocata attraverso una varietà di elementi stampati sul pavimento del palcoscenico, mentre un'insegna colorata che rappresenta il Casinò Rainbow potrebbe essere posta all'estrema destra del palcoscenico. È necessario costruire una slot machine e posizionarla su ruote per facilitarne lo spostamento, come richiesto per alcuni momenti importanti della rappresentazione. Alla sinistra del palco, un tavolino e una poltroncina. L'illuminazione oscilla tra i blu freddi, gli ambra caldi e un rossastro occasionale per riflettere il forte stress.

LE LUCI SI ACCENDONO SU GITA AL CASINÒ RAINBOW. È profondamente assorta, mentre gioca alle slot machine. Indossa un punjabi colorato con una bella sciarpa. Improvvisamente si rende conto di aver vinto.

GITA:

Ho fatto jackpot! Ho vinto il jackpot! Ora posso prendere la pentola AMC!¹⁷⁸ (*Gita si alza in piedi*). Chi è la tua nonnina, eh? La nonna spacca! (*Guarda la vincita*). Wow! 5.000 Rand. Posso comprare anche la nuova pentola a pressione. (*Tira fuori il cellulare e inizia a registrare un video per il suo amico Pushpa*). Guarda, Pushpa. Ho vinto 5.000 R! (*Dirige il cellulare verso gli altri giocatori in modo che Pushpa possa vedere le loro reazioni*). Guarda che occhi invidiosi, amica mia! Non tu, Thembi. So che sei felice per me. Se finisci i soldi, fammi un fischio... spartirò con te un po' della mia vincita. No, non essere timida... sono felice di condividere con un'amica. Come sta andando il tuo primo giorno, Thembi? Ti stai divertendo? (*Gita dà a Thembi un pollice in su*). Bene! Scatenati, amica mia. Scatenati! Regalami un sorriso per la telecamera. Sto facendo un piccolo video per Pushpa... da portare alla prigione di Westville quando andrò a trovarla la prossima settimana. Grazie. (*Gita parla di nuovo con Pushpa al cellulare*). Ehi Pushpa, guarda: Thembi ti saluta (*Gita si allontana da Thembi e parla più dolcemente a Pushpa*). L'ho convinta a venire al casinò oggi. Le ho detto: "Sai, Pushpa mi ha detto che lavori sempre così tanto al minimarket... dalla mattina alla sera, sei giorni su sette. Questo sabato, per una volta, sei in ferie... vieni con me al casinò". All'inizio era riluttante, ma la sua amica Isabel era entusiasta... così sono venute insieme. E sembra che si stiano divertendo. Isabel però sembra un po' troppo coinvolta al momento... Le parlerò più tardi... le dirò di rilassarsi un po'. (*Pausa*).

Ecco: potrò portarti qualcosa di veramente bello quando verrò a trovarti la prossima settimana. Ora che ho di nuovo un po' di grana. E

¹⁷⁸ Alfa Metalcraft Cookware è un'azienda di vendita diretta fondata negli Stati Uniti, nota per i suoi utensili da cucina in acciaio inossidabile di alta qualità, molto apprezzati dagli indiani sudafricani.

potrò comprare dei nuovi e bellissimi sari¹⁷⁹. Dovrei anche fare una donazione al progetto per i bambini di Ranjith Harilal a Tongaat. No, aspetta... cosa sto dicendo? Devo pagare a Naveen Ramdhani, lo strozzino, i soldi che gli devo. 3.000 Rand. Non ho pagato il mese scorso... era molto arrabbiato. Gli avevo detto che l'avrei pagato la settimana successiva. Gli darò 2.000 Rand. Credo che a lui vada bene così. (*Pausa. Smette di parlare con Pushpa*). Sì, bene. 2.000 Rand è ragionevole. (*Pausa*). Bene, le cose che non farò con i miei 5.000 Rand: portare la mia famiglia a cena fuori; comprare dei giocattoli per i miei due nipoti; fare una donazione alla Giornata della Cultura di mio figlio; comprare dei tubetti di crema schiarente per la pelle da mia nuora, da regalare a parenti e amici... in modo che in soli tre mesi anche loro possano somigliare a Casper il fantasma. O forse comprerò dei tubetti e li getterò nel fiume Umgeni... solo per farle un dispetto. In ogni caso, l'acqua sporca dell'Umgeni potrebbe essere sbiancata. (*Pausa. Gita nota la nuora Vimla nel casinò*). Oh, mio Dio! Vimla. Cosa ci fa qui mia nuora? Dovrebbe essere alla Giornata della Cultura. Non deve vedermi qui. Stamattina le ho detto che non potevo venire prima alla Giornata della Cultura perché dovevo accompagnare Leela alla clinica. (*Cerca di nascondersi dietro la slot machine*). Aspetta. Non sta venendo alle macchine. Sta andando al negozio di cosmetici. Oh, certo... sta portando il suo nuovo lotto di crema schiarente alla nuova direttrice del negozio. Probabilmente sta sfruttando il fatto che di recente è stata sotto i riflettori per la Giornata della Cultura, per fare qualche vendita. (*Gita parla di nuovo con Pushpa attraverso la registrazione video del suo cellulare*).

Ehi Pushpa, l'ho fatta franca. Pensavo che Vimla mi avrebbe beccato a giocare, quando avrei dovuto fare una buona azione, ma lei è qui solo per affari. Sta lavorando con un'organizzazione poco raccomandabile che si chiama *Aunty Miriam's Miraculous Mission...* per commercializzare alcuni dei loro prodotti. La sua grande ossessione al momento è una nuova crema schiarente per la pelle. Ti porterò un campione la prossima settimana... così potrai usarlo per il

¹⁷⁹ Il sari è l'abito tradizionale delle donne indiane. Consiste in un drappo di seta o di cotone che avvolge il corpo.

trucco da clown durante la serata di intrattenimento in prigione. (*Gita smette di parlare con Pushpa e si rivolge al pubblico*).

Ehi, ricordo ancora il suo discorsetto, l'ho vista di nascosto recitare al suo pubblico di piccoli mentecatti l'altro giorno. Una roba da restare a bocca aperta!... (*Gita si trasforma in Vimla e imita il vlog di Vilma*).

VIMLA:

Mie care signore... sono scioccata nel riferire che Sharon mi ha detto proprio ieri che sta ancora usando la Super White Advanced Cream sul suo viso. Non vi avevo avvertito di questo terribile prodotto, signore? Non vi ho dimostrato quali danni provoca? Voglio dire, basta ascoltare il nome – *Super White Advanced Cream*... è SWAC... pronunciato *swaak*!¹⁸⁰ Che è esattamente ciò che la gente dirà del vostro viso dopo che avrete usato quella crema per qualche settimana.

Se volete essere chiare e belle, allora dovete usare la Pasta di Trasformazione *Extra Facile Silky White* di Zia Miriam. Si dice SWEETP... anche la pronuncia è dolce! È realizzata esclusivamente con prodotti naturali, tra cui tè verde, tè rooibos, bubble tea e la corteccia di un albero speciale della Foresta Amazzonica che gli attivisti ci lasciano raccogliere ogni settimana. Ricordate le sagge parole di zia Miriam: “Ero sempre accigliata perché ero marrone; poi ho visto la luce e mi sono sbiancata”.

In qualità di consulente di marketing di Zia Miriam nella zona metropolitana di eThekwinì,¹⁸¹ ho un'offerta irresistibile per voi: potete avere un tubetto di SWEETP a soli 400 Rand... e vi durerà un'intera settimana!

Lasciate che vi faccia una dimostrazione personale. Chiamatemi e verrò a casa vostra. E se sarete tra i primi cinquanta a chiamare, vincerete un'opportunità unica nella vita: un consulto gratuito con l'ospite speciale di Zia Miriam nel suo rifugio di Umzinto la prossima settimana... l'unico e solo Guru Kulu. Il rinomato guaritore può aiutarvi a risolvere i seguenti problemi: ingrandire il pene e ridurre il

¹⁸⁰ Nel linguaggio colloquiale sudafricano significa *debole*.

¹⁸¹ Durban, in lingua zulù.

seno; eliminare le maledizioni dei vicini invidiosi; richiedere marchi e brevetti; ottenere mutui per l'acquisto di immobili a Umhlanga;¹⁸² riportare con voi i vostri cari... vivi o morti.

Chiamatemi ora e cambiate la vostra vita. E ricordate il motto di Zia Miriam: non c'è bisogno di ricchezza per avere una buona salute! (*Gita ridacchia mentre termina il suo ricordo*).

GITA:

Pensare che una volta Vimla era una farmacista di successo, che sembrava preoccuparsi davvero dei suoi clienti. (*Gita osserva Vimla che esce dal complesso del casinò*). Ah, ecco la mia cara nuora... torna ai campi sportivi per la Giornata della Cultura... dove mostrerà le sue speciali abilità in cucina e al forno; poi un seminario sull'empowerment delle donne, sulla gestione di piccole imprese di successo; e infine il gran finale: l'esecuzione di un pezzo di danza classica indiana su cui si è esercitata nell'ultimo mese. (*Pausa*). Non riesco a capire dalla sua faccia da poker se ha venduto qualche tubetto di SWEETP alla nuova direttrice del negozio di cosmetici. Magari controllerò più tardi... e poi dirò alla direttrice che ne penso.

Comunque, Gita, torniamo a giocare. (*Gita gioca per qualche secondo e poi vince di nuovo*). WOW! Altri 1.000 Rand! È il mio giorno fortunato. (*Saltella contenta*).

Il gioco è la mia droga. Mi fa sentire viva. Alcune nonne accendono i fornelli e cucinano per divertimento. Altre accendono la musica e scuotono il sedere. Io spengo il fuoco sotto il riso e vado a lanciare i dadi. Vedete, c'è sempre un modo quando la nonna vuole giocare! (*Gita sente suonare la sua canzone preferita di Bollywood*). Ehi, stanno suonando la mia canzone! (*Si esibisce in una vivace danza per circa trenta secondi. Alla fine, si rivolge agli altri giocatori*). Grazie, Thembi. Ah, signore... sono ancora in grado di muovermi. Ho sessantadue anni. Non sono mica antica. (*Pausa. Gita si siede di nuovo e guarda alcuni occhi indiscreti in giro per il casinò*).

¹⁸² Umhlanga è un'elegante zona residenziale di Durban e un importante centro economico, paragonabile a Sandton a Johannesburg.

Mpf! Vedo che voi indiani mi state fissando. Vedete quella nonnina che viene qui ogni sabato e sperpera la sua pensione... in realtà ha vinto due volte il jackpot! E ora scialacquerà i suoi soldi... in stupidi piaceri... o si giocherà le sue vincite! Se vincessimo il jackpot, non sprecheremmo i soldi. Li useremmo per pagare le rette scolastiche dei nostri figli... o li investiremmo in obbligazioni... o faremmo una donazione al rifugio locale per le donne. Non useremmo mai le vincite per il nostro diritto costituzionale di dimostrare che abbiamo case più grandi e auto più veloci dei bianchi. (*Ride, poi guarda il cellulare*).

Mmm..., solo le 11 del mattino... è troppo presto per andare alla Giornata della Cultura. Dovrò fare un'apparizione prima o poi, suppongo. Ma non ora. Vimla starà tenendo il suo corso di cucina... e mostrando le sue prelibatezze al forno. (*Impersona Vimla in modo sarcastico*). "Uso il burro, non la margarina. E non un burro qualsiasi. Burro importato dal Belgio". Potrei pranzare qui... hmm, lo speciale pollo e gamberi... e una crostata alla menta per dessert. Poi potrei giocare ancora un po'. Solo un po'. E poi andare al parco per ascoltare la banda della Giornata della Cultura nel pomeriggio. Sì... Buona idea. (*Pausa*). È quello che ha detto Vimla a mio figlio Anesh quando ha proposto la Giornata della Cultura – buona idea. Ma è un'idea di merda! Perché non c'è sostanza. (*Pausa*). Naturalmente, tutto ha avuto inizio con in grande stile. Ma suppongo che la cosa gli frullasse in testa da prima di quell'evento. Non si è mai veramente ambientato a Durban-Nord,¹⁸³ da quando ci siamo trasferiti qui da Tongaat tre anni fa. Sentiva che qui c'erano ancora troppe divisioni... e troppi piccoli atti di discriminazione, che i "palloni gonfiati dei bianchi" che ancora vivevano qui la facevano franca. Poi, un giorno, una delle nostre eleganti vicine di casa di colore, Charmelle Peterson, fece scoppiare dei fuochi d'artificio per festeggiare il fatto che era finalmente riuscita ad assumere una collaboratrice domestica di colore.¹⁸⁴ Anche se era

¹⁸³ Durban-Nord è un'altra zona residenziale della città di Durban. Tongaat è un quartiere a prevalenza indiana.

¹⁸⁴ Durante l'epoca dell'apartheid, i sudafricani erano classificati gerarchicamente in base all'etnia: i bianchi godevano dei maggiori privilegi, seguiti, in quest'ordine, da indiani, meticci e neri.

marzo, i vicini bianchi pensarono che si trattasse di una celebrazione del Diwali¹⁸⁵ e chiamarono la polizia. E le nostre autorità locali arrestarono per errore la famiglia Reddy, che vive accanto a Charmelle. Ad ogni modo, più tardi quella sera la situazione si risolse e i Reddy tornarono a casa. Non vollero fare causa per arresto illegittimo o altro... ma Anesh era incazzato. Chiamò i miei due nipoti, che sono poliziotti a Chatsworth, e si diressero per le strade di Durban-Nord... con l'artiglieria pesante, un grande altoparlante e alcune crostate al latte di Vimla... non so perché avessero bisogno delle crostate al latte, ma lei insistette perché ne prendessero un po'. Poi Anesh annunciò al distretto con la sua voce stentorea: ... (*Gita si trasforma in Anesh*).

ANESH:

Ascoltate, gente bianca. Ne abbiamo abbastanza! Non tollereremo il vostro razzismo; non tollereremo le vostre false accuse; e la brutalità da parte della polizia; e non tollereremo la vostra storpiatura di parole indiane come *karma* e *dharma*.¹⁸⁶.. non sono *caa-ma* e *daa-ma*; e il modo in cui prendete inopportunaemente i nostri *roti* e li avvolgete intorno al nostro pollo *biryani*¹⁸⁷...e lo divorate in quel modo bizzarro; e, per non dimenticare, la vostra patetica guida dei SUV sovradimensionati... dovrete cambiare il nome di quei veicoli da SUV a ADM – sì, Armi di Distruzione di Massa... il modo in cui sterzate con quei così per tutto il quartiere – colpendo i marciapiedi, investendo i cassonetti della spazzatura, massacrando i nostri fiori. Guidate come un tassista di minibus cieco sotto effetto di crack. E ogni volta che vedete un indiano o un ragazzino meticcio bighellonare all'angolo della strada, chiamate la polizia... come se il meticcio stesse per...

¹⁸⁵ Diwali è la festa delle luci in India, durante la quale si celebra il Capodanno induista. Le persone indossano abiti nuovi, condividono dolci e fanno scoppiare petardi e fuochi d'artificio.

¹⁸⁶ In termini semplici, il karma indica che le successive reincarnazioni delle persone sono condizionate dalle azioni compiute nelle vite precedenti. Il *dharma*, invece, si riferisce ai doveri religiosi e morali che ciascun individuo è tenuto a seguire.

¹⁸⁷ Il *roti* è un tipo di pane, mentre il *biryani* è un piatto di riso della cucina indiana, preparato con spezie, riso, verdure e yogurt.

cosa?... Tirare fuori un microfono ed esibirsi in una canzone rap! Ehi! Siete proprio fuori di testa! (*Gita smette di parlare come Anesh*).

GITA:

Ehi, si stava facendo prendere la mano! Comunque, alcuni bianchi sono usciti... per confrontarsi con lui; altri probabilmente hanno alzato il volume del televisore per non ascoltare. Quella stessa sera ha fondato una nuova organizzazione, la DNA, l'Alleanza Durban-Nord. Ha solo una dozzina di membri, per lo più suoi compagni di bevute. Dice di aver avviato l'organizzazione per promuovere sane relazioni interculturali... per rompere gli stereotipi e costruire la tolleranza e la comprensione... sapete, l'unità nella diversità... il nostro piccolo distretto Arcobaleno.¹⁸⁸ Ma lui e i suoi compagni di bevute passano la maggior parte del loro tempo e delle loro energie a cercare di catturare i razzisti bianchi e di esporli al mondo intero. Oggi, però, è un giorno di riconciliazione: è la Giornata della Cultura! (*Pausa*). Per me è proprio come una di quelle funzioni governative, quando mentono dicendo che stanno celebrando la splendida diversità del nostro paesaggio artistico e culturale, così mangiano un po' di *samoosa* e *koeksusters*¹⁸⁹ mentre guardano qualche danza Zulu e un po' di *Kathak*,¹⁹⁰ ascoltano qualche poeta performativo e poi finiscono con la fanfara. Che Nazione Arcobaleno! (*Pausa*).

Naturalmente, questa non è la prima organizzazione culturale avviata da Anesh. Quando vivevamo ancora a Tongaat, ha formato... (*Viene interrotta dal rumore di qualcuno che festeggia una vittoria. Vede che è Thembi*).

Ehi, Thembi! Hai vinto! Fantastico, amica mia! Un premio piccolo, ma va bene. Hai ottenuto una vittoria, già il tuo primo giorno!

¹⁸⁸ Allude al nome ironico del casinò. L'idea di Desmond Tutu di una nazione arcobaleno, che avrebbe dovuto includere tutte le etnie, non si è realizzata pienamente; al giorno d'oggi persistono discriminazioni di classe sociale e alcune etnie restano in una posizione di maggiore svantaggio.

¹⁸⁹ I *koeksusters* sono un dolce tipico sudafricano a base di pasta fritta ricoperta di sciroppo o miele.

¹⁹⁰ Il *kathak* è una delle forme di danza classica dell'India.

Festeggiamo. Che ne dici di un bicchiere di vino rosso? Dai, sai che lo vuoi. Offro io. OK, andiamo.

Dissolvenza lenta verso il black-out.

Colonna sonora di musica vibrante per qualche secondo.

*LE LUCI SI ACCENDONO SU GITA CHE ENTRA
PORTANDO UN BICCHIERE DI VINO MEZZO VUOTO.
Saluta Thembi.*

GITA:

OK, ciao Thembi. Goditi il resto del sabato. (*Gita parla con Pushpa al cellulare*).

Ciao Pushpa. Thembi ha deciso di andarsene prima, va sul sicuro. Sta giocando d'anticipo. Non importa... è solo il suo primo giorno. Dice che tornerà sabato prossimo. Ma io ho intenzione di divertirmi ancora un po'. (*Smette di registrare sul cellulare e torna alla macchina*).

Hmm... la mia macchina preferita è ancora disponibile. Fantastico. Metterò da parte solo 1.000 Rand per giocare. Questo sarà il mio limite oggi. Sicuramente. (*Preme il pulsante un paio di volte e poi guarda gli altri giocatori*).

Guardatevi tutti. Sperano che la prossima spinta riempi il vassoio, che la prossima carta sia vincente. Bianchi, indiani, alcuni uomini neri, alcune signore di colore. Giovani, di mezza età, anziani. Grassi, magri. Alti, bassi. Rumorosi, silenziosi. Uomini e donne. Tutti uguali qui. I conflitti culturali sono stati messi da parte; la politica del paese è stata dimenticata per il momento. (*Risponde a qualcuno che le si avvicina*).

Ehi, per favore, signora Maharaj... Si allontanano da me. Non ho altro da dirLe. L'ho assecondata sabato scorso. Vada a parlare con qualcun altro... ecco... vada a intervistare Helen... avrà un sacco di cose succose da mettere su Suo giornale. Ehi, Helen, ti mando un giornalista locale per intervistarti. Sul perché così tanti anziani passano i fine settimana a giocare d'azzardo. Dalle tutti i dettagli, OK? Grazie, amica

mia. Dopo pranziamo insieme. Ottimo! (*Pausa, mentre osserva la signora Maharaj che cammina verso Helen*). La mia cara amica Helen... sono sicura che la signora Maharaj la troverà molto perspicace. Helen viene al casinò ogni sabato. Solo per un paio d'ore. Conosce il suo limite. Ma oggi sarà qui per quasi tutto il giorno. Me lo ha detto stamattina. Vuole evitare sua figlia, Elize. Elize ha frignato per tutta la settimana su come Anesh abbia deliberatamente escluso lei e suo marito dalle attività della Giornata della Cultura, semplicemente perché sono bianchi. Meraviglioso!... perché attualmente sta cercando di trovare una domestica indiana in modo da avere la meglio sulla sua nemesi, Charmelle Peterson, che ne ha una di colore... perché Elize pensa che gli indiani siano più in alto nella catena alimentare rispetto ai neri. E accusa Anesh di giocare la carta della razza. Che ipocrita! (*Pausa*). Vedo che la signora Maharaj sta esitando... oh, aspetta, ora si sta avvicinando a Helen. La mia amica la metterà a tappeto. Credo di sapere esattamente cosa le dirà. (*Impersona Helen, anticipando ciò che avrebbe detto*).

HELEN:

Allora, mia cara, vuoi sapere cosa ci faccio al casinò sabato mattina. Beh, mia cara, mi sto divertendo. Mi sto divertendo molto di più di quanto mi divertirei se fossi a casa ad ascoltare le incessanti lamentele di mia figlia Elize sul perché il signor Singh non le abbia dato un palco più grande alla Giornata della Cultura. O sul perché non ero disposta ad aiutare lei e le sue "Signore del Tè Pomeridiano" a organizzare la loro Giornata della Cultura. E perché non vado più a correre con Nonna Simpson? E perché mai dovrei smetterla di farmi avanti con il signor Cohen – in fin dei conti è ebreo! E poi mio genero, Tom, mi ricorderebbe quella meravigliosa casa di riposo che aveva trovato il mese scorso... e di quanto sarei più felice lì. E poi sentirei il suono delle macchine... che mi chiamano... "Vieni a giocare Helen, vieni a divertirti un po'!". Oh, smettila di guardarmi così, ragazzina. Non ho bisogno della tua compassione. Questa è una fuga felice. E ora ti suggerisco di trovare la tua.

GITA:

OK, ci siamo... sì, ecco la signora Maharaj, con la coda tra le gambe! Helen deve averle detto quello che non voleva sentire e poi l'ha mandata via. Voglio dire, se lo merita. Mi ha assillato per tutto sabato scorso, facendomi domande di ogni tipo, per poter scrivere un articolo da strapazzo sul giornale. E parla con un accento americano. Credo che abbia trascorso un semestre di studi in un'università californiana. Così, dopo qualche mese, è tornata con l'abbronzatura e un accento irritante!

La prima cosa che mi ha chiesto è stata: ... (*Si trasforma in Maharaj*).

MAHARAJ:

Allora, dove trovi i soldi per giocare d'azzardo, zia?

GITA:

“Ehi – le ho detto chiaramente – uso i soldi della mia pensione. Ma non credere di conoscermi, ragazzina! Pensi che sia stata una casalinga annoiata... e poi mio marito è morto e ora sono una vecchia donna sola? Beh, lasciati dire che ho avuto un lavoro significativo per la maggior parte della mia vita. Ho fatto la receptionist... e poi l'assistente personale... e poi la responsabile delle comunicazioni per la stessa azienda. Ho smesso di lavorare solo a cinquant'anni. Conosco l'indipendenza... non chiedo l'elemosina... non gravo su nessuno. E ho amici. Andiamo al cinema. Ci incontriamo al parco. E ci incontriamo qui. E la notte non piango fino ad addormentarmi. Tu non mi conosci, ragazza. (*Sorseggia un altro po' di vino*). Voglio dire, le ho bluffato sul fatto di incontrare gli amici al cinema e al parco. È qui che ci incontriamo. Ad ogni modo, poi mi ha chiesto: ... (*Interpreta di nuovo Maharaj*).

MAHARAJ:

Ma come puoi continuare a giocare d'azzardo settimana dopo settimana? Non ti annoi?

GITA:

Annoiarvi? Assolutamente no, ragazzina! Quando arriva il sabato mattina, mi sento come la prima volta che il mio povero Ramesh, mi portò a... «Milky Lane», a prendere un *milkshake* «Ninety-Nine Nutty Dip»! (*Gita si ferma perché riconosce qualcuno nel casinò*).

Ehi Parvathi, come stai, amica mia? Ehi, Parvathi! Che cosa? Perché mi ignora? (*Pausa, mentre osserva Parvathi*). Oh, ora capisco... è con sua figlia... è venuta a trovarla dopo tanto tempo e ora la sta portando a pranzo. Devo recitare. (*Alza la voce*) Non inganni nessuno, Parvathi. Sa che sei una giocatrice d'azzardo. (*Finisce l'ultimo sorso di vino. Poi guarda Parvathi con più attenzione e nota qualcosa*). Parvathi si è tinta i capelli? Voglio dire, stava iniziando a diventare grigia. Molte donne indiane si tingono i capelli. Ma non io. Io sono tutta naturale. (*Pausa*). Sai, ogni volta che vedevo Parvathi alle cerimonie, la gente commentava quanto stesse invecchiando con grazia... quanto fosse bella la sua pelle... quale meravigliosa energia avesse... Ma quando i suoi capelli hanno iniziato a diventare grigi, tutti hanno smesso di farle i complimenti. E si limitavano a fissarla. Naturalmente, più o meno nello stesso periodo, suo marito Reuben divenne completamente grigio. Ma tutti continuavano a fargli i complimenti. Dicevano che sembrava un gentiluomo di classe. Il grigio gli donava, dicevano... lo faceva sembrare più sofisticato. (*Pausa*). Tutto è molto più facile per gli uomini... anche invecchiare. (*Pausa*). Più o meno quando Parvathi e Reuben iniziarono a diventare grigi, cominciarono anche ad allontanarsi. Infatti, ho sentito dire che Reuben ha una nuova compagna di golf: una zia più giovane, con una fluente chioma nera! (*Lunga pausa di riflessione*).

Mi manca mio marito. Sono passati sei anni da quando è morto... ma mi manca ancora. Ci divertivamo così tanto insieme. Andavamo al cinema... a visitare i nostri amici... a ballare... tutte quelle meravigliose serate che abbiamo trascorso ballando... *bhangra*¹⁹¹ il venerdì sera. E poi il ballo da sala il sabato. (*Chiude gli occhi mentre ricorda. La*

¹⁹¹ Il *bhangra* è la musica e danza tradizionale della regione del Punjab, nel nord dell'India.

musica inizia a suonare e lei finge di ballare il liscio con suo marito. Dopo circa trenta secondi, entra in una modalità surreale: tiene in mano la slot machine e balla con essa, come se fosse suo marito. Poi la musica si ferma e lei apre lentamente gli occhi. Rimette la slot machine al suo posto. Guarda il pubblico per qualche secondo, ancora in contemplazione).

Mi mancano quelle belle notti. E anche le belle persone che abbiamo conosciuto. (*Pausa*). Sapete, nell'anno in cui Ramesh è morto, all'inizio è sopravvissuto a un grave attacco di cuore. I medici mi dissero che era uno scompenso cardiaco e che c'era ben poco da fare. Quindi, naturalmente, la danza dovette essere interrotta. Ricordo ancora cosa mi disse una sera: ... (*Si trasforma in Ramesh*).

RAMESH:

Solo perché ora non posso ballare, non significa che tu debba smettere, Gita. Voglio che tu ti goda la vita. Non stare a casa con me il venerdì e il sabato sera. Devi fare coppia con Ranjith Harrilal. È un uomo così adorabile...e un bravo ballerino. Ma sai, dopo la morte di sua moglie, ha smesso di ballare il liscio. Non ha trovato la partner giusta. Ma tu e lui andate così d'accordo. Allora perché no? È troppo timido per chiedertelo. Devi chiederglielo tu. (*Pausa*). Non rinunciare ai tuoi hobby, Geets...o Anesh e Vimla ti caricheranno di altri lavori domestici. Vai a ballare con Ranjith. (*Pausa*). Non preoccuparti per me...ho lo sport da guardare in TV. E ballerò nei miei sogni con te, amore mio. Ogni notte della mia vita. Ci vedo ancora al nostro primo appuntamento... al Milky Lane. Dopo aver finito il nostro Ninety-nine Nutty Dip, abbiamo ballato tutta la notte. La gente pensava che fossimo pazzi...ma a noi non importava. Stavamo sognando. (*Smette di interpretare Ramesh e guarda tristemente il pubblico per qualche secondo*).

GITA:

Vorrei che tu fossi qui adesso, Ramesh. al Casinò Rainbow. Ti sarebbe piaciuto. Ricordo che ti piaceva scommettere sui cavalli... Credo che le macchine e i tavoli ti sarebbero piaciuti ancora di più. E poi, più tardi, saremmo potuti andare a ballare il *bhangra* nel club del casino. O forse saremmo potuti andare alla Giornata della Cultura e mostrare lì i nostri

passi! Cavolo, mi sarebbe piaciuto farlo... solo per vedere la faccia di Vimla! (*Pausa*).

Comunque, il mio incontro con la signora Maharaj non era ancora finito. Aveva un ultimo contributo da dare. Mi guardò in modo patetico e disse: ... (*Interpreta di nuovo Maharaj*).

MAHARAJ:

Mi rattrista molto vederLa passare il Suo sabato qui al casinò. Voglio dire, è una nonnina indiana!

GITA:

Ehi, ero incazzata! È questo tutto quello che sono? Una “nonnina indiana”? E cos’è una “nonnina indiana”? Una persona che sfarfalla tutto il giorno, sbrigando felicemente le faccende domestiche? E che aspetta i suoi amorevoli nipoti... che non la insultano... e non le imprecano contro... e non la pizzicano e non la prendono a pugni. E che indossa sempre un sari e va al tempio e a tutti i matrimoni di famiglia, che le piaccia o no. E il sabato sera, ora che suo marito è morto, guarda tranquillamente un bel DVD di Bollywood. (*Pausa*). Beh, mi lasci dire, signora Maharaj, che il sabato di due settimane fa non sono venuta al casinò. Quel pomeriggio sono rimasta a casa perché venivano a trovarci dei parenti da Pietermaritzburg. E abbiamo dovuto dare una dimostrazione di solidarietà. Dal lunedì al venerdì, andiamo avanti con le nostre vite separate. Io aiuto mio figlio e mia nuora a pulire, a prendersi cura dei bambini... loro vanno al loro lavoro... io lavoro in giardino. Poi tornano a casa e mangiano in sala da pranzo... io mangio nella mia camera da letto... poi guardo un programma sul mio televisore portatile e vado a letto. Non parliamo quasi mai. Ma sabato abbiamo dovuto abbracciare e baciare tutti i nostri parenti e comportarci come una famiglia felice. La mattina dopo, mio figlio mi ha dato 200 Rand e mi ha detto: ... (*Si trasforma in Anesh*).

ANESH:

Grazie, Ma’. Ecco un po’ di soldi. Puoi andare a dilapidarli al casinò.

GITA:

Che farsa! Beh, non ci starò più a quel gioco. Indosserò un sari quando mi andrà di indossarlo. E a volte indosserò una gonna. Andrò al tempio quando mi sentirò di farlo. E non andrò a tutti i matrimoni di famiglia. Non farò più la schiava per i miei nipoti. E verrò al casinò ogni volta che ne avrò voglia. Non sono la vostra “nonnina indiana”. (*Pausa*).

Non credo che la signora Maharaj lo scriverà nel suo articolo. (*Si accorge che qualcuno le si avvicina*).

No, mi dispiace zia, non ho soldi da spartire. Ho detto di no. Uso solo una parte delle mie vincite per giocare e il resto lo do in beneficenza. Quindi vai e basta! Maledetta imbrogliosa! (*Pausa*). Bene, è ora di giocare. (*Gita ricomincia a giocare. Prova una serie di emozioni: inizialmente vince, poi inizia a perdere e infine perde 2.000 Rand. In sottofondo suona una musica appropriata*).

Wow! Ce l'ho fatta di nuovo! Un'altra vittoria. Questa volta è piccola. (*Continua a giocare e comincia a perdere*). Dai, che succede? Dammi i soldi! Dammeli! Oh, merda! (*Si ferma per un po' e poi riprende a giocare*). Oh, ma dai! Perché? (*Perde 2.000 Rand. Si alza in piedi disgustata*). C'è qualcosa che non va in questa macchina! 2.000 Rand persi! (*Pausa*). So che avevo detto che avrei giocato solo per 1.000 Rand... ma è andata così veloce. Ho dovuto giocare ancora un po'. Non importa. Calmati, Gita. Hai ancora 4.000 Rand. Fai una pausa. Prendi un altro bicchiere di vino. (*La donna prende un altro bicchiere di vino mentre la voce fuori campo di seguito trasmette*).

VOCE FUORI CAMPO:

Signore e signori... ricordatevi di vedere il film *Home and Away* solo al Casinò *Rainbow and Entertainment World* alle 20:00. Scoprite come una donna bianca e un uomo nero trovano l'amore nonostante le resistenze delle loro famiglie. Annunciamo, inoltre, l'evento finale della celebrazione inaugurale della Giornata della Cultura di Durban Nord, organizzata dal signor Anesh Singh. Quindi, se volete fare una breve pausa dal gioco, affrettatevi a recarvi al parco locale per assistere a una kermesse culturale. E poi accorrete a cenare in uno dei nostri favolosi ristoranti. Guardate il film *Home and Away* e poi affrettatevi

al vostro gioco. Solo al Casinò Rainbow and Entertainment World. *(Gita entra con il suo bicchiere di vino e si ferma a un tavolino).*

GITA:

Wow, dovrei sentirmi così orgogliosa. Hanno annunciato il nome di mio figlio. Mio figlio che, a quanto pare, vuole unire le razze e costruire un nuovo mondo coraggioso. *(Pausa).* Come posso non sentirmi orgogliosa? *(Pausa).*

Sapete, la DNA non è la prima organizzazione della società civile che Anesh ha formato. Quando vivevamo ancora a Tongaat... qualche anno fa... si è impegnato in alcune attività comunitarie. Era molto preoccupato per il fatto che gli indiani venissero messi da parte in Sudafrica. Sentiva che dovevamo essere più uniti ora... e mostrare al mondo la nostra natura spirituale. Così ha dato vita a un movimento chiamato Fronte Organizzato per la Rinascita Spirituale e l'Elevazione: FORSE. ... Ricordo ancora l'intervista che fece a un giornalista della radio locale. Il giornalista gli chiese se potesse giustificare la nascita di un movimento che si concentrava sui diritti delle minoranze. *(Riproduce Anesh).*

ANESH:

Sì... perché gli indiani sono stretti tra il potere politico dei neri e il potere economico dei bianchi. Al momento siamo come la difesa del Man United contro l'attacco combinato di Man City e Liverpool. Inoltre, ci sono troppe noci di cocco nella comunità indiana. Dobbiamo cambiare la nostra ricetta per il successo e accettare che siamo in realtà dei brownie al cioccolato e che la salsa al cioccolato fondente e il gelato alla vaniglia possono combinarsi bene con i brownie, a patto di metterne la giusta quantità. *(Pausa).* So cosa state pensando... molti leader comunitari parlano, ma non camminano. Perché io dovrei essere diverso? Beh, lasciate che vi dica perché. Perché sono come un *gulab jamun*:¹⁹² dolce dappertutto e adatto a ogni occasione. *(Gita ride).*

¹⁹² Il *gulab jamun* è un dessert preparato con latte condensato e farina, fritto con spezie sotto forma di piccole palline.

GITA:

La gente non ha reagito ad Anesh Singh come se fosse un dolce, ma piuttosto come se fosse un'erba acida. Tongaat non è fatta per chi pensa fuori dagli schemi. La gente vuole solo una vita semplice e pacifica. Naturalmente, Vimla pensava che fossero troppo semplici. (*Interpreta Vimla*).

VIMLA:

Dobbiamo andarcene da questa città dalla mentalità ristretta, Anesh. Hai vissuto qui per tutta la vita e ancora la gente non apprezza la tua visione e il tuo impegno nel cercare di migliorare le loro vite. Proprio come non riescono ad apprezzare il fatto che i miei prodotti di bellezza faranno risplendere la loro pelle come quella di Katrina Kaif.¹⁹³ E i bambini che dovrebbero fare? Qui mancano gli stimoli, Anesh! (*Pausa*). Scusa, cosa vuoi Raksha? Un cioccolatino? Hai preso una lode all'esame di inglese? E hai preso il 100 % in matematica, come avevi promesso? No! E ora vuoi un cioccolatino. Devi guadagnarti il tuo regalo, bambina mia. Hai otto anni e leggi solo come una bambina di dieci. Se vuoi fare strada nella vita, dovresti già leggere come una dodicenne. (*Pausa*). Senti come sembra irragionevole tua figlia, Anesh. La ragazza ha bisogno di strutture migliori... di insegnanti migliori che la spingano... Ti dico che dobbiamo trasferirci. (*Smette di fare come Vimla*).

GITA:

Un paio di mesi dopo, Anesh ebbe una grossa promozione nella sua azienda e decise di trasferirsi a Durban-Nord. Ha ottenuto un buon prezzo per la nostra casa... o dovrei dire, per la sua casa... perché io e Ramesh l'abbiamo trasferita a lui poco prima che mio marito morisse. Come fanno molti genitori indiani... sperando che i figli siano riconoscenti... che si prendano cura di loro nella vecchiaia. (*Pausa*). Ricordo che Anesh mi ha detto: ... (*Interpreta di nuovo Anesh*).

¹⁹³ Katrina Kaif è un'attrice di Bollywood di grande notorietà.

ANESH:

Trasferirsi a Durban-Nord sarà un'avventura, Ma'. Avrai tutti i servizi di cui hai bisogno... ehi, il casinò è a soli cinque minuti di distanza! E creeremo un'ala speciale per te nella casa, così potrai avere il tuo spazio. A Tongaat sta diventando pericoloso, Ma'... ci sono stati molti furti ultimamente. Inoltre, c'è lo scandalo che tu abbia una relazione con il signor Harilal.... So che stai solo lavorando con lui al progetto per i bambini... che è tutto innocente... ma nella nostra città sono aumentate le malelingue. È ora di andare avanti. (*Smette di fare come Anesh*).

GITA:

È ora di andare avanti... andar via dalla mia piccola città. Dove sono cresciuta. Dove avevo cresciuto il mio unico figlio. Ma aveva ragione... stava diventando pericoloso... e le voci sulla mia vita amorosa, anche se molto esagerate, stavano diventando intollerabili. Erano solo pochi pettegoli... Tongaat non ha una mentalità così ristretta come dice Vimla... ma questi pettegoli avevano voci forti. (*Pausa*). Povero signor Harilal... ehm, Ranjith, dovrei dire. È rimasto scioccato nel sentire le voci. È un uomo così gentile... ha una dignità tranquilla. È solo una relazione platonica. Un uomo e una donna non possono essere semplicemente amici? Immaginate cosa avrebbero detto queste persone se gli avessi chiesto di essere il mio partner di ballo? (*Pausa*).

Comunque, mi sono trasferita a Durban-Nord con Anesh. Non so ancora perché non ho considerato le alternative. Forse ho pensato al bambino che andava a piedi al posto di lavoro di sua madre per darle un altro disegno che aveva fatto per lei a scuola. So che non è più quel ragazzo da molto tempo. Ma... (*Pausa*). Forse volevo solo essere più vicina ai centri commerciali e al casinò. (*Sorseggia un altro po' di vino*).

Ed eccoci qui... tre anni dopo. Io sono nel mio locale preferito... e mio figlio è al campo sportivo locale per il suo evento speciale. Dove i suoi occhi saranno puntati sulle stravaganti dimostrazioni di talento culturale di sua moglie, ma anche alla ricerca di qualsiasi segno di razzismo bianco... in modo da poterlo denunciare pubblicamente e rivendicare la superiorità morale. Che cosa dice? Sono contro i razzisti

bianchi, non contro i bianchi. So che anche lui è contro i razzisti neri. Ma non l'ho mai sentito parlare dei razzisti indiani. (*Pausa. Finisce il vino*).

Sapete che i bianchi qui non sono poi così male? Qualcuno si lamenta molto, sì. Ma la maggior parte vuole solo andare avanti con la propria vita in pace. E alcuni, come Helen, sono persone davvero adorabili. Li vedo al supermercato... mi salutano e continuano a fare la spesa. Al parco... mi fanno un cenno e continuano a giocare con i loro bambini. Qui... si concentrano sul gioco d'azzardo. Cos'altro vi aspettate? Non ci inviteranno a casa loro per un *braai*¹⁹⁴ ogni settimana. È lo stesso in ogni sobborgo. Basta che non lanciate petardi rumorosi! (*Squilla il cellulare*).

Oh, merda. È Naveen, lo strozzino. Perché mi telefona adesso? Gli ho detto che avrei pagato la settimana prossima. Dannazione! Suppongo di dover rispondere. (*Risponde*). Ciao Naveen. (*Pausa*). No, no. Non mi sono dimenticata dei tuoi soldi. Ti ho detto che te li avrei dati la prossima settimana. (*Pausa*). Tu li vuoi adesso. Come? No, non sono al casinò. Sono alla Giornata della Cultura. (*Pausa*). Sì, OK, il tuo udito è molto buono... sono al casinò. Ma ora sto andando ai campi sportivi. Ascolta, ascolta... ho 2.000 Rand per te. (*Pausa*). No, non posso pagarti tutti i 3.000 Rand. Non li ho. Ti pagherò gli altri 1.000 Rand la prossima settimana. (*Pausa*). Verrai alla Giornata della Cultura? (*Pausa*). No, non possiamo vederci lì. Mio figlio è l'organizzatore dell'evento. Incontriamoci dietro il Rainbow Café alle 15. (*Riattacca*).

Ha detto che accetterà 2.000 Rand. Così avrò ancora un po' di soldi per giocare. (*Pausa*).

Non avrei dovuto accettare soldi da lui. So che è stato stupido. È solo che quel giorno ero un po' disperata. È stato un paio di mesi fa. Ero a corto di soldi... e lui era qui per caso... così mi ha offerto qualche migliaio di Rand. Gli ho detto che 3.000 Rand sarebbero stati

¹⁹⁴ Si tratta di una grigliata tradizionale sudafricana, considerata un rito sociale, spesso associato a momenti conviviali in famiglia o tra amici.

sufficienti. *(Pausa)*. È stata l'unica volta che ho fatto una cosa del genere... Di solito non prendo soldi in prestito da queste persone... Non prendo soldi in prestito da nessuno. *(Pausa)*.

Comunque, non sembrava così irragionevole... all'inizio. Ma quando il mese scorso non ho potuto pagare, ho conosciuto il vero Naveen. È venuto a casa nostra a chiedere i soldi. Fortunatamente, Anesh e Vimla erano fuori in quel momento. Ha portato con sé un bambino. In effetti, l'ho visto con lui alcune volte... ha solo nove anni, ma si sta già allenando per diventare un gangster. Porta gli occhiali scuri e ha i capelli neri, proprio come Naveen. Non so chi sia... Naveen non ha figli... ma se ne sta lì accanto al suo capo con un sorriso irritante sul volto. *(Esegue lo sguardo del ragazzo)*.

E poi il capo ha parlato: ... *(Si trasforma in Naveen, che ha una voce sorprendentemente stridula)*.

NAVEEN:

Zia Gita, sono un uomo paziente... un uomo tollerante... ma non mi piacciono i bugiardi. Mi hai preso in giro. Non avresti mai avuto i soldi questo mese. Avresti dovuto chiedere più tempo un paio di settimane fa. *(Pausa)*. Sai che la gente mi chiama Naveen il Simpatico –è un nome ironico–. Sai cos'è l'ironia? *(Pausa)*. Bene. Sai, la Lingua era la mia materia preferita a scuola... ecco perché parlo così chiaramente. Quindi, mi aspetto che tu capisca questo messaggio. Quando le persone mi mentono... quando non pagano... cosa faccio? Gli spacco la testa. Allora ottengo il denaro molto rapidamente. Ma gli spacco la testa solo se sono uomini. Non tocco una donna. Chiedo al mio amico Baboo di spaccargli la testa. A lui non importa. *(Pausa)*. Voglio dire che credo nella parità di diritti per le donne. Quindi, se vuoi entrare nel dominio di un uomo - vuoi bere, vuoi giocare d'azzardo.... Allora devi affrontare le conseguenze, quando sbagli. Hai un mese per effettuare il pagamento completo... o altrimenti.... È molto generoso, non credi? Perché mi ricordi mia madre... o almeno, come penso che sarebbe se la incontrassi davvero. *(Gita si stacca per un attimo dalla rappresentazione di Naveen)*.

GITA:

Poi guardò il bambino e disse con un tono molto diverso: ... (*Interpreta di nuovo Naveen*).

NAVEEN:

Dai a zia Gita il tuo opuscolo del concerto scolastico. Zia Gita, ti prego di venire al concerto di Rivash il prossimo mercoledì sera. È un cantante molto bravo... e ha bisogno di sostegno.

GITA:

E il ghigno del ragazzino si trasformò in un sorriso dolcissimo mentre mi porgeva l'opuscolo. Strano! Ma non ho intenzione di scherzare con Naveen... Gli pagherò sicuramente 2.000 Rand oggi. (*Guarda il cellulare*).

Giusto. È ora di pranzo. (*Alza la voce*). Helen, andiamo a mettere qualcosa sotto i denti. (*Gita alza il pollice verso Helen*). Prannerò bene con Helen... e mi farò delle belle risate. E poi giocherò per un po'. Solo per 500 Rand. Tutto qui.

Le luci si attenuano verso il black-out.

La musica appropriata suona per qualche secondo.

LE LUCI SI ACCENDONO SU GITA. È alla slot machine, con l'aria stravolta. Gioca ancora una volta e poi sembra sconvolta perché ha perso tutti i suoi soldi.

GITA:

Allora è tutto. Tutti e 4.000 i Rand spariti! Dannazione! Quel maledetto pranzo con Helen mi è costato quasi 1.000 Rand. Ha portato anche la sua amica Mary. Si è offerta di pagare... ma ho insistito. Non sapevo che a Mary piacessero così tanto i gamberetti. Comunque, non avrei dovuto andare ai tavoli dopo quella volta. Ho perso la maggior parte dei soldi. Quando sono tornata, dopo pranzo, tutte le macchine erano occupate... così ho pensato di giocare a blackjack. Pessima idea.... Quando finalmente ho riavuto la mia macchina preferita, non funzionava più, non per me. (*Pausa*). Merda! Se solo avessi 100 Rand.

Proverei con un'altra macchina... solo per recuperare un po' di soldi del jackpot. Oggi devo pagare Naveen. (*Pausa*).

Se solo tu fossi qui, Pushpa. Avresti racimolato un po' di soldi per noi.

Ehi, Pushpa... quella zia aveva un'arte raffinata. Si vestiva e si comportava come Rekha, la leggendaria attrice di Bollywood che spesso interpretava madri sofferenti nei film. E poi trovava un giovane pazzo comprensivo. (*Si trasforma in Pushpa. La musica sentimentale di Bollywood suona in sottofondo*).

PUSHPA:

Ciao figlio mio. Mi dispiace portare i miei fardelli nel Suo mondo felice e fortunato. Vedi, mia figlia mi ha abbandonato ed è andata a spasso per la spiaggia di Ballito con un estraneo. Devo tornare a casa per occuparmi del mio nipotino. Ha l'asma ed è solo soletto. Ma non ho il danaro per tornare a casa. Mia figlia mi ha ingannata per farmi venire qui stasera. Ha detto che mi avrebbe portata a cena, perché non uscivamo da quando mio marito è stato ucciso da un tassista ubriaco nove anni fa. Ho camminato o, meglio, ho zoppicato, per il casinò per vedere se potevo trovare un'anima gentile come Lei. Oh, mi sento come quelle madri sfruttate in tutti quei bei film indiani. Per favore, potrebbe darmi 50 Rand, così da poter prendere un taxi per tornare a casa? (*Smette di imitare Pushpa*).

GITA:

E il giovane abboccava all'amo, con tanto di lenza e piombino! Le diceva che gli ricordava sua madre e lei se ne andava con 100 Rand, a volte anche di più. Ma ehi, io non posso farlo... probabilmente finirei per ridere a metà del mio discorso... non credo di avere la faccia tosta e le capacità recitative di Pushpa. (*Squilla il cellulare*).

È Ranjith Harilal. (*Lei risponde eccitata*). Ciao Ranjith. È un piacere sentirti. (*Pausa*). Oh, hai ottenuto un finanziamento per il progetto dei bambini. Wow! È fantastico. Ora potete costruire il centro polifunzionale. (*Pausa*). Oh, avete ottenuto un finanziamento dal

signor Naidoo. Sì, so che ha delle azioni del Casinò Rainbow. *(Pausa)*. Mi vuoi coinvolgere... come segretaria... grazie... è emozionante. *(Pausa)*. OK, quindi avete una riunione al municipio di Phoenix.¹⁹⁵ Questa sera? *(Pausa)*. No, capisco... non preoccuparti del breve preavviso. Il fatto è che... è una giornata così frenetica... ma cercherò di venire. Ti richiamo tra un'ora o poco più. Grazie, Ranjith. Ciao. *(Riattacca)*. Wow! È davvero emozionante. Mi piacerebbe molto essere coinvolta... ma è così improvviso... e proprio nel mezzo di questa... questa merda in cui mi trovo adesso. *(Pausa, mentre contempla attentamente)*. Lo farò. Sì, lo farò. È una cosa buona. È per i bambini. E non mi importa delle voci che riemergono. *(Pausa)*.

Ma ora ho bisogno di 100 Rand. Solo per fare un ultimo tentativo. Per poter pagare il mio debito. *(Nota qualcuno in lontananza)*. Aspetta un attimo. C'è Ladoo. Potrei... sì, potrei... cioè, ho ancora le foto sul mio telefono di due settimane fa. Le ho tenute... ehm, per sicurezza, sai, nel caso in cui mi capitasse di essere alla ricerca disperata di soldi... e non avessi alternative. Voglio dire, non mi piace farlo... ma Ladoo... è una merda pretenziosa! Bene... lo faccio. Dai, Gita. Non pensare... fallo e basta! *(Si sposta all'estrema destra della scena)*.

Ehi Ladoo! Dammi 50 Rand. Il Maestro ha detto che bisogna darli per il *Satsang*. No amico, non li userò per giocare d'azzardo. *(Pausa)*. Va bene... mi hai forzato la mano. L'altro giorno, quando sono andato a trovare mia sorella a Phoenix, ti ho visto entrare al *Take 'n Pay*. E sei uscito con due grosse borse. Non cercare di negarlo. Ho fatto qualche foto. Ecco... da' un'occhiata. Immagina se quella spocchiosa di tua moglie e la sua ricca famiglia ti vedessero portare pacchi da quel posto... divorzierebbe più velocemente di quanto tu possa dire *Take 'n Pay*. Anzi, lei prenderà e tu dovrai pagare. *(Pausa)*. Ahahah..., lo so... è successo solo quella volta... tuo zio veniva a cena e voleva la trippa... e non si trova da *Woolworths*. Peccato. Ti ho chiesto gentilmente 50 Rand e tu hai detto di no. Ora devi darmene 100! *(Pausa)*. Grazie. *(Prende i soldi e si precipita alla slot machine)*.

¹⁹⁵ Phoenix è una località nei pressi di Durban, strettamente legata alla comunità indiana poiché vi Mahatma Gandhi vi risiedette per un periodo.

Bene: forza, adesso! È l'ora del jackpot, Gita! *(Dopo qualche secondo, la donna reagisce a una colonna sonora di quattro forti pugni per dimostrare che sta subendo un pestaggio. Sbanda a disagio e poi si arrende perché ha perso i 100 Rand. Cerca di non abbattersi troppo)*. Oh beh, non è la tua giornata. Allora è finita. *(Si alza lentamente)*. Non sarò come te, Pushpa. Tu sei mia amica. Ma hai rovinato la tua vita. Non lo farò. *(Pausa)*. Il gioco d'azzardo divenne un'ossessione per Pushpa. Cominciò a venire qui ogni giorno. Da Tongaat. Dicono che a volte non si cambiasse neanche i vestiti... veniva addirittura in camicia da notte. Poi ha perso tutti i suoi soldi e ha cercato di frodare l'azienda del figlio. La catturarono e la condannarono a tre anni di reclusione. *(Pausa)*. Ogni tanto cerco di andare a trovarla. Quando sono andato il mese scorso, era in ottima forma. *(Si trasforma in Pushpa)*.

PUSHPA:

Ehi Gita, ho iniziato a giocare d'azzardo qui dentro. Organizzo partite di poker e *thunee*¹⁹⁶ qui dentro. Inoltre, abbiamo alcuni dadi e un tavolo da roulette in miniatura. Per adesso giochiamo solo per le noccioline di betel e i dolci, ma sai, man mano che la mia influenza cresce, chi lo sa? Lascia che ti dica Gita, i crimini violenti nella prigione sono diminuiti notevolmente perché le persone si sono concentrate sul gioco d'azzardo. Le guardie mi sono molto grate... sono sicura che tra un anno otterrò la libertà condizionata. *(Pausa)*. E amica mia, devi continuare a spingere le nonne che giocano d'azzardo là fuori. Lascia che il nostro gruppo diventi più grande e più forte. Così, quando uscirò... saremo veramente potenti. *(Pausa)*. Non devi dispiacerti per me, Gita. Sto bene qui. Non ho rimpianti. Beh, un rimpianto ce l'ho... non avrei dovuto frodare la società di mio figlio. È stato un errore. Avrei dovuto frodare la società di mia nuora. Sai come si dice: c'è sempre un modo quando le nonne vogliono giocare. *(Smette di essere Pushpa)*.

¹⁹⁶ *Thunee* è un gioco di carte nato a Durban e molto diffuso anche tra le comunità indiane all'estero.

GITA:

Eh! Pushpa... quella zia è un'altra cosa. Non finirò in prigione come lei, né mi farò spaccare la testa dallo scagnozzo di Naveen. Gli parlerò. Lo supplicherò di darmi un'altra settimana. E poi forse potrò farmi prestare dei soldi da Anesh. Gli dirò la verità. Probabilmente gli piacerà fare la parte del salvatore.... Ma devo ingoiare il mio orgoglio. *(Improvvisamente si accorge che Naveen sta entrando nel casinò)*. Oh, mio Dio! Naveen è nel casinò. Perché è qui adesso? Ha detto che sarebbe andato alla Giornata della Cultura. Voglio dire, non sono ancora le 15:00.

Sta controllando se sono ancora qui? *(Pausa)*. Non deve vedermi. *(Cerca di nascondersi dietro la macchina)*. Penso che dovrei prendere il minibus e andarmene a Tongaat, adesso. Sì, è vero. Posso arrivare prima per la riunione di Ranjith di questa sera. Dimentica tutto questo. *(Fa spuntare la testa da dietro la macchina)*. Oh, merda! Credo che mi abbia visto. Devi andare ora, Gita. Puoi parlare con Ranjith. Chiedigli un prestito di 2.000 Rand. Solo per qualche settimana. E digli che non verrai più al casinò per tutto il mese. Sì, ci vado subito!

BLACK-OUT

Le slot machine e le altre suppellettili del casinò vengono eliminate.

SPECIALE SU GITA SUL PALCO ALL'ESTREMA SINISTRA.

Sta aspettando con impazienza un taxi.

GITA:

Andiamo, amico! Dov'è il taxi? Dovrebbe essere già qui. *(Pausa)*. Non credo che Naveen mi abbia vista lasciare il casinò e venire qui. Quindi, andrà tutto bene. Sarò presto a Tongaat. *(Pausa. Poi vede Naveen avvicinarsi)*. Oh, merda! È Naveen. Mi ha vista. Sta attraversando la strada. *(Vede un taxi che corre lungo la strada)*. Oh no! Attento al taxi, Naveen! *(Rumore di freni che stridono)*. Mio Dio! L'ha investito! *(Il tassista non si ferma. Rombo di un veicolo che sfreccia via)*. Ehi, si fermi! Non può andarsene così. L'ha investito in pieno! *(Pausa)*. Oh, non si muove. Sembra ferito gravemente. *(Pausa)*. Chiamo un'ambulanza, Naveen. *(Tira fuori il cellulare)*. Dannazione!

La batteria è scarica. (*Pausa*). Non c'è nessuno che possa aiutarci. (*Riflette per un momento*). Aspetta... potrei andare a piedi al Rainbow Café... e telefonare da lì. Non è lontano. Vado a cercare aiuto, Naveen. Vado a cercare aiuto. (*Inizia a camminare ma poi esita e torna a guardare Naveen*).

BLACK-OUT

FINE

Moito en xogo
Obra de teatro para unha soa muller

ASHWIN SINGH (1971)

TÍTULO ORIXINAL: *High Stakes. A One-Woman Play*
(2022; estreada en 2023)

TRADUTORA AO GALEGO:

ALBA RODRÍGUEZ SAAVEDRA
Universidade de Vigo (UVIGO)
albarodriguez@uvigo.gal
<https://orcid.org/0000-0002-9636-3556>

ESCENARIO:

Casino Rainbow,¹⁹⁷ Durban (Suráfrica).

ESCENOGRAFÍA:

Recoméndase un decorado expresionista. Para o fondo, poderíase empregar un pano con estrelas, co que se facilitaría a innovación na iluminación, o aspecto clave desta produción. A atmosfera esencial do casino poderíase reproducir a través dunha variedade de elementos no chan do escenario, mentres que na parte dereita do fondo, poderíase situar un letreiro de cores do Casino Rainbow. Necesítase unha máquina comecartos, con rodas para facilitar o movemento, para algunhas das partes importantes da obra. No lado esquerdo do

¹⁹⁷ O nome do casino, Rainbow, 'arco da vella', é un pouco irónico. A idea de Desmond Tutu da nación arco da vella que tiña que incorporar todos os grupos poboacionais non se cumpriu de todo. Hoxe en día seguen as discriminacións de clase social e mesmo algunhas etnias permanecen máis desfavorecidas.

escenario colocárase unha mesa pequena e unha butaca. A iluminación flutuará entre gamas frías de azul, mornas de ámbar e algún vermello sinistro para transmitir un alto nivel de estrés.

AS LUCES ILUMINAN A GITA NO CASINO RAINBOW. Está entregada ao xogo na comecartos. Leva un punjabi de cores e un pano precioso. De súpeto, decátase de que acaba de gañar.

GITA

Gañei! Gañei! Por fin podo comprar a pota¹⁹⁸ con mil accesorios que todo o mundo quere! (*Érguese*). Mirade que avoa! Olo a esta avoa! (*Mira o premio*). Ale! Cinco mil! Caramba! Tamén podo comprar a nova ola a presión. (*Colle o teléfono móbil e comeza a gravar un vídeo para a súa amiga Pushpa*). Mira, Pushpa. Acabo de gañar cinco mil rands! (*Enfoca outras persoas xogadoras para que Pushpa vexa as súas reaccións*). Mira canta envexa, querida. Non vai por ti, Thembi. Sei que ti te aledas por min. Se algunha vez precisas cartos, dimo, que che deixo algo do premio. Non, perde medo, non me importaría compartilo cunha amiga. Como vai indo o teu primeiro día, Thembi? Estalo pasando ben? (*Gita mira a Thembi e érguelle o polgar*). Ben! Dálle duro, amiga. Dálle duro! Unha risa por aquí. Estoulle facendo un pequeno vídeo a Pushpa, para levarlle á prisión de Westville cando vaia a vindeira semana. Grazas. (*Gita dirixese de novo a Pushpa no móbil*). Pushpa, mira, Thembi diche ola. (*Gita sepárase de Thembi e baixa a voz para falarlle a Pushpa*). Convencina para que viñese hoxe ao casino. Díxenlle que ti me dixeras o duro que traballaba na tenda, da mañá á noite, seis días á semana, e que este sábado, xa que o tiña, por unha vez, libre, que viñese comigo ao casino. De entrada, non estaba segura, pero a súa amiga Isabel estaba polo labor... así que, viñeron xuntas. E parece que o están pasando ben. Isabel parece estar algo emocionada de máis... Falarei con ela despois, para dicirlle que acougue un chisco. (*Pausa*).

¹⁹⁸ No orixinal menciónase a marca da pota, Alfa Metalcraft Cookware, unha empresa de venda directa fundada en Estados Unidos coñecida polos seus utensilios de cociña de aceiro inoxidable de alta calidade, moi apreciados pola comunidade hindú surafricana.

Total, que che podo levar algo chusco cando vaia na vindeira semana, agora que volvo estar forrada. E podo mercar uns saris¹⁹⁹ ben bonitos. E debería doar tamén unha parte ao proxecto de Ranjith Harilal en Tongaat. Non, para..., pero que digo? Téñolle que devolver ao prestamista, a Naveen Ramdhani, os cartos que lle debo. Tres mil rands. Non lle paguei o mes pasado e andaba enfadado. Díxenlle que lle pagaría a vindeira semana. Dareille dous mil. Con iso coido que quedará conforme. (*Pausa. Deixa de falarlle a Pushpa*). Si, está ben. Dous mil rands é razoable. (*Pausa*). Logo, cousas que non vou facer cos meus cinco mil rands... Levar a miña familia a cear por aí, comprarlles xoguete aos dous netos, doar para o Día Cultural do meu fillo, comprarlle crema clareadora de pel á miña nora para regalarlle á familia e amizades para que en tres meses estean máis brancos ca un defunto. Aínda que igual lle compro unhas cantas e tiroas ao río Umgenie para amolala. Con todo, co porca que está a auga do río, mal non lle viría un pouco de branqueante. (*Pausa. Gita decátase de que a súa nora, Vimla, está no casino*). Mi madriña! Vimla. Que fai aquí a miña nora? Tiña que estar no Día Cultural. Non me pode ver aquí. Díxenlle esta mañá que non podía ir cedo ao Día Cultural porque quedara en levar a Leela á clínica. (*Intenta agacharse detrás dunha comecartos*). Espera. Non vén cara ás máquinas. Vai para a tenda de cosmética. Ah, claro... Vaille levar a súa nova marca de crema clareadora a quen leve a xerencia da tenda. Verás que bota man de ser o centro de atención estes días a causa da preparación do Día Cultural para vender algo. (*Gita diríxese de novo a Pushpa no vídeo que está gravando no móbil*).

Pushpa, acabo de evitar unha boa. Pensei que Vimla me ía cachar aquí xogando, cando se supón que estaba eu facendo unha boa obra, pero só está aquí por negocios. Traballa para unha empresa nada clara chamada A Milagrosa Misión da Tía Miriam e vende algúns dos seus produtos. A súa obsesión agora é o seu clareador de pel. Levareiche unha mostra a vindeira semana, para que a poidas usar para te maquillares de pallasa na tarde de espectáculos da prisión. (*Gita deixa de falarlle a Pushpa e mira para o público*).

¹⁹⁹ O sari é o vestido típico das mulleres hindús. Consiste nun lenzo de seda ou algodón, que envolve o corpo.

Aínda lembro o que axexei no seu *vlog*, ese vídeo no que lle falaba á xentiña de pouco siso o outro día. Atrapábase. (*Gita tranfórmase en Vimla e imítala no vídeo do vlog*).

VIMLA

Miñas queridas señoras, estou demudada porque Sharon contoume onte que seguía usando na cara a Pomada e Loción Avanzadas Superbranqueantes. Pero non as avisei eu deste produto espantoso, miñas señoras? Non lles demostrei os estragos que causa? A ver, é que, tan só con repararmos no nome –Pomada e Loción Avanzadas Superbranqueantes– e collermos as iniciais... PLAS!²⁰⁰ Que é exactamente o que se querían facer a vostedes mesmas logo de usaren esta crema ao longo dunhas semanas.

Se queren brancura e fermosura, unha pel que luza como un caravel, usen a Crema de Brancura Sedosa para un Cambio Extrasinxelo da Tía Míriam. Está elaborada só con produtos naturais, con té verde, té rooibos, té de burbullas e a codia dunha árbore especial da Amazonía que non lles importa aos ecoloxistas que tallemos cada semana. Lembren as palabras sabias da Tía Míriam: «Vivía en amargura pola miña pel escura; logo iluminoume a alba, e volvinme branca».

Como asesora de márketing de Tía Míriam no concello de eThekwini,²⁰¹ voules facer unha oferta irresistible: poden conseguir un envase da nosa crema por tan só 400 rands! E saiban que lles vai durar toda a semana!

Fágolles unha demostración personalizada. Chámenme e acudirei ás súas casas. E se son das primeiras cincuenta en chamar, gañarán unha oportunidade única: unha consulta de balde coa invitada especial da Tía Míriam no seu santuario de Umzinzo, a inimitable gurú Kulu! A prestixiosa curandeira axudaraas con calquera destas cuestións: alongamento de penes e redución de peitos; neutralización dos males de ollo da veciñanza; solicitudes de marcas e patentes; seguranza de

²⁰⁰ No orixinal, «Super White Advanced Cream (SWAC)», pronunciado *swaak*, que no rexistro coloquial surafricano significa ‘feble’.

²⁰¹ Durban, en lingua zulú.

préstamos para vivendas de cara a mercar unha propiedade na relambida Umhlanga;²⁰² e traer de regreso os seus queridos, vivos ou mortos.

Así que, chamen xa e cambien a súa vida. E lembren o lema da Tía Míriam: «non se necesita unha diñeirada para gozar dunha saúde asegurada!». (*Gita sorrí ao acabar a lembranza*).

GITA

E pensar que Vimla foi no seu momento unha farmacéutica apreciada que semellaba interesarse pola súa clientela. (*Gita fíta a Vimla mentres abandona o complexo do casino*). Ai, velaí vai a miña nora, de regreso ao campo de deportes para o Día Cultural, onde exhibirá as súas dotes especiais, primeiro, como cociñeira e reposteira; logo, nun seminario de empoderamento feminino sobre como dirixir pequenos e exitosos negocios; e despois, a gran final, bailar unha peza clásica hindú que leva ensaiando todo o mes. (*Pausa*). Non sabería dicir, mirándolle á cara, se conseguíu venderlle algunha das cremas á persoa que leve agora a xerencia da tenda de cosméticos. Igual me paso despois para comprobar e doulles a miña opinión.

En fin, Gita, volvamos ao xogo. (*Gita xoga tan só uns segundos e volve gañar*). Ala! Outros mil rands! É o meu día de sorte! (*Fai un aceno de baile*).

Xogar é unha salsa. Dáme vida! Algunhas avoas prenden o forno e cociñan por diversión. Algunhas avoas prenden a música e sacódense o seu desgaste. Eu deixo a costeleta e doulle á ruleta. Vedes? A avoa sempre atopa como saírse coa súa. (*Gita escoita que poñen a súa canción preferida de Bollywood*). Anda, están poñendo a miña canción! (*Ponse a bailar con enerxía durante trinta segundos. Ao rematar, diríxese ás outras persoas no casino*). Grazas, Thembi. Ha, ha, ha, señoras, aínda teño soltura! Teño sesenta e dous anos! Non son unha anciá. (*Pausa. Gita senta e mira algúns ollos suplicantes por todo o casino*).

²⁰² Umhlanga é unha elegante zona residencial de Durban e un centro económico, como Sandton en Johannesburgo.

Hum... Xa vexo como me mirades todos vós, hindús. Vedes esa avoa que vén por aquí cada sábado e desbalde a súa pensión, e que acaba de gañar o bote dúas veces! E agora malgastará os seus cartos en caprichos estúpidos ou quizais os aposte de novo! Se gañásemos nós o bote, non tirariamos así os cartos. Usariámolo para pagar as matrículas escolares das crianzas ou o investiríamos en bonos ou o doariamos ao refuxio local de mulleres. Nunca usariamos o gañado no noso dereito constitucional para demostrar que temos casas máis grandes e coches máis rápidos ca os branquiños. (*Ri. Logo mira o seu móbil*).

Hum, son aínda as once da mañá... Demasiado cedo para ir ao Día Cultural. Nalgún momento terei que aparecer, con todo. Pero aínda non. Vimla está agora na súa clase de cociña e presumindo das súas larpeiradas. (*Imita a Vimla con ton sarcástico*). «Uso manteiga, non margarina. E non calquera manteiga. Unha importada de Bélxica». Podería xantar aquí, o especial de polo con gambas e unha torta crocante de menta para a sobremesa. Así podería xogar un pouco máis. Só un pouco. E logo irei ao campo de deportes a escoitar a banda do Día Cultural pola tarde. Si. Boa idea. (*Pausa*). Iso foi o que lle dixo Vimla ao meu fillo, Anesh, cando suxeriu a idea do Día Cultural: «Boa idea». Pero é unha merda de idea! Porque non hai substancia. (*Pausa*). Xaora, triunfou por todo o alto. Pero imaxino que xa andaba matinando nisto antes dese evento. Nunca acabou de integrarse en Durban-North²⁰³ desde que nos mudamos desde Tongaat hai tres anos. Sentía que había moita división aquí... E quedaban impunes moitos actos de discriminación perpetrados polos señoróns brancos que aínda vivían aquí. Entón, un día, unha das nosas veciñas relambida e non branca, senón morena, Charmelle Peterson, prendeu fogos de artifício para celebrar que, por fin, conseguira contratar unha traballadora doméstica tamén morena.²⁰⁴ Malia ser o mes de marzo, a veciñanza branca

²⁰³ Durban-North é outra zona residencial da cidade. Tongaat é un barrio predominantemente hindú.

²⁰⁴ Durante a era do *apartheid*, a poboación surafricana estaba clasificada xerarquicamente segundo a súa etnia. A xente branca era a máis privilexiada, seguida pola hindú, a morena ou mestiza, e a negra, nesta orde.

asumiu que se trataba dunha celebración de Diwali²⁰⁵ e chamaron a policía. E as nosas brillantes mentes locais arrestaron por erro a familia Reddy, que vivían de par de Charmelle. Porén, máis tarde todo se amañou e os Reddy regresaron á casa. Non quixeron denunciar por falso arresto nin nada... Pero Anesh quedou amolado. Chamou dous dos meus sobriños, policías en Chatsworth, e alá saíron cara a Durban-North, coa artillería pesada, un altofalante ben grande e algunhas tortas de leite de Vimla, non sei para que habían precisar as tortas, pero ela insistiu en que as levasen. Entón Anesh berroulle á veciñanza: ... (*Gita transfórmase en Anesh*).

ANESH

Escoitade, xente branca. Xa está ben! Non imos aturar o voso racismo, non imos aturar as acusacións falsas, nin a brutalidade policial e tampouco imos aturar que pronunciades mal palabras hindús como *karma* e *dharma*,²⁰⁶ non se di *caa-ma* nin *daa-ma*, nin que non teñades nin idea de como envolver o polo *biryani*²⁰⁷ co noso pan *roti* para o comerdes todo desa maneira tan estraña como facedes; e non esquezamos a forma patética que tedes de conducir os vosos desproporcionados SUV, aos que lles deberíades cambiar o nome por ADM, si, armas de destrución masiva, por como conducides a volantazos por todo o concello, chocando contra as beirarrúas, contra os colectores de lixo e estragando as nosas flores. Conducides como condutores de furgotaxis ata arriba de crack. E de cada volta que vedes un hindú ou un mozo moreno deambulando pola rúa, chamades a policía, como se o rapaz fose facer que? Sacar de micro e poñerse a cantar un rap? Veña! Estadés mal da cabeza. (*Gita deixa de imitar a Anesh*).

²⁰⁵ Diwali é o festival das luces na India, cando se celebra o ano novo hindú. A xente vístese con roupa nova, comparte larpeiradas e bota petardos e foguetes.

²⁰⁶ En termos sinxelos, *karma* significa que as sucesivas reencarnacións das persoas quedarían condicionadas polos actos realizados en vidas anteriores. *Dharma*, porén, refírese aos deberes relixiosos es morais que cada persoa debe seguir.

²⁰⁷ O *biryani* é un prato de arroz da cociña hindú elaborado con especias, arroz, verduras e iogur.

GITA

Ben, fóiselle un pouco das mans... Con todo, algunha xente branca saíu para falar con el, aínda que outra seguro que subiu o volume das súas teles para non o escoitar. Esa mesma noite fundou unha nova organización, a ADN, a Alianza de Durban-North. Só ten pola volta dunha ducia de membros, a meirande parte, os seus colegas de bar. Di que creou a organización para promover unhas relacións interculturais saudables, para rachar cos estereotipos e fomentar a tolerancia e a comprensión... Xa sabes, a unidade na diversidade, o noso concello de unicornios. Pero tanto el coma os seus paisanos de bar botan a maior parte do seu tempo perseguindo e denunciando racistas brancos ante todo o mundo.

Pero hoxe é o día da reconciliación, é o Día Cultural! (*Pausa*). Para min, é xusto como un deses teatros do Goberno... Cando menten sobre que están a celebrar a beleza da diversidade das nosas paisaxes artísticas e culturais para aproveitar e comer empanadillas e chulas²⁰⁸ mentres ven unha danza zulú ou *kathak*,²⁰⁹ escoitan uns recitais poéticos para acabar por todo o alto. Que país de unicornios! (*Pausa*).

Evidentemente, esta non foi a primeira organización montada por Anesh. Cando viviamos en Tongaat, formou... (*Interrómpea alguén que celebra un premio. Ve que é Thembi*).

Thembi! Gañaches! Que marabilla, amiga! Un premio pequeno, pero que ben! Triunfando xa no teu primeiro día! Toca celebralo! Faiche unha copa de tinto? Veña, que sabes que queres! Invito eu! Xenial. Imos.

Lento fundido a negro.

Música vibrante de fondo durante uns segundos.

AS LUCES ILUMINAN A GITA MENTRES ENTRA CUNHA COPA DE VIÑO MEDIO BALEIRA. Despídese de Thembi.

²⁰⁸ No orixinal, *koeksister*.

²⁰⁹ *Kathak* é unha das formas de danzas clásicas da India.

GITA

Moi ben, Tembi, adeus. Pásao ben no que queda de sábado. (*Gita diríxese de novo a Pushpa no móbil*).

Pushpa, Thembi decidiu retirar cedo. É prudente. Tanto ten, é o seu primeiro día. Di que volverá o vindeiro sábado. Pero eu vou seguir pasándoo ben. (*Para de gravar no móbil e regresa á comecartos*).

Anda, a miña máquina preferida segue libre. Estupendo. Vou separar só mil rands para xogar. Hoxe poño o límite aí. Fixo. (*Preme o botón unhas cantas veces e mira arredor as outras persoas xogadoras*).

Mirádevos. Desexando que na seguinte xogada se encha a bandexa ou que a seguinte carta vos compense o día. Brancos, hindús, algúns homes negros e unhas poucas mulleres morenas. Novos, de mediana idade, vellos. Gordos, delgados. Altos, baixos. Ruidosos, silenciosos. Homes e mulleres. Todos iguais aquí. Pausados os conflitos culturais; a política do país, esquecida polo de agora. (*Respóndelle a alguén que se lle achega*).

Por favor, señora Maharaj, marche de onda min. Non teño nada máis que dicirlle. Xa lle dei bóla o sábado pasado. Vaia e fállelle a outra, vaia entrevistar a Helen, algo apetecible terá para que poida publicar no seu xornal. Helen, mándoche unha reporteira local para que che entreviste. Sobre por que tanta xente maior bota as súas fins de semana xogando. Dálle todos os detalles, vale? Grazas, querida. Quedemos para xantar despois. Fantástico. (*Pausa mentres mira como a señora Maharaj vai onda Helen*). A miña boa amiga Helen... Estou segura de que a señora Maharaj verá o perspicaz que é. Helen vén ao casino todos os sábados. Só durante un par de horas. Coñece os seus límites. Pero hoxe vai botar aquí a meirande parte do día. Díxomo esta mañá. Quere evitar a súa filla, Elize. Elize leva turrándolle toda a semana sobre como Anesh a estivo excluindo á mantenta, xunto co seu home, das actividades do Día Cultural só porque son brancos. E isto é xenial, porque está buscando unha empregada do fogar hindú para quedar por enriba da súa inimiga, Charmelle Peterson, que ten unha traballadora morena, porque Elize pensa que os hindús están por enriba das peles escuras na cadea alimenticia. E acusa a Anesh de escudarse na raza. Que hipócrita! (*Pausa*). Vexo que a señora Maharaj está dubidando.

Espera, que está indo onda Helen. A miña amiga vaina deixar tesa. Creo que sei exactamente o que lle vai dicir. (*Imita a Helen, anticipándose ao que podería dicir*).

HELEN

Daquela, querida, queres saber que fago nun casino un sábado á mañá. Pois ben, querida, pasalo ben. Moito mellor ca se quedase na casa escoitando a miña filla Elize queixarse seguido de que o señor Singh non lle dese unha plataforma maior no Día Cultural. Ou sobre por que non quixen axudala a ela e ás súas amigas do club das Señoras do Té da Tarde a planearen o seu propio Día Cultural. E que por que non volvín correr coa avoa Simpson. E que se vou parar de facerlle as beiras ao señor Cohen, xa que, a fin de contas, é xudeu. E logo o meu xenro, Tom, haberíame lembrar esa marabillosa residencia que atopou o mes pasado e na que non había eu ser feliz. E logo escoitaría o son das máquinas chamando por min: «Ven xogar, Helen. Ven e pásao de vicio». Boh, deixa de mirarme así, pequena. Non necesito da túa simpatía. Esta é unha vía de escape sensacional. E suxíroche que ti atopas a túa.

GITA

E velaí vai, si, velaí vai a señora Maharaj, co rabo entre as pernas! Helen debeulle de contar o que non quería oír e logo mandouna a pastar. A verdade, é que lle está ben. A min estívome rompendo a cabeza o sábado pasado, preguntándome todo tipo de cousas, para total escribir un textiño insulso no xornal. E fala con acento estadounidense. Creo que estivo estudando na Universidade de California un semestre. E despois deses meses regresou cun bronceado e cun acento espantoso!

O primeiro que me preguntou foi: ... (*Transfórmase en Maharaj*).

MAHARAJ

Entón, de onde sacou os cartos para xogar, tía?

GITA

Escoite –díxenlle sen reviravoltas–, son os cartos da miña pensión. Pero non vaia vostede pensar que me coñece, rapaza. Ou que pensa? Que eu era unha ama de casa aburrida e que logo, ao falecer o meu home, me convertín nunha muller soa? Pois, mire, permítame que lle diga que tiven traballo a meirande parte da miña vida. Fun recepcionista, asistente persoal e logo traballadora na área de comunicación para a mesma empresa. E só deixei de traballar cando cumprín os cincuenta. Algo sei sobre independencia. Non vou pedindo esmola e non son unha carga para ningún. E teño amigas. Imos ao cine. Quedamos no parque. E quedamos aquí. E non choro antes de quedar durmida polas noites. Non me coñece, nena. (*Bebe un pouco máis de viño*). A ver, mentín no de quedar coas amigas para o cine ou no parque. Vémonos aquí. Con todo, despois preguntoume: ... (*Volve interpretar a Maharaj*).

MAHARAJ

Pero como pode xogar semana si e semana non? Non se aburre?

GITA

Aburrirme? Nin de broma, nena! Cando chega a mañá do sábado, síntome como cando o finado do meu home, Ramesh, me levou por primeira vez tomar unha crema de froitos secos a Milky Lane. (*Gita para así como recoñece alguén no casino*).

Ola, Parvathi, como estás, querida? Parvathi! Pero... Por que me ignora? (*Pausa mentres mira a Parvathi*). Ah, xa vexo... Está coa súa filla... Veuna ver despois de tempo e agora van xantar xuntas. Tivo que disimular. (*De pé*). Non enganas a ningún, Parvathi. Ela xa sabe que xogas. (*Remata o que lle quedaba de viño. Logo mira con máis atención a Parvathi e repara en algo*). Tinguíu o pelo? Estaba empezando a ter canas. Moitas mulleres hindús tinguen o pelo. Pero eu non. O meu é natural. (*Pausa*). Sabedes? Sempre que coincidía con Parvathi en eventos, a xente adoitaba comentar o ben que envellecía, o bonita que tiña a pel, a marabillosa enerxía que desprendía... Pero cando lle empezaron a asomar as canas, as gabanzas cesaron. E tan só a miraban. Por suposto, asemade, o seu marido, Reuben, quedou

completamente canoso. Pero todo o mundo o seguía louvando. Parecía un señor con clase, dicían. Quedáballe ben o branco, dicían, que disque lle daba un aire sofisticado. *(Pausa)*. Todo é moito máis fácil para os homes, mesmo mentres envellecemos. *(Pausa)*. No tempo que a ambos lles empezaron a saír canas, tamén empezaron a distanciarse. De feito, seica Reuben ten unha nova compañeira de golf, unha moza nova, cunha longa melena negra. *(Pausa longa mentres pensa)*.

Boto de menos o meu home. Hai seis anos do seu pasamento, pero aínda o boto de menos. Pasabámolo moi ben xuntos. Irmos ao cine, quedar con amizades, bailar... Que noites tan fantásticas pasamos bailando. A ritmo de *bhangra*²¹⁰ os venres á noite. E, logo, bailes de salón os sábados. *(Pecha os ollos mentres lembra. Comeza a soar a música e ela simula bailar co seu home. Tras trinta segundos, entra nun estado surrealista, agarra a máquina comecartos e baila con ela como se fose o seu home. Logo a música para, e ela abre os ollos paseniño. Devolve a máquina ao seu sitio. Mira cara ao público uns segundos, aínda pensando)*.

Boto de menos esas noites tan bonitas. E a xente encantadora que coñecemos. *(Pausa)*. Veredes, o ano en que morreu, sobreviviu primeiro a un infarto. Os médicos dixéronme que tiña unha insuficiencia cardíaca e que non podían facer moito. Así que, evidentemente, o baile tiña que parar. Aínda lembro o que me dixo unha noite: ... *(Transfórmase en Ramesh)*.

RAMESH

Que eu xa non poida bailar, non significa que ti teñas que parar, Gita. Quero que goces da vida. E non que quedes sentada na casa comigo os venres e os sábados pola noite. Deberías achegarte a Ranjith Harilal. É un home encantador e bo bailarín. Pero, xa sabes, desde que morreu a súa muller, deixou de bailar. Non atopou a compañeira axeitada. Pero ti e mais el levádesvos moi ben. Así que, por que non? El é demasiado tímido para preguntarche. Tesllo que propoñer ti. *(Pausa)*. Non renunciés ás túas afeccións, Geets, do contrario Anesh e Vimla vanche

²¹⁰ *Bhangra* é a música e danza típica da rexión de Punjabi, ao norte da India.

cargar con máis tarefas. Vai bailar con Ranjith. (*Pausa*). Non te preocupes por min, teño os meus deportes para ver na tele. E estarei bailando en soños contigo, cariño, todas as noites da miña vida. Aínda podo vernos na nosa primeira cita en Milky Lane. Así como acabamos a crema de froitos secos, bailamos a noite enteira. A xente pensaba que estabamos mal da cabeza, pero tanto nos tivo. Estabamos nun soño. (*Deixa de interpretar a Ramesh e mira, triste, cara ao público uns segundos*).

GITA

Oxalá estiveses aquí agora, Ramesh, no Casino Rainbow. Gustaríache. Lembro como che gustaba apostar aos cabalos. Creo que as máquinas e as mesas che haberían gustar aínda máis. E logo, máis tarde, iríamos de troula para bailar *bhangra* ao club do casino. Ou quizais, ao Día Cultural e demostrarlles como nos movemos. Ai, como me gustaría facer iso, tan só por verlle a cara a Vimla. (*Pausa*).

En fin, que o meu encontro coa señora Maharaj aínda non rematara. Tiña unha última achega por facer. Miroume de xeito patético e díxome: ... (*Volve interpretar a Maharaj*).

MAHARAJ

Entristécame vela perder o sábado aquí no casino. Quero dicir, é unha avoa hindú.

GITA

Oístes! Que me enfadou! É iso o que son? Unha avoa hindú? E que é unha avoa hindú? Alguén que anda danzando todo o día, facendo con ledicia as tarefas da casa? E que agarda con amor polos seus netos e netas, que non a insultan, non a maldín, non a beliscan, non lle pegan... E que sempre leva un sari e vai ao templo e mais a todas as vodas da familia tanto se lle apetece como se non? E que os sábados pola noite, agora que o seu marido faleceu, se dedica a ver películas de Bollywood? (*Pausa*). Pois ben, permítame dicirlle, señora Maharaj, que hai dúas semanas non vin ao casino o sábado. Quedei na casa esa tarde porque viñan de visita uns familiares de Pietermaritzbur. E había

que aparentar. De luns a venres cadaquén fai a súa vida. Axudo o meu fillo e a miña nora coa limpeza, co coidado dos nenos... Eles teñen os seus traballos e eu traballo no xardín. Logo eles volven á casa e cean no comedor, pero eu, no meu cuarto. Logo vexo a miña tele portátil e déitome. Case non falamos. Pero o sábado tivemos que apertar e bicar os nosos familiares e actuar como unha familia feliz. Ao día seguinte o meu fillo deume 200 rands e díxome: ... (*Transfórmase en Anesh*).

ANESH

Grazas, mamá. Aquí tes uns cartos. Pódelos gastar no casino.

GITA

Pero que farsa! Non penso volver facelo. Poñerei un sari cando eu queira poñelo. E, ás veces, poñerei unha saia. Irei ao templo cando sinta a chamada para ir. E non irei a todas as vodas da familia. Non me escravizarei polos meus netos. E virei ao casino cando me pete. Non son a vosa avoa hindú. (*Pausa*).

Non creo que a señora Maharaj escriba iso no seu artigo. (*Repara en alguén que se lle achega*).

Non, síntoo, bonita, non teño cartos para dar. Que non. Estou tirando do que gañei, e o resto doareino. E xa! Condenada estafadora! (*Pausa*). Ben, hora de xogar. (*Gita volve xogar. Emociónase moito ao comezar gañando, pero logo empeza a perder e acaba por deixarse 2000 rands. Soa de fondo a música axeitada*).

Ale! Volvín facelo! Outra vitoria. Pequena, desta volta. (*Continúa xogando e comeza a perder*). Arrea, que está pasando? Dámo todo! Dámo todo! Merda! (*Para un momento e logo volve xogar*). Veña, veña! Por que? (*Perde 2000 rands. Érguese desgustada*). Algo lle pasa a esta máquina. 2000 rands perdidos! (*Pausa*). Xa sei que dixeran que só xogaría 1000, pero foi todo tan axiña... Tiña que xogar algo máis. Tanto ten. Acouga, Gita. Aínda che quedan 4000. Toma un descanso. Pide outro viño. (*Colle outro viño mentres se escoita a voz en off*).

VOZ EN OFF

Señoras e señores, lembren que hoxe ás oito da tarde poden ver a película *Home and Away* só no Casino Rainbow e World Entertainment. A historia dunha muller branca e dun home negro que encontran o amor malia a oposición das súas familias. Este é o último dos eventos do primeiro Día Cultural de Durban-North. Organizado polo señor Anesh Singh. Así que, se queren facer unha pequena pausa no seu xogo, bulan á planta baixa para desfrutaren deste grande espectáculo. E logo, regresen para cearen en calquera dos nosos fabulosos restaurantes. Non perdan a película *Home and Away* e, despois, sigan co seu xogo. Só no Casino Rainbow e World Entertainment. (*Gita entra coa súa copa de viño e queda xunto a unha mesa pequena*).

GITA

Oh, debería sentirme ben orgullosa. Anunciaron o nome do meu fillo. O meu fillo, que parece que quere unir razas e construír un mundo novo e valente. (*Pausa*). Como podo non me sentir orgullosa? (*Pausa*).

DNA non foi a primeira sociedade civil que montou Anesh. Cando viviamos en Tongaat, hai algúns anos, implicouse en traballos comunitarios. Preocupáballo moito que se estivese marxinando os hindús en Suráfrica. E sentía que debiamos estar máis unidos e amosarlle ao mundo a nosa natureza espiritual. Así que, empezou un movemento denominado Ioguis e Loitadores Independentes pola Liberdade, que remexido e que imprecisión! Aínda lembro a entrevista cun xornalista na radio local. O locutor preguntoulle pola xustificación de iniciar un movemento centrado nos dereitos da minoría. (*Volve interpretar a Anesh*).

ANESH

Si, porque os hindús están no medio do poder político negro e do poder económico branco. Agora mesmo, somos como a defensa do Manchester United contra o ataque conxunto do Manchester City e o Liverpool. Ademais, hai demasiado coco na comunidade hindú. Necesitamos variar a nosa receita para o triunfo e aceptar que si somos

biscoitos de chocolate e que a crema de chocolate negro e o xeadado de vainilla poden casar ben cos biscoitos de chocolate se se mestura todo na súa xusta medida. (*Pausa*). Sei o que estades pensando, moitos líderes predicán coa palabra e nunca co exemplo. Por que habería eu de ser diferente? Pois permitídemme explicárvos por que. Porque son como un *gulab jamun*,²¹¹ doce por todas as partes e perfecto para calquera ocasión. (*Gita ri*).

GITA

A xente non vía en Anesh un algodón de azucre, senón a amargura dun limón. A Tongaat non lle interesa o inconformismo. A xente tan só quere unha vida simple e tranquila. Xaora, Vimla pensou que eran demasiado simples. (*Interpreta a Vimla*).

VIMLA

Necesitamos saír desta cidade tan pechada de mente, Anesh. Levas vivindo aquí toda a vida e nin con esas a xente valora a túa visión e o teu compromiso para intentar mellorar as súas vidas. De igual xeito que non valoran como os meus produtos de beleza conseguirán que a súa pel brille melosa como a de Katrina Kaif.²¹² E o certo é que os nenos non teñen estímulos. Non hai moitas alternativas de lecer e aprendizaxe. (*Pausa*). Perdón, que queres, Raksha? Chocolate? Sacaches un sobresáinte en inglés? E un 10 en matemáticas, como prometiches? Non, pero queres un chocolate. Hai que traballar as recompensas, cariño. Tes oito anos e aínda les como se tiveses dez. Se queres aspirar a algo na vida, deberías estar lendo como se tiveses doce. (*Pausa*). A túa filla non entra en razón, Anesh. A nena necesita mellores recursos, mellores profesores que a animen... De verdade, temos que marchar. (*Para de interpretar a Vimla*).

²¹¹ *Gulab jamun* é unha sobremesa composta de leite condensado e fariña que se frite con especias en forma de boliñas.

²¹² Katrina Kaif é unha actriz de Bollywood moi famosa pola súa beleza.

GITA

Un par de meses despois, a empresa de Anesh ascendeuno e decidiron mudarse a Durban-North. Conseguiu un bo prezo pola nosa casa, ben, case debería dicir a súa casa, porque Ramesh e mais eu doámoslla xusto antes de que o meu home morrese, como fan moitos pais hindús, desexando que os seus fillos sexan agradecidos e os coiden na vellez. *(Pausa)*. Lembro que Anesh me dixo: ... *(Volve interpretar a Anesh)*.

ANESH

Mudarnos a Durban-North será toda unha aventura, mamá. Terás todo o que precisas. O casino está a tan só cinco minutos. E preparei un espazo especial para ti na casa, para que teñas o teu lugar privado. Tongaat empeza a ser perigoso, mamá, está habendo moitos roubos. E está tamén o tema da túa relación co señor Harilal. Xa sei que traballades xuntos no proxecto do hospital infantil, que non hai nada, pero a nosa veciñanza estase volvendo moi cruel. É hora de cambiar. *(Para de interpretar a Anesh)*.

GITA

Hora de cambiar... a miña cidade. Onde medrei. Onde criei o meu único fillo. Pero tiña razón, había máis inseguridade e os rumores sobre a miña vida sentimental, esaxerados a máis non poder, resultaban xa intolerables. Eran poucas as persoas que rexoubaban, Tongaat tampouco é tan estreita de miras como di Vimla, pero facían moito ruído. *(Pausa)*. Pobre señor Harilal, ben, mellor, Ranjith. Quedou dunha peza ao saber dos rumores. É un home encantador, cunha dignidade repousada. É unha relación platónica. Non poden ser amigos un home e unha muller? Imaxinades o que diría esa xente se lle chego a pedir que fose a miña parella de baile? *(Pausa)*.

Así as cousas, mudeime a Durban-North con Anesh. Aínda non sei por que non contemplei máis opcións. Quizais lembrei aquel neno que ía onde traballaba a súa nai para levarlle outro debuxo dela que fixera na escola. Sei que deixou de ser ese neno hai moito tempo. Pero... *(Pausa)*. Igual só quería estar preto dos centros comerciais e do casino. *(Bebe un pouco máis de viño)*.

Así que, aquí estamos... tres anos despois. Estou no meu lugar de diversión preferido... e o meu fillo, no campo de deportes local co seu evento especial e onde os seus ollos observarán as extravagantes mostras de talento cultural da súa muller, pero tamén buscarán trazos de racismo branco... para poder expoñelo publicamente e reivindicar a súa superioridade moral. Que di? Estou en contra dos racistas brancos, non da xente branca. Sei que el tamén está en contra dos racistas negros. Pero tampouco lle escoitei nada en contra dos racistas hindús. (*Pausa. Remata o viño*).

A xente de aquí tampouco é tan mala. Algúns quíxanse moito, abofé. Pero a meirande parte só queren vivir con tranquilidade. E algúns, coma Helen, son xente francamente encantadora. Quero dicir, que os vexo no supermercado e saúdanme e seguen coa súa compra. No parque, saúdan coa man e continúan xogando coas súas criaturas. Aquí, andan ao seu xogo. Que máis se pode pedir? Non nos van convidar á súa casa a unha churrascada todas as semanas. Pasa o mesmo en cada veciñanza. Pero non bodedes petardos a todo meter. (*Sóalle o móbil*).

Merda! É Naveen, o prestamista. Por que me chama? Díxenlle que lle pagaría a vindeira semana. Merda! Tería que contestar. (*Contesta*). Ola, Naveen. (*Pausa*). Non, non, non esquecín os teus cartos. Díxenche que chos daría a vindeira semana. (*Pausa*). Quérelo agora. E logo? Non, non estou no casino. Estou no Día Cultural. (*Pausa*). Vale, vale, tes un oído fino... Estou no casino. Pero marcho agora para o campo deportivo. Escóitame, escoita... Teño dous mil para darche. (*Pausa*). Non, non che podo pagar os 3000 rands. Non os teño. Págoche os outros mil na vindeira semana. (*Pausa*). Vas ao Día Cultural? (*Pausa*). Non, non podemos vernos alí. O meu fillo organiza o evento. Vémonos no Café Rainbow ás tres. (*Colga*).

Dixo que lle valían os dous mil. Así que, aínda teño algo co que xogar. (*Pausa*).

Non lle debín aceptar os cartos. Que parva fun. O que pasa é que ese día estaba un tanto desesperada. Foi hai un par de meses. Acabara con todo o diñeiro e el estaba alí e ofreceume uns cantos miles. Díxenlle que tres mil abundaban. (*Pausa*). Só foi esa vez, porque non adoito

pedir prestado diñeiro a ese tipo de xente, non lle pido prestado a ninguén. (*Pausa*).

Con todo, non pareceu tan intransixente de entrada. Pero cando o mes pasado non lle puiden pagar..., daquela coñecín o Naveen de verdade. Veu á casa para pedir os cartos. Por sorte, Anesh e Vimla non estaban. Veu cun cativo, a quen teño visto con el en varias ocasións. Debe de roldar os nove anos, pero xa anda aprendendo a ser un delincuente. Leva lentes escuros e ten o pelo negro e graxo coma Naveen. Non sei quen é, porque Naveen non ten fillos, pero velái o está, de par do seu xefe e con ese sorriso de superioridade. (*Imita o aspecto do rapaz*).

E logo falou o xefe: ... (*Transfórmase en Naveen, que ten unha inesperada voz chiadora*).

NAVEEN

Tía Gita, teño moita paciencia, son comprensivo, pero non me gustan as persoas mentireiras. Estasme tomando o pelo. Non ías conseguir os cartos neste mes. Debiches pedirme máis tempo hai un par de semanas. (*Pausa*). Sabes que a xente me chama Naveen o agradable de xeito irónico. Sabes que é a ironía? (*Pausa*). Ben. Sabes? Lingua era a miña materia preferida na escola, e de aí que fale con tanta claridade. Así que, espero que entendas o que che vou dicir. Cando a xente me mente, cando non me pagan cando deben, que fago? Féndolles a cabeza. E consigo axiña os cartos. Pero só lles fendo a cabeza se son homes. Nunca tocaría unha muller. Pídlle ao meu amigo Baboo que lles fenda el a cabeza. Non lle importa. (*Pausa*). Quero dicir, creo na igualdade de dereitos para as mulleres. Así que, se vés ao terreo dos homes, queres beber, queres xogar... Daquela, tocarache lidar coas consecuencias cando a cagues. Tes un mes para pagarmo todo. Do contrario, prepárate. É moi xeneroso, non che parece? É porque me recordas a miña nai ou, polo menos, a como eu penso que sería se a chegase a coñecer. (*Gita para de interpretar a Naveen un intre*).

GITA

Logo mirou para o cativo e díxolle nun ton ben distinto: ... (*Volve interpretar a Naveen*).

NAVEEN

Dálle á tía Gita o folleto do concerto da escola. Tía Gita, ven, por favor, ao concerto de Rivash o vindeiro mércores á tarde. Canta moi ben e necesita apoio.

GITA

E o sorriso de superioridade do rapaz converteuse no máis doce dos sorrisos ao darme o folleto. Que bichos raros! Pero non vou andar toleando a Naveen. Hoxe págolle os dous mil sen falta. *(Mira o seu móbil).*

Ben. Hora de xantar. *(Ao fondo do escenario).* Helen, imos xantar. *(Gita faille un aceno co polgar ergueito a Helen).* Comerei algo rico con Helen e botaremos unhas boas risas. E logo xogarei un pouco. Só 500 rands. Nada máis.

Lento fundido a negro.

Soa música apropiada durante uns segundos.

AS LUCES ILUMINAN A GITA. Está na máquina e parece baldada. Volve xogar e vese como está desesperada tras perder todos os cartos.

GITA

Xa estaría, logo. Perdín os catro mil rands. Merda! A ver, ese maldito xantar con Helen xa me levou case mil rands. Trouxo a súa amiga Mary. E ela ofreceuse a pagar, pero eu porfiei. Non sabía eu que a Mary lle gustaba tanto a lagosta. Con todo, non debín volver ás mesas despois. Aí perdín a maior parte dos cartos. É que, claro, todas as máquinas estaban ocupadas ao regresar de xantar e ocorréuseme botar unha partida de blackjack. Mala idea... E cando por fin puiden volver á miña máquina preferida, non estaba para min. *(Pausa).*

Merda! Se polo menos tivese 100 rands. Probaría noutra máquina por ver de recuperar os cartos do premio. Téñolle que pagar hoxe a Naveen. *(Pausa).*

Se estiveses aquí, Pushpa... Habíasnos apañar uns cartos.

Ai, Pushpa, era unha verdadeira artista. Haberíase vestir e actuar como Rekha, a actriz de Bollywood que adoito interpretaba o papel de nai sufridora. E logo atoparía algún mozo inxenuo. (*Transfórmase en Pushpa. Soa de fondo música sentimental de Bollywood*).

PUSHPA

Ola, filliño. Desculpa por estragarche coas miñas coitas o teu mundo feliz e afortunado. A miña filla abandonoume para ir de pendona, cun completo descoñecido, á praia da xente relambida. E necesito volver á casa para coidar do meu netiño. É asmático e está só. Pero non teño cartos para volver. A miña filla tróuxome aquí enganada. Díxome que viñamos para cear, porque, desde que un taxista borracho matou o meu home hai nove anos, non volveramos saír. E, buf, atrevínme a entrar no casino moi ao meu pesar, por ver se atopaba alguén de bo corazón coma ti. Por favor, síntome como unha desas nais explotadas das películas hindús. Poderías, por favor, deixarme 50 rands para coller un taxi de regreso á casa? (*Para de interpretar a Pushpa*).

GITA

E o mozo tragaría con todo, de cabo a rabo. Diríalle que lle recordaba a súa nai e ela marcharía con cen pavos e, por veces, máis. Pero eu non o dou feito, acabaría rindo no medio do discurso. Non creo que teña nin a soltura nin a habilidade de Pushpa. (*Sóalle o móbil*).

É Ranjith Harilal. (*Contesta emocionada*). Ola, Ranjith. Como me alegra saber de ti. (*Pausa*). Ando, conseguiches fondos para o hospital infantil. Caramba! Que marabilla! Agora xa podes facer o centro polivalente. (*Pausa*). Ale, conseguiches que doase o señor Naidoo. Ha, sei que ten accións no Casino Rainbow. (*Pausa*). Queres que sexa a secretaria, grazas, iso é increíble. (*Pausa*). Vale, hai unha xuntanza na Casa do Concello de Phoenix.²¹³ Esta tarde? (*Pausa*). Non, entendo, non te preocupes polo axustado do aviso. O que pasa é que está sendo

²¹³ Phoenix está preto de Durban e é unha poboación moi relacionada coa comunidade hindú porque Mahatma Gandhi viviu alí.

un día ben intenso... Pero farei por ir. Chámote nunha hora máis ou menos. Grazas, Ranjith. Adeus. (*Colga*). Ala! Que emocionante! Abofé que me gustaría estar implicada, pero é tan de súpeto, e xusto con todo isto... esta merda na que estou metida. (*Pausa longa mentres pensa detidamente*). Vou facelo. Si. É algo bo. É para a infancia. Non me importa que poidan retornar os rumores. (*Pausa*).

Pero agora necesito cen pavos. Unha última oportunidade para saldar a débeda. (*Repara en alguén no fondo*). Espera un momento. Ese é Ladoo. Podería, buf, si, a ver... Aínda teño as fotos de hai dúas semanas no teléfono. Gardeinas, porque, eh..., en fin, por se resultase que estivese desesperada por cartos e non me quedase outra saída. Quero dicir, isto non me gusta, pero Ladoo é un cabrón soberbio. Pois iso, alá vou. Veña, Gita. Non o penses, faino. (*Desprázase cara ao extremo dereito do escenario*).

Ladoo! Dáme cincuenta rands. O mestre dixo que os tiñas que doar para o encontro de meditación. Non, home, non son para xogar. (*Pausa*). Vale, ben, como ti queiras. O outro día, cando fun visitar a miña irmá a Phoenix, vinte entrar no supermercado porcalleiro. E saíches con dúas bolsas grandes. Non intentes negalo. Teño fotos. Ves? Mira. Imaxina que a soberbia da túa muller e súa familia, rica a rebentar, te visen carrexar paquetes dese lugar... Divorciaríase nun abrir e pechar de ollos. De feito, cego de pobre che deixaría. (*Pausa*). Ha, ha. Seino, só foi esa vez, o teu tío viñera cear a quería callos, pero, claro, non os hai no supermercado das clases altas. Mágoa. Moi amablemente pedinche 50 rands e dixéchesme que non. Agora tesme que dar 100. (*Pausa*). Grazas. (*Colle os cartos e bule cara á máquina*).

Veña, veña. Hora do premio, Gita! (*Logo dun par de segundos, reacciona con catro sonoros puñazos para facer ver que acaba de recibir unha malleira. Recúa con reticencia e logo réndese ante a evidencia de que perdeu os 100 rands. Procura non quedar derrotada*). Ben, non é o teu día. Xa estaría, logo. (*Érguese amodo*). Non vou ser coma ti, Pushpa. Es a miña amiga. Pero estragaches a túa vida. Eu non quero iso. (*Pausa*). Xogar deveu nunha obsesión para Pushpa. Comezou a vir todos os días desde Tongaat. Disque houbo veces nas que nin tan sequera cambiou a roupa, que viña coa de durmir. Logo perdeu todos os seus cartos e intentou estafar a empresa do seu fillo.

Pillárona e condenárona a tres anos de cadea. (*Pausa*). Procuero ir vela de tanto en tanto. Cando fun o mes pasado, estaba en plena forma. (*Transformase en Pushpa*).

PUSHPA

Oíches, Gita? Xa empecei a xogar aquí. Organizo partidas de póker e doutros xogos de cartas.²¹⁴ Tamén temos dados e unha pequena mesa de ruleta. Polo de agora, apostamos algunha planta desas que dan unha pequena viaxe e mais larpeiradas, pero a medida que vaia tendo máis influencia, quen sabe, eh? Téñoche que dicir, Gita, que se reduciron moitísimo os delitos gordos aquí dentro a causa de que a xente está moi concentrada no xogo. Os gardas estanme moi agradecidos e estou segura de que conseguirei saír nun ano. (*Pausa*). E, querida amiga, tes que seguir insistindo en sacar as avoas de aí. Que o noso grupo medre e se fortaleza. E así, cando eu saia, seremos poderosas. (*Pausa*). Non sintas pena por min, Gita. Estou ben aquí. Non lamento nada. Ben, si lamento unha cousa: non debín estafar a empresa do meu fillo. Estivo mal. Debín estafar a empresa da miña nora. Xa sabes como vai: sempre hai un xeito, cando as avoas xogan a oito. (*Para de interpretar a Pushpa*).

GITA

Ah, Pushpa... Esa muller é diferente. Eu non vou acabar presa coma ela. Ou co matón de Naveen fendéndome a cabeza. Falarei con el. Pregareille que me dea unha semana máis. E, así, quizais, poida pedirlle prestado a Anesh. Contareille a verdade. Quizais lle guste ser o meu salvador. Pero terei que tragar o meu orgullo. (*De súpeto ve a Naveen entrar no casino*). Ai, mi madriña! Naveen está no casino. Por que está aquí? Dixo que ía ao Día Cultural. Quero dicir, aínda non son as tres. Estará comprobando se aínda estou aquí? (*Pausa*). Non me pode ver. (*Intenta agacharse detrás dunha máquina*). Debería coller o bus e liscar a Tongaat agora mesmo. Si. Podería chegar cedo para a xuntanza de Ranjith desta tarde. Esquecer todo isto. (*Asoma a cabeza por detrás*).

²¹⁴ No orixinal, o autor cita o *thunee*, que é un xogo de cartas creado en Durban e moi popular entre outras comunidades hindús da diáspora.

da máquina). Merda! Creo que me viu. Tes que marchar, Gita. Podes falar con Ranjith. Que che deixe 2000 rands. E devólvesllos nun par de semanas. E dille que non volverás ao casino nun mes. Si, marcho.

FUNDIDO

Desapareceron a máquina e toda a decoración do casino.

*GITA APARECE NUNHA ESCENA DIFERENTE POLO
ESTREMO ESQUERDO DO ESCENARIO. Está impaciente
agardando un taxi.*

GITA

Veña, oh! Onde vai o taxi? Xa debería estar aquí. *(Pausa)*. Non creo que Naveen me vise saír do casino e vir ata aquí. Todo vai ir ben. Axiña estarei en Tongaat. *(Pausa. Ve a Naveen achegarse)*. Merda! É Naveen. Viume. Está cruzando. *(Ve un taxi que se aproxima)*. Non! Ollo ao taxi, Naveen! *(Ruído de freos)*. Meu Deus! Bateuno! *(O taxista non para. Ruído dun coche que acelera)*. Para! Non podes fuxir! Batíchelo! *(Pausa)*. Ai, non se move. Está moi malferido. *(Pausa)*. Vou pedir unha ambulancia, Naveen. *(Saca o móbil)*. Merda! Non teño batería. *(Pausa)*. Non hai ninguén que me poida axudar. *(Pensa por un momento)*. Espera, podo ir ao Café Rainbow e telefonar desde alí. Non está lonxe. Vou por axuda, Naveen. Traerei axuda *(Comeza a andar, pero logo dubida. Xírase para mirar a Naveen)*.

FUNDIDO E PANO

FIN

Mize mari
Piesă cu o singură actriță

ASHWIN SINGH (1971)

TITLUL ORIGINAL: *High Stakes. A One-Woman Play*
(2022; premiera în 2023)

TRADUCĂTOARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

ANDREEA-MARIA POPESCU
Universitatea din București (UB)
andreeamaria.popescu@lils.unibuc.ro
<https://orcid.org/0009-0004-0786-0019>

LOCALIZARE:

Rainbow Casino, Durban (Africa de Sud).

DECOR:

Se recomandă un decor expresionist. O cortină cu stele poate fi folosită drept fundal. Aceasta implică un luminat inovativ, care este un aspect esențial pentru producție. Atmosfera cazinoului poate fi surprinsă printr-o varietate de elemente tipărite pe podea și un semn colorat reprezentând Rainbow Casino poate fi înălțat în partea dreaptă a scenei. Trebuie construit un aparat de păcănele și pus pe roți pentru a fi mutat ușor, după cum este necesar în momente importante ale piesei. Mai este o masă mică și un fotoliu rotund în partea stângă a scenei. Lumina fluctuează între un albastru rece, un jăratat roșcat și uneori un roșu sinistru care subliniază un accent important.

LUMINILE SE CONCENTREAZĂ PE GITA AFLATĂ LA RAINBOW CASINO. Este absorbită de jocul ei la păcănele. Poartă un punjabi colorat cu o eșarfă frumoasă. Brusc, își dă seama că a câștigat.

GITA:

Am dat lovitura! Am dat lovitura! Pot obține acum suma cea mare! Acum pot câștiga oala marca AMC.²¹⁵ (*Gita se ridică în picioare*). Cine e norocoasa, ei? Cine e norocoasa? (*Se uită la câștiguri*). Uau! Cinci mii! Pot să-mi cumpăr oala cu presiune. (*Scoate telefonul mobil și face un video pentru prietena ei, Pushpa*). Ia te uită, Pushpa. Am câștigat 5000 de ranzi. (*Îndreaptă telefonul către ceilalți jucători ca Pushpa să le vadă reacțiile*). Uite cât sunt de invidioși, prietenă a mea. Nu tu, Thembi. Știu că te bucuri pentru mine. Dacă rămâi fără bani, anunță-mă... Îmi voi împărți câștigurile cu tine. Nu, nu fi sfioasă... Mă bucur să pot împărți cu o prietenă. Cum merge prima ta zi, Thembi? Te distrezi? (*Gita o felicită pe Thembi*). Bine! Nu te lăsa, prieteno. Nu te lăsa! Zâmbește la poză! Fac un mic video pentru Pushpa... să-l duc la închisoarea Westville când o vizitez săptămâna viitoare. Mulțumesc. (*Gita vorbește din nou cu Pushpa la telefon*). Hei Pushpa, Thembi te salută. (*Gita se îndepărtează de Thembi și vorbește încet cu Pushpa*). Am convins-o să vină la cazinou astăzi. I-am spus: „Pushpa îmi zice că muncești din greu la alimentară... de dimineața până noaptea, șase zile pe săptămână... Sâmbăta asta ai liber pentru prima oară... vino cu mine la cazinou...” La început nu a vrut, dar prietena ei, Isabel, a insistat... așa că au venit împreună. Se pare că se distrează. Isabel este cam entuziasmată acum... O să vorbesc cu ea mai târziu... o să-i spun să se calmeze. (*Pauză*).

Îți voi aduce ceva draguț când te vizitez săptămâna viitoare. Am bani din nou. Pot cumpăra niște sari-uri²¹⁶ noi frumoase. Ar trebui să fac și o donație pentru proiectul copiilor lui Ranjith Harilal în Tongaat.

²¹⁵ Alfa Metalcraft Cookware (AMC) este o companie de vânzare directă fondată în Statele Unite, cunoscută pentru ustensilele de bucătărie din oțel inoxidabil de înaltă calitate, foarte apreciate de indienii sud-africani.

²¹⁶ Sariul este rochia tradițională a femeilor indiene. Este format dintr-o bucată de pânză de mătase sau bumbac, care înfășoară corpul.

Nu, așteaptă, ce tot spun. Trebuie să-i plătesc lui Naveen Ramdhani, cămătarul, banii pe care îi datorez, 3000 de ranzi. Nu am plătit luna trecută...era foarte supărat. I-am spus că îl voi plăti săptămâna următoare. O să-i dau două mii. Cred că va fi totul în regulă. (*Pauză. Nu mai vorbește cu Pushpa*). Da, bine. 2000 de ranzi e rezonabil. (*Pauză*). Da, ce n-aș face cu 5000 de ranzi: mi-aș scoate familia la cină în oraș, aș cumpăra niște jucării pentru nepoții mei, fac o donație pentru Ziua Culturii a fiului meu, cumpăr câteva tuburi de cremă de față de la nora mea ca să le dau cadou la familie și prieteni... ca să arate în timp de trei luni precum Casper, fantoma prietenoasă. Sau poate voi cumpăra câteva tuburi și le voi arunca în râul Umgeni... ca să-i fac în ciudă. Apa murdară din Umgeni are nevoie să se înălbească. (*Pauză. Gita o vede pe nora ei Vimla în cazinou*). Oh, Doamne! Vimla. Ce caută nora mea aici? Trebuia să fie la Ziua Culturală. Nu trebuie să mă vadă aici. În dimineața asta i-am spus că nu pot veni devreme la Ziua Culturală pentru că o însoțeam pe Leela la clinică. (*Încearcă să se ascundă în spatele aparatului de păcănele*). Stai puțin. Nu vine la aparate. Se duce la magazinul de cosmetice. Oh, desigur... duce noul set de creme de față noului administrator al magazinului. Probabil se folosește că a fost în luminile rampei recent legat de pregătirile pentru Ziua Culturală pentru a face niște vânzări. (*Gita vorbește din nou cu Pushpa prin înregistrarea video de pe telefonul mobil*).

Aoleu, Pushpo, am scăpat ca prin urechile acului. Am crezut că Vimla o să mă prindă că mă joc aici când eu trebuia să fac o faptă bună, dar a venit doar pentru afaceri. Lucrează acum cu o organizație dubioasă denumită Misiunea Miraculoasă a Mătușii Miriam... pentru a vinde unele din produsele lor. Marea ei obsesie de acum este noua ei cremă de față. O să-ți aduc un eșantion săptămâna viitoare... ca să îl poți folosi pentru un fard gen clown la seara de distracții de la închisoare. (*Gita se oprește din conversația cu Pushpa și privește spre public*).

Hei, pot încă să-mi imaginez vlogul ei pe care l-am urmărit pe ascuns interpretat în fața unui public naiv zilele trecute. De admirat. (*Gita se transformă în Vimla și interpretează vlogul*).

VIMLA:

Draghele mele doamne... Sunt șocată să vă anunț că Sharon tocmai mi-a spus ieri că încă folosește crema super alb pe față. Nu v-am avertizat eu despre acest produs groaznic, doamnelor? Nu v-am avertizat despre ce nenorociri produce? Citiți-i doar numele: Cremă super lăptoasă albă și blândă –adică SLAB–, pronunțat *sslabb*.²¹⁷ Asta vor spune oamenii despre fața dumneavoastră după ce veți fi folosit această cremă câteva săptămâni.

Dacă vreți să arătați bine, trebuie să folosiți crema albă mătăsoasă excelentă și luminoasă într-o aplicare a camelie Miriam, adică CAMELIA. E formată numai din produse naturale, care includ ceai verde, ceai de rooibos, ceai cu bule și scoarța unui anumit copac din pădurea amazoniană pe care activiștii ne lasă să-l tăiem în fiecare săptămână. Amintiți-vă cuvintele înțelepte ale mătușii Miriam: „La tenul meu maroniu toți se încruntă; apoi, la pielea mea albă toți se minunau”.

În calitate de consultant pe probleme de *marketing* al mătușii Miriam din metroul eThekwin, ²¹⁸ am o ofertă irezistibilă pentru voi acum: puteți obține un tub de cremă CAMELIA pentru doar 400 de ranzi... și vă va ține o săptămână întreagă!

Dați-mi voie să vă fac o demonstrație personală. Sunați-mă și voi veni la dumneavoastră acasă. Dacă sunteți printre primii cincizeci care au sunat, veți câștiga o ocazie unică în viață – o consultație gratuită cu oaspetele special al mătușii Miriam în limanul ei Umzinto săptămâna următoare – cu unicul Guru Kulu. Binecunoscutul vindecător vă poate ajuta în următoarele cazuri: mărirea penisului și micșorarea sânilor; anihilarea blestemelor vecinilor invidioși; mărci înregistrate și aplicarea patentelor; asigurarea împrumuturilor imobiliare pentru a cumpăra case în Umhlanga;²¹⁹ aducerea acasă a celor dragi... morți sau vii.

²¹⁷ Super White Advanced Cream (SWAC) în original, pronunțat *swaak*, care înseamnă slab în limbajul familiar sud-african.

²¹⁸ Durban în limba zulu.

²¹⁹ Umhlanga este o zonă rezidențială elegantă din Durban și un centru economic, precum Sandton în Johannesburg.

Sunați-mă acum și schimbați-vă viața. Amintiți-vă de moto-ul mătușii Miriam: „Nu trebuie să fii bogat pentru a fi sănătos!” (*Gita chicotește când își termină aducerea aminte*).

GITA:

Când te gândești că Vimla a fost odată o farmacistă de succes căreia chiar îi păsa de clienții ei. (*Gita o privește pe Vimla ieșind din cazinou*). Ah, iată cum pleacă draga mea noră... înapoi pe terenul de sport pentru Ziua Culturală... unde își va etala talentele speciale pentru gătit și copt; urmează un seminar despre puterea femeilor despre conducerea unor afaceri de mici dimensiuni; și apoi marele final: să danseze un dans clasic indian pe care l-a exersat luna trecută. (*Pauză*). Nu mi-o imaginez ca afaceristă când vinde tuburile de cremă noului administrator de la magazinul de cosmetice. Poate verific mai târziu... și apoi îi împărtășesc acestuia părerile mele.

Oricum, Gita, să ne întoarcem la joc. (*Gita se joacă un timp scurt și câștigă din nou*). Uau! Alte 1000 de ranzi. E ziua mea norocoasă. (*Interpretează un mic dans*).

Jocurile de noroc sunt favoritele mele. Mă fac să mă simt vie. Unele bunici aprind soba și gătesc de plăcere. Unele bunici dau drumul la muzică și dansează. Eu învârt orezul și arunc cu zarul. Există întotdeauna o soluție când bunica vrea să joace! (*Gita aude cântecul ei favorit din filmele Bollywood*). Hei, cântă cântecul meu! (*Timp de treizeci de secunde interpretează un dans vibrant. La sfârșit se adresează celorlalți jucători*). Mulțumesc, Thembi. Da, doamnelor... încă mai știu să mă mișc. Am șaiszeci și doi de ani. Nu sunt bătrână. (*Pauză. Gita se așează din nou și se uită la niște ochi iscoditori din cazinou*).

Umph! Văd cum voi indienii vă uitați fix la mine. Priviți această bunică ce vine aici în fiecare sâmbătă și își risipește pensia... a dat lovitura de două ori! Își va risipi banii acum... pe lucruri frivole... sau își va juca din nou câștigurile! Dacă am da lovitura nu ne-am risipi banii. I-am folosi să plătim taxele pentru școală la copii... sau i-am pune într-un cont... sau am face o donație la adăpostul local pentru femei. Nu am folosi niciodată câștigurile pentru dreptul nostru

constituțional de a dovedi că avem case mai mari și mașini mai rapide decât albi. (*Râde. Apoi se uită la telefon*).

Hmm, e numai 11 dimineața... e prea devreme să mă duc la Ziua Culturală acum. Presupun că va trebui să-mi fac apariția. Dar nu acum. Vimla ține acum cursul de gătit... și se laudă cu prăjiturile ei. (*O personifică pe Vimla într-un mod sarcastic*). „Folosesc unt, nu margarină. Nu orice fel de unt. Unt de import din Belgia”. Aș putea lua prânzul aici... felul special cu pui și creveți... și o tartă cu mentă pentru desert. Apoi aș putea să mă mai joc puțin. Doar puțin. Mă duc după aceea pe terenul de sport ca să ascult trupa de Ziua Culturală după-amiaza. Da. Bună idee. (*Pauză*). Asta i-a spus Vimla fiului meu Anesh, când el a sugerat Ziua Culturală: bună idee. Însă e o idee de rahat! Nu are substanță. (*Pauză*). Desigur, totul s-a întâmplat odată cu marile schimbări. Presupun că rumega ideea înainte de eveniment. Niciodată nu s-a stabilit cu adevărat în Durban de Nord de când ne-am mutat aici din Tongaat cu trei ani în urmă.²²⁰ Avea senzația că era prea mare discriminarea aici... prea multe asemenea acțiuni pe care le practicau „ticăloșii de albi” care încă locuiau aici. Apoi într-o zi una din vecinele noastre elegante de culoare, Charmelle Peterson, a lansat câteva artificii pentru a sărbători faptul că în sfârșit a reușit să-și angajeze un servitor de culoare.²²¹ Chiar dacă era martie, vecinii albi au presupus în mod eronat că era sărbătoarea Diwali²²² și au chemat poliția. Geniile noastre locale au arestat familia Reddy care locuiesc lângă Charmelle. Oricum, mai târziu în seara aceea lucrurile s-au lămurit și familia Reddy a venit acasă. Nu au vrut să-i dea în judecată pentru arestare greșită... dar Anesh s-a enervat. I-a sunat pe cei doi nepoți ai mei care sunt polițiști în Chatsworth și ei au patruleat pe străzile din Durbanul de Nord... cu artilerie grea, un megafon puternic și unele din tartele cu lapte ale Vimlei... nu știu de ce aveau nevoie de tartele cu lapte, dar ea a insistat

²²⁰ Durban de Nord este o altă zonă rezidențială a orașului. Tongaat este un cartier predominant indian.

²²¹ În timpul apartheidului, sud-africanii erau clasificați ierarhic în funcție de etnia lor. Albi erau cei mai privilegiați, urmați de indieni, metiși și negri, în această ordine.

²²² Diwali este festivalul luminilor din India, când se sărbătorește Anul Nou hindus. Oamenii poartă haine noi, împărtășesc dulciuri și aprind petarde și artificii.

ca ei să ia câteva. Apoi Anesh a anunțat autoritățile locale cu o voce răsunătoare: ... (*Gita se transformă în Anesh*).

ANESH: (VOCE TUNĂTOARE)

Ascultați, oameni albi. Ne-a ajuns! Nu vă vom mai tolera rasismul; nu vă vom mai tolera falsele acuzații; brutalitatea poliției voastre; nu vom mai tolera pronunția greșită a cuvintelor indiene precum *karma* și *dharma*...²²³ nu sunt *caa-ma* sau *daa-ma*; felul greșit în care luați lipiile *roti* și o amestecați cu *biryani* de pui...²²⁴ și le înghițiți în felul acela ciudat; și nu uitați modul jalnic în care conduceți SUV-urile voastre uriașe... trebuie să schimbați numele acelor vehicule din SUV în arme de distrugere în masă (ADM)... felul în care conduceți aceste mașini prin toată regiunea... luând viraje, lovindu-ne tomberoanele, distrugându-ne florile. Conduceți ca un șofer de microbuz orb. De câte ori vedeți un indian sau un tânăr de culoare pierzând timpul la un colț de stradă chemați poliția... ca și cum acesta este gata să... scoată un microfon și să interpreteze un cântec rap! Pfu! Sunteți duși cu capul. (*Gita se oprește din personificarea lui Anesh*).

GITA:

Hei, îl luase valul! Câțiva albi au apărut... pentru a se confrunta cu el; alții poate au dat mai tare volumul la televizor ca să nu audă. În acea seară el a creat o organizație nouă –ADN– Alianța Durbanului de Nord. Are doar o duzină de membri, în majoritate partenerii lui de băutură. Spune că a înființat organizația pentru a promova relații interculturale sănătoase... pentru a anula stereotipuri și a construi toleranță și înțelegere... unitate în diversitate... micul nostru cartier Rainbow...²²⁵

²²³ În termeni simpli, *karma* înseamnă că reîncarnările succesive ale oamenilor ar fi condiționate de faptele săvârșite în viețile anterioare. *Dharma*, pe de altă parte, se referă la îndatoririle religioase și morale pe care fiecare persoană trebuie să le respecte.

²²⁴ *Roti* este un tip de pâine, iar *biryani* este un fel de mâncare din bucătăria indiană preparat cu condimente, orez, legume și iaurt.

²²⁵ Numele cazinoului este puțin ironic. Ideea lui Desmond Tutu despre națiunea curcubeu care trebuia să includă toate etniile nu s-a împlinit pe deplin. Astăzi, discriminarea pe bază de clasă socială continuă, iar unele etnii rămân în continuare defavorizate.

Însă el și partenerii lui de băutură își petrec timpul și energia, încercând să prindă rasiști albi și să-i dea în vileag în văzul lumii.

Astăzi însă este ziua împăcării: este Ziua Culturală! (*Pauză*). Pentru mine este doar una din funcțiile guvernamentale... când mint că sărbătoresc frumoasa diversitate a peisajului nostru artistic și cultural... ca să mănânce *samoosa* și *koeksister*²²⁶ în timp ce privesc dansuri zulu și dansul clasic indian, *kathak*,²²⁷ ascultă unii poeți care interpretează... și apoi totul se termină cu niște explozii. Ce națiune de curcubeu! (*Pauză*).

Desigur, aceasta nu este prima organizație culturală pe care a înființat-o Anesh. Când încă locuiam în Tongaat a format... (*E întreruptă de cineva care sărbătorește un câștig. Vede că este Thembi*).

Hei, Thembi! Ai câștigat! Excelent, prietena mea! Unul mic... e bine. Ai obținut o victorie în Ziua Întâi! Hai să sărbătorim. Ce zici de un pahar de vin roșu? Hai, știu că vrei. Fac cinste. Hai, să mergem.

*Lumina se stinge încet până se face beznă.
Se aude o muzică vibrantă pentru câteva secunde.*

*LUMINILE SE APRIND DEASUPRA GITEI ÎN TIMP CE
INTRĂ PURTÂND UN PAHAR DE VIN PE JUMĂTATE GOL.
Face cu mâna luându-și adio de la Thembi.*

GITA:

Ei bine. La revedere, Thembi. Bucură-te de restul zilei de sâmbătă. (*Gita vorbește cu Pushpa la telefonul mobil*).

Hei, Pushpa. Thembi a decis să plece devreme. E precaută. Nu contează... e doar prima ei zi. Spune că se întoarce sâmbăta viitoare. Eu o să mă mai distrez. (*Se oprește din înregistrarea pe telefon și se întoarce la aparatul de păcănele*).

²²⁶ *Koeksisters* sunt un desert tipic sud-african făcut din aluat prăjit acoperit cu sirop sau miere.

²²⁷ *Kathak* este una dintre formele de dans clasic din India.

Hmm... aparatul meu favorit este încă disponibil. Minunat. O să joc doar 1000 de ranzi. Asta e limita mea de azi. Cu siguranță. (*Apasă butonul de câteva ori și apoi se uită la ceilalți jucători*).

Uitați-vă la voi toți. Sperați că următoarea apăsare va umple tăvița; următoarea carte de joc va aduce câștigul zilei. Albi, indieni, câțiva negri, unele femei de culoare. Tineri, de vârstă mijlocie, bătrâni. Grași, slabi. Înalți, scunzi. Gălăgioși, tăcuți. Bărbați și femei. Toți sunt egali aici. Conflictele culturale s-au oprit; politicile țării sunt uitate momentan. (*Îi răspunde cuiva care se apropie de ea*).

Hei, vă rog, doamnă Maharaj... nu vă apropiați de mine. Nu am ce să vă mai spun. V-am acceptat sâmbăta trecută. Mergeți și vorbiți cu altcineva... întrebați-o pe Helen... are o mulțime de povești picante despre care să scrieți în ziar. Hei, Helen, îți trimit un ziarist local să-ți ia un interviu. Despre motivul pentru care atât de mulți oameni în vârstă își petrec weekendurile jucând jocuri de noroc. Dă-i toate detaliile, bine? Mulțumesc, prietena mea. Să luăm prânzul împreună după aceea. Grozav! (*Pauză, în timp ce o privește pe doamna Maharaj îndreptându-se spre Helen*). Buna mea prietenă, Helen... Sunt sigură că doamna Maharaj va avea multe de aflat. Helen vine la cazinou în fiecare sâmbătă. Doar câteva ore. Își cunoaște limitele. Astăzi însă își va petrece cea mai mare parte a zilei. Mi-a spus de dimineață. Nu vrea să se vadă cu fiica ei, Elize. Elize s-a referit toată săptămâna la felul în care Anesh i-a exclus în mod voit pe ea și soțul ei de la activitățile legate de Ziua Culturală doar fiindcă sunt albi. E nemaipomenit... deoarece ea încearcă să angajeze un servitor indian ca să-și ia revanșa împotriva blestemului ei, Charmelle Peterson, care are un servitor de culoare... pentru că Elize se gândește că indienii sunt într-o poziție superioară față de oamenii de culoare. Îl acuză pe Anesh că se folosește de rasism. Ce ipocrită! (*Pauză*). Văd că doamna Maharaj ezită... se apropie de Helen acum. Prietena mea o s-o doboare. Cred că știu exact ce o să-i spună. (*O personifică pe Helen anticipând ce ar spune*).

HELEN:

Deci, draga mea, vrei să știi ce caut la un cazinou dimineața de sâmbătă. Ei bine, draga mea, mă distrez. Mă distrez mult mai mult decât aș fi făcut stând acasă și ascultând jelaniile nesfârșite ale fiicei mele, Elize,

despre faptul că domnul Singh nu i-a dat un podium mai mare la Ziua Culturală. Sau faptul că nu am vrut să o ajut pe ea și doamnele de la Ceaiul de După-amiază să-și planifice propria Zi Culturală. Sau de ce nu am mai mers să fac *jogging* cu bunica Simpson? De ce nu m-am mai certat cu dl. Cohen, la urma urmelor, e evreu. Apoi, ginerele meu Tom îmi amintește de acel minunat cămin pentru bătrâni pe care l-a găsit luna trecută... și că aş fi foarte fericită acolo. Apoi voi auzi zgomotul aparatelor... chemându-mă... vino să te joci, Helen. Vino și distrează-te. Nu te mai uita așa la mine, fetițo. Nu am nevoie de compasiunea ta. Este o salvare fericită. Îți sugerez să o găsești pe a ta.

GITA:

Ei bine, iată... uite-o pe doamna Maharaj cum pleacă cu coada între picioare! Probabil că Helen i-a spus ceva ce nu dorea să audă și a trimis-o la plimbare. O merită! M-a bătut la cap toată sâmbăta trecută, punându-mi tot felul de întrebări ca să poată scrie un articol superficial în ziar. Vorbește cu accent american. Cred că a petrecut un semestru studiind la Universitatea din California. După câteva luni s-a întors bronzată și cu un accent enervant!

Primul lucru pe care mi l-a spus a fost: ... (*Se transformă în Maharaj*).

MAHARAJ:

De unde iei banii ca să te joci, mătușico?

GITA:

Hei, i-am spus verde în față, folosesc banii de pensie. Să nu-ți închipui că mă cunoști, fetițo! Ce crezi, sunt o casnică plictisită... soțul meu a murit, iar acum sunt o bătrână singură? Dă-mi voie să-ți spun, am avut o slujbă importantă în cea mai mare parte a vieții. Am fost recepționeră... și apoi asistentă personală... și apoi specialist în comunicare pentru aceeași companie. Nu am mai lucrat când am împlinit cincizeci de ani. Știu ce înseamnă independența... nu am nevoie de planuri... nu sunt o povară pentru nimeni. Am prieteni. Mergem la cinema. Ne întâlnim în parc. Nu plâng când adorm noaptea. Nu mă cunoști, fetițo. (*Bea puțin vin*). Am pretins că mă întâlnesc cu

prieteni la cinema și apoi în parc. Aici ne întâlnim. După aceea, ea m-a întrebat: ... (*O personifică pe Maharaj din nou*).

MAHARAJ:

Dar cum poți să vii să te joci chiar în fiecare săptămână? Nu te plictisești?

GITA:

Plictisită? Nici vorbă, fetițo! Când vine dimineața de sâmbătă mă simt ca atunci când răposatul meu soț Ramesh m-a dus prima oară la Milky Lane pentru festivalul 99 de sorbituri! (*Gita se oprește în timp ce recunoaște pe cineva în cazinou*).

Hei, Parvathi, ce mai faci, prietena mea? Hei, Parvathi! Cum? De ce mă ignoră? (*Pauză în timp ce o privește pe Parvathi*). Ah, înțeleg... e cu fiica ei... a venit să o viziteze după mult timp și acum o scoate la prânz. Trebuie să mă prefac. Nu păcălești pe nimeni, Parvathi. Ea știe că ești jucătoare. (*Termină restul de vin. Se uită mai atent la Parvathi și observă ceva*). Și-a vopsit Parvathi părul? Deja încărunețea. Multe doamne indiene își vopsesc părul. Eu nu. Sunt naturală. (*Pauză*). De câte ori o vedeau pe Parvathi la serviciu, oamenii spuneau cât de încântător îmbătrânea ea... ce piele frumoasă avea... ce energie minunată poseda... Când părul ei a început să încărunească, nimeni nu a mai complimentat-o. Doar se uitau fix la ea. Desigur, cam în același timp, soțul ei Reuben a încărunțit complet. Dar toată lumea îl complimenta. Spuneau că arăta ca un domn elegant. Părul cărunț îi venea bine... îl făcea să pară mai sofisticat. (*Pauză*). Totul e mult mai ușor pentru bărbați... chiar și procesul de îmbătrânire. (*Pauză*). În perioada când Parvathi și Reuben au început să încărunească, au început să nu se mai înțeleagă. Am auzit un zvon cum că Reuben avea o nouă parteneră de golf: o femeie mai tânără cu un păr lung negru! (*Pauză lungă, în timp ce cugetă*).

Mi-e dor de soțul meu. Sunt deja șase ani... de când a murit... dar tot mi-e dor de el. Ne distrăm așa de mult împreună. Mergeam la cinema... ne vizitam prietenii... dansam... toate acele seri minunate

pe care le-am petrecut dansând... *bhangra* vineri seară. Dansul în sala de bal sâmbăta. (*Închide ochii în timp ce-și amintește. Începe să cânte muzica și ea pretinde că este în sala de bal dansând cu soțul ei. După treizeci de secunde, intră într-o atmosferă suprarealistă: îmbrățișează aparatul de păcănele și dansează cu el, de parcă ar fi soțul ei. Muzica se oprește și ea deschide încet ochii. Pune aparatul la locul lui. Se uită la public câteva secunde, încă visând*).

Mi-e dor de acele seri frumoase. De oamenii minunați pe care îi întâlneam. (*Pauză*). Anul în care Ramesh a murit, la început a supraviețuit unui infarct masiv. Doctorii mi-au spus că avea o boală de inimă congestivă și că nu puteau face nimic. Desigur, dansatul a trebuit să se termine. Încă îmi amintesc ce mi-a spus într-o seară: ... (*Se transformă în Ramesh*).

RAMESH:

Doar fiindcă nu mai pot dansa acum, nu înseamnă că tu trebuie să te oprești, Gita. Vreau să te bucuri de viață. Nu sta acasă cu mine serile de vineri și sâmbătă. Trebuie să faci pereche cu Ranjith Harrilal. E un om așa de drăguț... și un dansator bun. După ce a murit soția lui, n-a mai dansat în sala de bal. Nu-și mai găsea partenera potrivită. Voi vă înțelegeți așa de bine. Așa că de ce nu? E prea timid să-ți ceară. Tu trebuie să-i ceri. (*Pauză*). Nu renunța la plăcerile tale, Geets... altfel Anesh și Vimla te vor împovăra cu și mai multă muncă acasă. Du-te să dansezi cu Ranjith. (*Pauză*). Nu-ți face griji în legătură cu mine... mă uit la sport la TV. Voi dansa cu tine în visele mele, draga mea... în fiecare seară a vieții mele. Încă mă văd la prima noastră întâlnire... la Milky Lane. După ce am terminat cele 99 de sorbituri, am dansat toată noaptea. Oamenii au crezut că eram nebuni... dar nu ne păsa. Eram într-un vis. (*Încetează să-l mai personifice pe Ramesh și se uită cu tristețe la public câteva secunde*).

GITA:

Regret că nu ești aici, Ramesh... la Rainbow Casino. Ți-ar fi plăcut. Mi-amintesc cât de mult îți plăcea să pariezi pe cai... Cred că ți-ar fi plăcut păcănele și mesele și mai mult. Mai târziu ne-am fi dus la

petrecerea de *bhangra*²²⁸ în clubul cazinoului. Poate am fi mers la Ziua Culturală și le-am fi arătat cum dansăm! Mi-ar fi plăcut să arăt asta... numai să văd chipul Vimlei! (*Pauză*).

Oricum, întâlnirea mea cu doamna Maharaj nu s-a terminat. Mai avea o ultimă contribuție. S-a uitat la mine jalnic și a spus: ... (*O personifică pe Maharaj din nou*).

MAHARAJ:

Mă întristează așa de mult să te văd petrecându-ți sâmbetele aici la cazinou. Ești o bunică indiană.

GITA:

Hei, m-am enervat? Asta sunt? O bunică indiană? Ce este o bunică indiană? Cineva care valsează toată ziua, îndeplinind cu bucurie treburile casei. Care își așteaptă dragii nepoți... care nu o insultă... și nu o blestemă... și nu o ciupesc sau o îmbrâncesc. Care întotdeauna poartă un sari, se duce la templu și la nunțile din familie, chiar dacă îi place sau nu. În serile de sâmbătă, acum că soțul ei a murit, se uită la un DVD plăcut de la Bollywood. (*Pauză*). Lăsați-mă să vă spun, doamnă Maharaj, acum două săptămâni nu am venit la cazinou sâmbătă. Am stat acasă în acea după-amiază deoarece rudele din Pietermaritzburg veneau să ne viziteze. A trebuit să ne arătăm solidaritatea. De luni până vineri ne ducem viețile noastre separate. Îi ajut pe ginerele meu și pe fiica mea la curățenie, să aibă grijă de copii... ei se duc la serviciu... eu lucrez în grădină. După care ei vin acasă și mănâncă în sufragerie... eu mănânc în dormitor... apoi mă uit la o emisiune pe televizorul meu portabil și mă duc la culcare. Nu vorbim. Sâmbăta însă trebuie să ne îmbrățișăm și să ne sărutăm rudele și să ne purtăm ca o familie fericită. Dimineața următoare fiul meu mi-a dat 200 de ranzi și mi-a spus: ... (*Se transformă în Anesh*).

²²⁸ *Bhangra* este muzica și dansul tipic din regiunea Punjab, din nordul Indiei.

ANESH:

Mulțumesc, mamă. Uite niște bani. Poți să-i spargi la cazinou.

GITA:

Ce glumă proastă! Nu o să mai joc jocul acesta. Voi purta un sari când vreau eu. Uneori voi purta o fustă. Mă voi duce la templu când am chef să mă duc. Nu mă voi duce la fiecare nuntă din familie. Nu voi mai roboti pentru nepoții mei. Voi veni la cazinou de câte ori vreau. Nu sunt bunica voastră indiană. *(Pauză)*.

Nu cred că doamna Maharaj va pune asta în articol. *(Observă pe cineva apropiindu-se)*.

Scuze, mătușico, nu am bani în plus. Am spus nu. Folosesc o parte din câștiguri ca să mă joc, iar restul îl dau pentru asociații caritabile. Du-te! Afaceristo! *(Pauză)*. Gata, e timpul să mă joc. *(Gita începe din nou să se joace. Trece printr-o gamă de emoții pe când câștigă la început, apoi începe să piardă și în final pierde 2000 de ranzi. O muzică potrivită se aude în surdină)*.

Uau! Am reușit din nou! O altă victorie. Una mică de data asta. *(Continuă să se joace și pierde din nou)*. Ce se întâmplă? Dă-mi! Dă-mi! Oh, la naiba! *(Se oprește puțin și apoi joacă din nou)*. Hai! De ce? *(Pierde 2000 de ranzi. Se ridică dezgustată)*. Aparatul acesta e defect! 2000 de ranzi s-au dus. *(Pauză)*. Știu că am spus că voi juca doar 1000 de ranzi... dar a mers atât de repede. Trebuie să mai joc puțin. Nu contează. Calmează-te, Gita. Încă mai ai 4000 de ranzi. Liniștește-te. Mai bea un pahar de vin. *(Își ia un pahar de vin în timp ce vocea din fundal cântă)*.

VOCE DIN FUNDAL:

Doamnelor și domnilor... amintiți-vă să priviți filmul „Acasă și departe” doar la Rainbow Casino și Entertainment World la ora 8 în seara aceasta. Vedeți cum o femeie albă și un bărbat negru găsesc dragostea în ciuda opoziției familiilor lor. Este ultimul eveniment în Ziua Culturală inaugurală din Durbanul de Nord. Organizat de dl. Anesh Singh. Dacă doriți să luați o pauză de la jucat, grăbiți-vă spre terenurile locale pentru o extravaganță culturală. După aceea veniți în

grabă aici ca să luați cina la unul dintre restaurantele noastre fabuloase, să vedeți filmul „Acasă și departe” și pe urmă să vă apucați din nou de jucat. Numai la Rainbow Casino și Entertainment World. (*Gita intră cu paharul ei de vin și se oprește la o masă mică*).

GITA:

Uau, sunt atât de mândră. Au anunțat numele fiului meu. Fiul meu care își dorește să unească rasele și să construiască o lume mai bună. (*Pauză*). Cum să nu fiu mândră? (*Pauză*).

Știți, ADN nu este prima organizație civilă pe care Anesh a înființat-o. Când încă locuiam în Tongaat... cu câțiva ani în urmă... a participat la muncă în folosul comunității. Era foarte preocupat că indienii erau marginalizați în Africa de Sud. Simțea că era nevoie de mai multă unitate... să arătăm lumii adevărata noastră natură spirituală. A înființat o mișcare denumită Reuniunea Agerilor Independenți Yoghini. Pe scurt, RAI. Încă îmi amintesc interviul pe care l-a dat unui jurnalist de radio local. Jurnalistul l-a întrebat dacă putea justifica înființarea unei mișcări care se concentra pe drepturile minorităților. (*Se transformă din nou în Anesh*).

ANESH:

Da... fiindcă indienii sunt prinși între puterea politică neagră și puterea economică albă. În acest moment suntem precum apărarea lui Manchester United împotriva atacului combinat Manchester City-Liverpool. Există multe nuci de cocos în comunitatea noastră indiană. Trebuie să ne schimbăm rețeta succesului și să acceptăm că suntem niște negrese și faptul că sosul de ciocolată amară și înghețata de vanilie se combină bine cu negresele dacă folosești măsura potrivită. (*Pauză*). Știi ce gândiți... mulți lideri de comunitate țin discursuri, dar nu urmează aceeași cale. De ce aș fi eu diferit? Dați-mi voie să vă explic. Sunt un *gulab jamun*.²²⁹ dulce și potrivit pentru orice ocazie. (*Gita râde*).

²²⁹ *Gulab jamun* este un desert compus din lapte condensat și făină, care se prăjește cu condimente sub formă de bile.

GITA:

Oamenii nu au reacționat la Anesh Singh ca și cum ar fi fost o prăjitură, ci mai curând ar fi fost ierburi amare. Tongaat nu e interesat de vitejii. Oamenii vor o viață simplă, liniștită. Desigur, Vimla a crezut că erau prea simpli. (*Se transformă în Vimla*).

VIMLA:

Trebuie să plecăm din orașul acesta îngust la minte, Anesh. Ai trăit aici toată viața și oamenii încă nu-ți apreciază viziunea și dorința de a încerca să le îmbunătățești viața. Tot așa cum nu apreciază că produsele mele cosmetice le vor face fața să strălucească ca la Katrina Kaif.²³⁰ Copiii nu sunt stimulați. Facilitățile sunt foarte proaste aici. (*Pauză*). Scuze, ce vrei Raksha? O ciocolată? Ai luat notă mare la examenul de engleză? Ai făcut punctajul maxim și la matematică, cum ai promis că o vei face? Nu! Iar acum vrei o ciocolată. Trebuie să-ți câștigi premiile, fata mea. Ai opt ani și citești ca un copil de zece ani. Dacă vrei să reușești în viață, trebuie să citești ca un copil de doisprezece ani. (*Pauză*). Ascultă ce obraznică e fata ta, Anesh. Fata are nevoie de facilități mai bune... profesori mai buni care să o stimuleze... îți spun eu... trebuie să ne mutăm. (*Nu o mai personifică pe Vimla*).

GITA:

După câteva luni Anesh a obținut o promovare importantă la firmă și a decis să se mute în Durbanul de Nord. A luat un preț bun pe casa noastră... sau mai curând casa lui... fiindcă eu și Ramesh am trecut-o pe numele lui înainte să moară soțul meu. Ca mulți părinți indieni, sperând că copiii lor vor fi recunoscători... că vor avea grijă de ei la bătrânețe. (*Pauză*). Mi-l amintesc pe Anesh spunându-mi: ... (*Se transformă din nou în Anesh*).

ANESH:

Să te muți în Durbanul de Nord va fi o aventură, mamă. Vei avea toate facilitățile de care ai nevoie... cazinoul e la doar cinci minute distanță! Vom face o aripă special pentru tine în casă ca să ai propriul

²³⁰ Katrina Kaif este o actriță de la Bollywood foarte faimoasă pentru frumusețea ei.

tău spațiu. Tongaat este periculos acum, mamă... au fost atâtea spargerii în ultimul timp. Mai e și scandalul că ai o relație amoroasă cu dl. Harilal... știi că doar lucrezi cu el la proiectul pentru copii... că totul e nevinovat... dar orașenii noștri au devenit prea meschini. E timpul să mergem mai departe. *(Nu îl mai personifică pe Anesh).*

GITA:

Timpul să mergem mai departe... din orașelul meu. Unde am crescut. Unde mi-am crescut singurul copil. Avea însă dreptate... devenea periculos... zvonurile despre viața mea amoroasă, deși mult exagerate, deveneau intolerabile. Erau doar câțiva bârfitori... Tongaat nu e atât de îngust la minte cum spune Vimla... dar acești bârfitori au voci puternice. *(Pauză)*. Bietul domn Harilal... adică Ranjith. A fost șocat să audă zvonurile. E un om atât de cumsecade... are o demnitate tăcută. Este doar o relație platonice. Oare nu pot un bărbat și o femeie să fie doar prieteni? Imaginați-vă ce ar fi spus acești oameni dacă îi ceream să fie partenerul meu de dans? *(Pauză)*.

Oricum, m-am mutat în Durbanul de Nord cu Anesh. Încă nu știu de ce nu am luat în calcul alternativele. Poate m-am gândit la băiatul care venea la serviciul mamei ca să-i dea o altă pictură făcută la școală despre ea. Știu că nu mai e băiatul acela demult. Dar... *(Pauză)*. Poate am vrut să fiu mai aproape de magazine și de cazinou. *(Mai soarbe niște vin)*.

Iată-ne... trei ani mai târziu. Sunt la locul cu distracția mea favorită... fiul meu e la terenul de sport local la evenimentul lui special. Ochii lui vor fi ațintiți spre standul extravagant cultural al soției sale, dar se va uita și după semne ale rasismului alb... ca să-l dea în vileag și să pretindă că este moral. Ce spune? Sunt împotriva rasiștilor albi, nu împotriva albilor. Știu că el este și împotriva rasiștilor negri. Nu l-am auzit să spună ceva despre rasiștii indieni. *(Pauză. Își termină vinul)*.

Oamenii albi de aici nu sunt chiar atât de răi. Unii se plâng de multe, într-adevăr. Majoritatea vor să-și trăiască viața în liniște. Unii, precum Helen, sunt oameni foarte drăguți. Îi văd la supermarket... mă salută și își văd de cumpărături. În parc... îmi fac cu mâna și continuă să se joace cu copiii lor. Aici se concentrează pe joc. La ce altceva te-

ai putea aștepta? Nu ne invită în casele lor pentru un braai în fiecare săptămână. La fel se întâmplă în orice suburbie. Nu dați drumul la artificii zgomotoase! (*Îi sună telefonul mobil*).

Oh, la naiba. Este Naveen, cămătarul. De ce mă sună acum? I-am spus că o să fac plata săptămâna viitoare. La naiba! Presupun că trebuie să răspund. (*Răspunde*). Bună, Naveen. (*Pauză*). Nu, nu, nu am uitat de banii tăi. Ți-am spus că ți-i dau săptămâna viitoare. (*Pauză*). Îi vrei acum. Poftim? Nu, nu sunt la cazinou. Sunt la Ziua Culturală. (*Pauză*). Da, auzul tău e foarte bun... sunt la cazinou. Plec însă spre terenul de sport. Ascultă, ascultă... am două mii pentru tine. (*Pauză*). Nu, nu pot să-ți plătesc 3000 de ranzi. Nu îi am. Îți plătesc mia rămasă săptămâna viitoare. (*Pauză*). Mergi la Ziua Culturală? (*Pauză*). Nu, nu putem să ne întâlnim acolo. Fiul meu organizează evenimentul. Hai să ne întâlnim la Rainbow Cafe la 3 după-amiaza. (*Închide telefonul*).

Spune că va accepta două mii. Voi mai avea ceva bani să mă joc. (*Pauză*).

N-ar fi trebuit să iau bani de la el. Știu că a fost o prostie. În acea zi eram disperată. A fost acum câteva luni. Nu mai aveam bani lichizi... s-a întâmplat ca el să fie acolo... așa că mi-a oferit câteva mii. I-am spus că trei mii sunt de ajuns. (*Pauză*). A fost singura dată când am procedat așa... nu împrumut bani de la oameni... nu împrumut de la nimeni. (*Pauză*).

Oricum, nu părea că este nerezonabil... la început. Dar când nu am putut face plata luna trecută, l-am întâlnit pe adevăratul Naveen. A venit la noi acasă ca să ceară banii. Din fericire, Anesh și Vimla ieșiseră. A adus un băiețel cu el. De fapt, îl mai văzusem de câteva ori cu el... are doar nouă ani... dar deja se pregătește să devină un mafiot. Poartă ochelari negri și are părul negru lins, exact ca Naveen. Nu știu cine e... Naveen nu are copii... stă lângă șeful lui cu un rânjet enervant pe față. (*Arată cum este înfățișarea băiatului*).

Și apoi șeful vorbește: ... (*Se transformă în Naveen care are o voce surprinzător de pițigăiată*).

NAVEEN:

Mătușă Gita, sunt un om răbdător... un om tolerant... dar nu-mi plac mincinoșii. Te-ai jucat cu mine. Nu urma să ai banii luna asta. Trebuia să ceri mai mult timp acum câteva săptămâni. *(Pauză)*. Știi că lumea îmi spune Naveen cel amabil; e un nume ironic. Știi ce este o ironie? *(Pauză)*. Bun. Engleza era materia mea preferată la școală... de asta vorbesc atât de clar. Mă aștept să înțelegi mesajul. Când oamenii mă mint... când nu plătesc... eu ce fac? Le sparg capul. Astfel, îmi obțin banii foarte repede. Dar numai dacă sunt bărbați. Nu mă ating de o femeie. Îi cer prietenului meu Baboo să le spargă capetele. Lui nu-i pasă. *(Pauză)*. Vreau să spun că eu cred în drepturi egale pentru femei. Vrei să intri pe domeniul bărbaților, vrei să bei, să joci jocuri de noroc... Trebuie să suporti consecințele când greșești. Ai o lună să plătești toată suma... altfel... E foarte generos, nu-i așa? Asta e fiindcă îmi amintești de răposata mea mamă... sau de cum ar fi dacă aş întâlni-o. *(Gita se oprește din personificarea lui Naveen)*.

GITA:

Apoi s-a uitat la băiețel și a spus pe un ton complet diferit: ... *(Îl personifică pe Naveen din nou)*.

NAVEEN:

Dă mătușii Gita pamfletul tău despre concertul școlii. Mătușă Gita, vino, te rog, la concertul lui Rivash de miercură seara viitoare. E un cântăreț foarte bun... are nevoie de sprijin.

GITA:

Rânjetul băiețelului s-a transformat în cel mai dulce zâmbet în timp ce îmi întindea pamfletul. Ciudați! Nu mă joc cu Naveen... o să-i plătesc două mii astăzi. *(Se uită la mobil)*.

Bun. E timpul pentru prânz. Helen, hai să luăm masa de prânz. *(Gita ridică degetul în semn de apreciere pentru Helen)*. Voi lua un prânz plăcut cu Helen... ne vom distra. Apoi mă mai joc puțin. Doar pentru 500 de ranzi. Atât.

*Lumina se stinge încet până se face beznă.
O muzică potrivită cântă timp de câteva secunde.*

*LUMINILE REVIN ASUPRA GITEI. Este la un aparat de
păcănele, fiind dărâmată. Se mai joacă o dată, apoi
se uită tristă deoarece a pierdut toți banii.*

GITA:

Asta e! Toate cele 4000 de ranzi s-au dus! La naiba! Blestematul de prânz cu Helen m-a costat o mie. Și-a adus și prietena, pe Mary. Adică, ea s-a oferit să plătească... dar eu am insistat. N-am știut că lui Mary îi plăceau atât de mult racii. N-ar fi trebuit să mă duc la mese după aceea. Am pierdut aproape toți banii acolo. Toate aparatele de păcănele erau ocupate când m-am întors după prânz... așa că m-am gândit că o să joc niște *blackjack*. Proastă idee... Când în sfârșit s-a eliberat aparatul meu favorit, nu am mai avut noroc. (*Pauză*).

La naiba! Dacă aș mai avea 100 de ranzi. Aș încerca la alt aparat... ca să iau înapoi banii dintr-o lovitură. Trebuie să-i plătesc lui Naveen astăzi. (*Pauză*).

Regret că nu ești aici, Pushpa. Ai fi făcut rost de niște bani pentru noi.

Hei, Pushpa... mătușa era pricepută. Se îmbrăca și se purta precum Rekha – legendara actriță de la Bollywood care interpreta mame ce sufereau îndelung în filme. Și apoi găsea un prost plin de compasiune. (*Se transformă în Pushpa. Se aude o muzică sentimentală gen Bollywood pe fundal*).

PUSHPA:

Bună, fiule. Iartă-mă că te împovărez cu necazurile mele în lumea ta fericită și norocoasă. Vezi tu, fiica mea m-a abandonat și a fugit în Ballito cu un străin. Trebuie să mă duc acasă ca să am grijă de micul meu nepot. Are astm și este complet singur. Nu am însă bani să mă duc acasă. Fiica mea m-a păcălit să vin aici în seara aceasta. A spus că mă scoate la cină pentru că n-a mai ieșit de când soțul meu a fost ucis de un taximetrist beat acum nouă ani. Am intrat, am venit șchiopătând la

cazinou ca să găsesc un om bun ca tine. Oh, mă simt precum acele mame exploatare din filmele acelea frumoase indiene. Poți să-mi dai, te rog, 50 de ranzi ca să mă duc cu taxiul acasă? (*Nu o mai joacă pe Pushpa*).

GITA:

Tânărul a căzut în capcană. I-a spus că-i amintea de propria lui mamă și i-a dat o sută de ranzi, uneori chiar mai mult. Eu însă nu pot s-o fac... m-aș pomeni rânzând la jumătatea discursului... nu am curajul lui Pushpa și talentul actoresc. (*Îi sună telefonul mobil*).

Este Ranjith Harilal. (*Răspunde entuziasmată*). Alo, bună Ranjith. Îmi pare bine să te aud. (*Pauză*). Oh, ai obținut finanțarea pentru proiectul copiilor. Uau! E grozav. Acum poți construi centrul multifuncțional. (*Pauză*). Oh, ai obținut finanțarea de la dl. Naidoo. Știu că deține acțiuni la Rainbow Casino. (*Pauză*). Vrei să mă implic... ca secretară... mulțumesc... e incitant. (*Pauză*). Bine, ai o întâlnire la primăria din Phoenix.²³¹ În seara aceasta? (*Pauză*). Nu, înțeleg... nu-ți fă griji că m-ai anunțat din scurt. Problema e...este o zi atât de haotică... dar voi încerca să vin. Te sun într-o oră. Mulțumesc, Ranjith. Pa. (*Închide*). Uau! Chiar e incitant. Chiar îmi doresc să mă implic... dar e atât de brusc... și fix în mijlocul acestui necaz în care mă aflu acum. (*Pauză, în timp ce contemplant situația*). Am să o fac. Da, e un lucru bun. E pentru copii. Și nu-mi pasă de zvonurile care o să apară. (*Pauză*).

Acum însă am nevoie de o sută de ranzi. Ca să mă mai joc o dată. Ca să-mi pot plăti datoria. (*Vede pe cineva în depărtare*). Stai puțin. E Ladoo. Aș putea... da, aș putea... adică, încă mai am fotografiile de acum două săptămâni în telefon. Le-am păstrat... pentru orice eventualitate, în caz că eram disperată după bani... și nu aveam alte soluții. Adică, nu-mi place să fac asta... dar Ladoo... e așa un înfumurat! Bun, o fac. Hai, Gita. Nu te mai gândești... doar fă-o. (*Se îndreaptă spre zona îndepărtată din dreapta scenei*).

²³¹ Phoenix se află în apropiere de Durban și este un oraș strâns legat de comunitatea indiană, deoarece Mahatma Gandhi a locuit acolo.

Hei, Ladoo. Dă-mi 50 de ranzi. Pundit a spus că trebuie să dai pentru Satsung. N-o să-i folosesc să joc. (*Pauză*). Bine... mi-ai forțat mâna. Zilele trecute, când am vizitat-o pe sora mea în Phoenix te-am văzut intrând în Take 'n Pay. Ai ieșit cu două sacoșe mari. Nu încerca să negi. Am făcut câteva poze. Uită-te aici. Imaginează-ți dacă soția ta arogantă și familia ei bogată te-ar vedea cărând pachete din acel loc... va divorța de tine mai repede decât ai spune Take 'n Pay. De fapt, ea va lua și tu va trebui să plătești. (*Pauză*). Da, da, știu... a fost numai o dată... unchiul tău venea la cină și voia mâncare de burtă ... și nu ai găsit la Woolworths. Păcat... Ți-am cerut civilizat 50 de ranzi și ai spus nu. Acum trebuie să-mi dai 100! (*Pauză*). Mulțumesc. (*Înhață banii și se grăbește către aparatul de jocuri mecanice*).

Bun! Hai, e timpul să dai lovitura, Gita! (*După câteva secunde reacționează la sunetul a patru abătută lovituri solide care arată că a pierdut. Se clatină nesigură și apoi renunță fiindcă pierduse cele 100 de ranzi. Încearcă să nu fie prea abătută.*) Ei bine, nu e ziua ta. Asta e. (*Se ridică încet*). Nu voi fi ca tine, Pushpa. Ești prietena mea, dar ți-ai distrus viața. Nu voi face asta. (*Pauză*). Jocul de noroc a devenit o obsesie pentru Pushpa. A început să vină aici în fiecare zi. Din Tongaat. Se spune că uneori nici nu-și punea haine noi... venea în cămașa de noapte. După care a pierdut toți banii și a încercat să fraudeze compania fiului ei. Au prins-o și au condamnat-o la trei ani de închisoare. (*Pauză*). Încerc să o văd din când în când. Când am fost luna trecută, era într-o formă foarte bună. (*Se transformă în Pushpa*).

PUSHPA:

Hei Gita, am început să joc aici. Organizez partide de poker și *thunee*.²³² Avem câteva zaruri și o mică masă pentru ruletă. În prezent jucăm doar pentru nucă de betel și dulciuri, dar pe măsură ce influența mea crește, cine știe? Dă-mi voie să-ți spun, Gita, s-au redus foarte mult crimele violente din închisoare deoarece oamenii sunt tot mai concentrați pe joc. Paznicii îmi sunt foarte recunoscători... sunt sigură că voi ieși pe bună purtare într-un an. (*Pauză*). Tu, prietena mea, trebuie să le împingi de la spate pe mătușile să joace. Fie ca grupul nostru să

²³² *Thunee* este un joc de cărți creat în Durban și foarte popular în rândul altor comunități indiene din diaspora.

fie mai mare și mai puternic. Când voi ieși... vom fi atât de puternice. (*Pauză*). Nu trebuie să-ți pară rău pentru mine, Gita. Mi-e bine aici. Nu am nici un regret. Am totuși unul... n-ar fi trebuit să fraudez compania fiului meu. Am greșit. Ar fi trebuit să fraudez compania norei mele. Știi ce se spune: întotdeauna există o cale când bunicile vor să joace. (*Nu o mai interpretează pe Pushpa*).

GITA:

Hei, Pushpa... mătușa aceasta e diferită. Nu voi ajunge în închisoare ca ea. Sau să mă bată angajatul lui Naveen. Voi vorbi cu el. Îl voi ruga să mai îmi dea o săptămână. Apoi poate voi împrumuta bani de la Anesh. Îi voi spune adevărul. Îi va face plăcere să facă pe salvatorul... Trebuie să-mi calc pe mândrie. (*Brusc îl observă pe Naveen intrând în cazinou*). Oh, Doamne! Naveen e în cazinou. De ce e aici? A spus că se duce la Ziua Culturală. Nu e încă 3 după-amiaza. Oare verifică dacă mai sunt aici? (*Pauză*). Nu trebuie să mă vadă. (*Încearcă să se ascundă după aparatul de păcănele*). Cred că ar trebui să iau microbuzul și să mă duc la Tongaat. Da, pot ajunge acolo devreme pentru întâlnirea cu Ranjith din seara aceasta. Să uit de toate astea. (*Scoate capul de după aparat*). Oh, la naiba! Cred că m-a văzut. Trebuie să pleci acum, Gita. Poți vorbi cu Ranjith. Să-i ceri cu împrumut 2000 de ranzi. Doar pentru câteva săptămâni. Îi voi spune că nu mai vin la cazinou o lună întreagă. Da, plec acum!

BEZNĂ

Aparatul de păcănele și celelalte obiecte din cazinou sunt luate de pe scenă.

LUMINA CADE ÎN MOD SPECIAL PE GITA ÎN ZONA ÎNDEPĂRTATĂ DIN STÂNGA. Așteaptă nerăbdătoare un taxi.

GITA:

Hai odată, omule! Unde e taxiul? Trebuia să fi venit. (*Pauză*). Nu cred că Naveen m-a văzut plecând de la cazinou și venind aici. Totul va fi

în regulă. Voi ajunge curând în Tongaat. (*Pauză. Apoi îl vede pe Naveen apropiindu-se*). Oh, la naiba! E Naveen. M-a văzut. Traversează strada. (*Vede un taxi năpustindu-se pe stradă*). Oh, nu! Atenție la taxi, Naveen! (*Se aud frânele scrâșnind*). Doamne! L-a lovit! (*Taximetristul nu se oprește. Zgomotul unei mașini care ia viteză*). Hei, oprește-te! Nu poți pleca. L-ai lovit! (*Pauză*). Oh, nu se mișcă. E rănit grav. (*Pauză*). Sun după o ambulanță, Naveen. (*Își scoate telefonul mobil*). La naiba! Mi s-a terminat bateria. (*Pauză*). Nimeni nu mă poate ajuta. (*Cugetă un moment*). Stai... m-aș putea duce la Rainbow Cafe... ca să sun de acolo. Nu e departe. Mă duc să cer ajutor, Naveen. Voi găsi ajutor. (*Începe să meargă, apoi ezită. Se uită înapoi la Naveen*).

BEZNĂ

SFÂRȘIT

Apuestas arriesgadas
Una obra para una sola actriz

ASHWIN SINGH (1971)

TÍTULO ORIGINAL: *High Stakes. A One-Woman Play*
(2022; estrenada en 2023)

TRADUCTORA AL ESPAÑOL:

FELICITY HAND

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

felicity.hand@uab.cat

<https://orcid.org/0000-0002-3766-6266>

ESCENARIO:

Casino Arcoíris, Durban (Sudáfrica).

ESCENOGRAFÍA:

Se recomienda una escenografía expresionista. Se podría usar una tela con estrellas como telón de fondo. Esto facilitaría un diseño de iluminación innovador, aspecto clave de la producción. El ambiente esencial del casino podría captarse mediante diversos elementos impresos en el suelo del escenario y se podría colocar un letrero colorido que represente al Casino Arcoíris en el extremo derecho del escenario. Se debe construir una máquina tragaperras con ruedas para facilitar su movimiento, como se requiere en algunos momentos importantes de la obra. También hay una mesa pequeña y un sillón en el lado izquierdo del escenario. La iluminación fluctúa entre azules fríos, ámbares cálidos y un rojo siniestro ocasional para reflejar un estrés intenso.

SE ENFOCA A GITA EN EL CASINO ARCOÍRIS. Está absorta en su juego de tragaperras. Lleva un blusón muy colorido y una hermosa bufanda. De repente, se da cuenta de que ha ganado.

GITA:

¡Gané! ¡Me ha tocado el premio gordo! ¡He ganado el gordo! ¡Ahora puedo ganar la cazuela de la marca AMC!²³³ (*Gita se levanta*). ¿Quién es tu abuelita? ¿Quién es tu abuelita? (*Mira las ganancias*). ¡Guau! Cinco mil. Mmm, también puedo comprar la olla a presión nueva. (*Saca su móvil y empieza a grabar un vídeo para su amiga Pushpa*). ¡Míralo, Pushpa! ¡He ganado cinco mil rands! (*Apunta el móvil hacia los demás jugadores para que Pushpa vea sus reacciones*). Mira qué ojos tan celosos, amiga. Tú no, Thembi. Sé que te alegras por mí. Si te quedas sin dinero, solo avísame... Compartiré parte de mis ganancias contigo. No, no seas tímida... Me alegra compartirlo con una amiga. ¿Qué tal tu primer día, Thembi? ¿Lo estás disfrutando? (*Gita le levanta el pulgar a Thembi*). ¡Bien! ¡Vuélvete loca, amiga! ¡Vuélvete loca! Sonríe a la cámara. Estoy haciendo un pequeño vídeo para Pushpa... para llevarlo a la prisión de Westville cuando vaya a verla la semana que viene. Gracias. (*Gita vuelve a hablar con Pushpa por el móvil*). Oye, Pushpa, ves que Thembi te está saludando. (*Gita se aleja de Thembi y le habla más bajito a Pushpa*). La convencí de que viniera hoy al casino. Le dije: «Sabes que Pushpa me dice que siempre trabajas muchas horas en la tienda... de la mañana a la noche, seis días a la semana... Este sábado, por una vez, estás de vacaciones... ven conmigo al casino». Al principio se mostró reacia, pero su amiga Isabel estaba entusiasmada... así que vinieron juntas. Y parece que se lo están pasando bien. Aunque Isabel parece un pelín tensa ahora mismo... Hablaré con ella luego... dile que se relaje un poco. (*Pausa*).

Así que puedo llevarte algo muy bonito cuando te visite la semana que viene. Ahora que vuelvo a tener dinero. Y puedo comprarme unos

²³³ Alfa Metalcraft Cookware es una empresa de venta directa fundada en Estados Unidos conocida por sus utensilios de cocina de acero inoxidable de alta calidad, muy apreciados por los indios sudafricanos.

preciosos saris²³⁴ nuevos. También debería hacer una donación al proyecto infantil de Ranjith Harilal en Tongaat. No, espera... ¿qué estoy diciendo? Necesito pagarle a Naveen Ramdhani, el usurero, el dinero que le debo. Tres mil rands. No le pagué el mes pasado y estaba muy disgustado. Le dije que le pagaría la semana que viene. Le daré dos mil. Creo que estará conforme con eso. (*Pausa. Deja de hablar con Pushpa*). Sí, bien. Dos mil rands es razonable. (*Pausa*). Bien, cosas que no haré con mis cinco mil rands: llevar a mi familia a cenar; comprar juguetes para mis dos nietos; hacer una donación al Día Cultural de mi hijo; comprarle unos tubos de crema blanqueadora a mi nuera para regalarles a familiares y amigos... para que en solo tres meses ellos también se parezcan a Casper, el Fantasma Amigo, el de la tele. O tal vez compre unos tubos y los tire al río Umgeni... solo para fastidiarla. En fin, al agua sucia del Umgeni le vendría bien un poco de blanqueamiento. (*Pausa. Gita ve a su nuera, Vimla, en el casino*). ¡Dios mío! Vimla. ¿Qué hace mi nuera aquí? Se supone que debería estar en el Día Cultural. No debe verme aquí. Le dije esta mañana que no podía venir temprano al Día Cultural porque acompañaba a Leela a la clínica. (*Intenta esconderse detrás de la máquina tragaperras*). Espera. No va a las máquinas. Va a la tienda de cosméticos. Ah, claro..., va a llevar su nuevo lote de crema blanqueadora a la nueva gerente de la tienda. Probablemente aprovechando que ha estado en el centro de atención últimamente con los preparativos del Día Cultural para hacer algunas ventas. (*Gita vuelve a hablar con Pushpa a través de la grabación de vídeo de su móvil*).

Oye, Pushpa, me he escapado por los pelos. Pensé que Vimla me pillaría haciendo el tonto aquí cuando se supone que estoy haciendo una buena obra, pero solo está aquí por negocios. Está trabajando con una organización sospechosa que ahora se llama Misión Milagrosa de la Tía Miriam... para promocionar algunos de sus productos. Su gran obsesión ahora mismo es una nueva crema blanqueadora. Te traeré una muestra la semana que viene... para que puedas usarla como maquillaje de payaso en la noche de entretenimiento en la prisión. (*Gita deja de hablar con Pushpa y mira al público*).

²³⁴ El sari es el vestido típico de las mujeres indias. Consiste en un lienzo de seda o algodón, que envuelve el cuerpo.

Oye, todavía me imagino su *vlog*, que la vi presentar en secreto a su público mezuquino el otro día. ¡Qué cosa tan fascinante! (*Gita se transforma en Vimla y presenta el vlog*).

VIMLA:

Queridas chicas... Me sorprende mucho informarles de que Sharon me acaba de decir ayer que todavía usa la crema Super White Advanced en la cara. ¿No les advertí sobre este producto tan terrible, chicas? ¿No te demostré el daño que causa? O sea, solo escucha el nombre: Super White Advanced Cream... ¡es SWAC... se pronuncia *swaak*!²³⁵ Eso es exactamente lo que dirán de tu rostro después de usar esa crema durante unas semanas.

Si quieres parecer hermosa y encantadora, necesitas la pasta transformadora extrafácil sedosa blanca de la Tía Míriam. Se llama SWEETP... se pronuncia como los guisantes de olor. Está hecha únicamente con productos naturales, como té verde, té rooibos, té de burbujas y la corteza de un árbol especial de la selva amazónica que a los activistas no les importa que cortemos cada semana. Recuerda las sabias palabras de la Tía Míriam: «Antes la gente me miraba mal porque era morena; luego me sonreían porque me volví blanca».

Como consultora de *marketing* de la Tía Míriam en el área metropolitana de eThekwiní,²³⁶ tengo una oferta irresistible para ti: puedes conseguir un tubo de SWEETP por solo cuatrocientos rands... ¡y te durará una semana entera!

Permíteme hacerte una demostración personal. Solo llámame y me acercaré a tu casa. Y si eres una de las primeras cincuenta en llamar, tendrás una oportunidad única: una consulta gratuita con el invitado especial de la Tía Míriam en su refugio de Umzinto la próxima semana: el único e inigualable gurú Kulu. Este reconocido sanador puede ayudar con cualquiera de los siguientes problemas: alargamiento de pene y reducción de pecho; eliminación de las maldiciones conspirativas de vecinos envidiosos; solicitudes de marcas y patentes;

²³⁵ En el lenguaje coloquial sudafricano significa *débil*.

²³⁶ Durban en lengua zulú.

obtención de préstamos hipotecarios para comprar propiedades en Umhlanga,²³⁷ y recuperar a tus seres queridos, vivos o muertos.

Así que, llámame ahora y cambia tu vida. Y recuerda el lema de la Tía Miriam: ¡La salud es un tesoro que vale más que el oro! (*Gita ríe al terminar su relato*).

GITA:

Pensar que Vimla triunfó como farmacéutica, que parecía preocuparse en serio por sus clientes. (*Gita observa a Vimla salir del casino*). Ah, ahí va mi querida nuera... de vuelta al campo deportivo para el Día Cultural... donde ahora demostrará sus habilidades especiales en cocina y repostería; luego un seminario de empoderamiento femenino sobre cómo triunfar en la dirección de pequeños negocios; y luego la gran final: interpretará una pieza de danza clásica india que ha estado practicando durante el último mes. (*Pausa*). Por su cara de póquer, no puedo saber si le vendió algún tubo de SWEETP al nuevo gerente de la tienda de cosméticos. Quizás lo revise más tarde... y luego le dé mi opinión.

En fin, Gita, volvamos a jugar. (*Gita juega unos segundos y luego vuelve a ganar*). ¡GUAU! ¡Mil rands más! ¡Es mi día de suerte! (*Baila un poco*).

El juego es mi rollo. Me hace sentir viva. Algunas abuelas encienden la estufa y cocinan por gusto. Otras ponen música y mueven el trasero. Yo apago el guiso y hago mis apuestas. ¡Verán! ¡Yo me lo guiso y yo me lo como! (*Gita escucha su canción favorita de una película de Bollywood*). ¡Oigan, están tocando mi canción! (*Ejecuta un bailecito vibrante durante unos treinta segundos. Al final, se dirige a los demás jugadores*). Gracias, Thembi. ¡Ja!, chicas... todavía recuerdo los movimientos. Tengo sesenta y dos años. No soy una anciana. (*Pausa. Gita se sienta de nuevo y responde a unas miradas curiosas por el casino*).

²³⁷ Umhlanga es una elegante zona residencial de Durban y un centro económico, como Sandton en Johannesburgo.

¡Vaya! Ya veo cómo me miran los indios. Miren a esa abuela que viene aquí todos los sábados y malgasta su pensión... ¡de hecho le tocó el premio gordo dos veces! ¡Y ahora malgastará su dinero... en caprichos estúpidos... o simplemente se lo jugará todo! Si nos tocara el premio gordo, no malgastaríamos el dinero. Lo usaríamos para pagar las cuotas del colegio de nuestros hijos... o lo invertiríamos en bonos... o haríamos una donación a un refugio para mujeres. Nunca invertiríamos el premio en nuestro derecho constitucional, para demostrar que tenemos casas más grandes y coches más rápidos que los de los blanquitos. (*Se ríe. Luego mira su móvil*).

Mmm, solo son las once de la mañana... demasiado temprano para ir al Día Cultural. Supongo que tendré que aparecer en algún momento. Pero no ahora. Vimla estará dando su clase de cocina... y presumiendo de sus delicias horneadas. (*Imita a Vimla con sarcasmo*). «Uso mantequilla, no margarina. Y no cualquier mantequilla. Mantequilla importada de Bélgica». Podría comer aquí... mmm, el especial de pollo y gambas... y una tarta crujiente de menta de postre. Luego podría jugar un poco más. Solo un poco. Y luego ir al jardín a escuchar a la banda del Día Cultural por la tarde. Sí. Buena idea. (*Pausa*). Eso le dijo Vimla a mi hijo Anesh cuando sugirió organizar el Día Cultural: buena idea. ¡Pero es una mierda de idea! Porque no tiene sustancia. (*Pausa*). Claro, todo empezó con las grandes explosiones. Pero supongo que ya le rondaba por la cabeza antes de ese evento. Nunca se asentó del todo en Durban-Norte²³⁸ desde que nos mudamos aquí desde Tongaat hace tres años. Creía que todavía había demasiada división... y demasiados pequeños actos de discriminación con los que los «vejestorios blancos» que aún vivían aquí se salían con la suya. Entonces, un día, una de nuestras vecinas mestizas, Charmelle Peterson, montó fuegos artificiales para celebrar que por fin había conseguido contratar a una trabajadora doméstica mestiza.²³⁹ Aunque era marzo, los vecinos

²³⁸ Durban Norte es otra zona residencial de la ciudad. Tongaat es un barrio predominantemente indio.

²³⁹ Durante la era del *apartheid*, los sudafricanos estaban clasificados jerárquicamente según su etnia. Los blancos eran los más privilegiados, seguidos por los indios, los mestizos y los negros, en este orden.

blancos asumieron erróneamente que era una celebración de Diwali²⁴⁰ y llamaron a la policía. Y nuestros cerebros locales arrestaron injustamente a la familia Reddy, que vive al lado de Charmelle. En fin, más tarde esa noche se solucionó el asunto y los Reddy volvieron a casa. No querían demandar a nadie por detención ilegal ni nada... pero Anesh estaba furioso. Llamó a mis dos sobrinos, que son policías en Chatsworth, y se dirigieron a las calles de Durban-Norte... con artillería pesada, un altavoz grande y unos dulces de leche de Vimla... no sé para qué los necesitarían, pero ella insistió en que se llevaran algunos. Entonces Anesh anunció al distrito con su voz resonante: ... (*Gita se transforma en Anesh*).

ANESH:

Escuchen, gente blanca. ¡Ya basta! No toleraremos su racismo; no toleraremos sus falsas acusaciones; ni su brutalidad policial; ni su mala pronunciación de palabras indias como *karma* y *dharma*...²⁴¹ no es *caama* ni *daa-ma*; ni la forma inapropiada en que toman nuestros rotis y envuelven nuestro biryani de pollo...²⁴² y lo devoran de esa forma tan extraña; y esto sin olvidar la manera tan patética en que conducen sus enormes todoterrenos... deberían cambiarles el nombre de todoterrenos a ADM (sí, armas de destrucción masiva)... la forma en que los esquivan por todo el distrito, golpeando las aceras, golpeando nuestros contenedores de basura, rajando nuestras flores. Conducen como un taxista ciego y drogado. Y cada vez que ven a un joven indio o negro merodeando por una esquina, llaman a la policía... como si el chico estuviera a punto de... ¿qué?... ¡sacar un micrófono y cantar rap! ¡Mierda! Están jodidos. (*Gita deja de actuar como Anesh*).

²⁴⁰ Diwali es el festival de las luces en la India, cuando se celebra el año nuevo hindú. La gente se pone ropa nueva, comparte dulces y hace explotar petardos y fuegos artificiales.

²⁴¹ En términos sencillos, *karma* significa que las sucesivas reencarnaciones de las personas quedarían condicionadas por los actos realizados en vidas anteriores. *Dharma*, en cambio, se refiere a los deberes religiosos y morales que cada persona debe seguir.

²⁴² *Roti* es un tipo de pan y el *biryani* es un plato de arroz de la cocina india elaborado con especias, arroz, vegetales y yogur.

GITA:

¡Oye, se estaba dejando llevar! En fin, salieron algunos blancos... para conversar con él; otros probablemente solo subieron el volumen de sus televisores para no escuchar. Esa misma noche, fundó una nueva organización: ADN, la Alianza Durban Norte. Solo tiene una docena de miembros, la mayoría son sus compañeros de copas. Dice que fundó la organización para promover relaciones interculturales sanas... para romper estereotipos y fomentar la tolerancia y la comprensión... ya sabes, la unidad en la diversidad... nuestro pequeño distrito Arcoíris...²⁴³ Pero él y sus compañeros de copas dedican la mayor parte de su tiempo y energía a atrapar a racistas blancos y a denunciarlos ante el mundo exterior.

Sin embargo, hoy es un día de reconciliación: ¡es el Día de la Cultura! (*Pausa*) Para mí, es como una de esas funciones gubernamentales... cuando mienten diciendo que están celebrando la hermosa diversidad de nuestro panorama artístico y cultural... así que comen samosas y *koeksisters*²⁴⁴ mientras ven danzas zulúes, así como el baile clásico del norte de la India, el *kathak*,²⁴⁵ y escuchan algunos recitales poéticos... y luego terminan con unos grandes petardos. ¡Menuda Nación Arcoíris! (*Pausa*).

Claro que esta no es la primera organización cultural que Anesh ha fundado. Cuando aún vivíamos en Tongaat, él formó... (*La interrumpen los sonidos de alguien celebrando una victoria. Ve que es Thembi*).

¡Oye, Thembi! ¡Ganaste! ¡Genial, amiga! Pequeña... está bien. ¡Conseguiste una victoria el primer día! Celebremos. ¿Qué te parece una copa de vino tinto? Anda, sabes que quieres. Yo invito. Bueno, vamos.

²⁴³ El nombre del casino es un poco irónico. La idea de Desmond Tutu de la nación arcoíris que tenía que incorporar a todas las etnias no se ha cumplido del todo. Hoy en día siguen las discriminaciones de clase social e incluso algunas etnias permanecen más desfavorecidas.

²⁴⁴ Los *koeksisters* son un dulce típico sudafricano hecho de masa frita cubierta con almíbar o miel.

²⁴⁵ *Kathak* es una de las formas de danzas clásicas de la India.

*Las luces se apagan lentamente.
Banda sonora vibrante durante unos segundos.*

*LOS FOCOS SE ENCIENDEN CUANDO GITA ENTRA CON
UNA COPA DE VINO MEDIO VACÍA. Se despide de
Thembi con la mano.*

GITA:

Bueno, adiós Thembi. Disfruta del resto del sábado. (*Gita habla con Pushpa por el móvil*).

Hola Pushpa. Thembi decidió irse temprano. Con cautela. No importa... es solo su primer día. Dice que volverá el próximo sábado. Pero voy a divertirme un poco más. (*Deja de grabar en el móvil y vuelve a la máquina*).

Mmm... mi máquina favorita sigue disponible. ¡Genial! Solo apartaré mil rands para apostar. Ese será mi límite hoy. Sin duda. (*Pulsa el botón varias veces y luego mira a los demás jugadores*).

Mírenlos a todos. Esperando que la siguiente jugada llene la bandeja; la siguiente carta gane el día. Blancos, indios, algunos hombres negros, algunas mujeres mestizas. Jóvenes, de mediana edad, viejos. Gordos, delgados. Altos, bajos. Gritones, callados. Hombres y mujeres. Todos iguales aquí. Los conflictos culturales, aplazados; la política del país, olvidada por ahora. (*Responde a alguien que se acerca*).

Oiga, por favor, señora Maharaj... aléjese de mí. No tengo nada más que decirle. Le di un capricho el sábado pasado. Vaya a hablar con alguien más... ahí... vaya a entrevistar a Helen... tendrá un montón de cosas jugosas que podrá publicar en su periódico. Oye, Helen, te envío a una periodista local para que te entreviste. Sobre por qué tantas personas mayores pasan los fines de semana jugando. Dale todos los detalles, ¿de acuerdo? Gracias, amiga. Después de eso, almorzamos. ¡Genial! (*Pausa, mientras observa a la señora Maharaj caminando hacia Helen*). Mi buena amiga, Helen... estoy segura de que la señora Maharaj la encontrará muy perspicaz. Helen viene al casino todos los

sábados. Solo un par de horas. Conoce su límite, pero hoy estará aquí casi todo el día. Me lo dijo esta mañana. Quiere evitar a su hija Elize, que ha estado quejándose toda la semana sobre cómo Anesh los ha estado excluyendo deliberadamente a ella y a su esposo de las actividades del Día Cultural, simplemente porque son blancos. Qué genial... porque ahora mismo está intentando conseguir una empleada doméstica india para poder superar a su némesis, Charmelle Peterson, quien tiene una empleada doméstica mestiza... porque Elize cree que los indios están más arriba en la jerarquía social que los mestizos. Y acusa a Anesh de jugar con la carta racial. ¡Qué hipócrita! (*Pausa*). Veo que la señora Maharaj duda... ah, espera, se acerca a Helen. Mi amiga la va a derribar. Creo que sé exactamente lo que le dirá. (*Imita a Helen, anticipándose a lo que diría*).

HELEN:

Bueno, querida, ¿quieres saber qué hago en un casino un sábado por la mañana? Bueno, querida, me lo estoy pasando bien. Mucho mejor que si estuviera en casa escuchando las incesantes quejas de mi hija Elize sobre por qué el señor Singh no le había dado una plataforma más grande en el Día Cultural. O por qué no estaba dispuesta a ayudarla a ella y a las señoras del té de la tarde a organizar su propio Día Cultural. ¿Y por qué ya no salía a correr con la abuela Simpson? ¿Y dejaría de abalanzarme sobre el señor Cohen? Al fin y al cabo, es judío. Y entonces mi yerno, Tom, me recordaría ese maravilloso hogar para ancianos que encontró el mes pasado... ¿y no sería más feliz allí? Y entonces oiría el sonido de las máquinas... llamándome... ven a jugar, Helen. Ven a divertirte un poco. Ay, deja de mirarme así, pequeña. No necesito tu compasión. Esta es una escapada feliz. Y ahora te sugiero que encuentres el tuyo.

GITA:

Bueno, allá vamos... ¡sí, ahí va la señora Maharaj, con el rabo entre las piernas! Helen debió de decirle lo que no quería oír y luego la mandó a paseo. O sea, se lo merece. Me estuvo dando la lata todo el sábado pasado, haciéndome un montón de preguntas, para poder escribir un artículo superficial para el periódico. Y habla con acento americano. Creo que pasó un semestre estudiando en una universidad de

California. Así que, después de unos meses, ¡volvió bronceada y con un acento irritante!

Lo primero que me preguntó fue: ... (*Se transforma en Maharaj*).

MAHARAJ:

Entonces, ¿de dónde saca el dinero para apostar, querida?

GITA:

Oye, se lo dije sin rodeos: uso el dinero de mi pensión. ¡Pero no creas que me conoces, mujer! ¿Qué te crees? ¿Que era una ama de casa aburrida... y luego murió mi marido y ahora soy una anciana solitaria? Bueno, déjame decirte que tuve un trabajo respetable la mayor parte de mi vida. Fui recepcionista... y luego asistente personal... y luego encargada de comunicaciones en la misma empresa. Dejé de trabajar a los cincuenta. Sé lo que es la independencia... no pido limosnas... no soy una carga para nadie. Y tengo amigos. Vamos al cine. Nos vemos en el parque. Y nos vemos aquí. Y no me duermo llorando por las noches. No me conoces, mujer. (*Da un sorbo más de vino*). O sea, le engañé con lo de quedar con amigos en el cine y en el parque. Aquí es donde nos conocimos. En fin, entonces me preguntó: ... (*Vuelve a interpretar a Maharaj*).

MAHARAJ:

¿Pero cómo puede seguir apostando semana tras semana? ¿No se aburre?

GITA:

¿Aburrida? ¡Ni hablar, mujer! Cuando llega el sábado por la mañana, me siento como la primera vez que mi difunto esposo, Ramesh, me llevó a... ¡Milky Lane, a tomar un batido de chocolate con nueces! (*Gita se detiene al reconocer a alguien en el casino*).

Oye, Parvathi, ¿cómo estás, amiga? ¡Oye, Parvathi! ¿Qué? ¿Por qué me ignora? (*Pausa, mientras observa a Parvathi*). Ah, ya veo...

está con su hija... vino a visitarla después de mucho tiempo y ahora la lleva a comer. Tengo que fingir. No engañas a nadie, Parvathi. Ella sabe que eres una jugadora. *(Termina su último trago de vino. Luego mira a Parvathi con más atención y nota algo)*. ¿Parvathi se tiñó el pelo? Bueno, empezaban a salirle canas. Muchas indias se tiñen el pelo. Pero yo no. Soy completamente natural. *(Pausa)*. Sabes, siempre que veía a Parvathi en actos, la gente comentaba lo elegante que estaba envejeciendo... lo bonita que era su piel... la maravillosa energía que tenía... Pero cuando le empezaron a salir canas, todos dejaron de halagarla. Y se la quedaban mirando. Claro, casi al mismo tiempo, su marido, Reuben, se quedó completamente canoso. Pero todos seguían halagándolo. Parecía un caballero con mucha clase, decían. El gris le sentaba, decían... le daba un aspecto más sofisticado. *(Pausa)*. Todo es mucho más fácil para los hombres... incluso envejecer. *(Pausa)*. Más o menos cuando a Parvathi y Reuben les empezaron a salir las canas también empezaron a distanciarse. De hecho, oí un rumor de que Reuben tiene una nueva compañera de golf: ¡una tipeja más joven, con una larga melena negra! *(Larga pausa, mientras reflexiona)*.

Echo de menos a mi marido. Han pasado seis años... desde que falleció... pero todavía lo extraño. Nos divertíamos muchísimo juntos. Ir al cine... visitar a nuestros amigos... y bailar... todas esas tardes maravillosas que pasábamos bailando... los viernes por la noche. Y luego bailes de salón los sábados. *(Cierra los ojos al recordar. Empieza a sonar música y ella finge estar bailando un baile de salón con su esposo. Después de unos treinta segundos, entra en un estado surrealista: sostiene la máquina tragaperras y baila con ella, como si fuera su esposo. Entonces la música se detiene y abre lentamente los ojos. Vuelve a colocar la máquina tragaperras en su lugar. Mira al público durante unos segundos, todavía reflexionando)*.

Extraño esas noches tan bonitas. Y también a la gente encantadora que conocimos. *(Pausa)*. Sabes, el año que falleció Ramesh, al principio, sobrevivió a un infarto masivo. Los médicos me dijeron que tenía una cardiopatía congestiva y que no podían hacer mucho. Así que, por supuesto, tuvo que parar de bailar. Todavía recuerdo lo que me dijo una noche: ... *(Se transforma en Ramesh)*.

RAMESH:

Que yo no pueda bailar ahora no significa que tú debas parar, Gita. Quiero que disfrutes de la vida. No te quedes en casa conmigo los viernes y sábados por la noche. Debes formar pareja con Ranjith Harrilal. Es un hombre encantador... y un buen bailarín. Pero, sabes, después de que su esposa muriera, dejó de bailar en el salón. No ha encontrado la pareja adecuada. Pero tú y él os lleváis tan bien. ¿Por qué no? Es demasiado tímido para pedírtelo. Debes pedírselo tú. (*Pausa*). No abandones tus aficiones, Geets... o Anesh y Vimla te cargarán con más tareas de la casa. Ve a bailar con Ranjith. (*Pausa*). No te preocupes por mí... Tengo que ver mis deportes en la tele. Y bailaré contigo en mis sueños, mi amor... todas las noches de mi vida. Todavía puedo vernos en nuestra primera cita... en Milky Lane. Después de terminar nuestro batido con nueces, bailamos toda la noche. La gente pensó que estábamos locos... pero no nos importó. Estábamos soñando. (*Deja de imitar a Ramesh y mira al público con tristeza durante unos segundos*).

GITA:

Ojalá estuvieras aquí ahora, Ramesh... en el Casino Arcoíris. Lo habrías disfrutado. Recuerdo cuánto te gustaba apostar a las carreras de caballos... Creo que habrías disfrutado aún más de las máquinas y las mesas. Y luego, podríamos haber ido a la fiesta de *bhangra*²⁴⁶ en el casino. ¡O tal vez podríamos haber ido al Día Cultural y enseñarles nuestros movimientos! ¡Caray, me encantaría haber hecho eso... solo para ver la cara de Vimla! (*Pausa*).

En fin, mi encuentro con la señora Maharaj aún no había terminado. Tenía una última contribución que hacer. Me miró con tristeza y dijo: (*Vuelve a interpretar a Maharaj*).

MAHARAJ:

Me da mucha pena verla perdiendo el tiempo los sábados aquí en el casino. Al fin y al cabo usted es una abuela india.

²⁴⁶ *Bhangra* es la música y danza típica de la región de Punyab, al norte de la India.

GITA:

¡Oye, me enfadé! ¿Eso soy? ¿Una abuela india? ¿Y qué es una abuela india? Alguien que baila por la casa todo el día, felizmente haciendo sus labores. Y que atiende a sus queridos nietos... que no la insultan... por supuesto, ni la insultan... ni la pellizcan ni la golpean. Y que siempre lleva sari y va al templo y a todas las bodas familiares, le guste o no. Y los sábados por la noche, ahora que su marido ha muerto, veo tranquilamente un buen DVD de Bollywood. (*Pausa*). Bueno, déjeme decirle, señora Maharaj, hace dos semanas no fui al casino el sábado. Me quedé en casa esa tarde porque venían a visitarnos unos familiares de Pietermaritzburg. Y tuvimos que mostrar solidaridad. De lunes a viernes, seguimos con nuestras vidas por separado. Ayudo a mi hijo y a mi nuera a limpiar, a cuidar a los niños... ellos van a sus trabajos... yo trabajo en el jardín. Luego vuelven a casa y comen en el comedor... yo como en mi habitación... luego veo un programa en mi televisor portátil y me acuesto. Apenas hablamos. Pero el sábado tuvimos que abrazar y besar a nuestros familiares y comportarnos como una familia feliz. A la mañana siguiente, mi hijo me dio doscientos rands y dijo: ... (*Se transforma en Anesh*).

ANESH:

Gracias, mamá. Toma algo de dinero. Puedes ir a gastártelo al casino.

GITA:

¡Qué absurdo! Bueno, ya no seguiré jugando a ese juego. Me pondré un sari cuando quiera. Y a veces me pondré una falda. Iré al templo cuando sienta la necesidad. Y no iré a todas las bodas familiares. Ya no trabajaré como una esclava para mis nietos. E iré al casino cuando quiera. No soy tu abuelita india. (*Pausa*).

No creo que la señora Maharaj ponga eso en su artículo. (*Ve que alguien se acerca*).

No, lo siento, guapa, no me sobra dinero. Dije que no. Solo uso parte de mis ganancias para jugar y el resto lo dono a entidades benéficas. ¡Así que vete! ¡Maldita estafadora! (*Pausa*). Bien, es hora de jugar. (*Gita empieza a jugar de nuevo. Experimenta un mar de*

emociones: al principio gana, luego empieza a perder y finalmente pierde dos mil rands. Suena música apropiada de fondo).

¡Guau! ¡Lo he vuelto a hacer! Otra victoria. Pequeña esta vez. *(Sigue jugando y empieza a perder)*. ¡Vamos, qué pasa! ¡Dámelo! ¡Dámelo! ¡Mierda! *(Se detiene un rato y vuelve a jugar)*. ¡Vamos! ¿Por qué? *(Pierde 2000 rands. Se levanta disgustada)*. ¡Algo le pasa a esta máquina! ¡Se acabaron los dos mil rands! *(Pausa)*. Sé que dije que solo jugaría mil rands... pero se acabaron tan rápido. Tenía que jugar un poco más. No importa. Cálmate, Gita. Aún te quedan cuatro mil rands. Tómame un descanso. Tómame otra copa de vino. *(Pide otra copa de vino mientras suena la voz en off de abajo)*.

VOZ EN OFF:

Damas y caballeros... recuerden ver la película *Home and Away*, solo en el Casino Arcoiris y Entertainment World esta noche a las veinte horas. Vean cómo una mujer blanca y un hombre negro encuentran el amor a pesar de la resistencia de sus familias. Este es el último evento del Día Cultural inaugural de Durban-Norte, organizado por el señor Anesh Singh. Así que, si quieren tomarse un descanso del juego, no se pierdan el festival cultural local. Y luego regresen rápidamente para cenar en cualquiera de nuestros fabulosos restaurantes, ver la película *Home and Away* y luego volver a jugar. Solo en el Casino Arcoiris y Entertainment World. *(Gita entra con su copa de vino y se sienta en una mesa pequeña)*.

GITA:

¡Guau! ¡Debería sentirme tan orgullosa! Anunciaron el nombre de mi hijo. Mi hijo, que al parecer quiere unir a las razas y construir un mundo nuevo y valiente. *(Pausa)*. ¿Cómo puedo no sentirme orgullosa? *(Pausa)*.

Sabes, ADN no es la primera organización de la sociedad civil que Anesh ha formado. Cuando aún vivíamos en Tongaat... hace unos años... se involucró en trabajos comunitarios. Le preocupaba mucho que los indios estuvieran marginados en Sudáfrica y sentía que necesitábamos estar más unidos ahora... y mostrar al mundo nuestra

naturaleza espiritual. Así que fundó un movimiento llamado Independientes Democráticos Organizados de Sudáfrica. En resumen, la asociación IDOS. Todavía recuerdo la entrevista que le hizo un periodista de radio local. El periodista le preguntó si podía justificar la creación de un movimiento centrado en los derechos de las minorías. (*Vuelve a actuar de Anesh*).

ANESH:

Sí... porque los indios están atrapados entre el poder político negro y el poder económico blanco. Ahora mismo somos como la defensa del Manchester United contra el ataque combinado del Manchester City y el Liverpool. Además, hay demasiados que son como cocos en la comunidad india, es decir personas que son negras por fuera y blancas por dentro. Necesitamos cambiar nuestra receta del éxito y aceptar que, de hecho, somos *brownies* de chocolate y que la salsa de chocolate negro y el helado de vainilla combinan bien con los *brownies*, siempre que se les ponga la cantidad justa. (*Pausa*). Sé lo que están pensando... muchos líderes comunitarios hablan por hablar, pero no practican lo que predicán. ¿Por qué debería ser yo diferente? Bueno, déjenme decirles por qué. Porque soy como un *gulab jamun*:²⁴⁷ dulce por todas partes y perfecta para cualquier ocasión. (*Gita se ríe*).

GITA:

La gente no reaccionaba ante Anesh Singh como si fuera un dulce, sino como si fuera hierba agria. A Tongaat no le interesan los inconformistas. La gente solo quiere una vida sencilla y tranquila. Claro, Vimla pensó que eran demasiado simples. (*Interpreta a Vimla*).

VIMLA:

Tenemos que salir de este pueblo de mente cerrada, Anesh. Has vivido aquí toda tu vida y aun así la gente no aprecia tu visión ni tu compromiso de intentar mejorar sus vidas. Igual que no pueden apreciar que mis productos de belleza les harán tener la piel radiante

²⁴⁷ *Gulab jamun* es un postre compuesto de leche condensada y harina que se fríe con especias en forma de bolitas.

como la de una doble de Katrina Kaif.²⁴⁸ Y, ya sabes, los niños no reciben estímulos. Los servicios aquí son muy malos. (*Pausa*). Perdona, ¿qué quieres, Raksha? ¿Un bombón? ¿Sacaste una distinción en tu examen de inglés? ¿Y sacaste el 100 % en matemáticas, como prometiste? ¡No! Y ahora quieres un bombón. Tienes que ganarte tu premio, mi niña. Tienes ocho años y solo lees como un niño de diez. Si quieres llegar a algún lado en la vida, ya deberías leer como un niño de doce. (*Pausa*). Escucha lo irrazonable que suena tu hija, Anesh. La niña necesita un colegio mejor... mejores profesores que la animen... Te lo digo... tenemos que mudarnos. (*Deja de actuar de Vimla*).

GITA:

Un par de meses después, Anesh consiguió un gran ascenso en su empresa y decidió mudarse a Durban-Norte. Consiguió un buen precio por nuestra casa... o. mejor dicho, su casa... porque Ramesh y yo se la cedimos justo antes de que falleciera mi marido. Como hacen tantos padres indios... con la esperanza de que sus hijos les agradezcan... que los cuiden en su vejez. (*Pausa*). Recuerdo que Anesh me dijo: ... (*Vuelve a interpretar a Anesh*).

ANESH:

Mudarse a Durban-Norte será una aventura, mamá. Tendrás todos los centros de recreo que necesitas... ¡oye, el casino está a solo cinco minutos! Y te crearemos un ala especial en la casa, para que tengas tu propio espacio. Se está poniendo peligroso en Tongaat, mamá... últimamente ha habido muchos robos. Además, está el escándalo de que tienes una aventura con el señor Harilal... Sé que solo estás trabajando con él en el proyecto infantil... que todo es inocente... pero nuestros vecinos se han vuelto demasiado mezquinos. Es hora de seguir adelante. (*Deja de actuar de Anesh*).

²⁴⁸ Katrina Kaif es una actriz de Bollywood muy famosa por su belleza.

GITA:

Es hora de seguir adelante... de mi pueblecito. Donde crecí. Donde crie a mi único hijo. Pero tenía razón... se estaba volviendo peligroso... y los rumores sobre mi vida amorosa, aunque muy exagerados, se estaban volviendo intolerables. Solo eran unos pocos chismosos... Tongaat no es tan intolerante como dice Vimla... pero estos chismosos hablaban mucho. *(Pausa)*. Pobre señor Harilal... eh... Ranjith debería decir. Se quedó atónito al oír los rumores. Es un hombre tan encantador... tiene una dignidad discreta. Es solo una relación platónica. ¿Acaso un hombre y una mujer no pueden ser solo amigos? ¿Imagina lo que habrían dicho si le hubiera pedido que fuera mi pareja de baile? *(Pausa)*

En fin, me mudé a Durban-Norte con Anesh. Todavía no sé por qué no consideré las alternativas. Quizás pensé en el niño que iba al trabajo de su madre para darle otro retrato que había pintado de ella en la escuela. Sé que hace mucho que no es ese niño. Pero... *(Pausa)*. Quizás solo quería estar más cerca de los centros comerciales y del casino. *(Bebe un sorbo más de vino)*.

Así que aquí estamos... tres años después. Estoy en mi lugar favorito... y mi hijo está en el campo deportivo local en su evento especial. Donde sus ojos estarán puestos en las extravagantes exhibiciones de talento cultural de su esposa, pero también buscando cualquier señal de racismo blanco... para poder denunciarlo públicamente y reclamar la superioridad moral. ¿Qué dice? Estoy en contra de los racistas blancos, no en contra de la gente blanca. Sé que él también está en contra de los racistas negros. Pero no le he oído decir nada sobre los racistas indios. *(Pausa. Termina su vino)*.

Sabes que los blancos aquí no son tan malos. Algunos se quejan mucho, sí. Pero la mayoría solo quiere seguir con sus vidas en paz. Y algunos, como Helen, son gente encantadora. O sea, los veo en el supermercado... me saludan y siguen con sus compras. En el parque... me saludan y siguen jugando con sus hijos. Aquí... se concentran en sus apuestas. ¿Qué más se puede esperar? No nos van a invitar a sus casas a una barbacoa cada semana. Es igual en todos los barrios. ¡Eso sí, sin petardos ruidosos! *(Suena su móvil)*.

Mierda. Es Naveen, el usurero. ¿Por qué me llama ahora? Le dije que haría el pago la semana que viene. ¡Maldita sea! Supongo que tengo que responder. (*Ella responde*). Hola, Naveen. (*Pausa*). No, no. No me olvidé de tu dinero. Te dije que te lo daría la semana que viene. (*Pausa*). Lo quieres ahora. ¿Qué es eso? No, no estoy en el casino. Estoy en el Día Cultural. (*Pausa*). Sí, vale, oyes muy bien... Estoy en el casino. Pero me voy al campo de deportes ahora. Escucha, escucha... Tengo dos mil para ti. (*Pausa*). No, no puedo pagarte todos los tres mil rands. No los tengo. Te pagaré los otros mil la semana que viene. (*Pausa*). ¿Vas al Día Cultural? (*Pausa*). No, no puedo verte allí. Mi hijo es el organizador del evento. Nos vemos detrás del Café Arcoíris a las tres de la tarde. (*Cuelga*).

Dijo que aceptaría dos mil. Así que aún me quedaría algo de dinero para jugar. (*Pausa*).

No debería haberle aceptado dinero. Sé que fue una estupidez. Es solo que ese día estaba un poco desesperada. Fue hace un par de meses. Me quedé sin efectivo... y él estaba aquí justo... así que me ofreció unos miles de rands. Le dije que con tres mil sería suficiente. (*Pausa*). Solo esa vez hice algo así... No suelo pedir dinero prestado a esa gente... No le pido prestado a nadie. (*Pausa*).

En fin, no parecía tan irrazonable... al principio. Pero cuando no pude pagar el mes pasado, conocí al verdadero Naveen. Vino a nuestra casa a exigir el dinero. Por suerte, Anesh y Vimla no estaban en ese momento. Traía a un niño pequeño. De hecho, he visto a este tipo con él varias veces... solo tiene unos nueve años... pero ya está entrenando para ser gánster. Lleva gafas oscuras y tiene el pelo negro y lacio, igual que Naveen. No sé quién es... Naveen no tiene hijos... pero está ahí de pie junto a su jefe con una sonrisa irónica. (*Hace la misma mirada de niño*).

Y entonces el jefe habló: ... (*Se transforma en Naveen, que tiene una voz sorprendentemente chillona*).

NAVEEN:

Gita, soy un hombre paciente... un hombre tolerante... pero no me gustan los mentirosos. Me has estado tomando el pelo. Nunca ibas a tener el dinero este mes. Deberías haber pedido más tiempo hace un par

de semanas. (*Pausa*). Sabes que la gente me llama Naveen el Bueno; es un nombre irónico. ¿Sabes lo que es la ironía? (*Pausa*). Bien. ¿Sabes? Lengua era mi materia favorita en el colegio... por eso hablo tan claro. Así que espero que entiendas este mensaje. Cuando la gente me miente... cuando no me paga... ¿qué hago? Les parto la cabeza. Entonces consigo el dinero enseguida. Pero solo les parto la cabeza a los hombres. No tocaré a una mujer. Le pido a mi amigo Baboo que les parta la cabeza. No le importa. (*Pausa*). O sea, creo en la igualdad de derechos para las mujeres. Así que, si quieres entrar en el ámbito de los hombres, si quieres beber, si quieres apostar..., luego debes afrontar las consecuencias si metes la pata. Tienes un mes para pagar el total... o si no... Es muy generoso, ¿no crees? Es porque me recuerdas a mi madre... o, al menos, a cómo creo que sería si la conociera. (*Gita deja de interpretar a Naveen por un momento*).

GITA:

Entonces miró al niño y dijo en un tono muy diferente: ... (*Vuelve a interpretar a Naveen*).

NAVEEN:

Dale a la señora Gita tu folleto del concierto del colegio. Gita, por favor, ven al concierto de Rivash el próximo miércoles por la noche. Canta muy bien... y necesita apoyo.

GITA:

Y la sonrisa burlona del niño se convirtió en una sonrisa dulce al entregarme su folleto. ¡Qué gente tan rara! Pero no estoy bromeando con Naveen... Sin duda le pagaré dos mil hoy. (*Mira su móvil*).

Bien. Hora de almorzar. (*Al fondo del escenario*). Helen, vamos a comer. (*Gita le levanta el pulgar a Helen*). Almorzaré bien con Helen... y nos reiremos un rato. Y luego jugaré un ratito. Solo quinientos rands. Eso es todo.

*Se apagan las luces lentamente hasta que el escenario se oscurece.
Suena música apropiada durante unos segundos.*

LAS LUCES SE ENCIENDEN Y ENFOCAN A GITA. Está en la máquina tragaperras, con aspecto destrozado. Juega una vez más y luego parece angustiada porque ha perdido todo su dinero.

GITA:

Eso es todo. ¡Se han ido los cuatro mil rands enteros! ¡Maldita sea! O sea, ese maldito almuerzo con Helen me costó casi mil. Trajo a su amiga Mary. O sea, se ofreció a pagar... pero insistí. No sabía que a Mary le gustaran tanto las cigalas. Aun así, no debería haber ido a las mesas después de eso. Perdí casi todo el dinero. O sea, todas las máquinas estaban ocupadas cuando volví después de comer... así que pensé en jugar al *blackjack*. Mala idea... Cuando por fin recuperaré mi máquina favorita, simplemente no me funcionaba. (*Pausa*).

¡Mierda! Si tan solo tuviera cien rands..., probaría con otra máquina... solo para poder recuperar algo del dinero del bote. Tengo que pagarle a Naveen hoy. (*Pausa*).

Si tan solo estuvieras aquí, Pushpa..., nos habrías conseguido algo de dinero.

Oye, Pushpa... esa tía lo tenía todo hecho. Se vestía y actuaba como Rekha, la legendaria actriz de Bollywood que solía interpretar a madres sufridoras en las películas. Y luego encuentra a un joven tonto y comprensivo. (*Se transforma en Pushpa. Suena música sentimental de Bollywood de fondo*).

PUSHPA:

Hola, joven. Perdona por traer mis problemas a tu feliz y afortunado mundo. Verás, mi hija me abandonó y se fue de juerga a la playa de Ballito con un desconocido. Necesito volver a casa para cuidar de mi nieto pequeño, que tiene asma y está solo. Pero no tengo dinero para volver. Mi hija me engañó para que viniera esta noche. Dijo que me llevaría a cenar porque no habíamos salido juntas desde que mi marido murió a manos de un taxista borracho hace nueve años. Acabo de entrar cojeando, si digo la verdad, en el casino para ver si encontraba a alguien como tú. Ay, me siento como esas madres explotadas de todas

esas hermosas películas indias. ¿Podrías darme cincuenta rands para que pueda tomar el taxi a casa? (*Deja de imitar a Pushpa*).

GITA:

Y el joven se lo tragaba todo. Le decía que le recordaba a su propia madre y ella se marchaba con cien o más rands. Pero bueno, no puedo, oye... Probablemente me acabe riendo a mitad del discurso... No creo tener el coraje ni la capacidad interpretativa de Pushpa. (*Suena su móvil*).

Es Ranjith Harilal. (*Responde emocionada*). Hola Ranjith. Me alegra saber de ti. (*Pausa*). Ah, conseguiste financiación para el proyecto infantil. ¡Guau! ¡Genial! Ahora puedes construir el centro multiusos. (*Pausa*). Ah, conseguiste financiación del señor Naidoo. Ajá, sé que tiene acciones en el Casino Arcoíris. (*Pausa*). Quieres que participe... como secretaria... gracias... qué emocionante. (*Pausa*). Bien, entonces tienes una reunión en el Ayuntamiento de Phoenix.²⁴⁹ ¿Esta noche? (*Pausa*). No, lo entiendo... no te preocupes por la poca antelación. La cosa es que... es un día muy ajetreado... pero intentaré ir. Te llamo en una hora más o menos. Gracias, Ranjith. Adiós. (*Cuelga*). ¡Guau! Qué emocionante. Me encantaría participar... pero es tan repentino... y justo en medio de este... este lío en el que estoy metida ahora mismo. (*Pausa, mientras lo piensa detenidamente*). Lo voy a hacer. Sí. Es bueno. Es por los niños. Y no me importan los rumores que vuelvan a surgir. (*Pausa*).

Pero ahora mismo necesito cien rands. Solo para intentarlo una última vez. Para poder pagar mi deuda. (*Ve a alguien a lo lejos*). Un momento. Ahí está Ladoo. Podría... sí, podría... O sea, todavía tengo las fotos en mi teléfono de hace dos semanas. Las guardé... eh, por si acaso, ya sabes, por si acaso estaba desesperada por dinero... y no tenía opciones. O sea, no me gusta hacer esto... pero Ladoo... ¡es un pretencioso! Bueno... lo haré. Vamos, Gita. No pienses... ¡hazlo! (*Se mueve al extremo derecho del escenario*).

²⁴⁹ Phoenix está cerca de Durban y es una población muy relacionada con la comunidad india porque Mahatma Gandhi vivió allí.

¡Oye, Ladoo! Dame cincuenta rands. Los líderes religiosos dicen que debemos dar dinero a los necesitados. No, hombre, no voy a usarlo para apostar. *(Pausa)*. Está bien... me obligaste a hacerlo. El otro día, cuando fui a visitar a mi hermana en Phoenix, te vi entrar en el supermercado Take 'n Pay. Y saliste con dos bolsas grandes. No intentes negarlo. Tomé algunas fotos. Mira... mira. Imagina si tu presumida esposa y su asquerosamente rica familia te vieran llevando paquetes de ese lugar tan cutre... se divorciaría de ti más rápido de lo que puedes decir Take 'n Pay. De hecho, ellas toman y tú pagas. *(Pausa)*. Ja... ja, lo sé... solo fue esa vez... tu tío venía a cenar y quería callos... y eso no se encuentra en Woolworths. Qué pena. Te pedí amablemente cincuenta rands y dijiste que no. ¡Ahora tienes que darme cien rands! *(Pausa)*. Gracias. *(Agarra el dinero y corre a la máquina tragaperras)*.

¡Vamos! ¡Llegó la hora del premio gordo, Gita! *(Después de unos segundos, reacciona a una banda sonora de cuatro puñetazos sólidos que ilustran que está recibiendo una paliza. Se desvía con inquietud y luego se rinde porque ha perdido los cien rands. Intenta no estar demasiado deprimida)*. En fin, no es tu día. Se acabó. *(Se levanta lentamente)*. No voy a ser como tú, Pushpa. Eres mi amiga. Pero arruinaste tu vida. No haré eso. *(Pausa)*. El juego se convirtió en una obsesión para Pushpa. Empezó a venir aquí todos los días. Desde Tongaat. Dicen que a veces ni siquiera se ponía ropa nueva... solo venía en camión. Luego perdió todo su dinero e intentó estafar a la empresa de su propio hijo. La atraparon y la condenaron a tres años de prisión. *(Pausa)*. Intento ir a verla de vez en cuando. Cuando fui el mes pasado, estaba en plena forma. *(Se transforma en Pushpa)*.

PUSHPA:

Oye, Gita, empecé a apostar aquí. Organizo partidas de póker y *thunee*.²⁵⁰ Además, tenemos algunos dados y una ruleta en miniatura. Ahora mismo solo jugamos por nueces y dulces, pero ¿sabes?, a medida que crece mi influencia, ¿quién sabe? Déjame decirte, Gita, que

²⁵⁰ *Thunee* es un juego de cartas creado en Durban y muy popular entre otras comunidades indias de la diáspora.

los delitos violentos en la prisión han bajado muchísimo porque la gente se está centrando mucho en el juego. Los guardias me están muy agradecidos... Seguro que en un año me dan la libertad condicional. *(Pausa)*. Y amiga, debes seguir animando a las abuelas apostadoras. Deja que nuestro grupo crezca y se fortalezca. Así, cuando salga... seremos muy poderosas. *(Pausa)*. No debes sentir pena por mí, Gita. Estoy bien aquí. No me arrepiento de nada. Bueno, sí me arrepiento de una cosa... no debería haber defraudado a la empresa de mi hijo. Eso estuvo mal. Debería haber defraudado a la empresa de mi nuera. Ya sabes lo que dicen: siempre hay una manera de hacerlo cuando las abuelas quieren jugar. *(Deja de actuar de Pushpa)*.

GITA:

Oye, Pushpa... esa tía es increíble. No voy a acabar en la cárcel como ella. Ni que me reviente el secuaz de Naveen. Hablaré con él. Le suplicaré una semana más. Y entonces quizá pueda pedirle dinero prestado a Anesh. Le diré la verdad. Probablemente disfrute haciéndose el salvador... Pero tengo que tragarme el orgullo. *(De repente, ve a Naveen entrando en el casino)*. ¡Dios mío! Naveen está en el casino. ¿Por qué está aquí ahora? Dijo que iba al Día Cultural. O sea, todavía no son las tres de la tarde. ¿Acaso está comprobando si sigo aquí? *(Pausa)*. No debe verme. *(Intenta esconderse detrás de la máquina)*. Creo que debería coger el minibús e ir a Tongaat ya. Sí. Puedo llegar temprano para la reunión de Ranjith esta noche. Olvídate de todo esto. *(Asoma la cabeza por detrás de la máquina)*. ¡Mierda! Creo que me ha visto. Tienes que irte ya, Gita. Puedes hablar con Ranjith. Pídele un préstamo de dos mil rands. Solo por unas semanas. Y dile que no volverás al casino en todo el mes. ¡Sí, me voy ya!

APAGÓN

La máquina tragaperras y otros elementos del casino están despejados.

GITA, EN EL EXTREMO IZQUIERDO DEL ESCENARIO, APARECE EN UNA ESCENA DIFERENTE. Espera un taxi con impaciencia.

GITA:

¡Vamos! ¿Dónde está ese taxi? Ya debería haber llegado. *(Pausa)*. No creo que Naveen me haya visto salir del casino y venir. Así que todo irá bien. Pronto estaré en Tongaat. *(Pausa. Entonces ve a Naveen acercarse)*. ¡Mierda! Es Naveen. Me vio. Está cruzando la calle. *(Ve un taxi a toda velocidad)*. ¡Oh, no! ¡Cuidado con el taxi, Naveen! *(Se oye el chirrido de los frenos)*. ¡Dios mío! ¡Lo ha atropellado! *(El taxista no se detiene. Se oye el sonido de un vehículo que se aleja a toda velocidad)*. ¡Oye, para! No puedes irte sin más. ¡Lo has atropellado! *(Pausa)*. No se mueve. Parece gravemente herido. *(Pausa)*. Llamaré a una ambulancia, Naveen. *(Saca su móvil)*. ¡Maldita sea! Se me acabó la batería. *(Pausa)*. No hay nadie aquí para ayudar. *(Piensa un momento)*. Espera... Podría caminar hasta el Café Arcoíris... y llamar desde allí. No está lejos. Voy a pedir ayuda, Naveen. Voy a pedir ayuda. *(Empieza a caminar, pero luego duda. Mira a Naveen)*.

APAGÓN

FIN

TEAM OF PROOFREADERS AND COPY EDITORS

MARIA DE LUCA

Associazione Italiana di Cultura Classica /

Delegazione di Messina

ROSARIO SCRIMIERI MARTÍN

Universidad Complutense de Madrid

GEORGES L. BASTIN

Université de Montréal / Trad. a.

ILINCA SIMONA IONESCU

Universitatea din Bucureşti

MARÍA ÁNGELES SASTRE RUANO

Universidad de Valladolid

NÚRIA MINA RIERA

Universitat de Lleida

ALBERTO ÁLVAREZ LUGRÍS

Universidade de Vigo

JOSEPH GHANIME LÓPEZ

Escola Oficial de Idiomas da Coruña

ALEXANDRU RITA BUJOR

Universidad de Valladolid

DISBABELIA

Colección Hermēneus de Traducciones Ignotas

NORMAS DE RECEPCIÓN Y PUBLICACIÓN

Hermēneus, revista de investigación en Traducción e Interpretación, publicará, como actividad complementaria a su labor de edición periódica de artículos, reseñas y traducciones breves, una colección de traducciones, bajo la denominación genérica esta de «Disbabelia. Colección Hermēneus de Traducciones Ignotas».

En principio, las traducciones de esta serie tendrán un carácter literario en cualquier género en el que las obras originales estén escritas. No obstante, podrán también ser tenidos en cuenta, para su publicación, tratados u obras de otros temas de carácter humanístico o cultural.

Las lenguas de partida podrán ser todas las lenguas del mundo, del presente o del pasado. La lengua prioritaria de llegada será el español. Las otras lenguas de enseñanza de la Facultad de Traducción e Interpretación de Soria, es decir, francés, inglés, alemán, italiano, portugués, chino o árabe, podrán también ser lenguas de llegada, de considerarse interesante.

Por «ignotas» debe entenderse que este proyecto se plantea ante todo la traducción desde lenguas minoritarias, exóticas, muertas o artificiales que resulten desconocidas, o muy poco conocidas en la cultura de la lengua de llegada, o que no hayan sido traducidas, o lo hayan sido en muy escasa medida. También se buscará la traducción de autores que no hayan sido nunca, o apenas, traducidos, aunque hayan escrito en una lengua mayoritaria o de cultura dominante.

El propósito confeso de esta colección es complementar o suplir un amplio terreno de autores, obras y lenguas de gran interés cultural y lingüístico, pero no comercial para una editorial con exigencias de mercado puramente empresariales. Correr un cierto riesgo, llegar a

donde otros tal vez no pueden hacerlo, no olvidarnos de la elevada misión de la traducción, y poner en contacto, y dar a conocer, culturas y grupos humanos muy separados entre sí por la división de las lenguas. Para nosotros, cuanto más alejados o desconocidos sean estos, mayor será su interés.

Disbabelia apela al mito de la torre de Babel, tan asociado al surgimiento práctico de la necesidad de la traducción y la interpretación, pero en un sentido contrario. No creemos que la división de las lenguas sea una maldición, sino un patrimonio irrenunciable de la humanidad que debe ser cuidado con esmero.

La entidad bajo cuyo patrocinio recae este proyecto es la editorial Ediciones Universidad de Valladolid (EdUVa), en colaboración con la Facultad de Traducción e Interpretación de Soria de esta misma universidad.

La periodicidad de esta serie es semestral, o lo que es lo mismo, dos volúmenes anuales, con independencia de que en algún momento se pueda considerar la posibilidad de publicar algún número extraordinario en caso de que las circunstancias animen a ello.

Las personas interesadas en publicar una traducción en esta colección deberán presentar la siguiente documentación:

- Un proyecto inicial o resumen en el que se incluya una descripción del trabajo final, incluyendo puntos como su extensión, género, etc., y que refleje claramente los motivos de interés para su publicación en una colección de las características y fines de Disbabelia. Igualmente, si fuera necesario, se aportará información sobre el autor, la lengua y la cultura de partida.
- Un currículo breve del autor de la traducción en el que se enfatice, en su caso, la experiencia personal en el campo de la traducción o el estudio filológico, lingüístico o literario.

Toda la correspondencia deberá dirigirse a la siguiente dirección:

Juan Miguel Zarandona Fernández
Director de la Revista *Hermēneus*
Facultad de Traducción e Interpretación
Campus Universitario Duques de Soria s/n
42004 Soria, España (Spain)

Tel: + 34 975 129 174 / +34 975 129 100

Fax: + 34 975 129 101

Correo-e: juanmiguel.zarandona@uva.es / hermeneus.trad@uva.es

Las traducciones deberán presentar una muy alta calidad literaria. La revisión por parte de uno o varios correctores será imprescindible.

El anonimato quedará absolutamente garantizado durante todo el proceso de recepción, estudio y corrección de la traducción, hasta el momento en el que se confirme su admisión definitiva para su publicación en Disbabelia. Este hecho se comunicará por escrito a los interesados.

Ante la muy probable presencia de diferencias culturales que puedan dificultar en gran medida la comprensión de los textos traducidos, se anima a los traductores a añadir cuantas notas explicativas consideren necesarias, así como introducciones generales a la obra en su conjunto, al autor, a su trayectoria artística y a la cultura de partida.

Asimismo, se recabará la colaboración y se buscará la coedición con organismos que puedan estar interesados en este proyecto, tales como embajadas, ministerios, consejerías, fundaciones, institutos culturales y empresas, entre otros.

Para obtener información sobre la colección Disbabelia y sobre el Proyecto Hermēneus en su conjunto puede consultarse las siguiente páginas web:

<https://www5.uva.es/hermeneus> y

<https://revistas.uva.es/ndex.php/hermeneus>

DISBABELIA
COLECCIÓN HERMÈNEUS DE TRADUCCIONES
IGNOTAS

VOLÚMENES PUBLICADOS:

Número 1 – Año 2000.

Daurel y Betón. Anónimo.

Cantar de gesta occitano del siglo XIII.

Traducción, introducción y notas de Jesús Rodríguez Velasco.

10,82 €

Número 2 – Año 2000

Suleiman Cassamo. *El regreso del muerto.*

Autor mozambiqueño. Cuentos.

Traducción, introducción y notas de Joaquín García-Medall.

11,26 €

Número 3 – Año 2001

Canciones populares neogriegas.

Antología de Nikolaos Politis. Poesía en griego moderno.

Traducción, introducción y notas de Román Bermejo López-Muñiz.

18,76 €

Número 4 – Año 2002.

Cuentos populares búlgaros. Anónimo.

Traducción, introducción y notas de Denitza Bogomílova.

11,00 €

Número 5 – Año 2002.

Escritos desconocidos. Ambrose G. Bierce.

Traducción, introducción y notas de Sonia Santos Vila.

11,00 €

Número 6 – Año 2002.

Verano. C. M. van den Heever.

Clásico sudafricano en lengua afrikáans.

Traducción, introducción y notas de Santiago Martín y Juan Miguel Zarandona.

11,50 €

Número 7 – Año 2003.

La leyenda de los tres Reyes Magos y Gregorio el de la Roca.

Anónimos. Recuperados por Karl Simrock.

Traducción, introducción y notas de María Teresa Sánchez Nieto.

12,50 €

Número 8 – Año 2004.

Es más fácil poner una pica en Flandes. Barbara Noak

Traducción, introducción y notas de Carmen Gierden Vega y Dirk Hofmann.

16,50 €

Número 9 – Año 2004.

El Conde de Gabalis y El Silfo.

Montfaucon de Villars y Claude Crébillon.

Traducción, introducción y notas de María Teresa Ramos Gómez.

16,50 €

Número 10 – Año 2004

Erec. Hartmann von Aue.

Introducción de Marta E. Montero.

Traducción y notas de Eva Parra Membrives.

16,50 €

Número 11 – Año 2007.

Libro del Rey Arturo: Según la parte artúrica del Roman de Brut de Wace. Poeta anglonormando.

Traducción del francés antiguo, presentación y notas de Mario Botero García.

12,35 €

Número 12 – Año 2007.

Lírica medieval alemana con voz femenina (siglos XII-XIII). VV. AA.

Prólogo de Víctor Millet Schröder.

Traducción, introducción y notas de María Paz Muñoz-Saavedra y Juan Carlos Búa Carballo.

21,50 €

Número 13 – Año 2007.

Los adioses de arras – Les congés d'arras. VV. AA.

Prólogo de Carlos Alvar.

Traducción, introducción y notas de Antonia Martínez Pérez.

12,35 €

Número 14 – Año 2007.

Sonetos de Crimea – Farys. Adam Mickiewicz.

Prólogo de Larisa V. Sokolova.

Estudio preliminar, notas y traducción de Antonio Benítez Burraco.

12,35 €

Número 15 – Año 2009.

Oswald de Múnich. Anónimo.

Traducción, introducción y notas de Eva Parra Membrives y Miguel Ayerbe Linares.

15,60 €

Número 16 – Año 2010.

Historia de campo florido (Blómstrvalla Saga). Anónimo.

Prólogo de Else Mundal.

Introducción, notas y traducción del islandés antiguo de Mariano González Campo.

14,20 €

Número 17 – Año 2011.

Defensa de la rima. Samuel Daniel.

Edición, traducción y estudio de Juan Frau.

14,60 €

Número 18 – Año 2011.

Memorias de un estudiante inglés en la guerra de la Independencia.

Robert Brindle.

Edición bilingüe y notas de Pilar Garcés García.

Introducción histórica y notas de Luis Álvarez Castro.

14,60 €

Número 19 – Año 2014.

Oro español: traducciones inglesas de poesía española de los siglos dieciséis y diecisiete. VV. AA.

Edición bilingüe y selección de Glyn Pursglove.

15,00 €

Número 20 – Año 2016.

Los versos de la muerte. Robert le Clerc de Arras y Adam de la Halle.

Traducción, introducción y notas de Antonia Martínez Pérez.

14,42 €

Número 21 – Año 2017.

Leyendo a Anna Ajmátova: Réquiem y Poema sin héroe.

Anna Ajmátova.

Por el cincuenta aniversario de la muerte de Anna Ajmátova.

Traducción, introducción y notas de Ester Rabasco Macías.

19,23 €

Número 22 – Año 2018. Marcus van Vaernewijck.

De los tiempos turbulentos en los Países Bajos y sobre todo en Gante.

Flandes en vísperas de la guerra de los Ochenta Años.

Traducción parcial del neerlandés de Lieve Behiels.

21,50 €

Número 23 – Año 2022.

Cuentos (Selección). Ahmed Essop.

Escritor sudafricano de origen indio

Nota introductoria de Felicity Hand

Edición de María Recuenco Peñalver y Salvador Faura Sabé

13,00 €

Número 24 – Año 2022

El océano Índico traducido (Antología). VV. AA.

Prólogo de Kumari Issur

Edición de Esther Pujolràs Noguer

20,19 €

Número 25 – Año 2024

Krist. Narración poética de la vida de Cristo por un monje alemán del siglo IX. Anónimo.

Prólogo de Albrecht Classen

Traducción, introducción y notas de Miguel Ayerbe Linares

17,31 €

Número 26 – Año 2025

Literatura tardomedieval inglesa (siglos XIV y XV).

La danza de la Muerte (John Lydgate), *La isla de las Mujeres* (Anónimo), *El Caballero Isumbras* (Anónimo), *Juan el Alguacil* (Anónimo)

Prólogo de Miguel Ayerbe Linares

Edición, introducción y traducciones de José Antonio Alonso Navarro

12,50 €

EDICIONES
Universidad
Valladolid